POLIROM
Top 10+

SHUSAKU
ENDO

Samuraiul

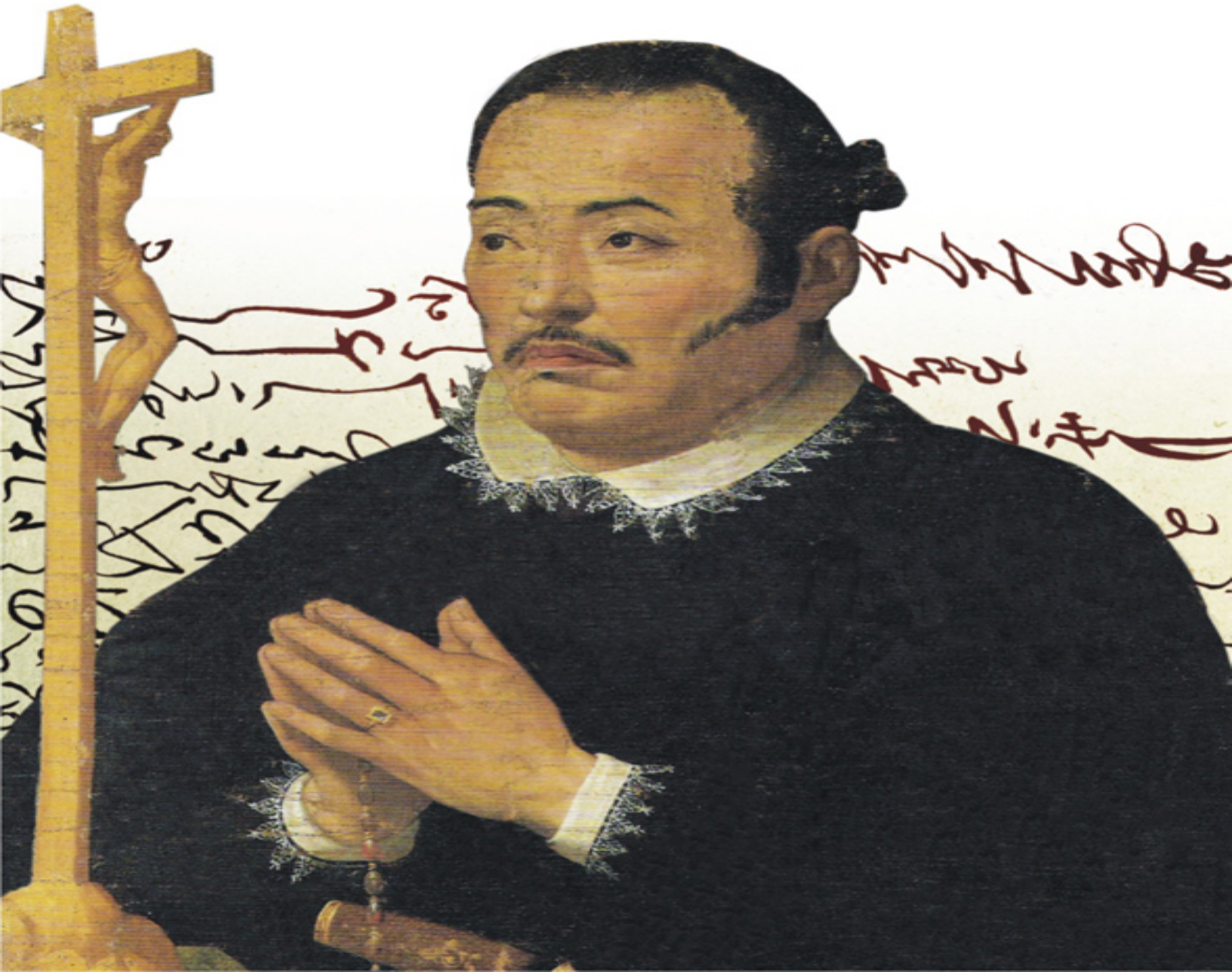

SHUSAKU

ENDO

Samuraiul

Traducere din limba japoneză
și note de Diana-Elena Tihan

POLIROM
2014

Shusaku Endo, *Samurai*
© 2006, 2014 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

ISBN ePub: 978-973-46-4412-4
ISBN PDF: 978-973-46-4413-1
ISBN print: 978-973-46-4241-0

Coperta: Carmen Parii
Pe copertă: Hasekura Tsunenaga (1571-1622), *Rugăciune*

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată în colaborare cu elefant.ro

SHUSAKU ENDO s-a născut în 1923 la Tokio. După ce şi-a luat licenţa în literatură franceză la Universitatea Keio, a studiat câţiva ani la Londra. La întoarcerea în Japonia a debutat ca prozator cu *Omul alb* (1955), distins cu Premiul Akutagawa. Doi ani mai târziu i-a apărut romanul *Marea şi otrava*, urmat, în 1959, de *Un idiot minunat* (Polirom, 2004), care-i aduce şi faima de excelent scriitor satiric. Următorul roman, *Tăcere* (Polirom, 2008), publicat în 1966 şi ecranizat în regia lui Martin Scorsese, este răsplătit cu elogiile criticii, Graham Greene declarându-l pe Shusaku Endo unul dintre cei mai buni romancieri pe care i-a citit vreodată. În 1982 i se decernează Premiul Noma pentru *Samuraiul*, iar în 1986 apare romanul *Scandalul* (Polirom, 2009). Shusaku Endo este, de asemenea, autorul mai multor volume de eseuri şi de povestiri. Cărţile sale, traduse în numeroase limbi, i-au adus recunoaşterea internaţională şi au fost distinse cu cele mai importante premii literare japoneze: Premiul Akutagawa, Premiul Cultural Mainichi, Premiul Shincho, Premiul Tanizaki. A încetat din viaţă în anul 1996.

Capitolul I

Ningea.

Până spre seară, un soare firav se revărsase peste prundişul de pe malul râului. Când amurgul a învăluit cerul, dintr-odată s-a lăsat o linişte adâncă şi câţiva fulgi răzleţi au început să plutească prin văzduh.

Zăpada se aşeza uşor pe straiele simple ale samuraiului şi ale oamenilor săi care tăiau lemne şi, când le atingea feţele şi mâinile, se topea mărturisind parcă vremelnicia vieţii. Dar, fiindcă oamenii îşi vedeau în tăcere de toporiştile lor, zăpada începu să se abată prin alte locuri, ca şi cum ar fi încetat să-i mai bage în seamă. Negura serii se răspândea odată cu zăpada. Totul împrejur devenea cenuşiu.

Într-un târziu, samuraiul şi ai săi isprăviră lucrul şi îşi săltară pe umeri câte o legătură de lemne. Se pregăteau pentru iarna care se apropia şi de aceea tăiaseră lemne de foc. Zăpada le cădea pe creştete în timp ce mergeau de-a lungul râului, înapoi spre luncă, unul după altul, ca un şir de furnici.

În vale erau trei sate înconjurate de dealuri veştede. Fiecare casă era aşezată cu spatele spre dealuri şi faţa spre câmpuri pentru ca oamenii să-i poată vedea pe străinii care veneau în vale. Casele cu acoperişuri de paie se înşirau înghesuite unele în altele, iar de tavan atârnau rasteluri de bambus pe care se uscau lemnele de foc şi iarba sângelui[1]. Erau întunecoase şi duhneau ca nişte grajduri de vite.

Samuraiul ştia totul despre cele trei sate. Generaţia tatălui său primise ca domeniu satele şi pământurile de la Stăpân. Fiind primul născut, era cap de familie şi trebuia să adune ţărani dacă venea poruncă pentru

oameni de clacă şi să-şi ducă trupele la castelul seniorului său, Ishida, dacă s-ar fi iscat vreo bătălie.

Locuinţa samuraiului era ceva mai bună decât casele ţăranilor, însă nu mai mare decât o mână de case cu acoperişuri de paie, înghesuite laolaltă. Spre deosebire de locuinţele ţăranilor, cea a samuraiului avea câteva hambare, un grajd pentru cai şi întărituri de pământ de jur împrejur. În ciuda fortificaţiilor, nu era deloc făcută pentru luptă. Pe muntele din nordul luncii se găseau ruinele cetăţii ce aparţinuse samuraiului care stăpânise odinioară aceste locuri şi care fusese înfrânt de Stăpân, dar odată ce războaiele încetaseră pe întreg teritoriul Japoniei şi Stăpânul devenise cel mai puternic *daimyō*[2] din Michinoku[3], familia samuraiului nu mai avea nevoie de astfel de fortăreţe. În plus, cu toate că în aceste locuri diferenţele de rang erau încă respectate, samuraiul lucra şi el pe câmp şi ardea cărbuni în munţi laolaltă cu supuşii săi. Nevasta lui avea şi ea grijă de vite şi de cai împreună cu celelalte femei. Birul anual care trebuia strâns pentru Stăpân de la cele trei sate era de şaizeci şi cinci de *kan*[4], din care şaizeci de pe câmpurile de orez şi cinci de pe celelalte câmpuri cultivate.

Când şi când, zăpada era spulberată de vânt. Paşii samuraiului şi ai oamenilor săi lăsau pe drumul lung o linie punctată de urme. Mergeau ca nişte vite cuminţi, fără cuvinte de prisos. Când ajunseră la podeţul numit *Doi cedri*, samuraiul îl văzu pe Yozō stând neclintit ca o statuie a lui Buddha în mijlocul sălbăticiei. Şi el avea părul albit de zăpadă.

— A sosit unchiul dumneavoastră.

Samuraiul încuviinţă din cap, îşi dădu jos legătura de lemne de pe umeri şi o aşeză la picioarele lui Yozō. Ca toţi ţăranii de prin aceste locuri, şi el avea ochii duşi în fundul capului, pometii ieşiţi în afară şi mirosea a pământ. Ca toţi ţăranii, şi el era scump la vorbă şi rareori îşi arăta sentimentele. Era el capul familiei, dar când auzi de venirea bătrânului său unchi, parcă i se puse un nod în gât. După moartea tatălui său, samuraiul

preluase conducerea ramurii principale a familiei Hasekura, dar se sfătuia întotdeauna cu unchiul lui înainte să ia cea mai mică hotărâre. Unchiul luptase alături de tatăl său în multele bătălii purtate de Stăpân. Îşi amintea că în copilărie unchiul, aşezat lângă vatră, cu faţa roşie ca racul din cauza băuturii, îi arătase cicatricea de un cafeniu închis de pe coapsă, zicându-i: „Ia uite, Roku!“ Motiv de fală pentru unchiul său, semnul era o urmă de glonţ căpătată în bătălia de la Suriagehara dintre Stăpân şi clanul Ashina. În ultimii patru-cinci ani, unchiul se şubrezise mult şi ajunsese să bea şi să-şi plângă de milă ori de câte ori venea pe la samurai. După ce-şi vărsa amarul, pleca acasă trăgându-şi piciorul rănit ca un câine şchiop.

Lăsându-şi oamenii în urmă, samuraiul urcă singur dealul până acasă. Fulgii de zăpadă dansau prin văzduhul necuprins, cenuşiu, iar casa şi hambarele i se iveau în faţă ca o fortăreaţă întunecată. Când trecu prin faţa grajdului, îl izbi mirosul de paie amestecate cu baligă. Simţind paşii stăpânului, caii tropăiau. Ajuns în pragul casei, samuraiul se opri, îşi scutură cu grijă zăpada de pe straie şi intră. Chiar în faţa lui, unchiul şedea lângă vatră cu piciorul bolnav într-o parte şi îşi încălzea mâinile la foc. Alături stătea cuviincios, cu picioarele strânse sub el, fiul cel mare, de doisprezece ani, al samuraiului.

— A, Roku! îl strigă unchiul său tuşind cu mâna făcută căuş la gură, parcă înecat de fumul din vatră. Când îşi văzu tatăl, fiul cel mare, Kanzaburō, făcu o plecăciune şi fugi la bucătărie, răsuflând uşurat. Fumul se ridica pe lângă cârligul pentru vase şi urca spre tavanul pătat de funingine. Atât în vremea tatălui său, cât şi în vremea samuraiului, vatra aceasta afumată fusese loc de sfat pentru multe hotărâri şi loc de judecată pentru pricinile sătenilor.

— Am fost la Nunozawa şi m-am întâlnit cu seniorul Ishida. Bătrânul tuşi uşor. Mi-a spus că nu are încă nici un răspuns de la castel pentru pricina cu pământurile din Kurokawa.

Tăcut, samuraiul începu să rupă nişte surcele stivuite pentru foc. Ascultând trosnetul lor ascuţit, îndura văicărelile obişnuite ale unchiului său. Tăcea, dar nu pentru că nu era deloc mişcat sau pentru că nu se gândea la nimic. Pur şi simplu, nu era obişnuit să-şi arate sentimentele şi nici nu-i plăcea să-i contrazică pe alţii. Pe deasupra, poveştile unchiului său care se agăţa de nişte evenimente de mult trecute îl apăsau pe suflet.

Cu unsprezece ani în urmă, când Stăpânul construise un castel şi un oraş nou şi reîmpărţise domeniile, dăduse familiei samuraiului lunca şi cele trei sate în locul pământurilor de la Kurokawa unde trăiseră moşii şi strămoşii lor. Politica Stăpânului era ca, prin mutarea lor pe un pământ necultivat, mai sărac decât domeniul pe care-l stăpâniseră înainte, să dezvolte locurile acestea sălbatice, dar tatăl samuraiului fusese convins că motivul mutării lor era cu totul altul. Când *kanpaku*[5] Hideyoshi l-a supus pe Stăpân, un grup de răzvrătiţi conduşi de clanurile Kasai şi Ōzaki s-au răsculat şi printre ei au fost şi câteva rude îndepărtate ale familiei lor. Mai mult, însuşi tatăl său i-a adăpostit pe rebelii învinşi şi i-a ajutat să scape. Stăpânul nu uitase una ca asta şi poate că de aceea le dăduse tocmai pământurile acestea sălbatice în locul domeniului de la Kurokawa. Aşa credea tatăl lui.

Vreascurile pe care samuraiul le aruncase în foc trosneau amintind de văicărelile şi de bombănelile tatălui şi unchiului său pentru deserviciul ce li se făcuse. Uşa bucătăriei se deschise şi apăru soţia samuraiului, Riku. Femeia îi servi pe cei doi cu *sake* şi supă *miso*[6] în boluri făcute din frunze uscate de magnolie. Privind expresia unchiului şi pe cea a soţului ei care continua să rupă surcele în tăcere, înţelese care era din nou subiectul de discuţie din seara aceea.

— Ei, Riku, se întoarse unchiul către ea, se pare că va trebui să ne ducem mai departe viaţa în pârloaga asta.

În dialectul locului, „pârloagă“ însemna pământ sălbatic şi lăsat în paragină. Era un câmp brăzdat de râuri pline de pietriş unde, în afară de

ceva orez, nu creşteau decât hrişcă, mei şi ridichi japoneze. Pe deasupra, prin aceste părţi iarna venea mai repede decât în locurile lor de baştină şi era mai aspră. În curând, lunca şi pădurile vor fi îngropate sub zăpada imaculată, iar oamenii vor fi nevoiţi să se retragă în casele lor întunecoase şi să aştepte primăvara ascultând cu răsuflarea tăiată şuierul crivăţului în nopţile lungi.

— Măcar de-ar fi vreun război! Dacă am mai avea vreo bătălie de purtat, ne-am dovedi destoinicia şi atunci ar creşte şi răsplata.

Frecându-şi cu putere genunchii slabi, unchiul îşi spunea întruna oful lui. Vremurile când Stăpânul lupta zi şi noapte trecuseră însă. Lăsând la o parte provinciile de vest, cele din est erau acum sub stăpânirea seniorului Tokugawa şi nici chiar un *daimyō* ca Stăpânul, cel mai puternic din Michinoku, nu putea să mişte trupe după bunul plac.

Samuraiul şi soţia sa rupeau surcele şi ascultau cu răbdare nesfârşitele istorisiri ale unchiului care îşi îndulcea nemulţumirea că nu mai erau bătălii cu *sake*, cu monologuri şi cu poveşti despre propriile sale fapte de glorie. Ascultaseră de atâtea ori poveştile şi lăudăroşeniile acestea încât le păreau nişte merinde mucegăite pe care bătrânul le mânca în singurătate pentru a se ţine în viaţă.

Aproape de miezul nopţii, samuraiul trimise doi oameni de-ai săi să-l ducă pe unchi până acasă. Când deschise uşa, dintre norii poleiţi în lumina lunii apăru pe neaşteptate o rază. Ninsoarea se oprise. Un câine lătră până când unchiul se pierdu din vedere.

În luncă, oamenii se temeau mai mult de foamete decât de război. Mai trăiau încă bătrâni care-şi aduceau bine aminte de prăpădul frigului ce se abătuse odinioară peste satele lor.

Iarna din anul cu pricina a fost neobişnuit de caldă. În aer pluteau semne de primăvară, dar muntele din nord-vest fusese învăluit în ceaţă toată iarna şi de-abia se mai desluşea. Când a venit anotimpul ploios,

odată cu sfârşitul primăverii, ploile n-au mai contenit şi chiar şi după venirea verii, serile şi dimineţile erau atât de reci, încât nu puteai sta afară dezbrăcat. Răsadurile de pe câmpuri n-au crescut deloc şi multe s-au ofilit.

Bucatele s-au isprăvit. Sătenii din vale mâncau până şi rădăcini de *kuzu*[7] pe care le adunau de pe munte, precum şi nutreţ pentru cai: tărâţe de orez, paie şi coji de fasole. Când şi acestea s-au terminat, şi-au omorât caii, deşi le erau de mare trebuinţă, apoi câinii, după care au ţinut piept foametei cu coji de copac şi cu buruieni. Când n-au mai avut nimic de mâncare, copiii s-au despărţit de părinţi, iar soţii de neveste şi au părăsit satul în căutare de bucate. Unii cădeau pe drum lihniţi de foame, dar ai lor îi lăsau acolo fără să-i poată ajuta. În cele din urmă, câinii sălbatici şi corbii le-au sfâşiat hoiturile.

E drept că foametea nu s-a mai abătut niciodată asupra celor trei sate de când familia samuraiului primise pământurile în stăpânire, dar tatăl său a poruncit ca fiecare gospodărie să adune în saci castane, ghinde şi mei din primul cules şi să le pună la păstrare în podurile caselor, atârnate de grinzi. Ori de câte ori vedea sacii puşi la păstrare în fiecare casă, gândurile samuraiului zburau de la unchiul său plicticos la chipul blând al tatălui său mai înţelept pe care şi-l amintea bine.

Tatăl lui ducea însă şi el dorul pământurilor mănoase stăpânite de familia sa din moşi-strămoşi şi spunea adesea că în Kurokawa s-ar fi descurcat bine şi în anii fără rod. Acolo erau câmpii unde se făceau recolte bogate de grâu, cu muncă puţină. În sălbăticia de aici, culturile principale erau hrişca, meiul şi ridichea japoneză, dar nu-şi permiteau să mănânce din ele în fiecare zi pentru că trebuiau să strângă birul pentru Stăpân. Chiar şi în casa samuraiului erau uneori zile când se mâncau doar frunze de ridiche japoneză cu terci de mei sau de grâu. Ţăranii mâncau mai ales ceapă sau arpagic.

Samuraiul nu ura însă aceste locuri sterpe, cu toate regretele după Kurokawa ale tatălui şi ale unchiului său. Acesta era primul domeniu pe care îl stăpânea de când devenise capul familiei, la moartea tatălui său. Ţăranii de aici, cu ochii lor duşi în fundul capului şi cu pometii lor ieşiţi în afară ca şi ai lui, munceau tăcuţi ca nişte vite, de dimineaţă până seara, fără vrajbă şi fără răzmeriţe. Lucrau pământurile neroditoare şi îşi plăteau birul la vreme, deşi pentru aceasta mai dădeau şi din bucatele ce li se cuveneau lor. Când stătea de vorbă cu ţăranii, samuraiul uita de diferenţele de rang, simţindu-se legat de ei. Credea că singura lui calitate este puterea de a îndura, însă ţăranii erau cu mult mai supuşi şi mai răbdători decât el.

Uneori samuraiul îl lua cu el pe fiul său cel mare, Kanzaburō, şi urcau împreună pe muntele aflat la nord de casa lor. Năpădite de buruieni, se vedeau ruinele fortăreţei ridicate de samuraiul ce stăpânise odinioară peste aceste locuri, iar câteodată, din şanţul secat şi împresurat de tufişuri şi dintre întăriturile de pământ acoperite de frunze uscate, se întâmpla să iasă la iveală câteva boabe de orez arse sau câte un bol spart. Din vârful muntelui bătut de vânturi se puteau vedea valea şi satele. Nişte pământuri triste să-ţi rupă inima. Nişte sate ce păreau strivite de o forţă nevăzută.

„Astea… sunt pământurile mele“, şopti samuraiul în sinea lui. Dacă nu vor mai fi războaie, aici îşi va trăi tot restul vieţii, la fel ca tatăl său. După moartea lui, o să-i urmeze fiul său cel mare care o să ducă şi el aceeaşi viaţă. De acum înainte, samuraiul şi copiii săi nu se vor mai despărţi de aceste pământuri tot restul zilelor.

Samuraiul se ducea câteodată la pescuit pe micul iaz de la poalele muntelui, împreună cu Yozō. Toamna târziu privea cele câteva păsări albe cu gât lung dând din aripi printre păsările de apă castanii de pe iazul acela plin de trestii întunecate. Lebedele albe veneau de peste ape, din ţări îndepărtate, unde frigul era aspru. La sosirea primăverii, aceste păsări călătoare plecau din nou fluturându-şi aripile mari şi plutind pe cer

deasupra văii. Ori de câte ori le vedea, samuraiul se gândea că păsările acestea cunoşteau ţări pe care el nu avea să le vadă niciodată, dar nu le prea invidia.

Sosi poruncă de la seniorul Ishida. Samuraiul trebuia să se ducă la Nunozawa pentru că seniorul voia să-i vorbească.

Odinioară, familia seniorului Ishida se ridicase de multe ori împotriva înaintaşilor Stăpânului, dar acum el avea rang înalt şi era unul dintre vasalii de seamă.

Samuraiul îl luă cu el pe Yozō şi plecă din sat dis-de-dimineaţă, iar pe la prânz ajunse la Nunozawa. Cădea o ploaie îngheţată şi picăturile fără număr se topeau în clipa în care atingeau apa din şanţul ce înconjura castelul împrejmuit cu ziduri de piatră. După ce îşi trase puţin sufletul în anticameră, samuraiul intră la seniorul Ishida.

Seniorul era un om rotofei. Purta *haori*[8] şi stătea jos. Samuraiul făcu o plecăciune adâncă sprijinindu-se cu ambele mâini de podeaua închisă la culoare şi bine lustruită. Seniorul Ishida îi zâmbi şi îl întrebă de unchiul său, râzând vesel:

— A venit aici chiar zilele trecute să se plângă ba de una, ba de alta.

Samuraiul îşi plecă fruntea cerând iertare. De câte ori tatăl sau unchiul lui înaintaseră rugămintea de a li se înapoia pământurile din Kurokawa, seniorul le făcuse mereu favoarea de a trimite jalba lor mai departe la castel. Samuraiul aflase însă după aceea de la seniorul Ishida că oamenii tot trimiteau astfel de jalbe care se adunau în teancuri la Sfatul Bătrânilor. Atâta vreme cât nu erau nişte petiţii importante, era puţin probabil ca Stăpânul să le cerceteze.

— Înţeleg ce simte bătrânul.

Dintr-odată, zâmbetul se şterse de pe chipul seniorului Ishida.

— Dar bătălii nu vor mai fi. *Naifu*[9] doreşte să dezvolte oraşul Ōsaka şi însuşi Stăpânul se supune voinţei lui, zise el cu o voce destul de puternică.

Samuraiul se întreba dacă fusese chemat atâta drum doar ca să i se spună acest lucru. Poate că seniorul Ishida voia să-i arate că era de prisos să mai vină cu vreo jalbă.

Tristeţea îi inundă sufletul ca o apă revărsată. El însuşi iubea valea aceea, dar asta nu însemna că uitase vreo clipă de pământul îmbibat de sudoarea şi de amintirea străbunilor săi. Acum, când seniorul Ishida îi poruncea limpede să se lase păgubaş, îi apăru înaintea ochilor chipul trist al tatălui său. Îi reveni în minte şi figura dezamăgită a unchiului.

— Ar fi bine să-l domoleşti şi pe bătrân, deşi n-o să-ţi fie uşor pentru că bătrânii nu pot nici în ruptul capului să înţeleagă schimbările ce se petrec în lume.

Seniorul Ishida se uită cu sinceră compasiune la samuraiul care stătea cu capul plecat:

— Să ştii că Sfatul Bătrânilor nu cere numai familiei tale să se lase păgubaşă. Mulţi dintre cei cu ranguri de ostaş au cerut şi ei să li se dea înapoi pământurile de altădată şi oamenii de seamă din Sfatul Bătrânilor şi-au tot bătut capul cu petiţiile lor. Dar dacă ar asculta de interesul fiecăruia, toată orânduirea domeniilor s-ar duce de râpă.

Samuraiul asculta cuvintele seniorului Ishida cu capul plecat şi cu mâinile pe genunchi.

— Însă astăzi te-am chemat pentru o altă pricină, schimbă deodată vorba seniorul Ishida ca să nu mai lungească discuţia despre pământurile din Kurokawa.

— În scurtă vreme are să vină vorbă de la Stăpân pentru oameni de clacă. Atunci s-ar putea să fie şi o poruncă anume pentru tine. Să nu uiţi asta!

Samuraiul nu înţelegea de ce seniorul îi vorbea din senin despre o pricină ca asta. Îşi plecă repede capul şi dădu să se retragă, dar seniorul Ishida îi porunci să mai stea şi îi povesti despre starea înfloritoare a oraşului Edo[10]. Mai mulţi *daimyō* îşi luaseră cu un an în urmă sarcina de a

construi castelul de la Edo al shōgunului şi Stăpânul primise şi el o parte din această sarcină. De aceea, supuşii de rang înalt precum seniorul Ishida, seniorul Watari şi seniorul Shiraishi se duceau cu rândul la Edo pentru a-şi îndeplini datoria.

— La Edo s-a înăsprit vânătoarea de creştini. Când mă întorceam încoace am văzut întâmplător cum erau târâţi pe străzi ca la paradă.

Ştia şi samuraiul că *naifu*, tatăl shōgunului, oprise propovăduirea credinţei creştine în domeniile supuse direct shōgunatului. Din această cauză, creştinii surghiuniţi luau drumul provinciilor din vest sau plecau spre nord-est unde creştinismul nu era oprit. Samuraiul auzise adesea de creştini care lucrau în minele de aur de pe domeniile Stăpânului.

Prinşii pe care îi văzuse seniorul Ishida fuseseră urcaţi pe cai de povară cu steguleţe albe făcute din hârtie şi târâţi pe străzile mari ale oraşului către locul de osândă. De pe cal, schimbau câte o vorbă cu cei pe care-i cunoşteau din mulţime şi nu păreau să se teamă de moarte.

— Printre ei erau şi *padres*[11] străini. Ai văzut până acum vreun creştin sau vreun *padre*?

— Nu, Măria Ta.

Oricât de atent asculta vorbele seniorului Ishida, samuraiul nu simţea nici un interes faţă de prizonierii creştini. Credinţa creştină în sine nu-l preocupa defel. N-avea nici o legătură cu valea potopită de zăpadă în care trăia el. Sătenii din luncă îşi vor trăi toată viaţa fără să vadă vreodată vreun creştin fugit din Edo.

— O să-ţi fie greu să te întorci pe ploaia asta.

Seniorul Ishida se arătă binevoitor şi blând ca un tată faţă de samurai când acesta îşi luă rămas bun. La ieşirea din castel, Yozō îl aştepta supus ca un câine, îmbrăcat cu o haină de ploaie care se udase leoarcă în lapoviţa rece. Mai mare cu trei ani decât el, Yozō crescuse de mic în aceeaşi casă cu samuraiul şi muncise toată viaţa lui pentru familia acestuia. În timp ce călărea, samuraiul se gândea la valea scăldată în

lumina lunii. Fără îndoială că zăpada de acum câteva zile se prefăcuse în ţurţuri ce sclipeau acum în beznă, iar casele ţăranilor erau liniştite ca nişte morminte. Doar soţia sa, Riku, şi încă trei-patru oameni erau încă treji aşteptând întoarcerea sa lângă vatră. Câinele avea să latre, ciulind urechile la paşii lor, iar caii aveau să se trezească şi să tropăie în grajdurile mirosind a paie ude.

Un miros greu de paie ude umplea şi temniţa în care stătea aşezat misionarul. Din când în când, duhoarea înţepătoare în care se amestecau mirosurile de urină şi sudoare ale creştinilor care fuseseră închişi acolo înaintea lui i se părea cu neputinţă de respirat.

Din ziua trecută tot cântărea şansele de a fi eliberat contra şanselor de a fi osândit. Lua în considerare cele două posibilităţi cu detaşare, ca un negustor ce pune în balanţă două talere cu praf de aur să vadă care din ele e mai greu. În caz că ar fi cruţat, aceasta s-ar datora faptului că le mai era încă de trebuinţă cârmuitorilor acestei ţări. Până acum îl folosiseră ca tălmaci ori de câte ori venea câte un trimis de la Manila pentru că, de fapt, în Edo nu se găsea nici un alt misionar care să cunoască japoneza la fel de bine ca el. „Dacă japonezii, lacomi cum sunt, vor să facă şi de acum încolo negoţ bănos cu Manila sau cu Nueva España[12] aflată în largul Oceanului Pacific, n-au cum să mă omoare tocmai pe mine care le-aş putea servi drept mijlocitor în negocierile lor.“ Misionarul îşi ridică fruntea mândru ca un şoim: „Dacă asta e voia Ta, sunt gata să mor. Dar ştii prea bine că Biserica Ta japoneză are nevoie de mine“.

Într-adevăr. La fel ca şi conducătorii acestei ţări, Dumnezeu însuşi avea nevoie de el. La gândul acesta un zâmbet triumfător îi înflori pe faţă. Misionarul avea încredere în posibilităţile sale. Ca vicar de Edo al Ordinului Sfântul Pavel[13], fusese întotdeauna încredinţat că eşecul muncii sale de până atunci în Japonia se datora greşelilor făcute de Ordinul Sfântul Petru[14] care se împotrivea mereu ordinului său. Deşi preoţii iezuiţi

se arătau întotdeauna diplomaţi ca nişte politicieni în cele mai neînsemnate treburi, în fapt, n-aveau habar de politică. La capătul a peste şaizeci de ani de activitate misionară, iezuiţii dobândiseră la Nagasaki biserici cu autonomie atât administrativă, cât şi juridică, semănând astfel în mintea autorităţilor japoneze grăuntele îngrijorării şi al îndoielii.

„Dacă aş fi fost eu episcop, n-aş fi îngăduit o asemenea nesăbuinţă. Să fi fost eu episcopul Japoniei…“ Se îmbujora ca o fetişcană de cum i se înfiripau în gând aceste cuvinte, fiindcă îşi dădea seama că în sufletul său mai sălăşluiau încă, într-o formă schimbată, invidia şi mândria lumească. În această dorinţă a lui de a deveni episcop delegat din partea Vaticanului, cu puteri depline asupra întregii activităţi misionare din Japonia, se regăseau, pe drept cuvânt, şi ambiţiile sale personale.

Tatăl său fusese un membru marcant al consiliului municipal din Sevilla, iar printre strămoşii săi se număra şi un guvernator al arhipelagului Panama şi un preşedinte al tribunalului Inchiziţiei. În plus, bunicul său participase la cucerirea Indiilor de Vest. Numai după ce a venit în Japonia, a descoperit că, odată cu sângele de politician, a moştenit şi un har care-l deosebeşte de preoţii obişnuiţi. Nici chiar în faţa lui *naifu* sau a shōgunului nu devenea slugarnic şi mai ştia, de asemenea, că are dibăcia de a intra pe sub pielea sfetnicilor vicleni din Sfatul Bătrânilor şi de a-i îndupleca.

Din păcate, din cauza presiunii exercitate de Ordinul Sfântul Petru nu i se dăduse încă ocazia să-şi etaleze acest har moştenit din familie. Ştia foarte bine că iezuiţii nu puteau să-i manipuleze abil pe Hideyoshi[15] sau pe *naifu* şi nici să-i domolească pe înalţii prelaţi budişti care acaparaseră castelul Edo, ci, dimpotrivă, semănau ostilitatea şi suspiciunea printre aceşti oameni de vază. De aceea, misionarul nu-şi putea înfrâna dorinţa de a deveni episcop, cu toate că, pe de altă parte, se ruşina de propria sa ambiţie.

„Activitatea misionară din această ţară este o bătălie. Iar într-o luptă condusă de comandanţi nepricepuţi, sângele războinicilor se varsă în zadar.“

De aceea credea misionarul că trebuie să rămână în viaţă în această ţară. Pe când stătea încă ascuns, aflase că cinci creştini fuseseră prinşi, însă sentimentul că avea de îndeplinit o misiune îl îndemnase să se ferească de o soartă asemănătoare.

„Dacă totuşi, Doamne, nu mai ai nevoie de mine, murmură el masându-şi picioarele amorţite, mă poţi chema oricând la Tine. Ştii doar, mai bine decât oricine, că nu ţin deloc la viaţa mea.“

Ceva negru şi moale trecu pe lângă piciorul pe care-l masa. Un şobolan dintre cei care-şi aveau ascunzătoarea în celula lui. Seara trecută, pe când misionarul dormea, şobolanii roseseră ceva, chiţcăind într-unul din colţurile celulei strâmte. De fiecare dată când chiţcăitul lor îl trezea, misionarul intona încet „Tatăl Nostru“ pentru cei cinci creştini care, fără îndoială, fuseseră deja omorâţi. Prin rugăciune încerca să-şi alunge mustrările de conştiinţă pentru că-i abandonase.

La sunetul paşilor ce se auzeau în depărtare, misionarul îşi strânse repede sub el picioarele întinse şi se aşeză cuviincios. Nu voia să se arate neglijent nici chiar în faţa gardianului care-i aducea mâncarea. Nici măcar în temniţă nu-şi permitea să se comporte într-un fel care i-ar fi putut atrage batjocura japonezilor.

Paşii se apropiară din ce în ce mai mult. Gândindu-se că trebuie să afişeze un chip zâmbitor, misionarul îşi compuse un surâs în timp ce asculta cheia răsucindu-se în broască. Dintotdeauna se gândise să întâmpine moartea cu zâmbetul pe buze.

Uşa se deschise cu un scârţâit şi o lumină de culoarea cositorului topit inundă podeaua de lut. Clipind, misionarul zâmbi în direcţia luminii. În locul gardianului, văzu uitându-se la el doi slujbaşi în kimonouri negre.

— Ieşi afară! porunci unul dintre ei cu voce trufaşă. În momentul acela în mintea misionarului încolţi cuvântul „eliberare“ dublat de un sentiment de bucurie.

— Încotro mergem?

Păstrându-şi zâmbetul, misionarul vorbea cu voce sigură, dar picioarele i se poticneau. Cei doi slujbaşi tăcuţi şi încruntaţi mergeau înaintea lui legănându-şi umerii. Acest mers ţanţoş, specific japonezilor, îi amintea de mişcările caraghioase ale copiilor şi, sigur de acum de eliberarea sa, misionarul nu se putu abţine să nu zâmbească.

— Uită-te! unul dintre cei doi slujbaşi se opri brusc şi întorcându-şi privirea îi arătă cu bărbia grădina interioară ce se vedea prin fereastra de pe coridor. Soarele începea să apună în grădina unde erau întinse rogojini de paie. Alături se afla o găleată cu apă şi două scăunele aranjate unul în faţa celuilalt.

— Înţelegi ce înseamnă asta? râse celălalt slujbaş parcă dispreţuitor şi întinzând arătătorul se prefăcu a-şi tăia gâtul.

— Asta înseamnă!

Privi amuzat la misionarul înlemnit şi zise:

— Ia te uită cum mai tremură străinul!

Misionarul îşi încleştă pumnii abia stăpânindu-şi ruşinea şi furia care-i înecau sufletul. Vreme de două zile suportase ameninţările acestor slujbaşi japonezi mărunţi, dar acum, pentru misionarul cu un puternic respect de sine era de nesuportat gândul că aceştia îi surprinseseră spaima, fie numai şi pentru o clipă. Genunchii continuară să-i tremure până când fu scos afară din închisoare şi dus în clădirea de peste drum.

În amurg, clădirea era pustie şi nu se vedea nici picior de om. Într-una din încăperi, slujbaşii l-au pus să se aşeze cuviincios pe podeaua rece cu reflexe întunecate şi s-au retras. Atunci, ca un copil care mănâncă pe ascuns, misionarul savură lacom bucuria ca vă fi eliberat.

„Ia te uită! E întocmai cum mi-am imaginat!“ murmură el.

Sentimentul de umilinţă de adineaori dispăru şi, în locul acestuia, misionarul îşi regăsi încrederea caracteristică la gândul că previziunile sale nu erau greşite.

„Gândurile japonezilor sunt atât de uşor de citit, întocmai ca o carte deschisă.“ Misionarul ştia că japonezii îl vor cruţa pe cel de care se pot folosi, indiferent dacă-l plăceau sau nu, iar el, ca tălmaci priceput, le era încă de trebuinţă autorităţilor din această ţară cărora le sclipeau ochii după câştigurile din negoţ. Acesta era motivul pentru care şi *naifu*, şi shōgunul le îngăduiau misionarilor creştini să locuiască în oraş, cu toate că îi dispreţuiau pe creştini. *Naifu* îşi dorea încă un port, cu nimic mai prejos decât Nagasaki, pentru negoţul cu ţări îndepărtate. Urmărea mai ales comerţul cu îndepărtata Nueva España şi, în acest scop, trimisese deja nenumărate scrisori către guvernatorul spaniol din Manila. Misionarul fusese adesea chemat la castelul Edo pentru a traduce scrisorile şi pentru a tălmăci în japoneză răspunsurile primite.

Cu toate acestea, nu-l văzuse pe *naifu* decât o singură dată. Când a fost la castelul Edo împreună cu un sol de la Manila a văzut în camera de primire un bătrân ce stătea nepăsător pe un scaun îmbrăcat în catifea. Nu rostea nici un cuvânt, ci doar asculta neclintit discuţia sfetnicilor săi cu solul şi privea cu ochi goliţi de expresie darurile neobişnuite aduse de acesta. Însă chipul şi ochii săi lipsiţi de expresie au rămas în memoria misionarului şi după aceea, trezindu-i un sentiment asemănător cu teama. Bătrânul acela era *naifu*, iar chipul său era acela al unui politician, cugetase misionarul.

Pe coridor se auziră paşi şi un foşnet de haine ajunse la urechile misionarului care stătea cu capul plecat.

— Senior Velasco.

Misionarul ridică privirea. Sfetnicul pentru negoţ[16], Gotō Shōzaburō, pe care misionarul îl cunoştea, stătea aşezat pe locul de onoare, iar cei doi

slujbaşi de adineaori, pe podeaua de lemn[17]. Gotō îl măsură un timp cu privirea aceea gravă, tipic japoneză, după care spuse oftând:

— Sunteţi liber. A fost o greşeală de-a slujbaşilor noştri.

— Înţeleg.

Misionarul era îmbătat de propriul triumf. Aruncă o privire plină de satisfacţie către cei doi slujbaşi care-l înjosiseră. O privire asemănătoare cu aceea pe care le-o arunca credincioşilor atunci când le dădea iertarea.

— Cu toate acestea, senior Velasco…

Ridicându-se cu un nou foşnet de haine, Gotō îi scuipă printre dinţi cu o mină înăsprită:

— Trăieşti la Edo, dar nu ca *padre* creştin, aşa-i? Dacă n-ar fi binevoit un om cu trecere să mijlocească şi de data asta pentru tine, nu ştiu ce ţi s-ar fi întâmplat!

Sfetnicul pentru negoţ făcea aluzie la vizitele tainice ale misionarului pe la creştini. Indiferent cum stăteau lucrurile pe domeniile altor *daimyō*, în teritoriile aflate sub stăpânirea directă a lui *naifu* începând din acel an construirea de biserici şi practicarea creştinismului erau strict interzise. El trăia în oraşul acela mare nu ca preot, ci ca tălmaci.

După ce Gotō se retrase, cei doi slujbaşi, arătându-şi acum limpede nemulţumirea, îi indicară din cap o altă ieşire. Se lăsase deja noaptea.

Misionarul se întoarse acasă în Asakusa[18] cu lectica. Casa lui se afla îndărătul unui pâlc de copaci ce se proiecta întunecat pe cerul nopţii. Prin părţile acelea îşi făcuse sat un grup de leproşi şi pentru ei funcţionase, până în urmă cu doi ani, un mic dispensar al Ordinului Sfântul Pavel de care aparţinea şi misionarul. Spitalul fusese dărâmat, dar misionarului i se îngăduise să locuiască într-o colibă strâmtă ce mai rămăsese în picioare împreună cu un coreean şi cu Diego, un preot mai tânăr.

Înconjurat de Diego şi de coreean care-l întâmpinară uimiţi de neaşteptata sa reîntoarcere, misionarul înfuleca lacom orez şi peşte uscat. În crângul din apropiere o pasăre ţipa ascuţit.

— N-ar fi eliberat japonezii aşa de repede pe nimeni altcineva, nu? spuse Diego în timp ce-l servea pe misionar. Acesta se mulţumi doar să zâmbească, dar în sinea lui gusta din plin un sentiment de satisfacţie şi de mândrie.

— Dar nu japonezii m-au eliberat, parcă îi predica el lui Diego arborând o expresie ce putea însemna şi umilinţă, dar şi semeţie. Domnul vrea ceva de la mine şi a binevoit să mă elibereze ca să-I îndeplinesc lucrarea.

„Oh, Doamne“, se ruga în gând misionarul în timp ce mânca, „lucrările Tale nu sunt în van. De aceea mi-ai cruţat viaţa“. Nu-şi dădea seama că în rugăciunea lui se strecura un sentiment de mândrie nedemn de un preot.

Trei zile mai târziu, misionarul îl luă cu el pe coreean şi plecă spre reşedinţa sfetnicului pentru negoţ ca să-şi exprime recunoştinţa pentru eliberarea sa. Nu uită să ia cu sine şi câteva sticle de vin, din cel pentru slujbe, întrucât japonezilor de rang înalt le plăcea vinul.

Sfetnicul pentru negoţ tocmai primea un oaspete, dar au fost poftiţi imediat în camera sa, fără să mai fie puşi să aştepte într-o altă încăpere. Când îl văzu pe misionar, acesta doar încuviinţă uşor din cap şi îşi continuă nestingherit discuţia. Era limpede că voia cu tot dinadinsul ca misionarul să audă ce se vorbea.

Pe parcursul conversaţiei apărură adesea numele localităţilor Tsukinoura şi Shiogama. Sfetnicul pentru negoţ discuta cu un bătrân dolofan remarcând că Tsukinoura ar putea deveni un port care să rivalizeze cu Nagasaki. În timp ce-şi plimba nepăsător privirea peste grădina spre care dădea încăperea, misionarul ciulea atent urechile la discuţie. Datorită cunoştinţelor dobândite în timpul celor trei ani ca tălmaci simţea că poate pătrunde, deşi numai vag, miezul acestei discuţii.

De vreo câţiva ani *naifu* îşi dorea în estul Japoniei un port la fel de bun ca Nagasaki. Din punct de vedere al politicii interne, Nagasaki era mult prea departe de zona de răsărit a Japoniei controlată de *naifu* şi ar fi putut fi lesne lovit în cazul în care s-ar fi întâmplat cumva să se răscoale vreun *daimyō* puternic din Kyūshū[19], printre care, pe deasupra, mai erau şi câţiva precum seniorul Shimazu şi seniorul Katō care sprijineau clanul Toyotomi din Ōsaka asupra căruia *naifu* încă nu-şi întinsese controlul. Din punct de vedere al politicii externe, *naifu* nu era deloc bucuros că vasele de la Manila şi Macao se opreau doar la Nagasaki. Voia să facă negoţ direct cu izvorul comerţului, Nueva España, fără a mai trece prin Manila. De aceea căuta un port bun pentru negoţul cu Nueva España undeva în ţinuturile de răsărit peste care îşi întindea stăpânirea. Ar fi fost portul Uraga din Kantō[20], dar pesemne, din cauza curenţilor puternici, toate vasele care încercaseră până atunci să se apropie, naufragiaseră. Din acest motiv, *naifu* le poruncise să găsească un port unor *daimyō* puternici din Tōhoku[21], zonă situată cel mai aproape de Curentul Negru. Tsukinoura şi Shiogama erau cele mai bune soluţii.

„Dar oare de ce vrea sfetnicul pentru negoţ ca eu să aud această discuţie?“, se întrebă misionarul. Privi pe furiş chipurile celor doi japonezi. Ca şi cum ar fi băgat de seamă, Gotō se întoarse către el:

— Îl cunoaşteţi pe seniorul Ishida? Acesta este seniorul Velasco. I s-a îngăduit să rămână în Edo ca tălmaci… îl prezentă Gotō pe misionar omului grăsuţ. Samuraiul rotofei zâmbi şi se înclină uşor:

— Aţi fost vreodată în Tōhoku?

Aşezat cu mâinile pe genunchi, misionarul dădu din cap. După ani îndelungaţi, îşi însuşise şi el regulile de purtare cuviincioasă.

— Domeniul seniorului Ishida nu seamănă cu Edo, zise sfetnicul pentru negoţ uşor zeflemitor. Am auzit că prin părţile acelea creştinii nu sunt prigoniţi. Acolo şi dumneata, senior Velasco, ai putea face nestingherit tot ce pofteşti.

Desigur, misionarul cunoştea această stare de fapt. Era drept că *naifu* oprise creştinismul pe domeniile aflate sub stăpânirea sa directă, dar nu le poruncise acest lucru şi celorlalţi *daimyō* de teamă ca samuraii şi credincioşii trecuţi la creştinism să nu se răscoale. În plus, trecea cu vederea fuga spre ţinuturile de vest şi spre Tōhoku a credincioşilor siliţi să părăsească Edo.

— Senior Velasco, v-au trecut vreodată pe la urechi numele de Shiogama şi Tsukinoura? reluă brusc firul discuţiei sfetnicul pentru negoţ pronunţând cele două localităţi de mai înainte. Sunt amândouă nişte golfuri foarte bune din Tōhoku.

— Măria Voastră doreşte să facă din ele nişte porturi precum Uraga?

— Ne gândim şi la asta. Poate o să construim acolo şi nişte corăbii mari la fel ca vasele europeneşti.

Pentru o clipă, misionarul rămase fără grai. Din câte ştia el, până atunci japonezii nu aveau decât cel mult corăbii construite cu încuviinţarea shōgunului[22] după bărcile cu pânze siameze şi chinezeşti. Nu aveau nici locurile şi nici ştiinţa necesară pentru a construi galioane care să traverseze în voie oceanul larg. Chiar dacă ar fi putut construi cumva astfel de vase, în mod sigur nu aveau destulă îndemânare ca să navigheze.

— Măria Voastră doreşte să fie construite de mână japoneză?

— Poate. Shiogama şi Tsukinoura dau spre ocean şi, pe deasupra, au mult lemn bun.

Misionarul se întreba de ce sfetnicul pentru negoţ vorbea atât de limpede de faţă cu el despre o astfel de taină. Căută un răspuns cântărind expresiile de pe chipurile celor doi.

„Atunci înseamnă că vor folosi echipajul de pe vasul acela.“

Cu un an în urmă vasul unui sol spaniol de la Manila, căruia misionarul îi slujise drept tălmaci la castelul Edo, fusese prins într-o furtună pe drumul de întoarcere şi naufragiase în Kishū. Cum repararea sa

nu mai era nicidecum cu putinţă, vasul fusese reţinut în portul Uraga. Şi solul şi marinarii aşteptau răbdători la Edo venirea unui alt vas care să-i ducă înapoi. Probabil că japonezii aveau de gând să se folosească de acei marinari pentru a-şi construi propriul lor galion.

— Măria Voastră a hotărât deja acest lucru?

— Nu, nu. Doar că e şi asta o părere.

Sfetnicul pentru negoţ îşi îndreptă privirea spre grădină. Misionarul ştia că acest gest era totodată şi un semn pentru el de a se retrage şi de aceea se grăbi să-şi exprime în câteva cuvinte recunoştinţa pentru eliberarea sa, iar apoi părăsi încăperea.

În timp ce-i saluta pe supuşii aflaţi în anticameră printr-o plecăciune, misionarul se gândea că japonezii au început în sfârşit să-şi facă planuri de a traversa Pacificul cu propriile puteri şi de a ajunge în Nueva España.

„Parcă ar fi nişte furnici! Vor să încerce orice.“

Din cine ştie ce motiv, misionarul îşi aduse aminte că atunci când dau de un ochi de apă o parte din furnici se sacrifică şi construiesc un pod pentru celelalte. Japonezii erau şi ei un roi de furnici negre înzestrate cu aceeaşi înţelepciune.

De câţiva ani, cererile prin care *naifu* îşi exprima dorinţa arzătoare de a face negoţ cu Nueva España erau de fiecare dată refuzate pe ocolite de către guvernatorul Manilei fiindcă spaniolii voiau să fie singurii stăpâni ai comerţului de pe întreg cuprinsul Pacificului.

Dar dacă japonezii i-ar folosi la construcţia unei corăbii pe acei marinari spanioli reţinuţi în ţara lor, atunci aveau neapărată nevoie de el ca tălmaci pentru a se înţelege cu aceştia. Încet-încet, misionarul începea să se lămurească de ce Gotō dispusese eliberarea lui. Atunci, Gotō sugerase că eliberarea sa se datora intervenţiei unei anumite persoane, dar poate că acea persoană era chiar Sfatul Bătrânilor care pusese la cale tot acest plan. Sau poate fusese bătrânul Ishida de adineaori. Dumnezeu se foloseşte de toată lumea, dar japonezii se folosesc pe deplin doar de cei

care le sunt de trebuinţă. Tocmai pentru că misionarul le putea fi de folos, mai întâi l-au speriat, iar apoi l-au cruţat. Aceasta era una dintre metodele des folosite de japonezi.

Misionarul nu le vorbi în amănunt despre discuţia avută nici lui Diego şi nici coreeanului. În adâncul inimii sale, îl desconsidera pe confratele său mai tânăr cu ochi roşii ca de iepure care, la fel ca şi el, era un slujitor al bisericii venit în Japonia din partea Ordinului Sfântul Pavel. Nici în vremea cât au stat împreună la seminar misionarul nu şi-a putut şterge din suflet dispreţul pe care-l simţea când se întâlnea cu prietenul său cel naiv şi nătâng. Ştia că acesta este un defect al său, însă nu se putea îndrepta cu nici un chip.

— A sosit o scrisoare de la Ōsaka… Diego scoase din buzunarul sutanei ponosite, odată cu rozariul, un plic desfăcut. Apoi îşi îndreptă spre misionar ochii lăcrimoşi, spunând:

— Iar ne ponegreşte Ordinul Sfântul Petru.

Misionarul despături la flacăra lumânării ce pâlpâia ca aripile unei molii scrisoarea de pe care picături gălbui de ploaie şterseseră cerneala. Fusese scrisă cam cu douăzeci de zile înainte de către superiorul său, părintele Muñoz din Ōsaka. Acesta înfăţişa starea de fapt din Ōsaka, unde se înteţea ura faţă de *naifu* de la Edo şi tot mai mulţi supuşi ai acelor *daimyō* înfrânţi în bătălia de la Sekigahara[23] treceau în serviciul stăpânului din Ōsaka. După această introducere, părintele Muñoz îl înştiinţa că şeful Ordinului Sfântul Petru din Kinki[24] trimisese la Roma o depeşă în care ponegrea metodele de propovăduire ale Ordinului Sfântul Pavel.

— Iezuiţii ne învinovăţesc că nu ţinem seama de porunca prin care munca de propovăduire este oprită în Edo, ba, dimpotrivă, păstrăm legătura cu credincioşii japonezi şi zic că astfel stârnim fără rost mânia lui *naifu* şi a shōgunului, iar acest lucru va duce până la urmă la răspândirea

prigoanei creştine şi în locurile unde astăzi propovăduirea este încă îngăduită.

Misionarul îşi înfrână scârba care-l copleşise şi îi înapoie scrisoarea lui Diego.

— O adunătură de proşti înfumuraţi!

Gâtul şi obrajii misionarului se înroşeau ori de câte ori acesta se mânia pentru câte ceva. Criticile Ordinului Sfântul Petru la adresa lor nu erau ceva nou. Iezuiţii lucraseră întotdeauna din umbră şi scriseseră de rău la Roma despre franciscani. Şi toate acestea din pură invidie. Când Francisc Xavier pusese pentru prima oară piciorul în Japonia, în urmă cu şaizeci şi trei de ani, propovăduirea în această ţară fusese monopolizată de Ordinul Sfântul Petru înfiinţat de Xavier. Când, în urmă cu aproape zece ani, prin edictul apostolic *Onerosa Pastoralis* al Papei Clement al VIII-lea, li se îngăduia şi altor ordine să desfăşoare activităţi misionare în Japonia, Ordinul Sfântul Petru a început să vorbească de rău alte ordine.

— Iezuiţii uită că ei înşişi le-au dat motive japonezilor să-i prigonească pe creştini. Ar face bine să se gândească cine l-a mâniat pe răposatul *taikō*[25].

Diego îl privea sfios cu ochii săi roşii. Uitându-se în ochii lui, misionarul se gândi că era în zadar să se sfătuiască asupra vreunui lucru cu acest confrate nătâng. Fără să poată vorbi mulţumitor limba acestei ţări, deşi se împlineau mai bine de trei ani de când venise în Japonia, Diego îşi petrecea zilele îndeplinind ascultător ca o oaie tot ce îi spuneau superiorii să facă.

În urmă cu vreo câţiva ani iezuiţii dobândiseră la Nagasaki ţinuturi pe care înfiinţaseră colonii autonome şi din câştigurile strânse de pe urma acestora sprijineau activitatea misionară. Deşi nu aveau drepturi militare asupra acestor teritorii, îşi exercitau dreptul de a strânge dări şi de a judeca. Oricine ştia că atunci când *taikō* a ocupat Kyūshū şi a aflat despre toată această stare de fapt s-a înfuriat la culme, socotind lucrarea de

propovăduire o adevărată invazie şi a poruncit proscrierea creştinismului. Întâmplarea cu pricina fusese impulsul ce dusese la persecuţia care arunca perspective sumbre asupra întregii activităţi misionare din Japonia, dar iezuiţilor le convenea acum să uite acest lucru.

— Dar… ce răspuns să trimitem la Ōsaka…? se arătă Diego descumpănit.

— Am putea să le scriem iezuiţilor să nu-şi mai facă griji în privinţa mea, scrâşni misionarul printre dinţi dând din umeri. Pentru că în curând o să părăsesc Edo şi o să mă duc în Tōhoku.

— În Tōhoku?

Fără să răspundă, misionarul îi întoarse spatele colegului său uimit şi ieşi din încăpere. Intră în magazioara pe care o numeau sanctuar, suflă în lumânare şi îngenunche pe podeaua tare de lemn. Era poziţia de penitenţă pe care o lua, încă din primii ani de seminar, de fiecare dată când mândria îi era rănită şi voia să-şi domolească furia ce-l copleşea. Mirosul de fitil ars îi umplea nările, iar în întuneric se auzea foşgăitul uşor al gândacilor.

„Oricât m-ar ponegri alţii, Tu îmi cunoşti puterile“, murmură el cu fruntea în mâini. „Tocmai de aceea, având nevoie de mine, m-ai scos din celulă. La clevetelile şi ponegrelile saducheilor şi ale fariseilor Tu nici n-ai tresărit. Nici eu n-am să bag în seamă împunsăturile iezuiţilor.“

Gândacii umblau în voie pe picioarele sale goale, pline de noroi. Pasărea din crâng cânta din nou cu glas ascuţit şi se auzea cum coreeanul închidea uşa căsuţei lor.

— Japonezii or să construiască un galion.

Imaginea roiului uriaş de furnici negre traversând un ochi de apă în căutare de hrană îi apăru iarăşi în faţa ochilor. Japonezii erau în sfârşit pe punctul de a traversa Oceanul Pacific ca un roi de furnici negre în căutare de câştig din negoţul cu Nueva España.

„Le dăm câştig din negoţ, iar noi primim libertatea de a propovădui.“

Cei care să fie în stare să ducă la bun sfârşit această învoială nu erau iezuiţii. Nici dominicanii sau augustinienii. Nici călugării nătângi ca Diego. Misionarul era încredinţat că numai lui îi stătea în putere să înfăptuiască un astfel de lucru. Pentru aceasta era nevoie să şteargă prejudecăţile japonezilor. Nu trebuia să repete greşelile făcute de iezuiţi.

„Dacă aş fi eu episcopul Japoniei…“

Imboldurile ambiţiei lumeşti de care se ruşina necontenit îi răsunau din nou în urechi. Nu se putu abţine să nu se gândească, deşi ruşinat, că dacă el ar fi numit episcop şi ar avea cale liberă să planifice şi să ducă la împlinire întreaga lucrare de propovăduire în Japonia, atunci ar putea îndrepta greşelile făcute de iezuiţi în toţi aceşti ani.

În zilele senine, fumul de cărbuni arşi se ridica de pe dealurile de un cafeniu veşted din jurul văii. Urma să vină iarna cea lungă, iar ţăranii munceau din zori până în seară. După ce orezul şi meiul erau strânse de pe câmpurile neroditoare, femeile şi copiii băteau spicele şi le treceau prin îmblăciu. Nu erau pentru hrana lor, căci le dădeau la birul anual. Fânul cosit printre corvezile de zi cu zi era lăsat să se usuce chiar pe câmp pentru a putea fi folosit ca aşternut în grajdurile cailor. Paiele crude le foloseau ca provizii în timp de foamete. Le tăiau şi le mărunţeau într-un pisălog de piatră până se făceau făină.

Îmbrăcat ca şi ţăranii în haine de lucru *hangiri*, samuraiul privea valea. Din când în când îi striga pe ţărani şi stătea de vorbă cu ei, alteori muncea cot la cot cu ei rânduind în jurul casei sale lemnele de foc ca într-un zid. În vale, gardurile de acest fel se numeau uluci.

Ţăranii aveau şi ei bucuriile şi tristeţile lor. În toamna aceea muriseră doi bătrâni din sat, dar familiile sărace de ţărani nu puteau decât să-şi îngroape morţii în câmpurile din apropierea munţilor şi să le pună o piatră la căpătâi. În vale era obiceiul să se înfigă în pământ coada de la o coasă veche pe care o folosise răposatul în timpul vieţii şi să aşeze lângă piatra

de mormânt bolurile de orez din care mâncaseră. Samuraiul văzuse adesea copiii punând flori în aceste vase ciobite, dar numai în anii fără foamete morţii aveau parte de îngropăciune. Auzise de la tatăl său că în anii fără rod bătrânii dispăreau dintr-odată şi nimeni nu întreba de ei.[26] Tot toamna avea loc şi sărbătoarea Daishiko, atunci când se mâncau mici găluşte nesărate înşirate pe iarba sângelui şi fierte în oală. În ziua cu pricina, ţăranii istoviţi de muncă treceau unul după altul să-i ureze samuraiului toate cele bune, mâncau găluştele primite şi se întorceau la casele lor.

Într-o zi senină sosi porunca pentru clacă despre care îi vorbise în treacăt seniorul Ishida. Trebuia să trimită doi oameni din vale. După ce primi porunca, samuraiul îl luă cu el pe Yozō şi plecă spre satul unchiului său.

— Am auzit deja! Am auzit!

Chipul unchiului său radia de bucurie.

— Umblă vorba că doboară cedri în munţii Ogatsu ca să construiască o corabie de război. Poate că se apropie bătălia cu Ōsaka.

— O corabie de război?

— Da!

Samuraiul încă nu-i spusese unchiului ce aflase de la seniorul Ishida pentru că îi venea greu să audă din nou văicărelile nesfârşite ale bătrânului rămas fără speranţă. Dar dacă vremea războaielor trecuse, atunci pentru ce mai construia Stăpânul o corabie de război? Samuraiul era şi el uimit peste măsură. Pesemne că în Sfatul de la castel se plănuia în taină ceva despre care unul ca el n-avea cunoştinţă.

— Roku, trebuie să te duci până la Ogatsu şi să afli ce se pune la cale!

Glasul bătrânului se însufleţise de parcă bătălia mult aşteptată ar fi început deja. Cu toate că nu-l prea trăgea inima să meargă până la Ogatsu cale de o zi şi jumătate, samuraiul, care îşi ascultase întotdeauna tatăl şi unchiul, încuviinţă pe tăcute şi de această dată. Se gândi că, dacă s-ar lămuri cu ochii lui de întreaga situaţie, atunci ar putea mai uşor să-l

convingă să renunţe la visurile sale pe bătrânul unchi care nu putea accepta schimbările prin care trecuse lumea.

A doua zi, după ce alese din sat doi tineri pentru clacă, samuraiul porni din nou călare. Ogatsu era unul din golfuleţele ce muşcau din uscat ca dinţii unui ferăstrău de-a lungul coastei din provincia Rikuzen. Plecară din vale dis-de-dimineaţă, iar când ajunseră pe înserat până aproape de ocean, zăpada ce cădea din cerul plumburiu începu să le biciuiască obrajii. Traseră la un han din Mizuhama, un sat posomorât de pescari. Toată noaptea se auzi vuietul mării, iar tinerii pe care-i luase cu el îl priveau acum trişti. După spusele pescarilor, oamenii de clacă se adunaseră deja şi începuseră să taie copacii de pe dealurile din împrejurimile munţilor Ogatsu.

În dimineaţa următoare părăsiră Mizuhama. De senin, era senin, dar bătea un vânt puternic, iar în largul de gheaţă al oceanului valurile se învolburau înspumate. Cei doi tineri mergeau în urma calului dârdâind de frig. Când în cele din urmă întinderea mării se arătă mărginită de insule, apăru în zare un golfuleţ liniştit. Pe o coastă fuseseră deja construite câteva colibe pentru clăcaşi, iar în depărtare se auzea sunetul asurzitor al copacilor doborâţi. Spre deosebire de largul învolburat al mării, golful era adăpostit de insule şi de munţi şi pe apele sale pluteau deja multe luntri.

Samuraiul se înfăţişă la oficiul de gardă al clăcaşilor, dar în timp ce se treceau în registru numele celor doi tineri pe care-i adusese, un rândaş veni într-un suflet şi le dădu de veste că urma să sosească de îndată seniorul Shiraishi, însemnat om de stat. Agitaţia cuprinse dintr-odată oficiul de gardă şi slujbaşii plecară pe plajă să-l întâmpine cu mare ceremonie.

Samuraiul se amestecă şi el printre cei care aşteptau grupul de aleşi. Curând, văzu apropiindu-se încet un şir de oameni călare. Nu mică i-a fost mirarea să vadă printre aceştia vreo patru sau cinci străini, primii pe care

îi vedea în viaţa lui. Uitând până şi de plecăciune, samuraiul privea stăruitor la acei oameni curioşi.

Străinii purtau toţi haine de călătorie ca ale lor, pesemne că le primiseră la sosirea în Japonia. Dar aveau bărbi de culoarea castanei şi feţe roşii de parcă băuseră. Toţi se uitau cu priviri curioase înspre munţii ce răsunau de trosnetele copacilor doborâţi. Între ei era şi un străin care ştia japoneză şi le vorbea însoţitorilor din dreapta şi din stânga sa.

Când suita trecu prin faţa şirului de slujbaşi, cineva rosti numele tatălui său:

— Nu eşti tu fiul lui Gorozaemon? Vorbise seniorul Shiraishi. Samuraiul îşi plecă respectuos capul.

— Am auzit multe despre tine de la seniorul Ishida. Am luptat cot la cot cu tatăl tău în bătăliile de la Kōriyama şi Kubota.

Samuraiul asculta cuvintele seniorului Shiraishi plin de supunere. Pe când jumătate din slujbaşi, câţi se alăturaseră convoiului, se pierdeau din vedere printre munţi, cei rămaşi îl invidiau pe samurai pentru cuvintele deosebite cu care îl onorase seniorul Shiraishi, unul dintre oamenii de seamă ai Stăpânului.

Făcându-şi pregătirile de întoarcere, samuraiul savura şi el bucuros acea fericire nemeritată. Ceea ce înţelesese venind aici era că vasul pe care urmau să-l construiască în golf nu era o corabie de război, ci un vas construit cu încuviinţarea shōgunului pentru a-i duce înapoi în ţara lor pe marinarii străini naufragiaţi cu un an în urmă în Kishū. Străinii de adineaori erau marinarii naufragiaţi, iar vasul purtând pecetea shōgunului avea să fie construit după model străin sub îndrumarea lor.

La fel ca şi la dus, înnoptă la Mizuhama şi ziua următoare se întoarse în vale. Unchiul, care-l aşteptase ca pe ghimpi, îşi arătă într-adevăr dezamăgirea pe chipul descărnat când auzi vorbele nepotului său, dar păru să prindă din nou speranţă la cuvintele deosebite ale seniorului Shiraishi, fiindcă îl puse pe samurai să-i repete iar şi iar partea aceea a întâmplării.

Astfel trecu toamna şi veni iarna. În fiecare noapte vântul viscolea zăpada aşternută peste vale. În timpul zilei, slugile adunate în jurul vetrei[27] împleteau funii de paie. Făceau chingi ori căpestre pentru cai sau funii numite „legături“, care se treceau prin samar pentru a lega povara de cal. Câteodată, la gura vetrei, soţia sa, Riku, îi spunea poveşti fiului lor mai mic, Gonshirō. Samuraiul asculta de fiecare dată tăcut, rupând surcele. Erau poveşti despre alungarea duhului de vulpe, sau despre bărbaţi ce fuseseră înşelaţi de vulpi[28], pe care samuraiul le auzise şi el în copilărie povestite de bunica şi de mama sa, amândouă răposate acum. Nimic nu se schimba câtuşi de puţin prin locurile acestea.

Sosi şi prima zi a Anului Nou. În vale se aduceau ofrande de *mochi*[29] zeilor Anului Nou şi se găteau nişte *mochi* cum nu mâncau în fiecare zi, din orez cu bobul roşu. În prima zi din anul acela nu căzu zăpadă, dar odată cu lăsarea nopţii, vuietul trist al viforului se auzi la fel ca în fiecare an.

Pe locul de onoare din sala mare întunecată, stăteau înşiraţi oamenii de seamă ai Stăpânului. Chipurile lor grave şi inexpresive îi aminteau misionarului de statuile lui Buddha pe care le văzuse demult la templele din Kyōto, dar după ce petrecuse ani îndelungaţi în această ţară misionarul ştia bine că feţele lor inexpresive nu arătau că nu se gândesc la nimic, ci că în spatele lor se ascundeau stratageme şirete.

Lângă el, pe un scăunel, şedea un constructor spaniol adus de la Edo cu încuviinţare specială. Spre deosebire de misionar, acesta nu putea sta aşezat după rânduiala japoneză. Ceva mai departe, un grămătic stătea neclintit cu mâinile pe genunchi şi cu privirea pironită drept în faţă.

După ce misionarul tălmăci schimburile îndelungi de saluturi reciproce, discuţia intră pe făgaşul subiectului principal.

— În primul rând, lungimea vasului este de optsprezece *keni*. Lăţimea, de cinci *keni* şi jumătate, iar înălţimea este de paisprezece *keni*, un *shaku*

şi cinci *suni*.[30]

Înalţii oficiali voiau să afle mai întâi de toate forma galionului care urma să se construiască în curând.

— Va avea două catarge: cel mare va avea cincisprezece stânjeni, iar catargul mic – treisprezece stânjeni.[31] Carena vasului o vom lăcui.

În timp ce tălmăcea întocmai cuvintele constructorului, misionarul se gândea în ce scop aveau de gând japonezii să folosească o astfel de corabie. Înalţii oficiali mai spuseră că vor să ştie cum se deosebea acest galion de vasele japoneze ce purtau pecetea shōgunului. Raportul dintre lungimea şi lăţimea galionului era de 3,3 la 1 pentru a creşte viteza de navigaţie în pânze. În ceea ce priveşte pânzele, faptul că aveau să se folosească nu numai pânze orizontale, ci şi pânze triunghiulare avea drept scop schimbarea rapidă a direcţiei în funcţie de direcţia vântului. În vreme ce răspunsurile constructorului le erau tălmăcite rând pe rând, înalţii oficiali – mai cu seamă seniorul Shiraishi care era aşezat drept în mijloc – ascultau ca roşi de curiozitate, dar de îndată ce explicaţiile se isprăveau, chipurile lor deveneau de nepătruns, ca nişte mlaştini.

Pentru construcţia vasului, Stăpânul adunase deja la Ogatsu două sute de dulgheri şi o sută cincizeci de fierari de pe domeniile sale, dar pentru a grăbi încheierea lucrului era nevoie de aproape de două ori mai mulţi meşteşugari. Căpitanul se plângea că şi numărul oamenilor de clacă era încă mult prea mic.

— Spune că, socotind cele două luni de călătorie pe corabie din ţara dumneavoastră şi până în Nueva España, cel mai bine ar fi să porniţi pe la începutul verii, fiindcă toamna sunt multe furtuni.

Oamenii de seamă ai Stăpânului nu-şi puteau închipui cât de întins era oceanul. Vreme îndelungată, oceanul fusese pentru japonezi doar un şanţ uriaş cu apă care-i apăra de barbari. Nici n-avuseseră habar unde era Nueva España. Dar acum începeau şi ei să-şi dea seama că departe, peste

ocean, se găseau pământuri întinse şi bogate unde locuiau altfel de oameni.

— O să-i spunem Stăpânului întocmai. Nu vă faceţi griji în privinţa mâinii de lucru, spuse seniorul Shiraishi.

Ceilalţi oficiali păstraseră tăcerea, dar seniorul Shiraishi binevoise să ţină seama cu mărinimie de nemulţumirile constructorului. Acesta îşi exprimă adânca recunoştinţă faţă de bunătatea seniorului.

— Nu e nevoie să-mi mulţumeşti. După cum am mai spus, acum că ne construim o corabie a noastră, avem şi noi câte ceva să vă cerem! zâmbi seniorul Shiraishi zeflemitor.

Voiau ca marinarii spanioli să smulgă guvernatorului Nuevei España promisiunea că-şi vor trimite vasele pe domeniul Stăpânului multă vreme de aici înainte. Stăpânul avea de gând să obţină permisiunea lui *naifu* şi să construiască un port comercial care să rivalizeze cu Nagasaki din Kyūshū. Era doar o simplă cerinţă prin care îi rugau pe marinarii ce aveau să se reîntoarcă acasă să îi transmită guvernatorului Nuevei España dorinţele Stăpânului.

Constructorul răspunse că vor mijloci chestiunea bucuroşi. Mai mult, îi măguli pe japonezi spunând că Nueva España va fi încântată de mărfurile japoneze, mai ales de cupru şi de argint, dar şi de praful de aur care se scotea din aceste ţinuturi şi că vasele shōgunale ce vor sosi în Nueva España încărcate cu astfel de mărfuri vor fi, desigur, bine primite. Explică apoi că singura problemă era construirea unui port bun unde să poată ancora galioanele, dar din fericire golfurile Kesennuma, Shiogama şi Tsukinoura pe care le cercetaseră ei înşişi în ultima săptămână erau cât se poate de potrivite. Atât seniorul Shiraishi, cât şi ceilalţi oameni de seamă încuviinţară din cap foarte mulţumiţi de cuvintele constructorului, pentru ca apoi discuţia să se îndrepte spre subiecte precum vremea şi oamenii din Nueva España.

Ningea din nou în ziua aceea. După ce se termină discuţia, constructorul ceru îngăduinţa să se retragă şi ridicându-se de pe scăunel îşi plecă adânc capul, după buna-cuviinţă japoneză. Un slujitor ce aştepta pe coridor, îi deschise *fusuma*[32].

— Senior Velasco, mai rămâi puţin! spuse unul dintre înalţii oficiali.

Când constructorul se pierdu din vedere însoţit de slujitor afară din sala mare, seniorul Shiraishi îi mulţumi misionarului pentru tălmăcire şi pe chip îi înflori un zâmbet binevoitor, diferit de cel pe care-l arborase în prezenţa constructorului.

— E adevărat ce-a spus?

Neştiind la ce anume se gândea seniorul Shiraishi, misionarul nu ştia ce să răspundă.

— Zicea că şi Nueva España speră ca vasele japoneze să ajungă pe ţărmurile sale. Crezi că e adevărat? întrebă din nou Shiraishi, şi zâmbetul i se şterse dintr-odată de pe chip.

— Măria Voastră ce părere aveţi? întrebă misionarul încercând să desluşească adevăratele gânduri ale seniorului.

— Nu-l credem.

— De ce?

Misionarul se uită anume bănuitor la înaltul oficial. Ştia bine că japonezii îşi luau o mină diferită de ceea ce gândeau cu adevărat atunci când negociau ceva.

— E firesc să nu fie adevărat. Aţi ajuns aici adunând câştiguri bogate tocmai pentru că ţara voastră este singura care are vase ce pot străbate oceanul acesta larg şi cunoştinţe pentru a le cârmui. N-aveţi nici un interes să împărţiţi aşa uşor aceste câştiguri cu alte ţări. Nueva España nu va fi încântată că vasele japoneze vor traversa oceanul.

Cu toate că-şi dăduseră seama că măgulirile constructorului erau prefăcute, înalţii oficiali se arătaseră cu toţii dinadins mulţumiţi de răspunsurile lui. Acesta era felul în care se purtau japonezii cu ceilalţi.

— Dacă v-aţi dat seama de acest lucru, eu nu mai am nimic de spus.

Pe chipul misionarului înflori pe negândite un zâmbet amar.

— Dar dacă tot v-aţi dat seama, atunci de ce mai construiţi galionul?

— Senior Velasco, noi chiar vrem să facem negoţ cu Nueva España pentru că vasele care vin din Luzon[33], din Macao şi din ţările Europei se opresc toate în Nagasaki şi nu ajung nici măcar la Edo, ce să mai vorbim de Rikuzenul nostru. Cu toate că pe domeniul Stăpânului, în Rikuzen, sunt multe porturi bune, vasele din Nueva España nu ajung în Japonia decât dacă trec prin Luzon. Am auzit că, dacă trec prin Luzon, vasele sunt în mod firesc purtate de curenţi până în Kyūshū.

— Aşa e.

— Şi atunci, ce ne facem?

Seniorul Shiraishi îşi lovi palma stângă cu degetele mâinii drepte, ca şi cum ar fi fost în încurcătură.

— Nu ne dai nici un sfat bun ca să facem o legătură de negoţ între Rikuzen şi Nueva España, *padre*?

Auzind cuvântul neobişnuit *padre*, misionarul îşi plecă ochii fără să vrea. Nu voia să i se vadă zbuciumul din inimă. La Edo nimeni nu-i spusese niciodată *padre*. I se îngăduise să rămână acolo nu ca să fie preot, ci tălmaci. Seniorul Shiraishi i se adresase înadins cu *padre*. Afară ninsoarea cădea în linişte.

Tot în linişte îl priveau stăruitor şi înalţii oficiali. Răspunse, primind dureros săgeţile din privirea japonezilor:

— N-am nici un sfat să vă dau. Şi la Edo, şi aici, eu… nu sunt nimic mai mult decât… un simplu tălmaci.

— Nu ştiu cum e la Edo. Dar aici, senior Velasco, eşti şi tălmaci, dar eşti şi *padre*, răspunse liniştit seniorul Shiraishi. Pe domeniile Stăpânului credinţa creştină nu este proscrisă.

Aşa era. Mulţi credincioşi alungaţi din Edo şi de pe domeniile supuse direct shōgunatului fugiseră în Tōhoku şi Ezo[34] căutându-şi pâinea cea de

toate zilele şi loc de rugăciune. Mulţi dintre ei lucrau în minele de aur de pe pământurile Stăpânului. Pe domeniile acestea nu mai era nevoie ca preoţii să se ascundă ca la Edo. Nici credincioşii nu mai trebuiau să se lepede de ei înşişi.

— Ei, haide, senior Velasco, n-ai vrea să chemi aici încă şi mai mulţi *padres* din Nueva España?

Vocea seniorului Shiraishi era blândă şi ademenitoare. Misionarul îşi încleştă mâinile până îi asudară, încercând să nu se lase înfrânt de glasul acela blând. Cum era tare mândru din fire, nu-i plăcea deloc să fie luat peste picior în acest fel de către japonezi.

— Vă bateţi joc de mine? Nu vă cred.

— De ce nu?

— Până la urmă, credinţa creştină va fi oprită şi pe domeniile acestea din porunca Măriei Sale *naifu*.

La vorbele parcă mânioase ale misionarului, seniorul Shiraishi schimbă un zâmbet amuzat cu ceilalţi înalţi oficiali.

— N-ai de ce te teme. *Naifu* a îngăduit credinţa creştină pentru totdeauna numai pe acest domeniu. Aşa spunem noi şi aşa gândesc şi *naifu*, şi Stăpânul.

— Veţi recunoaşte credinţa creştină pe aceste domenii şi le veţi îngădui mai multor *padres* să vină aici. În schimb, vreţi ca Nueva España să consimtă la negoţ, aşa gândiţi dumneavoastră, nu?

Simţind cum îl copleşeşte furia şi mai tare decât înainte, misionarul îşi îndreptă poziţia. Era furios nu pe japonezi, ci pe propria sa neghiobie. Îi era necaz că aluneca din ce în ce mai mult în capcana de vorbe meşteşugite a seniorului Shiraishi.

— Oare Nueva España n-o să se învoiască la o astfel de înţelegere?

— Nu ştiu.

Misionarul clătină din cap dinadins, căci voia să stârnească o umbră de nelinişte în ochii acelor oameni de seamă, voia să-i descumpănească

măcar pentru o clipă.

— Cred că e cu neputinţă.

Cercetând cu atenţie starea de spirit a înalţilor oficiali care stăteau înşiruiţi ca statuile lui Buddha în sanctuarul întunecat al unui templu budist, misionarul se bucură de zbuciumul din inimile lor.

— Ordinul Sfântul Petru a dat deja de ştire despre osândirea creştinilor din Edo la Luzon, la Macao, până şi în Nueva España. Chiar dacă le spuneţi acum că veţi îngădui credinţa creştină numai pe aceste domenii, nu cred că vă vor da crezare cu una, cu două.

Misionarul nu uitase nici acum să-i vorbească de rău pe iezuiţi. Loviţi într-un punct slab, japonezii se cufundau din nou în tăcere. Dacă tăcerea de adineaori era doar un şiretlic, de data aceasta ea semăna cu descumpănirea celui lovit pe neaşteptate, gândi misionarul.

— Ar fi doar un sigur lucru de făcut…

Ca pentru a le reda speranţa de a-şi reveni după lovitura pe care le-o dăduse, misionarul adăugă:

— Pentru a înduplеca Spania să consimtă la o înţelegere de negoţ cu Japonia… Singurul care poate să-l înduplece pe regele Spaniei este… Papa de la Roma.

Chipul seniorului Shiraishi se înăspri dintr-odată. Era o chestiune mult prea îndepărtată pentru aceşti oameni de seamă care-şi petrecuseră întreaga viaţă în provincia Tōhoku. Izolaţi de lumea creştină, nu ştiau mai nimic nici despre existenţa Papei, nici despre puterea atotcuprinzătoare a acestuia. Misionarul fu nevoit să le explice că legătura dintre Papă şi regii Europei se asemăna cu aceea dintre împăratul din Capitală[35] şi seniori, dar că era mult mai puternică.

— Însă… noi avem mult mai multă veneraţie pentru Papă decât dumneavoastră pentru împărat.

În timp ce asculta toate aceste explicaţii, seniorul Shiraishi închise ochii lovindu-şi palma dreaptă cu degetele mâinii stângi. Zăpada de afară

adâncea şi mai mult liniştea din sala mare, iar înalţii oficiali aşteptau răbdători, tuşind din când în când, hotărârea seniorului Shiraishi.

Misionarul savura liniştit tulburarea japonezilor. Aceşti oficiali care încercaseră să-l joace pe degete erau acum roşi de îndoială. Trebuia să profite de şovăiala lor şi să scoată şi el asul câştigător din mânecă.

— Ordinul nostru… zise misionarul sigur pe sine, se bucură de o încredere deosebită din partea Papei care ne conduce acum.

— Şi atunci?

— Ar fi bine dacă aţi trimite prin mijlocirea ordinului nostru o scrisoare din partea Stăpânului în care să recunoaşteţi că doar pe domeniul Stăpânului creştinii vor fi bine primiţi multă vreme de acum înainte, că veţi îngădui cu bucurie venirea şi mai multor *padres*, că veţi construi multe biserici…

„Şi pe deasupra, umila rugăminte ca eu să fiu numit episcop în Japonia“, dădu să mai spună misionarul, dar tăcu din gură. Pentru o clipă se ruşină de această ambiţie a sa, dar în acelaşi timp îşi spuse în sinea lui: „Eu nu poftesc mărire pentru mine, ci vreau să ajung episcop ca să construiesc un ultim bastion în această ţară care caută să proscrie credinţa creştină. Numai eu sunt în stare să mă lupt cu păgânii aceştia vicleni…“

1. *Imperata cylindrica*, din familia *Poaceae*, este o plantă asemănătoare stufului, ale cărei frunze se înroşesc toamna, folosită în Japonia medievală pentru acoperişuri.
2. Senior feudal cu putere militară, vasal al shōgunului care era conducătorul militar al Japoniei medievale. În anul 1614, în Japonia existau aproximativ 200 de *daimyō*.
3. Zonă cuprinzând cinci provincii din nordul Japoniei medievale: Rikuzen, Rikuchū, Mutsu, Iwashiro şi Iwaki.
4. *Kan* este o unitate de măsură echivalentă cu 3,75 kilograme.

5. Titlu similar celui de shōgun, pe care şi l-au luat deţinătorii puterii politice şi militare a Japoniei începând cu perioada Heian (794-1185), dar mai cu seamă în perioadele Muromachi (1333-1568) şi Azuchi-Momoyama (1568-1600). Toyotomi Hideyoshi (1536-1598) a fost unul dintre aceştia. *Kanpaku* era regentul care conducea efectiv în locul împăratului, chiar şi după ce împăratul atingea vârsta majoratului.
6. Pastă din boabe de soia.
7. Plantă din familia *Maranta arundinacea*.
8. Haină scurtă până la genunchi purtată peste kimono.
9. Tokugawa Ieyasu (1542-1616), ultimul dintre cei trei unificatori ai Japoniei, a stabilit în anul 1600 shōgunatul Tokugawa care s-a menţinut în Japonia peste două sute cincizeci de ani. În 1605, Ieyasu i-a acordat fiului său, Hidetada, titlul de *shōgun*, în timp ce el însuşi a continuat să deţină puterea *de facto* până la moarte sub titlul de *naifu*.
10. Actualmente, Tōkyō.
11. *Padre* înseamnă *părinte*, *preot* (în limba spaniolă, în original).
12. Mexic (n.a.).
13. Ordinul franciscan.
14. Ordinul iezuit.
15. Toyotomi Hideyoshi (1536-1598), conducătorul *de facto* al Japoniei înainte de venirea la putere a clanului Tokugawa. Influenţa familiei lui Hideyoshi s-a menţinut şi după moartea acestuia, până în toamna anului 1615, când clanul Tokugawa i-a înfrânt definitiv, în urma bătăliei de la Ōsaka.
16. Inspectorul monetar (n.a.).
17. În Japonia medievală, poziţia într-o cameră era în strânsă legătură cu rangul social: cei de rang superior se aşezau în centru, pe o treaptă poziţionată mai sus decât nivelul podelei, numită *kamiza*.
18. Cartier din Edo, existent şi în prezent în Tōkyō.

19. Una dintre cele patru mari insule ale arhipelagului nipon, situată la sud de insula principală, Honshū.
20. Zona de est a Japoniei, situată împrejurul oraşului Edo, astăzi Tōkyō.
21. Zona de nord-est a Japoniei ce cuprinde actualmente provinciile Aomori, Iwate, Akita, Yamagata, Miyagi şi Fukushima.
22. Toate vasele care se construiau în acea vreme purtau pecetea shōgunului în semn de aprobare.
23. Desfăşurată în anul 1600, bătălia de la Sekigahara prin care Tokugawa Ieyasu îi învinge definitiv pe urmaşii lui Toyotomi Hideyoshi marchează începutul epocii Edo (1600-1868).
24. Zona Kinki cuprinde actualmente oraşele Kyōto, Ōsaka, precum şi provinciile Shiga, Hyōgo, Nara, Wakayama şi Mie, situate în partea de vest a Japoniei.
25. Titlu folosit pentru a denumi în general regentul sau primul ministru şi, în special, pe Toyotomi Hideyoshi. În textul de faţă, cuvântul *taikō* este utilizat cu referire la Toyotomi Hideyoshi (1537-1598), care iniţiază în 1587 o campanie de interzicere a creştinismului în Japonia.
26. În Japonia medievală, exista obiceiul ca în perioadele de foamete bătrânii să fie duşi în munţi şi lăsaţi să moară pentru că tinerii nu mai aveau cu ce să-i hrănească.
27. Vatra, *irori*, este o adâncitură în podea în care ard cărbunii, iar pe marginea acesteia se stă aşezat cu picioarele atârnate în interior.
28. În Japonia, vulpea era considerată un animal malefic, care se putea transforma în femeie sau putea fura spiritul omului pentru a i se substitui.
29. Prăjituri de orez.
30. *Ken*, *shaku* şi *sun* sunt vechi unităţi de măsură japoneze. 1 *ken* are aproximativ 1,81 m, 1 *shaku*, aproximativ 30,3 cm şi un *sun*, aproximativ 3,03 cm. Prin urmare, dimensiunile vasului sunt de

aproape 32 de metri şi jumătate lungime, aproape 10 metri lăţime şi aproape 26 de metri înălţime.

31. Un stânjen marin are aproximativ 183 de centimetri, aşadar catargul mare va avea în jur de 27 de metri, iar catargul mic, în jur de 24 de metri.
32. Uşă glisantă din hârtie cu rama din lemn de bambus.
33. Cea mai mare dintre insulele arhipelagului filipinez.
34. Nordul Japoniei.
35. Capitala imperială era Kyōto.

Capitolul II

Douăzeci martie

Vreme rea. Ploaie. A fost încercat armamentul. Praful de puşcă a fost depozitat în coteţele şoimilor.

Douăzeci şi unu martie

Stropi de ploaie. S-au ridicat trei case pe pământurile de la castel.

Douăzeci şi doi martie

Vreme rea. Au venit seniorul Shiraishi, seniorul Fujita şi seniorul Harada Sabanosuke. S-a discutat despre trimiterea unei corăbii într-o ţară străină.

Douăzeci şi trei martie

Întâlnirea dintre seniorul Shiraishi, seniorul Fujita şi Berlasuko[1], un străin înalt, cu faţă roşie, nas mare, trecut de patruzeci de ani. Se ştergea mereu la gură cu un şervet alb, mototolit.

Douăzeci şi cinci martie

Vreme bună. Măria Sa a făcut baie de dimineaţă. Apoi, întrunire. Au fost de faţă seniorul Shiraishi şi seniorul Ishida.

Douăzeci şi şase martie

Vreme bună. Seniorul Ishida a plecat.

(Cronica de la castel)

Pe neaşteptate sosi vestea că seniorul Ishida avea să se oprească a doua zi în vale să-şi tragă sufletul în drumul său de întoarcere de la castel

unde luase parte la o întrunire. La auzul veştii, sătenii din vale începură cu mic, cu mare să împrăştie pământ peste zăpada îngheţată şi să umple hârtoapele şi se trudiră să înlăture zăpada de pe casa samuraiului. Riku, nevasta samuraiului, era şi ea într-o forfotă nemaipomenită îndrumându-le pe femei şi dereticând toate odăile.

A doua zi, cerul era senin, iar samuraiul merse împreună cu unchiul său până la gura văii în întâmpinarea seniorului Ishida şi a însoţitorilor săi. De când samuraiul îi urmase tatălui său, nu se mai întâmplase niciodată ca seniorul Ishida să treacă prin domeniul lui pe drumul de întoarcere de la castel. Întrebându-se ce întâmplare îl aducea pe seniorul Ishida prin părţile acelea, samuraiul simţea o nelinişte nelămurită. Nu-i plăcea deloc să-l vadă bucurându-se de unul singur pe unchiul său. Acesta nu uitase vorbele cu care îl onorase seniorul Shiraishi pe samurai atunci, la Ogatsu şi se tot întreba dacă nu cumva seniorul îi ascultase rugămintea de a-i da înapoi pământurile de la Kurokawa.

Întâmpinat la gura văii, seniorul Ishida se adresă binedispus samuraiului şi unchiului său şi merse până la locuinţa samuraiului, condus de cei veniţi să-l întâmpine. Dar nu voi să stea în camera ce-i fusese anume pregătită, ci lângă vatră.

— Nici o primire nu e mai caldă decât focul, glumi el, poate ca să-i mai destindă pe ceilalţi.

După ce mâncă fiertura de orez adusă îndată de Riku, seniorul puse tot felul de întrebări despre viaţa din vale. Apoi, în vreme ce sorbea cu poftă zeama rămasă din fiertura de orez, zise deodată:

— Azi am un dar frumos pentru tine.

Însă văzând cum îi sclipesc ochii unchiului la auzul acestor cuvinte adăugă:

— Nu aduc veşti despre nici o bătălie! Să nu crezi că o să înceapă vreun război, mai bine ai face să te laşi păgubaş de visul de a te întoarce la

Kurokawa! Dar am o altă însărcinare pentru tine. Îţi deschid o cale care îţi va aduce mult mai mare cinste decât o bătălie.

Îl privi ţintă pe samurai.

— Cred că ştii deja că Stăpânul construieşte un galion în golful Ogatsu. Corabia o să-i ia pe străinii naufragiaţi în Kishū şi o să străbată oceanul către o ţară îndepărtată numită Nueva España. Ieri la castel seniorul Shiraishi a pomenit numele tău şi Stăpânul a poruncit să mergi până în Nueva España ca trimis al său.

Samuraiul nu pricepea ce spune seniorul Ishida. Pur şi simplu se uita năucit la chipul acestuia. Simţea că asupra lui se abătuse pe neaşteptate o întâmplare la care nici cu gândul nu gândise şi care îl lăsase fără suflare şi fără grai. Unchiului său, rămas la fel de năuc, începură, puţin câte puţin, să-i tremure genunchii. Era singurul lucru de care samuraiul îşi mai dădea seama.

— Ai înţeles? O să te duci într-o ţară numită Nueva España.

„Nobesu Pania“[2], repetă în gând samuraiul numele pe care nu-l mai auzise niciodată până atunci. Simţea cum acel cuvânt i se înscria în minte cu o pensulă groasă, silabă cu silabă: „No-be-su-pa-ni-a“.

— Am auzit că seniorul Shiraishi ţi-a vorbit la Ogatsu, acum ceva vreme. Să ştii că şi în Sfat a spus că nu te vei face de râs! Aşa că, dacă vei îndeplini cu cinste această însărcinare, la întoarcerea în ţară se prea poate ca Stăpânul să se mai gândească şi să-ţi dea înapoi pământurile de la Kurokawa.

Unchiul se înfioră. Se vedea bine cum îi tremurau genunchii. Samuraiul îşi puse şi el mâinile pe genunchi şi rămase cu capul plecat. Când genunchii unchiului se opriră din tremurat, seniorul Ishida spuse râzând:

— Ţi se pare un vis, nu-i aşa?

Deodată zâmbetul i se şterse de pe chip.

— Nu e nicidecum un vis! spuse el cu voce hotărâtă.

Samuraiul asculta ca şi cum glasul seniorului Ishida, vorbind despre galion şi despre Nueva España ar fi venit dintr-o altă lume. Îi rămase în minte doar faptul că la bordul acelei corăbii se vor urca, în afară de cei mai bine de treizeci de marinari străini, patru trimişi japonezi şi însoţitorii lor, vreo zece nostromi japonezi şi mai bine de o sută de neguţători. Cu acest vas mare, mai mare şi decât o joncă de o mie de *koku*[3], urmau să călătorească până în Nueva España două luni de zile. Mai trebuia pus la socoteală şi acel *padre* străin care venea ca să tălmăcească şi ca să se ocupe de toate cele necesare pentru solii japonezi după ce aveau să ajungă în ţara aceea. Nueva España era un domeniu al Spaniei, iar Stăpânul, cu încuviinţarea lui *naifu*, urma să înceapă negoţul cu ei şi să facă din Shiogama şi Kesennuma nişte porturi cu nimic mai prejos chiar decât Sakai şi Nagasaki.

Samuraiul nu ştia cât pricepea unchiul său din toată această discuţie. Lui însuşi totul nu i se părea decât un vis. Îşi dusese viaţa în această vale mică şi îngustă şi avea de gând să moară tot aici. Nu-i trecuse niciodată prin cap că o să se îmbarce pe o corabie pentru o călătorie lungă şi că o să se ducă într-o ţară străină. Nu-i venea să creadă nici în ruptul capului că totul era aievea.

Într-un târziu, seniorul Ishida se ridică să plece. Însoţitorii săi aduseră degrabă caii. În timp ce-l însoţeau din nou pe senior până la marginea văii, nici samuraiul şi nici unchiul său nu prea vorbeau, ci doar mergeau buimaci în urma lui. Nici după ce suita dispăru din vedere, cei doi nu rostiră nici un cuvânt, ci se întoarseră acasă în tăcere. Riku, după ce ascultase din bucătărie cele discutate adineaori, dispăru, palidă la faţă. Samuraiul avea impresia că pe locul de lângă vatră mai stătea încă seniorul Ishida. Alături, unchiul şedea cu picioarele încrucişate. Acesta păstră tăcerea vreme îndelungată, dar în cele din urmă scoase un sunet între gâfâit şi oftat adânc:

— Ce vrea să spună? Nu înţeleg o iotă! murmură el sacadat.

Nici samuraiul nu înţelegea nimic. Pentru o însărcinare însemnată, ca aceea de trimis al Stăpânului într-o ţară îndepărtată, se găseau la castel mulţi supuşi de seamă. Începând cu generalii şi căpitanii de rang înalt, supuşii Stăpânului purtau cinuri precum plăieş, lăncier şi ostaş. Clanul samuraiului nu avea decât rangul de ostaş. Nu putea pricepe cu nici un chip motivul pentru care fusese ales tocmai un supus cu un rang aşa de mic pentru a face parte dintre solii Stăpânului.

„Să fi mijlocit seniorul Shiraishi înadins pentru mine?“

Dacă lucrurile stăteau astfel, atunci însemna că seniorul Shiraishi nu uitase ajutorul pe care i-l dăduse tatăl samuraiului în bătăliile de la Kōriyama şi Kubota. Samuraiul îşi aminti iarăşi chipul tatălui său.

Riku apăru din nou de la bucătărie şi, cu chipul palid, se aşeză într-un colţ al vetrei privind cu luare-aminte la unchiul şi la soţul său.

— Într-o ţară îndepărtată… acolo o să se ducă Roku, zise unchiul parcă nu pentru Riku, ci pentru sine. E o mare cinste. O mare cinste.

Apoi murmură repede, ca pentru a-şi alunga propriile temeri:

— Dacă o să ducă la bun sfârşit această însărcinare însemnată, poate că o să ne primim înapoi pământurile de la Kurokawa… Aşa zicea seniorul Ishida!

Riku se ridică şi dispăru în bucătărie, dar samuraiul ştia bine că soţia lui abia se abţinea să nu plângă.

Samuraiul deschise ochii în întuneric. Riku şi fiul lor cel mic, Gonshirō, dormeau liniştiţi. Visul de adineaori îi stăruia încă limpede pe pleoape. Visase că era la vânătoare de iepuri într-o zi de iarnă. Răsunetul puştii lui Yozō care trăsese peste câmpul nins se răspândea în valuri largi, străpungând aerul rece. Câteva păsări călătoare pluteau pe cerul senin. Aripile lor se vedeau albe pe cerul albastru. La începutul fiecărei ierni, samuraiul se uita la aceste păsări albe care veneau pe pământurile lui, fără să ştie din ce ţară sosesc. Ştia doar că veneau dintr-un ţinut îndepărtat,

dintr-o ţară îndepărtată. Poate că veneau tocmai din Nueva España, încotro avea el să pornească.

Dar oare de ce fusese el ales drept sol? În întuneric, îndoielile îi pluteau prin minte ca bulele de apă. E drept că familia noastră ţine de rangul samurailor de ţară numiţi ostaşi şi că l-am servit pe Stăpân încă din vremea tatălui său, dar nici nu ne-am învrednicit în vreun fel deosebit. Nu înţelegea defel de ce fusese ales înaintea altora tocmai capul unei asemenea familii. Naiv cum era, unchiul zicea că totul se datora intervenţiei seniorului Shiraishi, dar seniorul Ishida ştia, fără îndoială, dacă un om neînzestrat şi fără darul vorbirii ca el era sau nu potrivit pentru o astfel de sarcină însemnată. „Singurul meu merit“, se gândi samuraiul visător, „este că am fost supus faţă de tata şi faţă de unchiul. Întotdeauna am fost încredinţat că singura mea însuşire de seamă este putinţa de a îndura orice întocmai ca ţăranii, fără să mă răzvrătesc. Poate că seniorul Ishida a binevoit să preţuiască la mine tocmai această răbdare de fier.“

Copilul se răsuci în somn. Samuraiul nu voia să se despartă de familia şi de valea sa. Pe nesimţite, valea ajunsese să însemne pentru el ceea ce înseamnă cochilia pentru melc. Acum era smuls cu sila din cochilia sa. Poate… poate că am să pier în timpul acelei lungi călătorii şi n-am să mă mai întorc niciodată aici, în vale. Pe negândite, teama că s-ar putea să nu-şi mai vadă niciodată copiii şi soţia îi întunecă sufletul.

Apele liniştite ale golfului pe care pluteau puzderie de luntri oglindeau siluetele munţilor. Pe mal erau stive de cherestea. De pretutindeni se auzea nechezat de cai. Se găsea şi ulm japonez[4] tăiat de pe muntele Kenjō din spatele golfului pentru luntri şi pentru cherestea, dar şi cedru adus cu bărcile din peninsula Ojika. Pentru chila galionului aveau să folosească ulmi japonezi, dar pentru catargul mare căraseră chiparoşi de la Kesennuma şi Esashi.

De pe toate cele trei coaste ale golfului se auzeau fără încetare pocnetul cuielor bătute şi vuietul copacilor doborâţi. Câteva care încărcate cu butoaie de lac pentru carena vasului trecură scârţâind prin faţa misionarului.

Dulgherii munceau de zor adunaţi ca nişte furnici pe cadrul vasului ce semăna cu un schelet de animal albit de vreme într-o văiugă.

Misionarul tocmai terminase de tălmăcit o dispută ce părea să nu se mai sfârşească între marinarii spanioli şi nostromii japonezi. Marinarii spanioli îşi băteau joc de nostromii japonezi şi nu dădeau nici doi bani pe părerile lor. Nostromii stăruiau că pentru a lansa vasul la apă cel mai bun mijloc era să se folosească o rampă, iar galionul să fie împins de oameni. Deşi vorbea japoneza cu multă iscusinţă, misionarul nu cunoştea cuvintele specializate pentru astfel de dispute.

În cele din urmă se ajunse la o înţelegere. Istovit, misionarul ieşi singur din colibă. Se apropia prânzul. Ceilalţi puteau să se odihnească, fiecare pe unde găsea vreun loc ferit de soare, dar misionarul trebuia să folosească acest răgaz şi să treacă pe la fiecare loc de lucru în parte.

În toate aceste locuri se găseau mai bine de zece creştini arvuniţi drept clăcaşi. Misionarul ţinea slujbe pentru ei, le dădea împărtăşania şi le asculta spovedania în pauza de prânz. Creştinii locuiseră cu toţii în Edo unde creştinismul era interzis, însă, după ce începuse prigoana, veniseră să se adăpostească în Tōhoku. Lucrau în minele de aur de prin partea locului unde nu aveau pe nimeni. Aşa cum furnicile simt de departe mirosul de mâncare, la fel şi ei se adunaseră în Ogatsu adulmecând zvonul că misionarul sosise aici.

Cerul era senin, însă sufla un vânt rece. Fără îndoială, la Edo sălciile făcuseră deja mâţişori verzi, dar aici zăpada încă mai acoperea crestele îndepărtate ale munţilor şi pădurile nu se treziseră la viaţă. Primăvara nu venise încă.

Într-unul din centrele de lucru, misionarul aştepta în picioare răbdător ca unul dintre credincioşi să-şi isprăvească munca. Într-un târziu, se apropie de el un bărbat cu un ştergar înfăşurat în jurul capului şi cu hainele zdrenţuite şi pline de aşchii.

— *Padre*, îl strigă omul.

„Aşa e, aici nu mai sunt tălmaciul japonezilor, ci păstorul acestei turme amărâte de credincioşi“, îşi spuse misionarul.

— *Padre*, vă rog să-mi ascultaţi spovedania.

Stivele de cherestea îi adăposteau de vânt. Misionarul îl puse pe bărbat să îngenuncheze, rosti rugăciunea pentru spovedanie în limba latină şi începu să asculte cu ochii închişi cuvintele ce ieşeau din gura urât mirositoare a creştinului.

— I-am ascultat pe confraţii mei de altă credinţă cum îşi băteau joc de credinţa creştină fără să le răspund nimic. I-am lăsat să-L ia pe Dumnezeu şi credinţa noastră în deşert pentru că nu vreau să nu mai fiu confratele lor.

— De unde-ai venit?

— De la Edo, răspunse bărbatul cu sfiiciune. Pentru că la Edo nu ne mai dau voie să credem.

Misionarul începu să-l povăţuiască atunci că fiecare creştin în parte trebuie să fie o mărturie vie a lui Dumnezeu în faţa tuturor. Însă omul asculta cuvintele lui privind trist marea.

— Linişteşte-te! îl încurajă misionarul punându-şi mâna pe hainele zdrenţuite şi pline de aşchii ale bărbatului. În curând are să vină şi ziua când n-o să mai râdă nimeni de credinţa ta.

Misionarul rosti o rugăciune de dezlegare şi se ridică din adăpostul de lemne. Omul îi mulţumi şi se îndepărtă neîncrezător. Misionarul ştia că va săvârşi din nou acelaşi păcat. Chiar dacă se refugiaseră în părţile acestea, credincioşii creştini erau priviţi cu răceală de confraţii lor. Zilele în care luptătorii şi orăşenii se întreceau care mai de care să primească botezul

trecuseră de mult. Misionarul era convins că Ordinul Sfântul Petru purta întreaga vină. Dacă iezuiţii n-ar fi fost atât de mândri şi nu i-ar fi înfruntat pe conducătorii japonezi, fără îndoială că şi acum lucrurile ar fi stat la fel de bine ca mai înainte…

„Să fi fost eu episcopul Japoniei…“

Aşezându-se pe o piatră ce dădea spre golf, misionarul îşi savură din nou visul. Parcă era un băieţandru care se înfrupta pe îndelete în aşternut din mâncarea ce-o ascunsese. „Dacă aş fi eu episcopul Japoniei, nu i-aş mânia pe cârmuitorii japonezi, aşa cum au făcut iezuiţii. Le-aş oferi nişte câştiguri care să-i bucure şi aş primi în schimb libertatea de a răspândi cuvântul Domnului. În Japonia nu e la fel de uşor să propovăduieşti ca în Goa[5] sau Manila. E nevoie de măiestrie şi vicleşug. Dacă măiestria şi vicleşugul i-ar putea face pe aceşti credincioşi amărâţi să-şi recapete respectul de sine, aş fi primul care ar recurge la ele.“ Îşi aduse aminte cu mândrie de unchiul şi de rudele sale care au fost diplomaţi şi cardinali ai bisericii. Niciodată nu i-a fost ruşine că prin venele sale curgea acelaşi sânge cu al înaintaşilor săi.

„Pentru japonezii aceştia vicleni…“

Pentru a răspândi cuvântul Domnului printre japonezi, metodele de propovăduire trebuiau să fie şi ele viclene. Peste golful înţesat de luntri şi de cherestea un pescăruş se înălţă cu ţipăt ascuţit săgetând suprafaţa apei. Misionarul se văzu purtând mitra şi veşmintele roşii de episcop, dar încercă să socotească acest vis al său nu ca pe un rod al unei meschine ambiţii lumeşti, ci ca pe o datorie a sa de a răspândi învăţăturile Domnului în întreaga Japonie. „O, Doamne“, se rugă el trăgând în piept briza sărată şi închizând ochii, „dacă asta înseamnă să-Ţi fiu de folos…“

Coliba pe care slujbaşii japonezi i-o dăduseră misionarului în Ogatsu se afla în vârful golfului, destul de departe de barăcile dulgherilor şi ale clăcaşilor. La fel ca şi celelalte colibe, nu era decât o mână de bârne

stivuite una peste alta. Cămăruţa ca un şopron era în acelaşi timp şi loc de culcare, şi loc de rugăciune solitară pentru misionar. Încă de pe când era elev la seminar, avea obiceiul să-şi lege încheieturile mâinilor înainte de a se culca pentru a nu cădea pradă poftelor trupeşti care îi asaltau cu înverşunare trupul vânjos. Astfel de pofte de care se lepădase pentru toată viaţa prin jurământ nu-l mai chinuiau atât de nemilos ca în tinereţe, dar misionarul îşi păstra şi acum obiceiul ca seara, înainte de a cădea în pat ca un buştean odată isprăvită rugăciunea, să-şi lege încheieturile cu o funie la fel cum priponeşti un cal care nu ştii când o să lovească.

În seara aceea tumultul valurilor era mai aprig ca de obicei. Misionarul tocmai se întorcea în coliba sa, ascultând vuietul mării în timp ce înainta de-a lungul plajei cufundate în beznă ducând o scrisoare de la părintele Diego din Edo ce-i fusese înmânată la oficiul de gardă al clăcaşilor. Scăpără cremenele şi aprinse lumânarea. Flacăra pâlpâi tremurătoare şi, scoţând un fir de fum negru, aruncă peste bârne o umbră uriaşă. La lumina lumânării, misionarul desfăcu scrisoarea cu mâinile legate. În acel moment îi veni din nou în minte chipul nătângului său confrate mai tânăr cu ochii mereu roşii şi lăcrimoşi.

„A trecut o lună de când ai plecat din Edo. Lucrurile nu sunt nici mai rele, dar nici mai bune.“ Scrisul lui Diego era la fel de neîndemânatic ca al unui copil şi se înghesuia umplând foaia, ca o mărturie a firii sale simple.

„Nici acum nu ne lasă să propovăduim nestingheriţi şi trec cu vederea faptul că locuim aici doar pentru că judecătoria ştie că nu mai e nimeni în afară de noi care să îngrijească de leproşi. Aşa că într-o zi ne vor alunga de aici şi vom fi nevoiţi să fugim ca şi tine în Tōhoku.

Şi de data aceasta trebuie să-ţi aduc la cunoştinţă nişte veşti tare neplăcute. Ordinul Sfântul Petru din Nagasaki a trimis iar la Manila şi Macao scrisori care te ponegresc. După spusele lor, cu toate că ştii foarte bine că în Japonia creştinii sunt prigoniţi, te străduieşti să-l îndupleci pe Papa de la Roma să sprijine negoţul dintre Japonia şi Nueva España.

Iezuiţii spun că faptele tale nesăbuite pun în primejdie activitatea misionară din Japonia, iar dacă vei merge prea departe şi vei stârni mai mulţi preoţi tineri din Manila şi Macao aducându-i în această ţară despre care nu ştiu nimic, atunci vei atrage asupra noastră mânia lui *naifu* şi a shōgunului. Ordinul Sfântul Petru a trimis deja la Macao o cerere de punere sub acuzare împotriva ta. Te rog, ia aminte la acest lucru şi fii prevăzător în tot ce faci…“

În lumina lumânării chipul pocit al misionarului părea şi mai urât. Fusese în stare să-şi stăvilească poftele carnale, însă tot nu-şi putuse îndrepta firea iute. Uneori, apriga mânie a strămoşilor săi era o adevărată tortură pentru el. Chipul misionarului arăta mai tânăr decât cei patruzeci şi doi de ani ai săi, dar acum se înroşea de mânie.

„Iezuiţii mă pizmuiesc fiindcă, odată ce *naifu* şi shōgunul i-au îndepărtat, n-au mai putut să le cumpere bunăvoinţa. Nu vor ca noi să le răpim dreptul de a propovădui credinţa creştină în această ţară.“

Misionarul nu le putea ierta iezuiţilor nici în ruptul capului faptul că nutreau o pizmă meschină faţă de el şi îl împroşcau cu bârfe şi cleveteli doar pentru că aparţinea unui alt ordin, cu toate că erau cu toţii oameni ai aceleiaşi biserici şi credeau în acelaşi Dumnezeu. Modul în care se comportau iezuiţii faţă de el şi faţă de Ordinul Sfântul Pavel nu era acela al unui războinic ce purta o bătălie demnă, bărbătească, ci semăna mai degrabă cu bârfele şi intrigile la care recurgeau eunucii chinezi[6].

Tumultul oceanului începu să se audă şi mai tare decât înainte, ca şi cum ar fi încercat să înteţească furia misionarului. Acesta apropie lumânarea de marginea scrisorii lui Diego. Sub limbile flăcării, hârtia acoperită cu scrisul acela copilăresc deveni castanie, apoi se mistui pâlpâind ca aripile unei molii. Chiar şi după ce şterse în acest fel izvorul mâniei sale, sufletul tot nu i se linişti. Împreunându-şi mâinile şi îngenunchind pentru rugăciune, murmură: „O, Doamne, Tu ştii cine, dintre mine şi iezuiţi, Îţi este mai de folos în această ţară. Fă-mă, Doamne,

o stâncă pentru nefericiţii Tăi credincioşi japonezi. Aşa cum ai numit pe unul dintre ucenicii Tăi stâncă[7]“. Însă misionarul nu-şi dădea seama că aceasta nu era o rugăciune, ci un blestem aruncat asupra celor care îi răniseră mândria.

— *Padre*, îl strigă o voce în întuneric.

Misionarul deschise ochii. În pragul colibei sale se ivi o umbră. Hainele zdrenţuite ale acesteia îi erau cunoscute. Era omul pe care îl dezlegase de păcat în adăpostul dintre lemne în ziua aceea la prânz. Îl privea stăruitor, la fel de trist ca şi atunci.

— Intră!

Misionarul se ridică scuturându-şi de pe genunchi cenuşa scrisorii. Chipul trist al bărbatului îi aminti de ochii roşii şi lăcrimoşi ai lui Diego. Sprijinit de cadrul uşii, omul îl rugă tărăgănat ca, în cazul în care vor avea voie şi japonezii să se îmbarce pe corabia cea mare, atunci să-i ia şi pe el şi pe confraţii săi pentru a le fi de folos la diverse treburi. Se plânse că, deşi venise în aceste părţi după ce fusese alungat din Edo, nici aici nu găsea multe locuri unde să muncească, fiindcă toţi îşi băteau joc de el pentru că era creştin.

— Aşa gândim cu toţii.

Misionarul clătină din cap.

— Nu puteţi să vă îmbarcaţi. Dacă voi părăsiţi această ţară, atunci cine o să-i mai ajute pe preoţii care or să vină aici în curând? Cine o să mai aibă grijă de ei?

— Dar nici un *padre* n-o să mai vină aici multă vreme de acum înainte.

— Ba da, în scurt timp vor veni pe domeniile Stăpânului mulţi preoţi din Nueva España. Voi încă nu ştiţi nimic, dar eu sunt încredinţat că Stăpânul va încuviinţa.

„În curând mă voi întoarce aici cu o mulţime de preoţi pentru mine şi pentru omul acesta“, murmură misionarul în sinea lui. „Şi atunci, peste

aceşti preoţi mă vor numi episcop pe mine.“

Mângâind stâlpul uşii cu o mână, omul asculta cuvintele misionarului şi mai trist decât adineaori. Lumânarea se micşorase, dar flacăra ei se aprinse şi mai tare luminând spinarea bărbatului care se îndepărta.

— Întoarce-te la coliba ta! Mergi şi spune-le tuturor ce ţi-am zis. Suferinţa voastră se va sfârşi curând. Vă promit.

La fel ca şi la prânz, şi acum umerii şi spinarea bărbatului erau pline de aşchii de la locul său de lucru. După ce omul dispăru în întuneric, misionarul se reculese şi din nou îşi legă strâns încheieturile mâinilor. Ca să nu cadă în ispită chiar dacă diavolul ar fi încercat să-i aprindă poftele trupeşti.

Câţiva ţărani aşteptau la intrare să se înfăţişeze samuraiul. Reprezentau cele trei sate din vale. Răbdători, stăteau ghemuiţi, tuşind şi trăgându-şi din când în când nasul.

Peste un timp, tusea şi fornăielile încetară dintr-odată când samuraiul şi unchiul său se iviră din încăperea din spate însoţiţi de Yozō.

Aşezat pe locul de lângă vatră[8], samuraiul îi privi pe ţărani. Chipurile lor, la fel ca şi al său, aveau ochii duşi în fundul capului, pometii ieşiţi în afară şi miroseau a pământ. Erau chipuri care vreme de ani de zile îduraseră viscole, foamete şi trudă. Erau chipuri îndelung obişnuite să îndure şi să renunţe. Dintre aceşti ţărani samuraiul trebuia să-şi aleagă însoţitorii pe care avea să-i ia cu el peste oceanul cel întins către Nueva España pe care nici măcar în vis n-o văzuseră vreodată. Potrivit instrucţiunilor venite de la castel, fiecare trimis al Stăpânului avea voie să-şi ia cu el cel mult patru oameni.

— Am veşti îmbucurătoare pentru voi! vorbi unchiul plin de mulţumire, înainte ca samuraiul să apuce să spună ceva.

— Poate că aţi auzit şi voi câte ceva despre corabia cea mare de la Ogatsu. Din porunca Stăpânului o să plece departe, într-un ţinut străin.

Unchiul se întoarse apoi mândru către nepotul său:

— Rokuemon a primit poruncă să meargă şi el pe vas. Ca trimis al Stăpânului!

Dar ţăranii îi priveau pe amândoi cu ochi nepăsători, nici înduioşaţi, nici uimiţi. Parcă erau nişte câini bătrâni care priveau faptele oamenilor cu indiferenţă.

Unchiul îl arătă cu bărbia pe Yozō căruia i se îngăduise să stea într-un colţ al încăperii unde ardea focul, spre deosebire de ţărani, care stăteau la intrare:

— Am vorbit deja cu Yozō să-l însoţească pe Rokuemon. Or să mai meargă încă trei oameni, câte unul din fiecare sat.

Pentru o clipă, feţele ţăranilor ghemuiţi împietriră cuprinse parcă de înţepeneala morţii. Nu era prima dată când se întâmpla astfel. În fiecare an când era nevoie să fie trimişi oameni pentru clacă, ţăranii adunaţi tot în acest loc înlemneau în clipa în care samuraiul citea numele celor aleşi.

— Călătoria o să fie lungă, aşa că o să fie mai greu pentru cei cu neveste şi cu copii. Luaţi aminte la asta şi alegeţi între voi!

Aşezat lângă unchiul său, samuraiul se gândea la încercările prin care vor trece cei trei bărbaţi care urmau să fie aleşi din cele trei sate. Acei oameni erau la fel de strâns legaţi de vale ca şi el, întocmai cum e melcul legat de cochilia lui. Dar aveau să se supună acestui ordin cu resemnare, precum îşi plecau capetele în faţa viscolului.

Ţăranii îşi apropiară capetele şi se sfătuiau, ca un cârd de prepeliţe într-o poiată. Discutară îndelung, în şoapte reţinute şi în tot acest timp samuraiul şi unchiul său îi priviră tăcuţi, fără nici o expresie pe chip. Din cele trei sate au fost aleşi trei tineri, toţi fără nevastă şi fără copii: Seihachi, Ichisuke şi Daisuke. Unchiul încuviinţă din cap:

— Luaţi aminte, cu toţii ne vom îngriji cum se cuvine de rubedeniile celor trei până la întoarcerea lui Rokuemon.

Ceilalţi ţărani păreau degrabă uşuraţi că n-au fost ei numiţi. Începură din nou să-şi tragă nasul şi să tuşească, apoi ieşiră fiecare cu câte o plecăciune. În urma lor stărui multă vreme mirosul amestecat de sudoare şi pământ care le impregna veşmintele.

— Buuun!

Unchiul îşi bătu umerii cu pumnii, străduindu-se să pară vesel.

— Mi-e greu să dau porunci din astea, dar acum e ca la război. În joc sunt pământurile de la Kurokawa. De azi, şi lui Riku o să-i fie greu cu pregătirile pentru călătorie şi cu desagii. Când vă strângeţi toţi trimişii la castelul Stăpânului?

— După zece ale lunii. O să primim fel de fel de îndrumări.

— Ei, Roku.

Glasul unchiului deveni dintr-o dată duios.

— Să ai grijă de tine în călătoria asta!

Samuraiul îşi înclină capul, dar cu oarecare amărăciune. Unchiul său nu se gândea decât la moştenirea pierdută a strămoşilor lui. Singurul ţel al vieţii sale era să redobândească pământurile pierdute cât timp mai era în viaţă. Dar samuraiul, la fel ca şi ţăranii de adineauri, nu prea voia să obţină alte pământuri şi să se mute. Voia să-şi trăiască viaţa şi să moară în valea aceea.

— Mă duc să văd de cai.

Samuraiul schimbă o privire cu Yozō şi ieşi. În grajd, caii îşi simţiră stăpânul apropiindu-se. Îi auzea bătând din copite. Respirând mirosul de paie ude, samuraiul se sprijini de poliţă şi îi spuse blând lui Yozō, căpetenia supuşilor săi:

— Mulţumesc. O să mergi cu mine?

Răsucind între degete un pai, Yozō încuviinţă încet din cap. Mai mare cu trei ani decât samuraiul, Yozō avea deja prin păr fire albe. Privindu-le, samuraiul îşi aduse aminte pe negândite că Yozō îl învăţase în tinereţe cum să se poarte cu caii sau cum să întindă capcane pentru iepuri. Tot

acest servitor al său îi dăduse şi primele lecţii de înot şi îi pusese prima oară puşca în mână. Yozō cel cu ochi duşi în fundul capului, cu pomeţi ascuţiţi şi mirosind a pământ la fel ca toţi ţăranii îl însoţise pe samurai, învăţându-l mereu câte ceva, pe când erau copii sau pe când coseau iarba împreună ori tăiau lemne pentru iarnă.

— Tot nu pricep de ce am fost eu ales ca trimis al Stăpânului, murmură samuraiul în timp ce dezmierda botul unui cal care scosese capul afară. Vorbi mai mult pentru sine decât pentru Yozō.

— Nu ştiu nici cât de grea o să fie călătoria, nici către ce fel de ţară ne ducem. De aceea… mi-ar prinde bine să te am alături.

Samuraiul zâmbi, ruşinat parcă de laşitatea sa. Yozō îşi feri privirea ca să-şi stăpânească simţămintele ce-i inundau sufletul. Intră în grajd, adună tăcut paiele murdare într-un colţ şi întinse paie uscate. Se mişca întruna ca pentru a-şi alunga neliniştea şi teama de călătorie.

Zece zile mai târziu, samuraiul îl luă cu el pe Yozō şi se duse călare la castelul Stăpânului pentru că seniorul Shiraishi avea să le dea porunci tuturor celor aleşi să fie soli. Din vale până la castel era cale de o zi şi jumătate. Cei doi trecură prin câteva sate la fel de sărmane ca ale lor şi ieşiră într-o câmpie întinsă. Se vedeau deja semnele primăverii. Câmpia era scăldată de un soare cald, în crânguri magnoliile erau presărate cu flori albe, iar pe câmpurile încă nearate copii se jucau împletind coroniţe din flori de lotus. În faţa acestei privelişti samuraiul îşi dădu pentru prima oară seama că avea să plece într-o ţară necunoscută şi îndepărtată.

Dincolo de câmpie, se înălţa castelul Stăpânului, negru, măreţ şi ţuguiat ca o corabie de război. La poalele castelului se întindea oraşul înceţoşat în lumina primăvăratică.[9] Chiar la intrarea în oraş era o piaţă unde negustorii care întinseseră pe jos de toate, de la oale, ceaune, ulei până la sare, ţesături de bumbac şi vase de pământ, strigau cât îi ţinea gura la mulţimea de trecători. Samuraiul şi însoţitorul său, obişnuiţi cu viaţa liniştită din vale, nu puteau decât să fie uimiţi de atâta lume. Trecură râul

traversat în zbor de bâtlani albi şi ajunseră la poalele dealului pe care se înălţa castelul. În faţa porţii grele de fier stătea de pază un pedestraş cu o suliţă în mână. De acolo nu se putea urca mai departe decât pe jos, aşa că samuraiul şi Yozō descălecară.

Ca simplu ostaş, samuraiul nu putea urca în donjonul principal fără permisiune. Când ajunse la clădirea din incinta castelului care-i fusese indicată, ceilalţi soli se aflau deja în grădina interioară. Cei trei bărbaţi aşezaţi pe scaune, Matsuki Chūsaku, Tanaka Tarōzaemon şi Nishi Kyūsuke, erau toţi ostaşi, ca şi samuraiul. Se prezentară unul altuia, dar nici unul nu-şi putea ascunde încordarea şi neliniştea.

În grădină mai erau şase scaune. Cum aşteptau cu toţii, curând se auzi zgomot de paşi şi un slujbaş aduse trei străini îmbrăcaţi neobişnuit. Feţele lor ascuţite le aminteau japonezilor de nişte corbi. Se aşezară pe scaune faţă în faţă cu solii. În acel moment dinăuntru ieşi seniorul Shiraishi însoţit de doi oameni de seamă.

Înainte de a se aşeza, seniorul Shiraishi aruncă o scurtă privire la chipul plecat al samuraiului şi încuviinţă din cap mulţumit. Apoi îi prezentă solemn pe cei trei străini tuturor. Erau cei mai de seamă membri ai echipajului de pe vasul spaniol care naufragiase cu doi ani în urmă în Kishū. Pe străinul care stătea aşezat pe margine îl recunoscu şi samuraiul. Era tălmaciul pe care îl văzuse în suita seniorului Shiraishi în ziua aceea pe plaja de la Ogatsu.

— Veţi lua cu voi îndeajuns de multe suliţe, însemne şi chiar haine pentru însoţitorii voştri, ca să nu pătaţi onoarea Stăpânului printr-o înfăţişare neplăcută când veţi ajunge în Nueva España. Odată ajunşi acolo, zise seniorul Shiraishi îndreptându-şi privirea către tălmaci, vă veţi supune întru totul poruncilor seniorului Velasco.

Străinul ce purta numele de Velasco îi privea cu un zâmbet trufaş în colţul gurii. Surâsul său le spunea japonezilor că fără el solii lor nu vor fi în stare de nimic în Nueva España.

Solii şi însoţitorii lor primiră poruncă să se adune la Tsukinoura cu două zile înainte de plecarea hotărâtă pentru cinci mai. Galionul avea să fie cărat până la Tsukinoura, de unde avea să pornească pe mare.

După ce primiră astfel, una câte una, toate instrucţiunile, solilor li se oferi *sake* într-o încăpere alăturată. În timp ce se pregăteau cu toţii să părăsească grădina interioară, seniorul Shiraishi i se adresă samuraiului şi îi porunci acestuia să mai rămână.

— Rokuemon, oricât de grea va fi însărcinarea asta, trebuie să o duci la bun sfârşit! Ai fost ales printre soli la propunerea mea şi a seniorului Ishida. Mai e şi chestiunea cu pământurile din Kurokawa. Dacă te vei întoarce cu datoria îndeplinită, Sfatul o să judece din nou situaţia ta. Dar să nu-i vorbeşti făţiş despre asta unchiului tău.

Samuraiul primi cuvintele seniorului cu supunere. Copleşit de bunătatea seniorului Shiraishi, îşi dădu frâu liber pornirii de a-şi sprijini palmele în pământ plecându-şi capul în semn de mulţumire.

Deodată, seniorul Shiraishi spuse un lucru curios:

— În ţara aceea străină ei or avea alte obiceiuri decât ale noastre. Tu nu trebuie să te ţii cu dinţii de obiceiurile japoneze dacă te vor împiedica să-ţi duci la bun sfârşit însărcinarea. Dacă ce e alb în Japonia e negru în ţara aceea, negru să fie şi pentru tine. Sarcina ta e să te arăţi convins, chiar dacă în sufletul tău nu-i crezi deloc.

În ziua aceea, după ce coborî de la castel colindă în tihnă oraşul împreună cu Yozō. În apropierea castelului se înşiruiau conacele supuşilor de rang înalt, în cartierele Ō, Minami, Sakana şi Ara se găseau case înghesuite de negustori, iar templele erau răspândite peste tot. Yozō îşi împreună palmele rugându-se sârguincios la fiecare templu în parte. Samuraiul înţelegea bine ce era în sufletul lui.

Cumpără cai de jucărie pentru copii şi un pieptene pentru Riku. În timp ce cumpăra pieptenele, chipul ei îi apăru fulgerător şi limpede înaintea ochilor şi samuraiul se îmbujoră în faţa lui Yozō fără să vrea.

Pe măsură ce zilele treceau una câte una, sufletul samuraiului devenea tot mai greu şi mai împovărat de griji. Gândul că avea să pornească într-o călătorie lungă şi să traverseze oceanul către un ţinut străin şi necunoscut îi apăsa acum sufletul cu greutatea unui adevăr de netăgăduit. Pentru el, ca şi pentru ţăranii din aceste locuri, cel mai dureros lucru dintre toate era să trăiască departe de vale. Însă, de fiecare dată, samuraiul îşi aducea aminte de cuvintele seniorului Shiraishi şi îşi învingea teama.

Se simţea vânt de primăvară. Printre crăpăturile pământului ieşiseră ca nişte suliţe firele de coada-calului şi ici-colo mijiseră lujerii de brusture. Samuraiul ştia că pe vapor o i se facă dor de fiecare colţişor din această vale în care trăise încă din copilărie. Vreme îndelungată de acum încolo n-avea să mai vadă aceste privelişti.

Seara, pe când stătea lângă cămin şi îşi privea soţia şi copiii, îi veni în minte acelaşi gând. Ţinându-l pe genunchi pe fiul său cel mic, Gonshirō, îi zise:

— Tata pleacă într-o ţară îndepărtată.

Însă copilul nu înţelegea, căci era prea mic.

— O să plec departe, departe şi o să mă întorc cu daruri şi pentru Kanzaburō şi pentru tine, Gonshirō.

Cum Gonshirō stătea aşa pe genunchii lui, samuraiul începu o poveste pe care o auzise demult de la mama sa:

— A fost odată ca niciodată, zise samuraiul ca pentru sine legănându-şi copilul pe genunchi, o broască din satul nostru. Şi mai era o broască din satul San'in. Într-o primăvară, după ce s-au topit zăpezile, broaştele s-au luat la întrecere până în vârful muntelui.

Gonshirō aţipi, dar cu toate acestea samuraiul spuse mai departe:

— A fost odată ca niciodată. O broască dintr-un anume loc se hotărî să se ducă la Kamigata[10] şi se luă după un negustor de cai…

Încăperea numită „Sala şoimului“ era întunecată şi friguroasă. Singurele lucruri care săreau în ochi erau uşile glisante alcătuite din patru panouri pe care erau pictaţi nişte şoimi cu ochi pătrunzători. La castelul Edo sau la conacele altor oficiali, misionarul fusese poftit de mai multe ori în încăperi la fel de sumbre şi răcoroase ca şi aceasta şi de fiecare dată avea sentimentul că în întunericul acestor încăperi uneltirile japonezilor stăteau la pândă ca nişte umbre.

— Cu smerenie ne înfăţişăm Sfinţiei Sale, Papa Paul al V-lea al Romei, stăpânul tuturor creştinilor.

Un bătrân grămătic citea ciorna pentru scrisoarea Stăpânului. Purta haine negre ca ale preoţilor budişti şi era ras în cap. Înalţii oficiali stăteau, la fel ca şi data trecută, pe locurile de onoare, iar seniorul Shiraishi şedea drept în mijlocul lor.

— Venind în ţara noastră călugărul franciscan Velasco şi răspândind el învăţătura creştină, a ajuns şi pe pământurile noastre şi ne-a arătat tainele credinţei creştine. Astfel, am priceput pentru întâia oară înţelesurile învăţăturilor şi ne-am hotărât să ne supunem fără preget acestei credinţe.

Poticnindu-se din când în când, grămăticul citea înainte scrisoarea pe care o pregătise el însuşi.

— Aşa încât, în numele dragostei şi preţuirii noastre pentru călugării creştini, vom ridica biserici şi ne vom da toată osteneala ca să răspândim binele. Vom fi bucuroşi să îndeplinim în ţara noastră tot ce Sfinţia Voastră ar putea socoti trebuincios pentru răspândirea legii lui Dumnezeu. Sfinţia Voastră nu trebuie să-şi facă griji, căci noi vom oferi pe domeniile noastre îndeajuns de mulţi bani şi pământuri pentru Biserică.

În timp ce-l asculta pe grămătic recitând cu voce răguşită, misionarul cerceta chipurile seniorului Shiraishi şi ale oamenilor săi de seamă, dar înfăţişarea lor de nepătruns nu-l lăsa să-şi dea seama nici ce gândeau, nici ce simţeau aceştia.

— E drept că Nueva España se află tare departe de ţara noastră, dar noi nădăjduim să statornicim legături cu acest ţinut şi de aceea implorăm pe Sfinţia Voastră, care are mare trecere, să ne sprijine ca să ne împlinim această voinţă a noastră.

Grămăticul puse încet ciorna scrisorii pe genunchi şi îşi ridică apoi capul ca un vinovat în aşteptarea sentinţei. Seniorul Shiraishi îşi duse pumnul la gură, tuşi de două-trei ori şi zise:

— Ce părere ai, senior Velasco?

— E bine. Însă am doar două lucruri de spus. În primul rând, vă rog să adăugaţi nişte cuvinte pe care noi obişnuim să le spunem când ne adresăm Sfinţiei Sale Papa. Se scrie aşa: „Cu smerenie vă sărutăm picioarele“.

— Să scriem că Stăpânul îi sărută picioarele Papei?

— Aşa se obişnuieşte, zise misionarul cu voce puternică şi neînduplecată. Înalţii oficiali îşi ridicară capetele supăraţi, iar chipul seniorului Shiraishi se strâmbă într-un zâmbet amar.

— În ce priveşte trimiterea unor *padres* pe domeniile Stăpânului, atacă mai departe misionarul, încurajat de slăbiciunea de o clipă apărută pe chipul seniorului Shiraishi, vă rog smerit să scrieţi „numai preoţi franciscani“. Altfel, ordinul nostru nu va putea să-i înmâneze această scrisoare Sfinţiei Sale Papa.

Voia să le ceară să-i alunge pe iezuiţi din Japonia şi să le permită propovăduirea în această ţară numai franciscanilor, dar nu-i stătea în fire să spună totul atât de făţiş.

— Acest lucru este de mare însemnătate!

— O să-l scriem, încuviinţă seniorul Shiraishi.

Şi pentru el, la fel ca şi pentru toţi ceilalţi japonezi, şi iezuiţii, şi franciscanii, erau cu toţii *padres* creştini, aşa că puţin îi păsa de diferenţele dintre ei.

— Eşti sigur că această scrisoare va ajunge la Papă? întrebă seniorul Shiraishi ca să-i intre în graţii misionarului. Firește că, dacă n-ar fi fost

misionarul, oamenii săi de seamă n-ar fi putut face nimic pentru a îndeplini această sarcină. După ce galionul ajungea în Nueva España, solii aveau să fie legaţi şi de mâini şi de picioare, căci nu ştiau nici limba, nici obiceiurile. Doar misionarul îi putea ajuta.

— Va ajunge. Dacă va fi nevoie, eu însumi mă voi duce la Roma şi i-o voi înmâna Sfinţiei Sale Papa.

— Poţi să te duci singur?

— Voi lua cu mine pe unul dintre solii Stăpânului.

— Din Nueva España?

— Da. Fără îndoială că aşa veţi fi mai liniştiţi.

Misionarul se gândise dinainte că, în loc să trimită scrisoarea la Vatican din partea ordinului său, ar fi fost mult mai înţelept să se arate el însuşi la Roma însoţit de japonezi. Acum că dăduse glas acestui gând ascuns, simţi că hotărârea era deja luată. Da, o să se ducă la Roma împreună cu japonezii. Uimiţi, locuitorii Romei vor face ochii cât cepele la cei veniţi dintr-o ţară aşa de îndepărtată. Astfel le va dovedi prelaţilor de la Vatican cu câtă vrednicie a lucrat el în Japonia. Ca să devină episcop…

— Înţeleg.

Seniorul Shiraishi tuşi din nou cu mâna făcută căuş la gură. În timp ce tuşea, zise dus pe gânduri:

— Dacă e vorba pe-aşa, atunci ar fi bine să-l iei cu tine dintre soli pe Hasekura Rokuemon.

— Pe seniorul Hasekura?

În clipa aceea, misionarul îşi aduse aminte de chipul unuia dintre solii cu care se întâlnise atunci în grădina interioară a castelului. Un chip cu ochii duşi în fundul capului şi cu pometii puţin ieşiţi în afară cum au ţăranii, un chip ce putea să îndure orice, să renunţe la tot şi să-şi primească soarta. Ceva îi spunea că omul acela era Hasekura Rokuemon.

Ca să-şi arate şi mai bine curtenia faţă de misionar, seniorul Shiraishi lăudă corabia care fusese lucrată cu măiestrie şi care urma să fie terminată în curând. Apoi râse zicând că, dacă ar fi fost mai tânăr, i-ar fi plăcut şi lui să meargă pe vas şi să vadă Nueva España.

Discuţia se sfârşi. Cu un zâmbet firav în colţul gurii, înalţii oficiali îl petrecură din ochi pe misionar, în timp ce acesta părăsea sala însoţit de slujitorul care aşteptase pe coridor. Când zgomotul paşilor săi se stinse, seniorul Shiraishi îşi îndreptă zeflemitor privirea către grămătic şi zise:

— Ce mai duhnesc străinii ăştia, nu-i aşa?

— Cred că o fi de la mâncarea lor.

— Nu, ăsta e miros de bărbat care-şi înfrânge poftele trupeşti. De câţi ani trăieşte în Japonia?

— Înţeleg că de zece ani, răspunse grămăticul supus.

— De zece ani? Şi crede că ne joacă pe degete?…

Continuă apoi în tăcere să-şi mângâie palma stângă cu mâna dreaptă.

Ziua plecării se apropiase. De câteva zile, valea forfotea ca odinioară, când tatăl şi unchiul samuraiului se pregăteau să plece în bătălie. Cum samuraiul era capul familiei, în casa lui veniră rând pe rând până şi rubedeniile din satele cele mai depărtate de vale să-şi ia, cu părere de rău, rămas bun. Ţăranii veniră şi ei cu mic, cu mare să-l ajute. Mai mulţi desagi fuseseră înşiruiţi la intrare.

În dimineaţa aceea, grădina casei fusese plină de zarvă încă din zori. Desagii stăteau legaţi pe caii scoşi din grajd, poarta şi grajdul erau deopotrivă împodobite cu ramuri de pin, ca în ziua de Anul Nou, iar în fiecare cameră se găseau castane uscate[11]. Samuraiul terminase toate pregătirile şi acum stătea lângă vatră. Sorbi trei înghiţituri din vinul sfinţit turnat de Riku şi garnisit cu frunze de iarba sângelui şi îi dădu cupa unchiului său. După ce trecu din mână în mână, de la unchi la Riku, de la Riku la fiul cel mare, Kanzaburō, cupa ajunse din nou la unchi, iar acesta

o aruncă de pământ şi o sparse. Aşa era obiceiul în casa samuraiului în dimineaţa plecării la luptă.

Afară caii nechezau. Samuraiul se înclină în faţa unchiului şi se uită lung în ochii lui Riku. În timp ce o privea, îşi trecu încet mâna peste capetele celor doi copii ai săi. Afară, Yozō, care se pregătise deja de plecare, ţinea suliţa samuraiului, cei trei tineri aleşi de bătrânii satului, Seihachi, Ichisuke şi Daisuke, stăteau lângă trei cai împovăraţi cu desagi, iar dincolo de poartă se înghesuiau ţăranii adunaţi ca să-i petreacă.

După ce încălecă, samuraiul îşi plecă încă o dată capul în faţa unchiului său. În spate vedea chipul încleştat al soţiei sale care se străduia să-şi stăpânească emoţia. Samuraiul zâmbi silit şi îşi plecă adânc capul către Gonshirō pe care îl ţinea în braţe o slujnică şi către Kanzaburō care stătea lângă ei. În acel moment se întrebă pe negândite cât de schimbaţi aveau să fie cei doi copii ai săi în ziua când avea să se întoarcă înapoi în vale din ţara aceea îndepărtată. Unchiul îi strigă tare să aibă grijă de el. Samuraiul strânse hăţurile.

Cerul era senin. În vale venise deja primăvara. În crânguri se deschiseseră flori albe şi pe câmpii cântau ciocârlii. Din şa, samuraiul se uita împrejur încercând să-şi întipărească în minte tot acest peisaj pe care n-avea să-l mai vadă multă vreme de acum înainte.

Luară aceeaşi cale către Ogatsu ca şi data trecută. Pe drum, oamenii îi salutau mereu, semn că pe domeniile Stăpânului se răspândise deja vestea că vasul cel mare avea să plece în curând. Erau şi unii care le ofereau apă fierbinte de băut sau care îşi exprimau recunoştinţa pentru efortul lor. Drumul acesta, care i se înfăţişase data trecută într-o privelişte de iarnă, era acum şi el plin de flori, iar pe câmpuri ţăranii îşi mânau agale vitele. A doua zi se ivi în depărtare oceanul scăldat în razele unui soare cald, norii pluteau pe cer pufoşi ca nişte vălătuci de bumbac.

În cele din urmă samuraiul şi ai săi zăriră corabia plutind în zare.

— Aaa! Aaa! strigară ei şi se opriră pe plajă fără să vrea.

Vasul îi făcea să se gândească la o cetate cafenie, uriaşă. Pe cele două catarge înalte fluturau în vânt pânze cenuşii. Vârful bompresului străpungea văzduhul ca o suliţă ascuţită şi valurile se spărgeau înspumate de jur împrejurul vasului.

Rămaseră tăcuţi un răstimp îndelungat cu ochii aţintiţi către galion. Era mai puternic şi mai plin de bărbăţie decât oricare dintre vasele de război ale Stăpânului. Gândul că peste două zile aveau să se îmbarce pe acea corabie şi că acea corabie avea să le hotărască soarta întru totul îl lovi pe samurai drept în inimă. Simţea că viaţa liniştită pe care o dusese în vale îi era smulsă dintr-odată din mâini. În sufletul său se amestecau teama şi emoţia, ca şi cum ar fi plecat într-o bătălie.

„Ia te uită… să construiască Stăpânul aşa o corabie!“

Ca simplu ostaş, samuraiul îl văzuse pe Stăpânul care locuia în donjonul castelului doar de câteva ori, şi atunci de departe. Stăpânul se afla întotdeauna departe, acolo unde nu-l putea ajunge nimeni. Cu toate astea, în clipa în care dădu cu ochii de galion, samuraiul simţi cum i se întipăreşte adânc în minte cuvântul „îndatorire“. Pentru el, vasul acela mare îl întruchipa chiar pe Stăpân, era chiar puterea Stăpânului. Supus cum era, samuraiul se simţi copleşit de bucuria de a-şi da toată silinţa în serviciul Stăpânului.

Golful Tsukinoura era înţesat de oameni, aşa cum fusese Ogatsu odinioară. Pe plaja ca o vale, înconjurată de munţi din trei părţi, nişte clăcaşi cărau încărcătura corabiei până la bărci, iar câţiva slujbaşi cu bastoane le dădeau instrucţiuni. Când samuraiul şi ai săi trecură printre ei, slujbaşii făcură câte o plecăciune şi îşi exprimară recunoştinţa pentru efortul lor.

Nişte pedestraşi făceau de gardă în faţa templului care le servea de locuinţă trimişilor. Samuraiul află de la ei că toţi ceilalţi soli, Matsuki Chūsaku, Tanaka Tarōzaemon şi Nishi Kyūsuke, sosiseră deja şi că marinarii spanioli stăteau într-un templu în satul din apropiere. Golful se

întindea chiar în faţa încăperii care le fusese dată solilor. Însă corabia nu se vedea, fiindcă era ascunsă în spatele munţilor. Una după alta, bărcile încărcate cu desagi înaintau spre muchia capului ce ascundea vasul.

— Ce încărcătură mare! spuse Nishi Kyūsuke, cel mai tânăr dintre ei. Am auzit că pe corabie or să se îmbarce mai bine de o sută de negustori, mineri şi meşteşugari.

Samuraiul şi Tanaka Tarōzaemon îl ascultau cu sfială pe Nishi Kyūsuke vorbind cu aer de cunoscător despre adevăratul scop al acestei înfăptuiri a Stăpânului. Matsuki Chūsaku stătea la o parte de ceilalţi şi privea golful cu braţele încrucişate. Plin de sine, Nishi povestea că pe corabie se vor îmbarca negustori ca să vândă în străinătate mărfuri şi unelte japoneze şi ca să stabilească legături de negoţ, iar minerii, fierarii şi topitorii erau trimişi să înveţe tehnicile de lucru străine. Desigur, samuraiul ştia şi el că pe domeniile Stăpânului existau mine de aur şi depozite de minereu, dar era pentru prima oară când auzea că se vor îmbarca şi astfel de oameni. În seara aceea, samuraiul se duse la culcare zicându-şi în sinea lui că însărcinarea sa n-avea nici o legătură cu toate astea, fiindcă el trebuia să trimită scrisorile Stăpânului către mai marii Nuevei España. Nu prea reuşi să doarmă din cauza valurilor tumultuoase şi a inimii zbuciumate.

În dimineaţa plecării, flamurile cu blazon înşiruite de-a lungul golfului fâlfâiau în bătaia brizei. Înainte de a se urca în bărci, solii îl salutară respectuos pe seniorul Shiraishi care venise de la Shiogama pe un vas de război împreună cu alţi doi oameni de seamă. Aşezat pe un scaun, seniorul Shiraishi adresă fiecăruia în parte cuvinte de încurajare, dar când samuraiul se înfăţişă la urmă împreună cu Yozō şi cu ceilalţi trei însoţitori ai săi să-şi ia rămas bun, seniorul se ridică, ţinând cu amândouă mâinile o cutie înfăşurată în brocart.

— Rokuemon, iată scrisorile Stăpânului! i le înmână seniorul cu voce puternică. Simţind cum tremură din tot corpul, samuraiul primi cutia grea

ca plumbul.

Bărcile care-i duceau pe soli se îndepărtară încet de mal şi acum înaintau liniştit în larg de-a lungul stâncilor abrupte ale golfului. Ţinând cutia înfăşurată în brocart, samuraiul şi cei patru însoţitori ai săi se uitau muţi la flamurile albe şi la slujbaşii şi pedestraşii înşiruiţi de-o parte şi de alta a steagurilor. Pe samurai îl străfulgeră o întrebare: oare când se vor întoarce vii şi nevătămaţi după câţiva ani şi vor ajunge din nou în acest golf, vor veni la fel de mulţi oameni în întâmpinarea lor?

În clipa în care ieşiră din golf, samuraiul zări din nou galionul pe care-l văzuseră pentru prima dată cu două zile în urmă. Nu semăna cu nici unul dintre vasele japoneze pe care le văzuse samuraiul până atunci. În faţa ochilor săi, prova se înălţa semeaţă ca zidul de piatră al unei fortăreţe, bompresul din vârful provei străpungea văzduhul ca o suliţă şi pe catargul cel mare, construit sub formă de cruce, erau înfăşurate strâns vele uriaşe legate cu nenumărate parâme. Marinarii spanioli, care se îmbarcaseră deja, erau aliniaţi pe punte şi priveau bărcile apropiindu-se.

Unul după altul, japonezii urcară pe punte pe o scară de frânghie ce se legăna. Vasul avea trei punţi, iar pe cea de deasupra mateloţii japonezi forfoteau ca nişte furnici. Pe puntea a doua se afla intrarea în cala navei. De acolo, se despărţiră şi fiecare coborî în cabina ce-i fusese desemnată. Solilor li se dăduse aproape de prova o cabină mică, dată cu lac în stil *shunkei*[12]. Încăperea era plină de mirosul de lac. Însoţitorii trebuiau să se ducă în cabina cea mare unde aveau să doarmă negustorii. Era o cameră cu grinzile la vedere, înţesată cu desagi.

După ce intrară în cabină, solii rămaseră o vreme tăcuţi ascultând zgomotele de pe punte. În urma lor se îmbarcau gălăgioşi negustorii, care făcuseră popas cu o noapte înainte la Ojika. Prin hublourile cabinei se vedeau nişte insuliţe. Erau arhipelagurile Tashiro şi Aji. Însă golful nu se mai vedea.

— Mă întreb dacă oamenii de seamă au plecat deja, zise Nishi cu faţa lipită de hublou.

Apoi Nishi dădu să iasă pe punte. Cei trei însoţitori ai săi îl urmară în grabă. Le era teamă să rămână singuri, căci totul era nou pentru ei pe această corabie.

Samuraiul se amestecă şi el prin mulţimea de negustori, umăr la umăr cu însoţitorii săi, Yozō, Seihachi, Ichisuke şi Daisuke. Privi munţii Ojika de care se vedea nevoit să se despartă. Erau îmbrăcaţi în verdele crud de mai al copacilor. Era cea din urmă privelişte japoneză. Pentru o vreme, n-avea să mai vadă alta. Dintr-odată dealurile din vale, satele, apoi casa lui, grajdul cailor, chipul lui Riku îi trecură unul câte unul prin faţa ochilor. Se întrebă cu dor ce făceau copiii lui chiar atunci. De pe puntea de sus se auzi zarvă mare. Marinarii spanioli cântau ceva ce părea o melodie cu acorduri ciudate. Era timpul să fie coborâte velele. Câţiva mateloţi japonezi se căţărară pe catarge şi, la ordinul marinarilor spanioli, coborâră velele ce semănau cu nişte steaguri uriaşe. Parâmele scoaseră un scârţâit şi nişte pescăruşi albi cu coada neagră ţipară ca nişte pisici. Repede, înainte să-şi dea cineva seama, galionul îşi stabili molcom direcţia. În sunetul valurilor ce se loveau de carena vasului, samuraiul îşi spuse că în acel moment începea destinul său.

1. Pronunţia japoneză a numelui *Velasco*.
2. *Nueva España* se pronunţă în japoneză *Nobesupania*.
3. *Koku* este o unitate de măsură pentru volum, un *koku* fiind echivalentul a aproximativ 180 de litri.
4. *Zelkova serrata*, familia *Ulmaceae*.
5. Stat pe coasta vestică a Indiei, colonie portugheză din 1510 până în 1961.
6. Eunucii de la curtea imperială chineză au influenţat adesea deciziile politice prin intrigile lor.

7. Sfântul Petru.
8. Locul de lângă vatră era socotit loc de onoare, fiind întotdeauna ocupat de persoana cu cel mai înalt rang dintr-o încăpere.
9. Castelele medievale japoneze erau, de regulă, construite pe înălţimi, iar la poalele acestora se desfăşurau aşezările numite *jōkamachi*, oraşe dezvoltate în jurul castelelor.
10. Kamigata desemna în Japonia medievală zona din jurul capitalei imperiale, Kyōto.
11. Literal, „castanele victoriei“: erau considerate semne de bun augur şi erau puse în casă cu ocazia Anului Nou sau în ajunul luptelor.
12. Stilul *shunkei* se caracterizează prin vopsirea lemnului cu un strat de lac întotdeauna transparent, astfel încât fibra lemnului să rămână vizibilă. Acest stil a apărut în secolul al XVI-lea în zona actualului oraş Takayama din prefectura Gifu.

Capitolul III

Pe cinci mai am pornit din micul port Ojika. Numit de japonezi „Mutsu Maru“, iar de marinarii spanioli, *San Juan Baptista*, galionul nostru înaintează legănându-se prin apele îngheţate ale Oceanului Pacific, în direcţia nord-est. Pânzele sunt umflate ca un arc. În dimineaţa plecării, am privit cu nesaţ de pe punte insulele Japoniei unde am trăit vreme de zece ani.

Zece ani – mă doare să o spun, dar Dumnezeu încă n-a prins rădăcini în Japonia. Din câte ştiu eu, japonezii sunt plini de înţelepciune şi de curiozitate, cu nimic mai prejos decât alte popoare europene, dar când vine vorba de Dumnezeul nostru îşi închid ochii şi îşi astupă urechile. Uneori, îmi pare chiar şi mie că această ţară este o insulă izolată, bătută de Dumnezeu.

Însă eu nu-mi pierd speranţa. Cred că sămânţa învăţăturilor Domnului a fost împrăştiată, dar n-a fost bine îngrijită. Iezuiţii, care vreme de ani de zile au fost singurii cu drept de propovăduire în această ţară, n-au luat în seamă natura pământului japonez şi n-au ales îngrăşămintele potrivite. De pe urma nereuşitei lor eu mi-am învăţat însă lecţia şi, mai presus de toate, am ajuns să-i cunosc pe japonezi. Dacă aş fi numit episcop, n-aş mai repeta greşelile lor.

De trei zile nu se mai vede nici urmă de insulă japoneză, dar, ce ciudat, pescăruşi cu coada neagră vin în zbor, cine ştie dincotro, săgetează valurile şi poposesc pe catarge. Corabia înaintează către paralela de patruzeci de grade latitudine nordică, dar pesemne că acum n-am ajuns cu mult mai departe de insula japoneză Ezo. Vântul ne este prielnic, iar curenţii ne ajută în călătoria noastră pe *San Juan Baptista*.

Când am ieşit în larg, oceanul a devenit oarecum agitat. Totuşi, aceasta nu e nimic pe lângă furia Oceanului Indian şi furtunile care s-au abătut asupra noastră când am venit în Asia acum treisprezece ani. Cu toate acestea, japonezii din cabine suferă cu toţii de rău de mare şi nu pot deloc să mănânce, sărmanii de ei! Deşi sunt înconjuraţi de ape din patru părţi, japonezii au socotit întotdeauna oceanul ca pe o fortăreaţă de ape ce le apără ţara şi au trăit mereu ca oameni ai uscatului. Singura mare pe care o cunosc ei este marea lor interioară, din apropierea ţărmului.

Şi printre soli sunt unii care suferă de rău de mare. Hasekura Rokuemon şi Tanaka Tarōzaemon nu par să mai fi fost vreodată pe mare. Când îi vizitez în cabina lor se străduiesc din toate puterile să-şi construiască o faţă zâmbitoare.

Solii sunt cavaleri de rang mijlociu între vasalii Stăpânului şi fiecare dintre ei este la rândul său stăpân peste câte un mic domeniu în munţi. Poate că Stăpânul a ales pentru această misiune nişte războinici de rang mijlociu în locul unor oameni de seamă influenţi de la castel din cauză că nobilii japonezi nu obişnuiesc să-şi preţuiască solii. Însă mie îmi place mai mult aşa, pentru că nu mai trebuie să le dau ascultare în tot ce-mi poruncesc şi pot să mă port după bunul meu plac. Odată vicarul iezuit Valignano a trimis la Roma ca soli nişte tineri de rând, aproape nişte cerşetori, pretinzând că sunt fii de nobili, iar la Roma nimeni nu şi-a dat seama de nimic. După aceea, mulţi l-au învinuit pentru fapta sa, dar eu mai degrabă l-am preţuit pe vicar pentru o asemenea înţelepciune.

Am să notez numele acestor soli care vor fi legaţi de mine de acum încolo. Cei patru sunt: Nishi Kyūsuke, Tanaka Tarōzaemon, Matsuki Chūsaku şi Hasekura Rokuemon.

În afară de Nishi Kyūsuke, nici unul n-a încercat să mă cunoască de când am plecat. Poate că de vină e firea prevăzătoare şi ruşinoasă a japonezilor faţă de străini. Doar tânărul Nishi, arătând o curiozitate aproape copilărească şi însufleţit de faptul că este la prima lui călătorie pe

mare, mi-a pus întrebări despre construcţia corabiei ori despre cum funcţionează busola şi m-a rugat să-l învăţ spaniola. Tanaka Tarōzaemon, cel mai vârstnic dintre toţi solii, priveşte cu ochi dispreţuitori felul deschis al tânărului Nishi. Acest rotofei Tanaka se străduieşte să se arate sobru orice s-ar întâmpla şi să nu lase mândria japonezilor să se piardă în faţa spaniolilor.

Slab, cu umbre întunecate pe chip, acesta este Matsuki Chūsaku. N-am vorbit cu el decât de vreo trei-patru ori, dar mi-am dat seama că dintre toţi patru el e, fără îndoială, cel mai deştept. Din când în când iese singur pe punte şi se adânceşte în gânduri. Spre deosebire de ceilalţi soli, nu se socoteşte onorat pentru că a fost ales trimis al Stăpânului. Hasekura Rokuemon este mai degrabă ţăran decât samurai şi, dintre toţi solii, e cel mai şters. Încă nu m-am hotărât dacă voi merge sau nu până la Roma, dar nu pricep nici în ruptul capului de ce m-a sfătuit seniorul Shiraishi să-l iau cu mine pe Hasekura în caz că mă voi duce. E întru totul searbăd şi îi lipseşte şi isteţimea lui Matsuki.

La oarecare depărtare de cabina solilor, se află o încăpere mare pe care o împart între ei negustorii japonezi. Se gândesc numai la negoţ şi la câştig, iar lăcomia lor este uimitoare. De cum s-au îmbarcat, câţiva dintre ei au venit să mă întrebe stăruitor ce mărfuri japoneze ar merge la vânzare în Nueva España. Când le-am sugerat ţesăturile din mătase, paravanele pliante, armele şi săbiile, s-au uitat unul la altul mulţumiţi şi m-au întrebat dacă în Nueva España vor putea să facă rost de fire de mătase, catifea şi fildeş mai ieftin decât în China.

— Numai că în Nueva España, le-am răspuns eu înadins zeflemitor, lumea se încrede doar în creştini. În negoţ, doar dacă eşti credincios meriţi încredere.

La care ei au zâmbit mânzeşte, aşa cum fac adesea japonezii când sunt încurcaţi.

Zilele se scurg una la fel de plictisitoare ca cealaltă. Oceanul, norii care plutesc în zare şi scârţâitul parâmelor sunt neschimbate. *San Juan Baptista* îşi continuă liniştit călătoria. De fiecare dată când ţin slujba îmi dau seama că Domnul ne-a dat ca prin minune o asemenea călătorie lină ca să mă ajute pe mine să-mi îndeplinesc menirea. Voinţa Domnului e greu de aflat, dar cred că şi El, la fel ca şi mine, voieşte să facă din Japonia, unde propovăduirea e atât de anevoioasă, un pământ al învăţăturilor Sale.

Cu toate acestea, căpitanul Montaño şi secundul Contreras nu se arată prea îngăduitori faţă de planurile mele. Nu mi-au spus-o verde-n faţă, dar e limpede că sunt împotrivă. Asta din cauză că n-au dobândit nici o impresie bună despre Japonia şi despre japonezi cât au fost reţinuţi în această ţară. Nu încearcă să intre în legătură cu solii sau cu ceilalţi japonezi mai mult decât e neapărată nevoie şi nu le place ca marinarii spanioli să stea de vorbă cu mateloţii japonezi. Eu i-am propus de două ori căpitanului să-i invităm la masa noastră pe soli, dar n-a vrut.

— Cât am fost reţinut în Japonia, n-am putut suferi iuţeala cu care se supără japonezii şi îngâmfarea lor, mi-a povestit căpitanul acum două zile la masă. N-am văzut în viaţa mea oameni mai prefăcuţi ca ei, care socotesc că e o virtute să nu arăţi nimănui ce gândeşti!

I-am răspuns că orânduirea lor politică e atât de aleasă, încât e greu de crezut că e într-adevăr o ţară păgână. Secundul zise cu tărie:

— Tocmai de aceea Japonia e o ţară cu care greu se poate negocia. În curând vor încerca să controleze Oceanul Pacific. Dacă vrei cumva să-i creştinezi, mai uşor ar fi să-i cucereşti cu forţa armelor decât cu aceea a cuvintelor.

— Cu forţa armelor? am strigat eu fără să vreau. Voi nu socotiţi Japonia la adevărata ei valoare. Această ţară nu e ca Nueva España sau ca Filipine. Japonezii sunt obişnuiţi cu bătăliile şi sunt neînfricaţi în luptă. Ştiaţi că iezuiţii au dat greş tocmai pentru că au gândit la fel ca voi?

Cu toate că ei se arătau nepăsători, am început să le înşir una după alta greşelile propovăduirii iezuite. Ca de pildă, faptul că părintele Coelho şi părintele Frois din Ordinul Sfântul Petru plănuiau să transforme Japonia în colonie spaniolă şi abia apoi să răspândească în această ţară credinţa creştină, ceea ce i-a înfuriat pe conducătorii Japoniei de îndată ce au aflat de acest plan. Când vine vorba de iezuiţi nu mă mai pot stăpâni, orice-aş face.

— De aceea, pentru a răspândi învăţăturile Domnului în Japonia, am început eu să trag învăţămintele plin de înflăcărare, nu există decât o singură metodă: să-i câştigăm de partea noastră. Spania să împartă cu Japonia câştigurile din negoţul prin Oceanul Pacific şi noi vom primi în schimb înlesniri largi de propovăduire. Pentru câştig, japonezii sunt în stare să sacrifice orice. Dacă aş fi eu episcopul Japoniei…

Căpitanul şi secundul se uitară unul la altul şi tăcură dintr-odată. Nu era o tăcere de încuviinţare, ci mă socoteau un om mai degrabă al uneltirilor decât al bisericii. Ar fi trebuit să mă înfrânez de la o astfel de mărturisire în faţa unor mireni, dar mi-a scăpat fără să vreau.

— Pentru dumneata, *padre*, zise căpitanul cu glas zeflemitor, propovăduirea în Japonia are mai mare însemnătate decât binele Spaniei, nu-i aşa?

Nu mai zise nimic altceva. Fără îndoială că secundul şi căpitanul au înţeles dorinţa mea de a deveni episcop al Japoniei ca pe o poftă lumească şi lacomă de mărire. „Însă Dumnezeu e singurul care vede în sufletul omului şi îl judecă. Doamne, Tu ştii prea bine că n-am vorbit aşa din trufie vană. Am ales să mor în Japonia. Cred doar că e nevoie de mine pentru ca Japonia să răsune de glasuri care să Te preaslăvească.“

S-a întâmplat ceva neobişnuit. În vreme ce mergeam pe punte recitând Sfântul Breviar, după cum mi-e datoria de preot, unul dintre negustorii japonezi s-a apropiat încet de mine. M-a măsurat cu ochi curioşi cum

îngânam rugăciunile şi apoi, ca şi cum ar fi descoperit cine ştie ce ciudăţenie, m-a întrebat:

— Senior tălmaci, ce faceţi acum?

Am crezut ca un neghiob că avea înclinaţie către rugăciune, dar nu era aşa. Mai întâi mi-a zâmbit linguşitor şi după aceea, coborându-şi dintr-odată glasul, m-a rugat să-l am în vedere ca să i se dea doar lui drept de negoţ în Nueva España. L-am ascultat ferindu-mi faţa de cuvintele lui de parcă i-ar fi duhnit gura, dar cu toate acestea el mi-a bolborosit zâmbind:

— La timpul potrivit o să vă mulţumesc cu vârf şi îndesat. O să avem amândoi de câştigat.

Eu i-am aruncat o privire făţiş dispreţuitoare şi i-am spus limpede că nu sunt numai un tălmaci, ci şi un *padre* care s-a lepădat de lumea asta. După asta, l-am trimis înapoi în cabina lui.

Mi-e teamă că voi petrece această călătorie ce va ţine două luni de acum înainte fără vreun folos duhovnicesc. În fiecare zi ţin slujbă în sala de mese pentru marinarii spanioli, dar japonezii nu vin nici măcar să arunce o privire. Pentru ei fericirea înseamnă doar câştigul dobândit pe lumea asta. Am chiar momente când mi se pare că japonezii s-ar da în vânt după o credinţă ce ar avea drept ţel toate foloasele lumii acesteia – bunăstare, biruinţă în bătălii, leacuri pentru boli – în vreme ce se arată întru totul nepăsători faţă de cele veşnice şi suprafireşti. Cu toate astea, aş fi delăsător dacă nu le-aş propovădui învăţătura Domnului celor peste o sută de japonezi de pe această corabie în timpul călătoriei noastre.

Solii sufereau cu toţii de rău de mare. Nishi Kyūsuke şi Matsuki Chūsaku n-au fost chiar atât de mult atinşi, dar Tanaka Tarōzaemon şi samuraiul au zăcut ca nişte morţi câteva zile după ce au plecat din Tsukinoura ascultând doar scârţâitul trist al parâmelor şi al catargelor. Nu ştiau unde se aflau acum şi nici nu le păsa. Galionul se legăna neîncetat, scârţâitul searbăd şi istovit al parâmelor se auzea cât era ziua de lungă,

întrerupt când şi când de bătăile de clopot care dădeau de ştire orele. Chiar şi cu ochii închişi aveau întruna senzaţia că sunt ridicaţi şi lăsaţi în jos de o putere uriaşă. Samuraiului îi era în acelaşi timp şi greaţă, şi rău şi se simţea neputincios. În asemenea momente ba dormea, ba se gândea năuc la chipul lui Riku, la copiii săi şi la unchiul aşezat lângă vatră.

Servitul mesei era treaba însoţitorilor fiecăruia dintre soli în parte, dar Yozō, când îi aducea samuraiului mâncarea clătinându-se pe picioare, avea şi el o faţă pierită şi vlăguită de răul de mare. Orice i s-ar fi adus, samuraiul n-avea deloc poftă de mâncare, dar se încuraja singur zicându-şi că trebuie să mănânce ca să-şi poată îndeplini sarcina însemnată care i se dăduse.

— Nu e nevoie să vă îngrijoraţi pentru nimic.

Velasco intrase în cabina lor şi acum îi consola pe samurai şi pe Tanaka. Când Velasco s-a apropiat de ei, au simţit mirosul puternic al trupului său şi li s-a făcut şi mai tare greaţă.

— Răul de mare trece când te obişnuieşti cu călătoria pe ape. Peste patru-cinci zile, talazurile şi furtunile or să vă pară o nimica toată.

Samuraiul nu putea da crezare cuvintelor lui Velasco. Însă îl fericea pe tânărul Nishi Kyūsuke care se plimba pe corabie împreună cu Velasco rugându-l să-l înveţe limba ţării sale.

Dar, lucru ciudat, după ce trecură trei-patru zile, răul începu să-i mai slăbească, întocmai după cum le spusese Velasco. În dimineaţa celei de-a cincea zile, samuraiul ieşi pentru prima dată din cabina mirosind greu a lac şi ulei de peşte şi urcă pe punte. Când ieşi pe puntea goală, o pală de vânt îi şfichiui fruntea. Samuraiul îşi ţinu suflarea şi în ochii lui se oglindi deodată întinderea nesfârşită de valuri dezlănţuite.

Vedea oceanul pentru prima dată. Nici urmă de uscat sau de insule. Valurile se izbeau unele de altele, se învolburau şi vuiau scoţând strigăte de luptă ca o mulţime de războinici fără număr. Prova străpungea ca o suliţă văzduhul cenuşiu, iar corabia arunca jeturi înalte şi înspumate şi

părea să se scufunde în văile de ape, apoi se ridica din nou plutind deasupra lor.

Pe samurai îl cuprinse ameţeala. Nu putea nici măcar să răsufle în bătaia vântului care-i biciuia fruntea. Înspre răsărit, aceeaşi tălăzuire. Înspre apus, un ocean de valuri care se înfruntau şi ele. La miazăzi, ca şi la miazănoapte, ape cât vezi cu ochii. Samuraiul cunoscu astfel pentru prima dată în viaţă nemărginirea oceanului. Privind marea, înţelese de asemenea şi că valea în care trăise nu era decât un bob de mac. Scoase un strigăt de uimire.

Auzi zgomot de paşi. Matsuki Chūsaku ieşise şi el pe punte. Acest bărbat slab şi posomorât nu-şi mai lua nici el ochii de la priveliştea maiestuoasă a oceanului.

— Ce mare mai e şi lumea asta!

Însă vântul smulse cuvintele samuraiului suflându-le în largul mării ca pe nişte foi de hârtie.

— Nu-mi vine să cred că un ocean nesfârşit de ape ca ăsta se întinde până în Nueva España.

Probabil că Matsuki nu-l auzi, căci rămase nemişcat, cu spatele la samurai. Privi marea îndelung şi apoi se întoarse către el. Umbrele catargelor îi cădeau pe chip.

— O să tot traversăm oceanul ăsta mai bine de două luni, zise Matsuki. Vântul îi spulberă cuvintele, aşa că samuraiul îl întrebă ce-a spus.

— Senior Hasekura, ce crezi despre însărcinarea ce ne-a fost dată?

— Însărcinarea noastră? Cred că e o onoare mai mare decât meritătm.

— Nu despre asta te-am întrebat, dădu din cap Matsuki supărat. Ce crezi dumneata despre faptul că ni s-a poruncit tocmai nouă, nişte simpli ostaşi, să îndeplinim o sarcină aşa de însemnată ca asta? Eu numai la asta mă gândesc de când am pornit din Japonia.

Samuraiul tăcu. De la plecare şi el era măcinat de aceleaşi întrebări. Curios era şi faptul că în această călătorie nu-i însoţea ca supraveghetor nici unul dintre oamenii de seamă ai Stăpânului, ca să nu mai vorbim de generali.

— Dumneata ce crezi, senior Matsuki?

— Suntem carne de tun, asta suntem, zise Matsuki autoironic, cu privirea îndreptată spre ocean. Sfatul Bătrânilor ne-a făcut carne de tun!

— Carne de tun?

— De fapt şi de drept, unul dintre oamenii de seamă ai Stăpânului ar fi trebuit să-şi ia asupra sa această însărcinare de mare însemnătate, dar cu toate acestea, ne-au ales pe noi, nişte simpli ostaşi, şi asta pentru că nici pentru Stăpân şi nici pentru Sfatul Bătrânilor nu contează câtuşi de puţin dacă o să ne înecăm în drum spre Nueva España sau dacă o să cădem răpuşi de boală prin ţări necunoscute, atâta vreme cât suntem supuşi de rang mic.

Matsuki văzu că samuraiul se schimbase la faţă şi continuă, ca şi cum ar fi fost încântat de această tresărire:

— Ce fel de soli om mai fi şi noi dacă nimeni nu înţelege o boabă din ce spunem? Ne-au numit ei soli, dar nu suntem decât nişte simpli cărăuşi pentru că n-o să ne putem înţelege cu străinii şi o să ducem scrisorile Stăpânului bizuindu-ne întru totul numai pe acel Velasco. Din partea Stăpânului şi a oamenilor săi de seamă, odată ce negoţul cu Nueva España se va deschide cu bine şi se va hotărî ca vasele străine să treacă prin porturile Shiogama şi Kesennuma, noi putem prea bine să putrezim prin cine ştie ce ţară sau pe fundul vreunui ocean.

Un jet de apă adus de vânt le udă picioarele. Deasupra lor, parâmele scârţâiau.

— Seniorul Shiraishi n-a spus aşa ceva, îngână samuraiul ca într-un geamăt. Nepriceput la vorbe cum era, îl sâcâia neputinţa sa de a-i ţine temeinic piept lui Matsuki. Oricum, dacă ei erau cu adevărat carne de tun,

atunci de ce i-au mai zis şi seniorul Shiraishi şi seniorul Ishida să fie cu băgare de seamă ca să se întoarcă teafăr şi de ce i-au mai zis că socotesc să-i dea înapoi pământurile de la Kurokawa?

— Seniorul Shiraishi n-avea cum să spună una ca asta, rânji Matsuki. Ia hai să ne gândim! Când Stăpânul a împărţit din nou domeniile acum doisprezece ani, mulţi samurai de ţară şi-au pierdut domeniile pe care le aveau din moşi-strămoşi şi au primit în schimb pământuri sălbatice şi sterpe hotărâte de Sfatul Bătrânilor. Oricâte petiţii au trimis samuraii, n-au primit răspunsul aşteptat şi nemulţumirea clocoteşte acum în ei. La fel eşti şi dumneata, la fel sunt şi eu, şi Tanaka, şi Nishi. Aşa că dintre nemulţumiţi ne-au ales pe noi patru şi ne-au poruncit să plecăm în călătoria asta grea. Dacă o să pierim pe drum, atunci familiile noastre vor fi dezmoştenite, iar dacă n-o să ne ducem la capăt îndatorirea de soli, atunci or să ne pedepsească şi or să le dea astfel o pildă tuturor ostaşilor nemulţumiţi. Orice-ar fi, Sfatul Bătrânilor nu iese în pierdere.

— Nu te cred.

— Nici nu-i nevoie să mă crezi. Ştii, senior Hasekura, că Sfatul Bătrânilor s-a împărţit în două tabere până să trimită pe mare corabia noastră? zise tainic Matsuki, punând piciorul pe scara ce cobora în cală. S-o lăsăm baltă! Oricum, astea sunt doar nişte bănuieli de-ale mele.

După ce Matsuki dispăru înăuntru, samuraiul mai rămase o vreme singur pe punte privind marea învolburată.

„Însărcinarea noastră seamănă cu o bătălie. Pe câmpul de luptă, ostaşul trebuie să-i conducă pe pedestraşi prin ploaia de săgeţi şi gloanţe. Însă oamenii de seamă stau în spate şi comandă întreaga oaste. La fel ca şi în război, oamenii de seamă n-au devenit soli, ci au rămas deoparte de data asta.“ Astfel încerca samuraiul să se convingă în adâncul inimii sale mâhnite, dar cuvintele lui Matsuki i se cuibăriseră deja în suflet.

Când coborî în cală, vuietul acela înspăimântător şi ecoul furtunos de valuri năvalnice se stinseră dintr-odată. Samuraiul nu voia să se întoarcă

în cabina solilor. Mirosul de lac era nespus de pătrunzător în cală, unde grinzile erau dezgolite. Aruncă o privire în cabina cea mare în care dormeau negustorii. Ştia că într-un colţ al acelei încăperi se găseau însoţitorii săi, Yozō, Seihachi, Ichisuke şi Daisuke.

În cabina cea mare mirosul rogojinilor de paie care înveleau încărcătura se amestecase cu mirosul trupurilor transpirate. Unii din cei o sută de negustori stăteau prăvăliţi pe podea sau jucau zaruri aşezaţi în cercuri. Yozō şi ceilalţi însoţitori ai săi erau întinşi lângă încărcătură, chinuiţi încă de răul de mare, dar când îşi văzură stăpânul în picioare la căpătâiul lor, dădură grabnic să se ridice.

— Staţi liniştiţi, nu vă ridicaţi! îi mângâie samuraiul pe cei patru supuşi ai săi care-şi plecaseră capetele. Tare chinuitor mai e răul de mare. Oceanul e şi mai cumplit pentru noi, cei crescuţi în vale.

Îi îndemnă ca atunci când se vor întoarce acasă să nu sufle nimănui nici o vorbă despre halul în care arătau cu toţii din pricina răului de mare, ceea ce aduse un prim zâmbet pe chipul însoţitorilor săi. Uitându-se la feţele lor trase, samuraiul îşi dădu seama că aceşti patru oameni vor fi singurii săi prieteni de nepreţuit în călătoria lungă şi grea pe care o aveau de făcut. Întors acasă, pe el îl aştepta o oarecare răsplată. Dar acestor oameni nu le rămânea decât să se întoarcă la aceeaşi viaţă istovitoare de muncă.

— Acum pesemne că la noi în vale plouă.

În această perioadă, ploaia cădea în fiecare zi fără să se oprească deloc. Ţăranii munceau prin ploaie goi şi mânjiţi de noroi. Însă acum, chiar şi astfel de amintiri dureroase le umpleau sufletele de dor deopotrivă samuraiului şi însoţitorilor săi.

— *Somos Japoneses*. Înseamnă „Noi suntem japonezi“.

Nishi se întorsese în cabină vorbindu-le într-o limbă ciudată lui Tanaka şi samuraiului care scriau în jurnalele de călătorie, fiecare aşezat

în felul său. Samuraiul îi aruncă o privire neîncrezătoare.

— Nu veniţi şi dumneavoastră? Senior Velasco, tălmaciul, îi învaţă limba ţării sale pe negustori.

— Nishi, dacă noi, solii, ne amestecăm cu negustorii, odată şi odată tot o să ne atragem dispreţul spaniolilor, mormăi amar Tanaka.

Dojenit în acest fel, Nishi se îmbujoră.

— Dar dacă n-o să fim în stare să înţelegem nici un cuvânt când o să ajungem în ţara aceea…

— Avem tălmaci, nu?

Uitându-se la Nishi cum primea mustrările lui Tanaka, în adâncul sufletului său, samuraiul îl invidia pe acest tânăr care se putea deprinde repede oriunde şi cu oricine. Crescut în valea sa, el avea o fire ruşinoasă faţă de necunoscuţi, la fel ca şi Tanaka. Însă tânărul Nishi se plimba prin toate colţurile vasului dovedind o curiozitate fără margini faţă de construcţia şi mecanismele corabiei. Tot el îşi nota pe hârtie cuvintele pe care le auzea de la spanioli şi le spunea şi lor că la „căpitan“ se zice *capitan*, la „punte“ – *cubierta*, iar la „pânză“ – *vela*.

— Bine, dar chiar şi senior Matsuki, zise Nishi roşu în obraji, stă printre negustori şi învaţă…

Tanaka se strâmbă a lehamite. Fiind cel mai în vârstă dintre toţi, se temea ca nu cumva demnitatea lor de soli japonezi să fie câtuşi de puţin ştirbită. De aceea, se străduia ca în faţa străinilor să nu se arate deloc uimit de feluritele lucruri noi de pe corabie pe care le întâlnea pentru prima dată în viaţă.

— Chiar şi senior Matsuki? întrebă uluit samuraiul.

— Da.

Nu înţelegea ce avea de gând omul acesta cu chip posomorât şi palid. În ziua aceea Matsuki stătuse cu spatele la el, adâncit în gânduri. Mai devreme, parcă scuipând cuvintele printre dinţi, îi spusese că ei sunt carne de tun pentru Stăpân şi pentru Sfatul Bătrânilor şi că Sfatul îi trimisese în

această călătorie primejdioasă ca să înăbuşe nemulţumirea unor ostaşi ca ei faţă de noile pământuri ce le fuseseră încredinţate. Samuraiul nu le spusese nici lui Tanaka, nici lui Nishi despre discuţia cu Matsuki. Nu ştia de ce, dar îi era teamă să le spună şi lor.

Samuraiul se ridică în picioare ca să-şi alunge din minte cuvintele lui Matsuki. Coridorul ce străbătea cala era lung şi încovoiat ca un arc pe partea ce forma carena vasului. Pe partea opusă se înşirau cabinele înţesate cu desagi, cabina cea mare a negustorilor, după care urmau cămara şi bucătăria japonezilor. Dinspre cabinele cu încărcătură, venea miros de praf şi de rogojini de paie, iar dinspre bucătărie, miros de *miso*.

— Senior Hasekura.

Nishi venise pe urmele sale, iar acum îşi arăta dinţii albi, râzând ca un flăcău.

— Nu vreţi să învăţaţi cuvinte în spaniolă?

Samuraiul încuviinţă sobru.

Aruncă o privire în cabina cea mare: aşezaţi pe patru rânduri, negustorii aveau fiecare pensulă şi hârtie şi notau silitori cuvintele spaniole pe care le învăţau de la tălmaci.

— „Cât costă?“ se spune *Cuanto cuesta*?

Velasco repetă cuvintele pe îndelete, de trei ori. *Cuanto cuesta?* Negustorii îşi mişcau pensula pe hârtie, cu toţii la fel de sârguincios. Pe de altă parte, însoţitorii solilor priveau la această privelişte neobişnuită zâmbind vag.

— Am să mai spun încă o dată: *Cuanto cuesta*?

Lângă samurai, Nishi repeta în şoaptă cuvintele acelea. Pentru samurai chiar acolo şi chiar în acel moment se deschidea o lume cu totul deosebită de valea sa. Printre capetele brunete şi plecate ale negustorilor, îl văzu şi pe Matsuki care stătea cu mâinile încrucişate şi îşi mişca gâtul slab odată cu negustorii. Acum, după ce îi învăţase cuvintele simple, de bază, Velasco le zise ştergându-se la gură cu un şervet:

— Chiar dacă veţi învăţa limba, tot nu veţi putea face negoţ în Spania. După cum v-am mai spus, acolo n-o să vă meargă nimic cum trebuie dacă nu cunoaşteţi şi câte ceva despre credinţa creştină. Uitaţi-vă, de pildă, în jurul vostru! Chiar şi pe acest vas, marinarii spanioli fac din orice mişcare a lor câte un cântec de rugăciune. Glasurile lor care se aud în fiecare zi de pe punte sunt cântece de slavă a lui Dumnezeu. Ştiaţi că aceste cântece sunt un semnal de muncă?

Aşa era. În clipa când au pornit pe mare, marinarii străini şi-au strigat unii altora ordinele prin cânturi cu acorduri ciudate şi semnalele acelea continuaseră să fie strigate pe punte în fiecare zi.

— Eu nu spun să studiaţi învăţătura creştină, dar am aici o carte care povesteşte viaţa Domnului Iisus.

Un murmur se răspândi ca o undă printre negustori, dar se potoli repede. Matsuki se ridică din rând şi se depărtă de ceilalţi. Îi văzuse pe samurai şi pe Nishi, iar acum se apropia de ei.

— Ia uite, negustorii or să plece urechea. De dragul câştigului negustoresc, au de gând să meargă mai departe şi să se facă până şi creştini! Velasco şi-a dat şi el seama de lăcomia lor şi are să le împuie capul cu învăţăturile creştine. Tare şiret mai e tălmaciul ăsta!

Ridicând supărat din umeri, Matsuki se întoarse în cabină. Aşa neştiutor cum era el, samuraiul simţi totuşi limpede ceva neplăcut în silueta slabă a lui Matsuki. Îl socotea meschin pe acest om care privea totul cu răutate.

De aproape două săptămâni, *San Juan Baptista* înaintează tot spre răsărit prin oceanul nesfârşit fără urmă de pământ. Din fericire, n-am avut nici zile fără pic de vânt şi nici nu ne-a lovit vreo furtună. Pe drumul acesta nordic, răstimpurile de acalmie sunt mult mai rare decât în apropierea ecuatorului, dar furtunile dau adesea târcoale. Căpitanul Montaño zice că suntem din cale-afară de norocoşi că avem parte de o

asemenea călătorie liniştită pe mare. Că veni vorba, îmi aduc aminte că atunci când am traversat prima dată oceanul către Japonia, marinarii nu-i suportau deloc pe cei care fluierau pe timp de acalmie. Aveau o superstiţie care zicea că fluieratul face acalmia şi mai grea. Dimineţile de pe *San Juan Baptista* încep cu spălatul punţii. Mateloţii japonezi sunt cei care fac toată munca de jos: spală puntea, încearcă parâmele tot timpul, curăţă rugina de pe lanţurile ancorei şi fac capelajul, pe când marinarii spanioli stau de cart şi la cârmă, transmit ordinele venite de la căpitan şi de la secund şi lucrează în cabina timonierului.

Culoarea oceanului se schimbă în felurite chipuri în fiecare zi sau mai degrabă, în fiecare ceas al zilei: dimineaţa, la prânz şi seara. Întrupările abia ghicite de nori, sclipirile de raze, schimbările de presiune din atmosferă vopsesc oceanul în tonuri adânci, vesele sau triste, care ar lăsa orice pictor fără grai. Fără îndoială, nu sunt singurul care, în faţa unui asemenea tablou, se simte cuprins de dorinţa de a lăuda înţelepciunea Domnului nostru, Creatorul lumii, care a făcut aceste ape. Pescăruşii nu se mai ţin de mult după noi, dar în locul lor ne încântă privirea bancuri argintii de peşti zburători care sar dintr-un val în altul.

La slujba de azi dimineaţă m-am minunat să văd câţiva negustori japonezi veniţi să arunce o privire pe furiş. Era tocmai în timpul împărtăşaniei. Ţineam în mână Sfântul Potir şi le dădeam marinarilor spanioli să înghită anafura când am băgat de seamă că nişte japonezi se uitau şi ei şovăitori, dar curioşi. Veniseră să arunce o privire la slujbă, sătui de plictiseala zilnică de la bordul corabiei? Ori fuseseră mişcaţi de crâmpeiele din Biblie pe care de şase zile le tălmăceam în japoneză pentru ei preţ de câteva minute după ce ne isprăveam lecţia de spaniolă? Sau luaseră în serios cuvintele mele prin care îi preveneam că în Nueva España nu vor putea dobândi încredere ca negustori dacă nu sunt creştini?

Oricum ar fi fost, eram bucuros de asemenea roade. După ce am isprăvit slujba, am pus Potirul şi veşmintele sfinte pe poliţă şi m-am dus în

grabă să le vorbesc japonezilor care încă mai zăboveau pe culoar.

— Ce părere aveţi? N-aţi vrea să aflaţi însemnătatea adâncă a slujbei?

Printre cei câţiva japonezi era şi bărbatul acela cu dinţi galbeni care m-a rugat o dată pe punte să-l am în vedere ca să i se dea doar lui drept de negoţ cu Nueva España. Acesta mi-a răspuns cu un zâmbet firav:

— Senior tălmaci, negustorii japonezi sunt gata să primească orice lucru de folos. Aşa că n-o să ne strice să cunoaştem învăţătura creştină cât călătorim.

Am izbucnit în râs fără să vreau la cuvintele lui atât de deschise. Era un răspuns tipic pentru un japonez, dar, cu toate acestea, prea făţiş. Ca să-mi intre pe sub piele şi mai mult, m-au rugat ca şi de acum încolo să le depăn mai departe povestea binecuvântată a vieţii lui Hristos.

„Nu strică să cunoaştem învăţătura creştină.“ Răspunsul negustorului cu dinţi galbeni arată desluşit cum privesc japonezii religia. În timpul îndelungatei mele şederi în Japonia am văzut cu ochii mei cât de mult caută japonezii într-o religie doar foloasele lumii acesteia. Aş putea spune chiar că aşa-zisa lor credinţă e făcută să le-aducă cât mai multe foloase lumeşti. Se roagă la zeii lor şi la Buddha[1] ca să scape de boli sau dezastre, iar stăpânii lor făgăduiesc daruri pe la sanctuare[2] şi pe la templele budiste atunci când vor să iasă victorioşi în bătălii. Cunoscând bine toate acestea, bonzii[3] îi pun pe credincioşii lor să se închine la imaginea Diavolului pe care îl numesc Yakushi Nyorai[4] şi are puteri tămăduitoare mai mari decât orice leac. Nu există nici o imagine a lui Buddha pe care japonezii să o venereze mai mult decât pe acest Nyorai. Şi apoi, se roagă nu numai pentru a scăpa de boli şi dezastre. Multe secte păgâne făgăduiesc să le sporească averea şi să le apere avutul şi mulţi credincioşi li se alătură.

Japonezii nu aşteaptă decât foloase lumeşti de la o religie. De câte ori mă uit la ei, mă întreb dacă în Japonia se va putea dezvolta vreodată o religie cum e cea creştină, care să caute nemurirea şi salvarea sufletului. Între devoţiunea lor şi ceea ce noi creştinii numim credinţă se cască o

prăpastie fără fund. Dar cui pe cui se scoate şi aşa trebuie să fac şi eu. Dacă e în firea japonezilor să caute foloase lumeşti într-o religie, atunci este de mai mare însemnătate pentru mine să văd în ce fel pot să le îndrept poftele lumeşti către învăţăturile Domnului. Într-o vreme, Ordinul Sfântul Petru a reuşit acest lucru cu dibăcie. Iezuiţii le-au arătat conducătorilor japonezi arme noi precum puştile şi felurite alte mărfuri ciudate din Mările Sudului şi au primit în schimb drept de propovăduire. Însă, după aceea s-au purtat de prea multe ori în aşa fel încât i-au înfuriat pe japonezi. Au devastat templele şi sanctuarele venerate de japonezi şi, profitând de slăbiciunea conducătorilor care se luptau între ei, şi-au făcut mici colonii ca să-şi apere propriile privilegii.

Înainte de a pleca din Japonia am scris câteva scrisori: către unchiul meu, Don Diego Caballero Molina, către părintele Don Diego de Cabrera şi către stareţul mănăstirii franciscane din Sevilla. I-am înştiinţat că s-ar putea ca din Nueva España să vin la Sevilla cu nişte japonezi şi i-am rugat ca, în acest caz să aranjeze totul pe cât le va sta în putinţă cu pompă şi fast ca să le dovedim spaniolilor că slava lui Dumnezeu se întinde până în ţărişoarele Orientului. Locuitorii din Sevilla or să fie nespus de curioşi să vadă nişte japonezi şi, fără îndoială, că e de aşteptat să se adune în număr mare ca să se uite la ei, dar trebuie să facem în aşa fel încât totul să dea roade şi mai mari. Le-am scris că aceste roade vor fi toate spre slava lui Dumnezeu şi vor contribui la răspândirea cuvântului Său în Japonia. Am de gând să trimit aceste scrisori cu caii de poştă fulger de la Acapulco până la Veracruz şi apoi cu cea mai rapidă poştă până la Sevilla.

Ieri, după ce i-am învăţat câteva fraze de căpătâi şi cuvinte simple, le-am povestit japonezilor din cabina cea mare încă puţin din viaţa lui Iisus. „Credinţa ta te-a mântuit.“ Le-am povestit cu însufleţire cum i-a vindecat Domnul unul după altul pe bolnavii din Galileea. Le-am spus cu voce răsunătoare cum i-a făcut pe şchiopi să meargă, cum le-a deschis ochii

orbilor şi cum a curăţit trupurile leproşilor. Japonezii ascultau adânc înduioşaţi. Ştiam că printre lucrurile pe care le caută ei întotdeauna într-o religie se găseşte şi vindecarea de boli şi de aceea am stăruit dinadins asupra acestor povestiri despre minunile Domnului.

— Însă Dumnezeu are putere nu doar asupra bolii trupeşti. El tămăduieşte şi bolile sufletului.

Astfel mi-am încheiat povestirea. Fără îndoială că am ales o temă potrivită pentru japonezi. Cu toate acestea, o spun cinstit, toată munca mea de-abia acum începe, iar drumul este încă lung. Pentru că ştiu din şederea mea îndelungată în Japonia că japonezii sunt atraşi de povestiri despre minuni şi de vorbe despre propriile lor păcate, dar, din clipa în care le vorbeşti despre înviere, cheia de boltă a credinţei creştine, şi despre iubire, în numele căreia trebuie să ne sacrificăm întreaga noastră fiinţă, o dezamăgire de neînţeles li se aşterne pe chip.

Căpitanul Montaño ne-a spus la cină că presiunea atmosferică a scăzut şi că furtuna de care se temea se apropie încet dinspre miazăzi. De fapt, încă din după-amiaza asta se simţea că valurile creşteau nemaipomenit de înalte, marea îşi schimba treptat minunatul albastru adânc de ieri într-un abanos de gheaţă, iar talazurile învolburate îşi arătau colţii albi şi începeau să spele puntea, aruncând jeturi de apă de la prova. Căpitanul spunea că o să facă un viraj complet la tribord ca să scoată corabia din ochiul furtunii.

Pe la miezul nopţii, furtuna s-a apropiat de noi cu viteză mare. În cabina pe care o împart cu secundul Contreras, scriam în jurnal, căci la început corabia nu se clătina chiar atât de tare. Contreras era pe punte împreună cu toţi marinarii spanioli şi cu mateloţii japonezi în stare de alarmă şi aşteptau furtuna legaţi cu frânghii de salvare. Corabia începu să se legene din ce în ce mai tare. Lumânarea căzu de pe masă cu o bufnitură, iar cărţile alunecară de pe poliţă. Speriat, am ieşit din cabină şi am dat să urc pe punte, dar, când am pus piciorul pe scară, vasul s-a

înclinat pălit de o lovitură cruntă. Era să mă prăvălesc pe scară. Aceea a fost clipa în care ne-a zguduit primul val uriaş.

Un şuvoi de apă se năpusti în jos din capul scării. Am încercat să mă ridic, dar puhoiul acela năvalnic m-a strivit şi m-a dat peste cap. Rămas fără rozariul pe care-l aveam prins la cingătoare, am bâjbâit prin apă, m-am sprijinit de perete şi am reuşit cu chiu, cu vai să mă pun la adăpost.

Corabia începu să se clatine cu şi mai multă înverşunare. Pesemne că apa năvălise şi în cabina cea mare, căci se auzeau ţipete şi vreo zece japonezi se luptau să iasă afară. Am strigat la ei prin întuneric să nu iasă pe punte. Dacă ieşeau pe punte fără frânghii de salvare cum erau, fără îndoială că aveau să fie măturaţi de valurile ce năvăleau înăuntru peste bord şi azvârliţi în larg.

La strigătul meu, Tanaka Tarōzaemon veni în fugă pe culoar cu sabia în mână. Am ţipat la el să-i stăvilească pe negustori. Tanaka îşi trase sabia şi urlă la negustorii care se năpusteau disperaţi pe scară. Negustorii şovăiră, dar se opriră.

Corabia începu să se mişte înainte şi înapoi, nu numai să se legene. Mă străduiam din răsputeri să rămân sprijinit de perete. De pe punte răsuna doar un vuiet năprasnic de talazuri ca o bubuitură de tun, iar cala vuia şi ea toată de bufnituri şi ciocnete de lucruri care cădeau şi se spărgeau. Neîncetat se auzeau ţipete disperate de oameni. Am încercat să mă întorc în cabină, dar nici nu mai puteam să mă mişc. M-am târât în patru labe ca un câine pe coridorul plin de apă şi până la urmă am ajuns înapoi la cabină. Când am reuşit cu chiu, cu vai să deschid uşa, lucrurile căzute de pe poliţe zăceau de-a valma la picioarele mele. M-am întins pe pat şi mi-am găsit sprijin ţinându-mă de un mâner prins în perete. La fiecare legănare a corabiei lucrurile de pe poliţe alunecau încoace şi încolo. Zgomotele acestea se tot auziră până spre dimineaţă. În revărsatul zilei, vuietul din cală se mai potoli şi zguduielile vasului se mai domoliră pentru o vreme.

Când lumina zorilor pătrunse prin hublou, am văzut cărţile şi boccelele cu lucrurile noastre împrăştiate vraişte pe podea. Slavă Domnului, cabina noastră, aflată cu un etaj mai jos decât cea a japonezilor, nu luase apă. Cel mai greu atinsă a fost cabina cea mare a negustorilor, mai cu seamă paturile de lângă încărcătură au fost inundate şi nu mai puteau fi folosite. Se pare că apa a pătruns şi în cămara de provizii.

Am luat o parte din hainele şi din aşternuturile mele şi le-am dat unui bărbat care stătea împietrit lângă cabina cea mare. Nu era negustor, ci însoţitorul unuia dintre soli şi chipul lui de ţăran mirosea a pământ la fel ca şi chipul lui Hasekura Rokuemon.

— Foloseşte-te de astea! i-am spus.

Mă privea de parcă nu-i venea să creadă cuvintele mele.

— Mi le dai înapoi când se usucă ale tale.

L-am întrebat cum îl cheamă. Yozō, mi-a răspuns el cu sfială. Zicea că e însoţitorul lui Hasekura.

După prânz, am reuşit în cele din urmă să-l prind pe Contreras care coborâse de pe punte într-un suflet. Mi-a spus că furtuna de noaptea trecută a rupt un catarg ajutător şi că doi mateloţi japonezi au fost aruncaţi în mare şi nu se mai ştia nimic de ei. Firește, noi încă n-aveam voie să urcăm pe punte.

Valurile erau la fel de mari ca şi mai înainte, dar, după masă, corabia noastră ieşi în sfârşit din raza furtunii. Cum nu puteam să mai îndur mirosul de murdărie din cală şi duhoarea de vomă de la japonezii care aveau rău de mare, i-am cerut voie lui Contreras şi m-am dus până la gura de ieşire înspre punte. Valurile împroşcau spumă învolburată, iar marea era tot neagră. Pe punte, mateloţii japonezi îşi dădeau toată silinţa să descurce parâmele şi să repare catargul rupt.

La cină, am putut în sfârşit să vorbesc pe îndelete cu Montaño şi Contreras. Amândoi nu închiseseră un ochi toată ziua: aveau cearcăne

negre, iar umbrele istovirii li se întipăriseră adânc pe chip. Din câte spuneau ei, cei doi mateloţi japonezi aruncaţi în mare nu mai puteau fi salvaţi cu nici un chip. Mi-era milă de ei, dar aceasta era soarta pe care le-o dăduse Dumnezeu.

Eram pe puntea acum liniştită şi recitam din Sfântul Breviar când apăru cel căruia i-am împrumutat o parte din hainele mele după furtuna de acum patru zile. Dispăru iute, dar se întoarse repede înapoi pe punte însoţit de stăpânul lui, Hasekura. Acesta făcu o plecăciune şi îmi mulţumi pentru că mi-am făcut milă de însoţitorul lui. Mai zise că îi pare rău pentru că nu-şi poate arăta recunoştinţa cum se cuvine, întrucât eram pe o corabie, şi îmi dădu nişte hârtie japoneză şi câteva pensule. Nepriceput la vorbe, se străduia din răsputeri să-mi mulţumească. Uitându-mă la chipul lui, parcă îmbibat cu miros de pământ, m-am simţit cuprins de milă faţă de omul acesta care fusese trimis într-o ţară îndepărtată, cu toate că la porunca Stăpânului. Însoţitorul său, Yozō, stătea şi el puţin mai departe şi nu făcea decât să-şi ţină capul plecat cu umilinţă. Acest însoţitor îmi aducea aminte de răzeşii simpli din satele spaniole şi gândul acesta mă făcu să zâmbesc.

La puţin timp după ce plecară cei doi, pe punte se arătă de data aceasta Matsuki Chūsaku. Privea stăruitor marea, după cum îi era obiceiul. De câte ori dă ochii cu mine pe punte, înclină doar uşor din cap, dar niciodată n-a încercat să-mi vorbească. Astăzi însă, mă privea de la depărtare cum dădeam ocol punţii recitând din Sfântul Breviar. În lumina puternică a soarelui, am simţit în privirea lui o ură înverşunată şi duşmănie.

— Nu voi avea linişte în suflet până când solii Stăpânului nu vor ajunge cu bine în Nueva España.

Cu toate acestea, Matsuki rămase mut ca un peşte, aşa că am continuat să recit din Sfântul Breviar.

— Senior Velasco, zise el cu o voce care parcă mă învinovăţea pentru ceva. Aş avea o întrebare pentru dumneavoastră. Cu adevărat v-aţi îmbarcat pe acest vas ca tălmaci pentru noi, solii, sau urmăriţi altceva?

— Ca să vă servesc ca tălmaci, fireşte.

Eram uimit.

— De ce mă întrebaţi?

— Atunci, din îndatorirea dumneavoastră de tălmaci face parte şi să le spuneţi povestiri creştine negustorilor de pe corabie?

— Este spre binele lor. În Nueva España, creştinii sunt primiţi ca fraţii, chiar dacă sunt străini, dar dacă nu sunt creştini, nu vor putea să facă negoţ deloc.

— Atunci, chiar dacă negustorii japonezi or să treacă la credinţa creştină doar de dragul negoţului, zise Matsuki parcă zeflemitor, dumneavoastră tot o să fiţi mulţumit, senior Velasco.

— Aşa cred, am încuviinţat eu. Sunt mai multe cărări ca să urci un munte. Sunt şi cărări dinspre răsărit şi apus, după cum sunt şi cărări dinspre miazăzi şi miazănoapte. Pe oricare dintre ele ai apuca-o, tot în vârf ajungi. La fel e şi cu drumurile care duc spre Dumnezeu.

— Ce şiret sunteţi, senior Velasco! Vă folosiţi de lăcomia lor ca să-i creştinaţi. Am auzit că acelaşi şiretlic l-aţi folosit şi cu oamenii de seamă din Sfatul Bătrânilor. Se zice că v-aţi târguit cu ei ca să dobândiţi încuviinţarea de a-i creştina pe japonezi în schimbul ajutorului pe care-l veţi da la deschiderea negoţului cu Nueva España.

M-am uitat drept în ochii săi. Licărirea din privirea lui era altfel decât cea din ochii copilăroşi, plini de curiozitate ai lui Nishi. Nu semăna nici cu privirea încăpăţânată a lui Tanaka şi nici cu ochii plini de supuşenie ai lui Hasekura. Mi-am dat seama că acest sol japonez nu era prost deloc.

— Dacă aşa stau lucrurile, am răspuns eu liniştit, ce veţi face, senior Matsuki? Vă veţi da în lături de la îndatorirea dumneavoastră de sol?

— N-am să mă dau în lături. Vă spun un singur lucru: dacă astfel vor putea avea câştig în Nueva España, negustorii de pe această corabie se vor creştina, dar dacă îşi vor da seama că nu mai au nimic de câştigat, se vor lepăda de credinţa creştină cât ai zice peşte. La fel şi Sfatul Bătrânilor va îngădui propovăduirea credinţei creştine doar atâta vreme cât se va face negoţ cu Nueva España. Dacă nu va mai fi negoţ şi dacă vasele străine nu vor mai opri în porturile de pe domeniile Stăpânului, atunci şi credinţa creştină va fi proscrisă. Cunoaşteţi toate acestea, senior Velasco?

— Ştiu prea bine. Atunci, bine-ar fi să meargă totul ca pe roate, negustorii să aibă câştig, iar negoţul să dureze! am râs eu ca să scap cu o glumă. Totuşi, chiar dacă negoţul cu Nueva España se va întrerupe, sămânţa odată împrăştiată, împrăştiată rămâne. Noi, oamenii, nu putem să pătrundem gândurile Domnului.

— Senior Velasco.

Matsuki vorbi de data aceasta cu o voce gravă, fără tonul cu care îmi pusese până atunci întrebările acelea încuietoare:

— Nu ştiu nimic despre toate acestea. Mie îmi pare doar că sunteţi un om viclean care a trecut peste mări şi ţări şi a venit în Japonia, iar acum se chinuieşte singur de dragul acelui Dumnezeu al său. Chiar credeţi cu adevărat că Dumnezeu există? De ce credeţi că Dumnezeu există?

— Existenţa lui Dumnezeu nu poate fi explicată prin puterea judecăţii. Pentru că Dumnezeu îşi arată existenţa Sa neînchipuită în viaţa fiecăruia dintre noi în parte. În viaţa oricărui om se găseşte ceva care dovedeşte existenţa lui Dumnezeu. Dacă eu mă oglindesc în ochii dumneavoastră ca un om şiret, poate că Dumnezeu îşi arată existenţa Sa neînchipuită chiar şi în traiul unui om viclean ca mine.

Eram eu însumi uimit peste măsură de cuvintele care îmi ieşiseră din gură. Am spus că Dumnezeu îşi mărturiseşte existenţa Sa prin viaţa fiecărui om în parte, parcă împins de o forţă nevăzută.

— Aşa o fi ? se întoarse Matsuki la tonul său batjocoritor. Dumnezeu nu poate să-şi arate existenţa şi în viaţa negustorilor japonezi!

— De ce?

— Pentru că lor nu le pasă dacă Dumnezeu o fi existând sau nu. Nu e vorba numai de negustori. La fel sunt şi cei mai mulţi dintre japonezi.

— Dar dumneavoastră, senior Matsuki? l-am încolţit eu. Şi dumneavoastră vă doriţi o viaţă la fel de călduţă? Eu am venit în Japonia pentru că sunt încredinţat că viaţa este un lucru aprig. Seamănă cu legătura dintre un bărbat şi o femeie. Aşa cum o femeie aşteaptă o iubire pătimaşă de la un bărbat, la fel şi Dumnezeu ne cere să-l iubim cu patimă. Omul nu poate trăi de două ori. O viaţă pur şi simplu călduţă, nici fierbinte, nici rece… o astfel de viaţă vă doriţi dumneavoastră, senior Matsuki?

Pentru prima oară, Matsuki şovăi la privirea mea pătrunzătoare şi la vocea mea ridicată. Se bâlbâi, ruşinat parcă de propria sa uimire vădită pe chip:

— Ce pot oare să fac? Eu sunt crescut în Japonia, iar în Japonia… nu ne plac lucrurile aprige. Mie oamenii ca dumneavoastră, senior Velasco, mi se par de-a dreptul curioşi.

Însă, în clipa aceea am văzut cum trece peste chipul lui Matsuki o supărare abia desluşită. Mi s-a părut că nu era o supărare îndreptată împotriva mea, pentru că uitasem de menirea mea de tălmaci şi îi răspundeam cu încăpăţânare, ci mai degrabă era o supărare îndreptată împotriva lui însuşi. S-ar putea ca omul acesta, cu toate că mă urăşte, să fie atras de ceva din fiinţa mea.

Se zări o ceată de balene. Era o după-amiază liniştită pe corabie. Toţi japonezii, şi cei din cabina solilor, şi cei din cabina cea mare, dormeau duşi somnul de după masă. Liniştea moleşitoare era întreruptă doar de scârţâitul regulat al parâmelor şi de clopotul care bătea ora.

— Balene la orizont! strigă matelotul care era de cart pe catarg.

Cei câţiva care abia auziseră strigătul lui îi treziră şi pe ceilalţi. Toată suflarea de pe vapor se înghesui pe punte.

Câteva balene înaintau în larg în şir indian. Ba se scufundau, ba pluteau printre valurile negre. Pentru o clipă au dispărut în valea dintre valuri, dar curând spinările lor negre şi lucioase, ca unse cu ulei, au apărut din nou scoţând jeturi de apă înalte până la cer. Când una dintre balene se pierdea printre ape, de lângă ea, spinarea alteia se înălţa dintre valuri cu un nou jet de apă. Balenele se zbenguiau astfel fără să bage în seamă corabia. Ori de câte ori se arătau la orizont, japonezii şi spaniolii care se uitau la ele scoteau deopotrivă strigăte de uimire.

— Avem parte numai de lucruri nemaivăzute şi nemaiauzite! râse bucuros Nishi Kyūsuke de lângă samurai.

Fără măcar să clipească, samuraiul urmări cu privirea balenele până când acestea dispărură în cele din urmă dincolo de orizont. Razele de soare se strecurau ca un mănunchi de săgeţi printre nori şi poleiau marea în argintiu, mai cu seamă în locul unde fuseseră balenele. Samuraiului nici nu-i trecuse vreodată prin gând că există atâtea lucruri nemaivăzute şi nemaiauzite. Nu ştiuse nici că lumea este atât de largă. Crescut în valea sa mică, nu trăise în altă parte decât acolo. Domeniul Stăpânului era singura lume pe care şi-o putea închipui. Însă acum, în sufletul samuraiului începea încet-încet să se petreacă o schimbare abia întrezărită care aducea cu sine o neliniște nelămurită şi o teamă surdă. Punea piciorul într-o lume nouă. Se temea ca nu cumva zidul care îi sprijinise inima până atunci să se crape şi în cele din urmă să se năruie aşa cum se scurge nisipul.

După ce balenele au dispărut din vedere, japonezii adunaţi pe punte începură să se întoarcă în cabina cea mare. Sună clopotul. Vremea odihnei de după masă trecuse deja, iar de acum şi până seara îi aşteptau câteva ore lungi şi plicticoase.

— Haideţi în cabina cea mare! îl invită Nishi pe samurai în timp ce coborau scara. Nu vreţi să învăţaţi spaniolă?

Velasco apăru în cabina cea mare şi zgomotoasă arborând surâsul lui dintotdeauna. Semăna cu zâmbetul plin de sine al omului în toată firea care priveşte la o gloată de copii ce nu pot să se descurce singuri. Surâsul lui Velasco spunea mereu că fără el japonezii de pe corabie nu se vor descurca deloc în călătoria lor.

— *Más barato, por favor.*[5]

Cu o mână odihnind molcom pe unul din desagii încărcăturii, Velasco pronunţa cuvintele, iar negustorii le scriau sârguincioşi cu pensula pe foaie.

— *No quiero comprarlo.*[6]

Această lecţie ciudată, dar însufleţită, continuă vreme de un ceas, la fel ca şi în celelalte zile. La sfârşit, Velasco începu ca de obicei să le povestească din viaţa lui Iisus:

— Era o femeie care suferea de ani de zile de o scurgere de sânge. Cheltuise tot ce avea şi se căutase pe la mulţi doctori, dar nu-i fusese de nici un folos, căci îi mergea din ce în ce mai rău. În vremea aceea, Iisus trecuse lacul cu barca şi mulţi oameni se adunaseră în jurul lui. Auzind femeia aceea despre Iisus, s-a amestecat în mulţime şi pe la spate a atins cu sfială haina Lui. Căci îşi zicea: „De mă voi atinge de haina Lui, mă voi vindeca!“ Iisus s-a întors şi i-a zis: „Femeie, mergi în pace! Credinţa ta te-a mântuit!“ Şi femeia s-a vindecat.[7]

Samuraiul asculta nepăsător cuvintele lui Velasco. Pentru el, învăţătura creştină fusese până acum un lucru străin şi îndepărtat, iar acum i se părea fără rost să asculte asemenea povestiri.

Brusc, femeia cea vrednică de milă din povestirea lui Velasco îi aduse aminte de femeile din valea sa. Satele din vale păreau strivite de o forţă nevăzută. Acolo trăiau mulţi oameni mult mai amărâţi şi mult mai nefericiţi decât femeia aceea bolnavă. Tatăl său îi spunea mereu povestea

bătrânelor şi femeilor părăsite pe marginea drumului în vremuri de foamete.

Negustorii se străduiau din răsputeri să nu zâmbească ascultând povestea lui Velasco. Îl priveau cu feţe mirate, dar samuraiul ştia că nu-l ascultau cu adevărat. După cum spunea Matsuki Chūsaku, negustorii învăţau câte ceva despre povestirile creştine doar pentru că se gândeau că acest lucru avea să le prindă bine în negoţul lor din Nueva España.

Velasco închise Biblia şi, arborând din nou acelaşi zâmbet de mai înainte, îşi trecu roată privirea peste negustori ca să vadă ce sentimente le stârnise povestirea lui. Printre chipurile lor cuminţi, găsi unul care-l privea parcă înfuriat. Era Yozō, servitorul samuraiului.

După ce Velasco ieşi din cabina cea mare, negustorii îşi puseră pensulele la loc în cutii căscând şi lovindu-şi cu pumnii umerii înţepeniţi. Expresiile sârguincioase de până atunci le dispărură de pe chip şi atmosfera destinsă a însărcinării duse la bun sfârşit umplu cabina cea mare. Unii începuseră să joace zaruri lângă încărcătura în dreptul căreia stătuse Velasco.

— Pe timpul călătoriei noastre am de gând să învăţ cât mai multă spaniolă.

Pe când ieşea din cabina cea mare alături de samurai, Nishi vorbea despre speranţele sale tinereşti, cu toate că nu-l întrebase nimeni nimic.

— Când vasele străine vor veni în cele din urmă în porturile de pe domeniile Stăpânului, fără îndoială că înalţii oficiali vor avea nevoie de tălmaci, iar eu aş vrea să am o asemenea îndeletnicire. Sper să-nvăţ destulă spaniolă în timpul călătoriei.

Ca de obicei, samuraiul îl invidia puţin pe acest tânăr. El era însă mult mai bătrân decât Nishi şi nici nu era destul de destupat la minte ca să înveţe o limbă străină.

În timp ce solii îşi luau masa adusă de însoţitorii lor, Tanaka Tarōzaemon îl dojenea din nou pe Nishi Kyūsuke. Nishi le povestise încântat cum, cu ajutorul lui Velasco ce le servea drept interpret, învăţase de la secund să folosească busola şi atunci Tanaka se pornise dintr-odată să-l mustre.

— Nu poţi să fii puţin mai cumpănit? Dacă o să apărem ca nişte fluşturatici în ochii străinilor, onoarea noastră de soli o să aibă de suferit!

Uluit, Nishi rămase o clipă fără grai, dar apoi răspunse:

— De ce? Chiar dacă sunt străini, putem învăţa de la ei multe lucruri. Străinii au fost cei care ne-au adus puştile şi praful de puşcă pe când noi nu ştiam să mânuim decât arcul şi săgeţile. De vreme ce suntem soli, cred că n-ar fi rău să cunoaştem ce e bun în ţara lor şi să adunăm cunoştinţe folositoare de la ei.

— Nici n-am zis că e rău.

Pe faţa descumpănită a lui Tanaka se vedea limpede că nu se aştepta să fie contrazis de cineva mai tânăr.

— Dar am zis că eşti fluşturatic fiindcă te plimbi de colo colo pe vas şi te minunezi prosteşte de toate uneltele străinilor.

— E adevărat că mă minunez când văd lucruri noi, dar mă gândesc ce mult ne-ar folosi dacă am aduce pe pământul nostru tot felul de lucruri străine precum uneltele marinăreşti.

— Asta e treaba cârmuitorilor. Sfatul Bătrânilor hotărăşte dacă să primească sau nu unelte noi. De când a ajuns un mucos ca tine să se amestece în treburile cârmuirii? Tânăr cum eşti, ţi se pare că tot ce e nou e şi bun!

Profilul grav al lui Tanaka îi aduse aminte samuraiului de unchiul său aşezat lângă vatră. Era în firea samurailor de ţară să preţuiască onoarea mai presus de orice, să socotească jignirea altuia drept cea mai adâncă ruşine dintre toate şi să dispreţuiască noile obiceiuri fără să încerce defel să-şi îmbunătăţească vechile deprinderi. Unchiul său şi Tanaka aveau şi ei

asemenea trăsături adânc înrădăcinate în firea lor. La fel şi samuraiul însuşi. Numai că el, de când era pe corabie, ajunsese uneori să urască partea aceea rustică din el şi să invidieze mintea roasă necontenit de curiozitate a lui Nishi.

— Nishi.

Vorbise Matsuki. Aşezat în faţa samuraiului, tocmai punea capacul peste cutia din care terminase de mâncat.

— Ai fost vreodată în cabina din fund în care stau străinii?

— Da.

— Ce părere ai despre felul cum duhnesc străinii?

— Despre cum duhnesc?

— De când ne-am urcat pe corabie, duhoarea lor înţepătoare îmi face o silă de neîndurat. De pildă, de câte ori vine Velasco în cabina noastră aduce cu el mirosul acela de străin.

De când discutase cu el pe punte, samuraiul se simţea deranjat de felul atotştiutor în care vorbea Matsuki. Nu îl interesa nici creştinismul, nici misionarul creştin, dar se simţea ruşinat când îl vedea pe Velasco după ce acesta îi împrumutase lui Yozō din puţinele sale haine şi aşternuturi. În mintea sa, îl socotea pe Yozō un supus, un servitor, dar Velasco nu făcea asemenea deosebiri.

— La ce bun să le vezi pe toate cu ochi răi? spuse samuraiul de alături. Nici mie nu-mi place…

— Mirosul lui Velasco arată înverşunarea străinilor! continuă Matsuki. Numai un bărbat ce răspândeşte un asemenea miros a putut să vină de departe tocmai până în Japonia. Nu e vorba doar de Velasco! Acea înverşunare i-a făcut pe străini să construiască vase mari şi să traverseze ţările lumii. Nishi, să furi lucrurile făcute de străini fără să iei seama la înverşunarea lor înseamnă doar să te iei după ei ca o maimuţă. Dar să nu uiţi că înverşunarea lor este o otravă pentru noi!

— Dar mie, murmură Nishi încurcat, senior Velasco mi se pare om blând…

— Velasco se arată blând ca să-şi ascundă înverşunarea. Mie mi se pare că şi credinţa sa creştină este o încercare de a-şi înfrâna poftele. Când îl văd plimbându-se de unul singur toată ziua prin soare mi se face oarecum frică.

Matsuki băgă de seamă că vorbea tare şi zise cu un zâmbet acru:

— Velasco nu s-a urcat pe corabia asta ca să fie tălmaci din datorie faţă de Sfatul Bătrânilor, ci ca să-şi urmeze pornirile inimii sale înverşunate.

— Ce crezi că plănuieşte? întrebă Tanaka.

— Încă nu-mi dau seama. Orice-ar fi însă, trebuie să avem grijă să nu cădem în plasa lui.

— Dacă va încerca să ne împiedice de la însărcinarea noastră, Tanaka îşi privi sabia, am să-l omor, chiar dacă e tălmaciul nostru.

— Prostule! râse Matsuki. Dacă-l omori pe tălmaci, cum o să ne mai îndeplinim noi însărcinarea de soli în Nueva España?

De câteva zile, corabia a intrat într-o pâclă. Pâcla deasă pe care o întâlneşte orice vas când traversează marele ocean prin nord. Întinderea nesfârşită a valurilor e înceţoşată de negura fumurie, iar de pe punte, cât vezi cu ochii, totul împrejur apare împăienjenit, de parcă s-ar fi lăsat un văl peste mare. Marinarii şi mateloţii se mişcă pe punte, plutind ca nişte stafii. De undeva se aude la fiecare două minute clopotul pe care-l bate marinarul de cart. În cala vasului e linişte şi pace, dar din cauza ceţii ce se prelinge în josul scării, şi cabina cea mare, şi cabina solilor, şi hainele, ca să nu mai vorbim de aşternuturi, chiar şi hârtia din jurnalul meu de călătorie în care scriu în fiecare zi, toate sunt nesuferit de jilave.

De câteva zile s-a micşorat raţia zilnică de apă. Cei patru soli, cărora li se dădeau înainte două căuşe dintr-un ciubăr, primesc acum numai unul.

Din fericire, nu se mai abătu asupra lor nici o altă furtună şi nici nu întâlniră acalmii, aşa că vasul înainta liniştit prin pâclă spre răsărit.

Scurgerea monotonă a timpului a fost întreruptă de o întâmplare neaşteptată. Un marinar spaniol a furat un ceas şi câteva monede de aur din cabina căpitanului Montaño. Căpitanul, însoţit de Velasco, a intrat în cabina solilor şi le-a explicat, roşu la faţă, că hoţul trebuia pedepsit.

Montaño le mai spuse că pe vapor pedepsele erau bine rânduite şi că îndatorirea lui de căpitan era să le ducă la împlinire. De pildă, dacă marinarul de cart adormea, era legat de mâini şi se arunca apă pe el. Le mai povesti că dacă nu se îndrepta nici aşa, era biciuit, după cum cerea un vechi obicei marinăresc. Vinovatul trebuia pedepsit în faţa tuturor celor aflaţi pe vas. De aceea, Montaño îi rugă pe japonezi să iasă şi ei pe punte.

Pedeapsa avu loc pe puntea învăluită de ceaţă unde se adunaseră şi mateloţii, şi negustorii japonezi. Mai la o parte stăteau marinarii spanioli şi priveau cum camaradul lor era smuls de lângă ei şi legat la mâini cu funii. Apoi i s-a pus o cârpă în gură ca să nu-şi înghită limba de durere şi a fost dezbrăcat şi silit să îngenuncheze. Negura se mai risipea, dusă din când în când de vânt, dar apoi se îndesea la loc. Velasco stătea şi el lângă căpitan şi privea în tăcere pedeapsa. Arătau amândoi ca nişte statui întunecate.

Prin ceaţă, răsună un şfichiuit de bici şi se auzi un geamăt. Biciul plesni mai departe de câteva ori şi, când în cele din urmă ceaţa se mai risipi în bătaia vântului, omul care-şi primise pedeapsa zăcea acum chircit pe punte ca o zdreanţă. Toţi se uitau, numai Velasco se repezi spre el, îl luă în braţe şi îi şterse sângele cu propriile sale haine. Apoi, sprijinindu-i trupul, îl coborî în cală.

Samuraiul simţi o silă nelămurită. Nu loviturile de bici îi provocaseră un asemenea simţământ. Încă mai vedea în faţa ochilor chipul neclintit al lui Velasco privind netulburat fiecare şfichiuit de bici prin ceaţa de pe punte. După cum zicea Matsuki, era ceva neplăcut pe chipul străinului

care la împlinirea pedepsei a şters cu hainele sale sângele omului aproape leşinat şi l-a dus în cală. Samuraiului nu-i venea să creadă nici în ruptul capului că acest Velasco era acelaşi cu cel care îi dăduse din hainele sale lui Yozō.

Pâcla nu se ridică nici după cinci, nici după şase zile. Jilave cum erau, pânzele, la fel ca şi puntea, răspândeau un miros urât de putreziciune, iar bătăile clopotului se auzeau la fiecare două minute printr-o perdea lăptoasă. Uneori, un soare ca o tipsie albă răzbătea prin negură, dar era îndată acoperit de următorul nor de ceaţă groasă. Când soarele pătrundea prin pâclă, marinarii spanioli îşi pregăteau în grabă sextantul şi încercau să stabilească poziţia vasului.

La o săptămână de când corabia intrase în norul de ceaţă, valurile dinspre nord-est începură să crească din ce în ce mai mult, iar vasul care naviga sub vânt începu şi el să se legene mai tare, semn că se apropia încă o furtună. Marinarii spanioli şi mateloţii japonezi forfoteau pe punte ocupaţi cu desfacerea pânzelor de la prova şi de la pupa.

Presiunea atmosferică scăzu din ce în ce mai mult. Când ceaţa se risipi, valuri mari şi negre ca smoala se înălţară din toate părţile. Vântul făcea pânzele să fâlfâie, iar ploaia lovea din lături trupurile marinarilor care munceau. Luând aminte la furtuna dinainte, negustorii din cabina cea mare şi solii îşi urcară deasupra încărcăturii desagii de pe poliţe şi îşi legară strâns aşternuturile şi hainele tot deasupra încărcăturii, ca să nu se ude.

Curând valurile începură să împroaşte puntea. Se izbeau înverşunate de carena înclinată şi răsunau în coastele corabiei. Solii se pregătiră pentru ce era mai rău. Legară o funie de salvare între doi stâlpi, iar samuraiul îşi legă şi el pe spinare cutia cu scrisorile Stăpânului şi îşi înfipse bine sabia la şold. Ca să preîntâmpine izbucnirea focului stinseseră toate lămpile cu ulei, de aceea, deşi nu se lăsase încă seara, în cabina lor era întuneric.

Vasul începu să se legene şi mai aprig, iar încărcătura începu până şi ea să-şi schimbe locul puţin câte puţin. Pesemne că în cabina cea mare năvălise apa, căci negustorii se retrăgeau din calea ei ţipând. Din loc în loc se auzeau rugăciuni murmurate către Zeul Dragon de către cei care se încleştau cu mâinile de funiile ce legau încărcătura. De fiecare dată când vasul se clătina, solii se prindeau de funia de salvare ca să nu se prăvălească. Întunericul din cabină se adânci. Din cabina cea mare se auzeau încet rugăciunile către Zeul Dragon, dar, la un moment dat, se opriră. La scurtă vreme după aceea se auzi dintr-o dată un ţipăt care putea fi un urlet de spaimă sau un strigăt de furie. Hubloul cabinei se sparse şi valurile se năpustiră înăuntru. Apa doborî doi oameni care se aflau lângă hublou şi se izbi de încărcătură. Oamenii înghiţiţi de ape dădeau din mâini disperaţi, dar în clipa în care se prinseră de încărcătură, vasul se înclină în faţă şi apa din cabină năvăli pe culoar. Oamenii se loveau unii de alţii, se izbeau de încărcătură şi pluteau prin cabină. În clipa aceea un muget năprasnic răsună în capătul culoarului.

Ordinele căpitanului şi ale secundului nu se mai auzeau. Umflate cât un munte, valurile începură să potopească vasul.

Pe punte, puhoiul înghiţea totul în calea sa, se izbea de catarge, se învolbura şi năvălea nebuneşte pe scara ce ducea în burta vasului. Un matelot înghiţit de ape reuşi să se ridice cu ajutorul funiei de salvare, dar îl lovi un alt val. Îndată capul său dispăru în vâltoare.

În cabina solilor, ca şi în cabina cea mare, japonezii se prăbuşeau, se târau, se ridicau şi urlau prin apa care le ajungea până la genunchi. Cuferele grele se legănau înainte şi-napoi ca şi cum ar fi avut cine ştie ce diavol înăuntru. Uitând ordinul căpitanului, unii ajunseră până la scară încercând să-şi caute refugiu pe punte, dar fură numaidecât doborâţi de şuvoiul de apă ce se năpustea în jos pe scări.

După patru ore, corabia ieşi în sfârşit din raza furtunii. Valurile erau agitate, dar nu mai treceau peste bord. Pe punte zăceau într-o învălmăşeală

de nedescurcat unelte marinăreşti zdrobite şi rămăşiţele unui catarg doborât. Câţiva mateloţi dispăruseră, iar în cală se auzea de ici-colo câte un geamăt. Cabina cea mare nu mai putea fi folosită până când apa nu avea să fie scoasă de acolo, aşa că negustorii istoviţi de puteri se prăvăliră unii peste alţii ca nişte şoareci uzi şi rămaseră până în zori fie în cabina de dedesubt, în care se aflau desagii marinarilor spanioli, fie în sala de mese, fie pe culoar. Nimeni nu avea puterea să-şi ajute tovarăşii, numai Velasco umbla de unul singur printre oamenii sprijiniţi de perete sau prăbuşiţi pe burtă ca nişte cadavre şi îi îngrijea pe răniţi.

În sfârşit se lumină de ziuă. Acum că furtuna trecuse, orizontul îşi schimba ca prin miracol culoarea din auriu în trandafiriu. Pe măsură ce văzduhul se colora, se lumina şi oceanul. Nu se mai auzea nimic altceva în afară de sunetul valurilor ce se loveau de carenă. În lumina dimineţii, cu o velă sfâşiată, *San Juan Baptista* plutea ca o stafie pe marea încă învolburată. Pe vas nu se vedea nici ţipenie, iar clopotul era şi el mut. Sleiţi de puteri, marinarii şi mateloţii dormeau duşi, răspândiţi pe ici, pe colo.

Înainte de prânz, samuraiul îşi adună puterile rămase şi se târî afară din cabina udă în căutarea lui Yozō şi a celorlalţi trei însoţitori ai săi. Spre deosebire de cabina cea mare, cabina solilor era construită pe o treaptă mai sus decât culoarul, departe de scara ce urca pe punte şi, de aceea, cu toate că fusese inundată, apa se scursese imediat şi cabina nu avusese chiar atât de mult de suferit. Slavă cerului, scrisorile Stăpânului nu se udaseră. Samuraiul străbătu culoarul în care apa era încă până la glezne şi coborî la etajul de dedesubt unde negustorii zăceau prăvăliţi unii peste alţii, de nu aveai loc să arunci un ac. Unii îl vedeau pe samurai, dar nu aveau puterea să se ridice şi să-l salute cu o plecăciune. Unii dormeau buştean, alţii se uitau pierduţi într-un punct printre ochii întredeschişi.

Cabina în care se ţineau desagii era, de asemenea, înţesată de oameni, iar printre ei samuraiul îi văzu pe Yozō şi pe ceilalţi însoţitori ai săi întinşi

cu faţa la podea. Se strecură printre trupuri şi capete şi îi strigă. Yozō, Ichisuke şi Daisuke se ridicară cu greu, numai Seihachi rămase nemişcat pe burtă. Noaptea trecută un cufăr greu îi căzuse pe piept şi leşinase pentru o vreme în mijlocul potopului, dar ceilalţi trei îl trăseseră afară.

— L-a îngrijit senior Velasco, spuse Yozō şi îşi plecă privirea, de parcă acest lucru ar fi fost o dezonoare pentru stăpânul său. A stat lângă Seihachi până în zori.

Samuraiul ţinea minte că după furtuna de data trecută Velasco îi împrumutase lui Yozō din hainele sale. Yozō însuşi era şi de această dată mişcat până în adâncul sufletului de mila pe care o arăta faţă de nişte oameni de teapa lor acest străin pe care nici nu-l cunoscuse bine până atunci. Samuraiul se simţea încă o dată ruşinat pentru că Velasco îi tratase pe însoţitorii săi cu acea compătimire pe care era de datoria lui ca stăpân să le-o arate.

Lângă Yozō se afla ceva ca un şirag de mărgele. Yozō îl lămuri că era un rozariu creştin pe care Velasco îl uitase acolo.

— Senior Velasco, zise Yozō sfios ca şi cum ar fi fost prins asupra faptului, le-a folosit ca să se roage pentru Seihachi şi pentru alţii.

— Ascultă-mă, zise samuraiul ridicând puţin glasul, îi sunt recunoscător lui senior Velasco, dar să nu ne plecăm urechea la învăţăturile creştine!

Însoţitorii săi nu ziceau nimic, aşa că samuraiul spuse în aşa fel încât să nu-l audă cei care dormeau împrejur:

— Negustorii ascultă povestirile creştine doar de dragul negoţului în Nueva España. Pentru a putea face negoţ, ei trebuie să cunoască şi învăţăturile creştine. Însă voi nu sunteţi negustori. Atâta vreme cât sunteţi supuşi ai casei Hasekura, nu aveţi voie să deprindeţi învăţătura creştină!

Vorbind astfel, samuraiul îşi aduse deodată aminte de cuvintele lui Matsuki Chūsaku. El spusese că în sufletul lui Velasco se găsea o înverşunare oarecum înspăimântătoare şi că Velasco se arăta blând tocmai

ca să-şi ascundă această înverşunare. Şi le mai zisese să nu cadă în plasa acestui străin. Samuraiul nu înţelesese bine ce voise Matsuki să spună, dar se temea că supuşii săi se vor da după Velasco.

— Vedeţi de Seihachi cum puteţi mai bine. Nu vă faceţi griji pentru mine.

Îi adresă lui Seihachi două-trei cuvinte de îmbărbătare, dar acesta nu putea nici măcar să răspundă. Samuraiul făcu cale întoarsă printre trupurile oamenilor de pe culoar şi apoi urcă pe punte unde soarele bătea cu putere.

Marea se liniştise. Catargele aruncau umbre negre. Simţea briza blândă pe chip. I se părea că-i înviorează trupul istovit. Mateloţii japonezi, care în cele din urmă se treziseră la ordinele marinarilor spanioli, reparau parâmele rupte şi înlocuiau pânzele sfâşiate. Valurile sclipeau orbitor şi printre ele se vedeau sărind din când în când peşti zburători. Samuraiul se odihnea la umbra unui catarg când băgă de seamă că, fără să-şi dea seama, luase cu el rozariul. De un capăt al rozariului făcut din ghindă atârna o cruce pe care era sculptat trupul gol al unui bărbat sfrijit. Samuraiul se uită la omul acela cu braţele întinse şi cu capul căzut fără vlagă, dar nu înţelese de ce toţi străinii în frunte cu Velasco îl numeau „Domnul“. Pentru samurai, numai Stăpânul putea fi numit „Domnul“, dar Stăpânul nu era o fiinţă atât de slabă şi nici nu era un om neputincios. Numai după felul cum se închinau creştinii acestui om sfrijit, credinţa creştină îi părea samuraiului o erezie nemaipomenit de ciudată.

Samuraiul avu un vis stânjenitor. Se făcea că se afla în vale, într-o cameră întunecată şi umedă şi făcea dragoste cu soţia sa având grijă să nu bage de seamă copiii. „Trebuie să plec.“ Îi era ruşine că, deşi corabia urma să plece a doua zi după cum hotărâse Sfatul Bătrânilor, dintre toţi solii, numai el rămăsese în vale fără a putea să se desprindă de trupul gol al soţiei sale. „Trebuie să mă duc“, repeta el întruna. Însă Riku se strânse

la pieptul său asudată toată şi îşi lipi faţa de a lui. „Degeaba pleci“, murmură ea gâfâind, „tot n-o să primim înapoi pământurile din Kurokawa.“ El se retrase de lângă Riku şi o întrebă speriat: „Ştie şi unchiul?“ O văzu încuviinţând şi se ridică uluit. În acel moment se trezi.

Se murdărise. Dintr-un colţ al cabinei, încă umed din cauza inundaţiei din timpul furtunii, se auzeau sforăiturile când mai puternice, când mai slabe ale unuia dintre tovarăşii săi. Era Tanaka. „A fost vis“, oftă samuraiul. Îşi dădu seama că avusese un astfel de vis pentru că în adâncul minţii i se înrădăcinaseră cuvintele lui Matsuki. Nici lui Nishi, nici lui Tanaka, care dormea atât de liniştit, nu le spusese nimic despre cuvintele lui Matsuki, întrucât avea impresia că, dacă le-ar fi povestit, ar fi recunoscut adevărul cuvintelor lui. „Seniorul Shiraishi şi seniorul Ishida nu ne-ar face niciodată aşa ceva“, îşi zise samuraiul în sinea lui schimbându-şi brâul murdărit de dedesubt.

Închise ochii din nou, dar nu mai putu adormi. Prin faţa ochilor îi treceau limpede imaginea copiilor jucându-se prin grădină şi profilul lui Riku întinzând rufele la uscat. Îşi revăzu şi casa, încăpere cu încăpere. Ca să adoarmă încercă să-şi amintească priveliştile din vale, una câte una. Câmpurile sau munţii acoperiţi încă de zăpadă…

În cea de-a doua furtună *San Juan Baptista* a suferit pagube destul de mari. A pierdut o pânză şi o barcă de salvare, cala a fost inundată, iar pe punte s-au împrăştiat în dezordine uneltele marinăreşti stricate de furtună. Eu însumi am fost rănit la cap, dar nu e ceva grav. Marinarii spanioli şi mateloţii japonezi trudesc cât e ziua de lungă să arunce apa peste bord. Însă toate acestea nu înseamnă nimic faţă de suferinţele îndurate de căpitanul Ferdinand Magellan tot în Oceanul Pacific acum nouăzeci şi trei de ani. Am auzit că oamenii lui Magellan au rămas fără provizii şi fără apă bună de băut şi au ajuns să mănânce până şi şobolanii din cală sau să înghită rumeguş. Din fericire, noi încă mai avem butoaie cu apă şi nici de

mâncare nu ducem lipsă. Numai că în timpul furtunii din seara trecută am mai pierdut câţiva mateloţi japonezi înghiţiţi de ape, iar în cabina cea mare sunt câţiva răniţi. Până în zori am umblat ca preot, nu ca tălmaci, îngrijindu-i pe japonezii care gemeau.

Dintre răniţi, doi sunt într-o stare mai primejdioasă: un negustor în vârstă pe nume Yahei şi Seihachi, unul dintre însoţitorii lui Hasekura. Amândoi au fost loviţi în piept de cuferele grele, iar Yahei a scuipat sânge. Nu încape îndoială că Seihachi şi-a rupt câteva coaste. Le-am dat la amândoi să bea vin şi le-am pus cataplasme, dar nu prea pot să vorbească şi îşi pierd puterile pe zi ce trece. Mă tem că s-ar putea să n-o mai ducă până în Nueva España.

Deşi n-a trecut decât o lună de când am plecat din Japonia, am sentimentul că plutim pe ape de câteva luni. Viaţa pe corabie nu e cu mult diferită de cea pe care am dus-o atunci când am venit în Orient acum treisprezece ani, dar inima mea e neliniştită poate pentru că sunt nerăbdător să-mi îndeplinesc planul cât mai repede cu putinţă.

În seara aceasta, după de mi-am isprăvit rugăciunea pe puntea liniştită, m-am întrebat din nou cu stăruinţă de ce vreau să mă întorc înapoi în Japonia? De ce mă atrage atât de mult ţara asta? Era ca şi când aş fi privit în mintea de neînţeles a unui străin. Nu pentru că japonezii ar fi mai înclinaţi spre credinţă sau ar putea înţelege mai bine adevărul decât alte popoare din ţările Orientului. Ci poate pentru că, dimpotrivă, deşi japonezii au o curiozitate şi o putere de înţelegere nemaiîntâlnite la alte neamuri, nu există popor pe lume care să tăgăduiască mai tare tot ce nu aduce folos pe lumea asta. Pentru o vreme se prefac că ascultă cuvântul Domnului, dar numai pentru că îşi doresc nu învăţătura creştină, ci lucruri care să le fie de folos în război sau care să le aducă bogăţie. De câte ori n-am gustat eu disperarea în Japonia! Simţul japonezilor pentru câştigul lumesc este cât se poate de ascuţit, dar de veşnicie nu se arată interesaţi nici cât negru sub unghie. Cu toate astea, Japonia şi japonezii îmi trezesc

cu atât mai mult dorinţa de propovăduire. Socotesc că e de datoria mea să mă întorc în Japonia, pentru că vreau să învinge una câte una toate piedicile din această ţară, ca şi cum aş îmblânzi o fiară îndărătnică. Prin vine îmi curge sângele bunicului meu care a ajutat la cucerirea Indiilor de Vest câştigând astfel favorurile regelui Don Carlos. De asemenea, sunt urmaşul lui Vasco Balboa, străunchiul din partea mamei, care a ajuns guvernator al arhipelagului Panama. Făcând cinste neamului nostru, înaintaşii mei şi-au condus insulele cu vasele şi cu săbiile. La fel vreau şi eu să cuceresc Japonia, dar prin cuvântul Domnului. Sângele bunicului şi al unchiului curge şi prin vinele mele, iar Domnul vrea să folosească acest sânge pentru Japonia…

Luna străluceşte. Marea sclipeşte în noapte. La ora zece se sting toate lămpile din locurile unde nu e nevoie de lumină, dar pe puntea luminată de lună uneltele marinăreşti se văd limpede, una câte una. „O, Doamne, fă-mă un conducător trebuincios pentru binele Japoniei! Aşa cum ai folosit sângele Tău pentru mântuirea omenirii, foloseşte sângele meu pentru mântuirea Japoniei!“

În timpul nopţii, starea celor doi răniţi s-a înrăutăţit şi mai mult. În sfârşit, jumătate din cabina cea mare a fost golită de apă şi a devenit cât de cât bună de locuit, aşa că jumătate din japonezii care dormeau pe culoarul de la etajul din mijloc s-au întors acolo. Pe cei doi răniţi nu-i putem însă mişca.

După prânz, negustorul Yahei a murit. Ca şi cum l-ar fi urmat, Seihachi, însoţitorul lui Hasekura, şi-a dat şi el ultima suflare. Japonezii s-au adunat în jurul celor doi înainte ca aceştia să-şi dea sfârşitul, le-au recitat din sutrele budiste şi le-au şoptit la ureche despre *gokuraku*, sau ceea ce numim noi Rai. Aşa e obiceiul lor. Confraţii lui Seihachi erau trişti să-ţi rupă inima. Cu lacrimi în ochi, stăpânul lor, Hasekura, i-a acoperit trupul mort cu un veşmânt numit „giulgiu“ recitând întruna din sutrele

budiste. Acest om, cel mai puţin semeţ dintre toţi solii, pare un stăpân blând faţă de supuşii săi.

Potrivit ordinelor căpitanului, cele două corpuri aveau să fie aruncate în apă. La fel ca în ziua cu pedeapsa, japonezii s-au adunat cu toţii pe punte, iar marinarii spanioli s-au aliniat şi ei. În după-amiaza aceea marea era lină, aproape posomorâtă. În mod obişnuit, căpitanul sau preotul vasului spune o rugăciune, dar pentru că nici unul dintre japonezii de la bord nu e creştin, şi eu, şi Montaño i-am lăsat pe ei să îndeplinească ritualul.

Unul dintre negustori avea, pesemne, cunoştinţe despre budism. A recitat ceva dintr-o sutră, o incantaţie de neînţeles pentru mine, ceilalţi l-au urmat într-un glas şi cele două corpuri au fost aruncate în mare. Trupurile au dispărut, înghiţite de valuri, dar marea a rămas tăcută ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Chiar şi după ce oamenii au părăsit puntea, Hasekura şi însoţitorii săi au rămas multă vreme privind peste bord. În cele din urmă, au coborât şi ei în cală lăsându-l pe punte doar pe Yozō. În vreme ce priveam curios de la oarecare depărtare, acesta s-a apropiat de mine.

— O rugăciune pentru Seihachi, zise el încet, ca şi cum s-ar fi temut. Vă rog.

M-a uimit. Ca să aflu adevăratele sale gânduri, i-am zis dinadins:

— Rugăciunile creştine sunt pentru creştini. Pentru voi, asemenea rugăciuni sunt, desigur, stânjenitoare.

Yozō se uită drept în ochii mei cu tristeţe. Mi-am dat seama că încerca să spună ceva şi nu putea. Am început să recit în limba latină o rugăciune pentru cei răposaţi, iar Yozō şi-a împreunat şi el palmele, privind stăruitor marea şi mişcându-şi buzele.

Requiescant in pace
Dominus vobiscum et cum Spiritu tuo

Requiem aeternam dona eis.[8]

Marea, care înghiţise trupurile moarte, era liniştită de parcă nimic nu se întâmplase şi printre valuri săreau peşti zburători. Parâmele scârţâiau molcom, iar în zare se iveau nori poleiţi parcă în aur.

— Eu, îngăimă Yozō, aş vrea să ascult povestea credinţei creştine.

Uimit, m-am uitat bine la chipul lui.

Astăzi corabia noastră a trecut în sfârşit de jumătatea drumului.

1. În Japonia credinţa tradiţională animistă şi politeistă *shintō* coexistă şi astăzi cu budismul.
2. Temple *shintō*.
3. Călugări budişti.
4. Vindecătorul sufletelor în panteonul budist, una din ipostazele în care este înfăţişat Buddha.
5. *Mai ieftin, vă rog!* (în limba spaniolă, în original).
6. *Nu vreau să cumpăr* (în limba spaniolă, în original).
7. Vezi Evanghelia după Marcu, cap. 5, versetele 25-34.
8. *Odihnească-se în pace / Doamne, împreună cu Sfântul Tău Duh, / Dă-le lor odihnă veşnică* (în limba latină, în original).

Capitolul IV

Corabia devastată părea un vas naufragiat, iar japonezii erau obosiţi. Apa nu mai ajungea şi, din cauza lipsei de legume, unii se îmbolnăviseră de scorbut.

După şaizeci de zile de călătorie, două păsări ce păreau a fi becaţe au venit în zbor şi au poposit pe catarg. Marinarii spanioli şi mateloţii japonezi au scos chiote de bucurie. Dacă păsările veniseră în zbor însemna că uscatul era aproape. Păsările cu ciocuri galbene şi cu pene cafenii şi albe au mai atins o dată marginea corabiei şi au dispărut în zare.

Spre seară pe partea stângă se iviră ici-colo umbre de munţi. Era capul Mendocino. Cum capul nu avea port, vasul a ancorat departe în larg. Cinci marinari spanioli şi cinci mateloţi japonezi s-au urcat într-o barcă şi au plecat să reînnoiască proviziile de apă şi hrană. Zicând că e primejdios, căpitanul Montaño n-a mai îngăduit nici unui alt japonez să coboare pe ţărm.

A doua zi, vasul porni din nou spre miazăzi. Cu noi provizii de apă şi de legume, toţi cei de la bordul vasului se înzdrăveniră de parcă ar fi reînviat. Puteau să se bucure de călătoria lor pe marea liniştită, aşa cum nu o mai făcuseră de mult. În dimineaţa celei de-a zecea zile de când trecuseră de capul Mendocino, au zărit în depărtare linia unui ţărm împădurit. Era prima fâşie de pământ din Nueva España pe care o vedeau japonezii. Cei adunaţi pe punte au chiuit, iar printre ei au fost până şi unii care au vărsat lacrimi. Cu toate că nu trecuseră decât aproape două luni şi jumătate de la plecarea din Japonia, erau copleşiţi de sentimentul că deja călătoriseră o veşnicie. S-au îmbrăţişat bucuroşi că reuşiseră cum-necum să o scoată la capăt.

Ziua următoare, vasul se apropie de ţărm. Era o arşiţă cumplită. Razele puternice ale soarelui luminau plaja întinsă, orbitor de albă. Pe dealurile din spate se înşiruiau copaci nemaiîntâlniţi, plantaţi în ordine. De la marinarii spanioli aflară că aceşti copaci se numeau măslini, că fructele lor erau bune de mâncat şi că din ele se făcea ulei. Din crângul de măslini veniră în fugă nişte băştinaşi gălăgioşi, bărbaţi şi femei, goi până la brâu şi arşi de soare.

Se ivi o insuliţă. Pe măsură ce se apropiau, puteau vedea cum se spărgeau valurile de stâncile insulei acoperite de păduri dese. Nişte pescăruşi veniră în zbor. Corabia ocoli încet insula şi în spatele ei apăru un promontoriu năpădit de măslini deşi.

— Acapulco! răsună sub catarg o voce înnebunită de bucurie.

Un marinar spaniol urcat pe catarg arăta înspre golf. În clipa aceea şi spaniolii, şi japonezii adunaţi pe punte scoaseră strigăte de bucurie. Speriate de urletele lor, stolurile de pescăruşi se înălţară în văzduh. Solii se uitau cu luare-aminte la golf şi la promontoriul dimprejur. Era primul port străin pe care-l vedeau în viaţa lor. Primul pământ străin pe care puneau piciorul în viaţa lor. Samuraiul şi Tanaka Tarōzaemon aveau feţele crispate de emoţie, ochii lui Nishi sclipeau, iar chipul lui Matsuki, care stătea cu mâinile în sân, arăta parcă supărat.

Golful era liniştit. Nici urmă de val. Era un port mai mare decât Tsukinoura, de unde porniseră ei, dar, din cine ştie ce cauză, nu se vedea nici o altă corabie. De partea cealaltă a golfului se întindea o plajă gălbuie la capătul căreia se afla o singură clădire albă. Aceasta era înconjurată de ziduri cu guri de ochit, dar nu se vedea nici ţipenie. Corabia se opri.

Marinarii spanioli îngenuncheară. Velasco se urcă pe puntea de sus şi făcu semnul crucii înspre ei. Chiar şi câţiva negustori japonezi îşi împreunară mâinile, adânciţi parcă în rugăciune.

„Osana! Binecuvântat fie cel ce vine în numele Domnului.“

Rugăciunea lui Velasco se contopi cu ţipetele ascuţite ale pescăruşilor. Briza mării le mângâia obrajii. Odată rugăciunea isprăvită, căpitanul, secundul şi Velasco se urcară într-o barcă şi se îndreptară spre ţărm pentru a dobândi permisiunea de debarcare.

Până la întoarcerea lor, oamenii de la bord rămaseră duşi pe gânduri uitându-se la priveliştea învăluită într-o arşiţă chinuitoare. Soarele dogorea cu putere peste golf şi peste plajă. Liniştea aceea adâncă îi îngrijora grozav pe japonezi. Ceva le spunea că nu erau bine-veniţi în acele locuri.

Cei trei rămaseră pe plajă un răstimp îndelungat. Alţi doi marinari se urcară într-o barcă şi plecară să vadă ce se petrecea. Soarele ardea nemilos puntea, aşa că japonezii nerăbdători coborâră din nou în cală. După aproape trei ore, veni vestea că numai marinarii spanioli aveau voie să păşească pe mal. Comandantul fortăreţei Acapulco nu era împuternicit să îngăduie unui vas japonez ivit pe neaşteptate să acosteze, dar trimisese un mesager la guvernatorul Nuevei España aflat în oraşul Mexico.

Glasuri de nemulţumire se ridicară la unison. În timpul călătoriei, solii şi negustorii deopotrivă ajunseseră încetul cu încetul să creadă că, odată ajunşi în această ţară, totul avea să fie pregătit pentru ei, că aveau să fie primiţi cu bucurie şi că toate aveau să meargă ca pe roate. Nu înţelegeau de ce numai japonezii trebuiau să rămână pe vas.

Pe înserat, după apusul soarelui arzător, când în sfârşit o briză firavă sufla peste punte şi un stol de păsărele zbura pe deasupra, cei trei se întoarseră. Din partea japonezilor, solii se duseră la Velasco să afle lămuriri.

— Nu aveţi de ce să vă îngrijoraţi, spuse Velasco arborând zâmbetul lui obişnuit. Avea, de asemenea, obiceiul să spună adesea aceste cuvinte.

— Nu încape îndoială că mâine veţi coborî cu toţii la ţărm.

Tanaka Tarōzaemon nu se lăsă convins:

— Stăpânul a construit acest galion pentru spanioli şi l-a trimis încoace. Trebuie să vă daţi seama că dacă vă purtaţi grosolan cu noi înseamnă că îl jigniţi pe Stăpân şi pe toţi oamenii de vază din Sfatul Bătrânilor!

— Dar Stăpânul şi Sfatul Bătrânilor, zâmbi mai departe Velasco, v-au poruncit ca după ce vom ajunge în Nueva España să vă supuneţi întru totul îndrumărilor mele.

A doua zi spaniolii coborâră la ţărm. Abia după prânz comandantul fortăreţei trimise bărci cu vâslaşi băştinaşi, indieni, ca să-i aducă la mal pe japonezi şi să care încărcătura vasului. Pe plajă se înşiruiau gărzile înarmate ale fortăreţei privind cu teamă la solii şi la negustorii cu înfăţişare ciudată care coborau pe mal unul după altul.

Cei patru soli însoţiţi de căpitan, de secund şi de Velasco se îndreptară solemni spre fortăreaţa înconjurată de dealurile acoperite cu măslini. Fortăreaţa era construită din chirpici şi împrejmuită de ziduri cu guri de ochit. În firidele din zid erau aşezate ghivece modelate felurit în care se desfăceau mândre nişte flori roşii ca focul.

Trecură printr-o poartă păzită de ostaşi şi ajunseră în grădina interioară. Împrejurul grădinii, clădirile formau un pătrat, iar în fiecare punct important stăteau câte două gărzi. Solii merseră în tăcere de-a lungul potecii pietruite. De undeva venea miros de flori şi se auzea zumzet de albine. Faţă de castelul Stăpânului, această fortăreaţă era mult mai prizărită şi semăna mai mult cu o întăritură decât cu o cetate.

Comandantul fortăreţei, care ieşi din cabinetul său de lucru în întâmpinarea solilor, era un om bătrân. Îi primi pe cei patru soli vorbind mult într-o limbă neînţeleasă şi, în timp ce Velasco le tălmăcea, îi măsură din cap până în picioare fără pic de ruşine. Tălmăcit de Velasco, salutul lui era plin peste măsură de cuvinte de mulţumire, dar din privirea lui

stânjenită samuraiul înţelese limpede că nu erau deloc întâmpinaţi cu braţele deschise.

După ce au isprăvit cu saluturile, au fost invitaţi la cină. În sala de mese îi aşteptau deja soţia comandantului şi câţiva căpitani. Toţi îi măsurau cu privirea pe japonezii însoţiţi de Velasco şi de căpitanul vasului ca pe nişte jivine ciudate şi apoi se uitau pe furiş unii la alţii. Hotărât să nu se facă de ruşine în faţa acestor oameni, Tanaka Tarōzaemon îşi îndreptă umerii ca şi cum ar fi fost supărat, dar Nishi scăpă pe podea furculiţa şi cuţitul pe care le folosea pentru prima dată în viaţă. La masă, comandantul fortăreţei şi soţia sa i-au întrebat politicos la început pe cei patru soli despre ţara îndepărtată a Japoniei, dar peste puţină vreme şi-au văzut mai departe de discuţia lor, timp în care cei patru, care nu înţelegeau limba, au fost lăsaţi stingheri deoparte.

Se întoarseră pe corabie istoviţi. În Acapulco nu se găseau nici hanuri, nici mănăstiri care să-i găzduiască pe japonezi, aşa că negustorii care coborâseră la ţărm se întorseseră şi ei în cabina cea mare. Solii nu erau în toane bune, căci le fusese rănită mândria. Razele dogorite ale amurgului pătrundeau prin hublou, iar cabina era încinsă. Cum intrară în cabină, Tanaka îl dojeni mai întâi pe Nishi pentru că se purtase ca un fluşturatic, apoi repetă că fuseseră trataţi grosolan de către străini şi îl ocărî pe Velasco spunând că era vina lui.

— Pesemne că Velasco nu le-a spus nimic despre planurile Sfatului şi nici despre gândurile Stăpânului.

— N-are rost să-l sudui pe Velasco, zise Matsuki arborând expresia lui atotştiutoare dintotdeauna. Eu ştiam de la bun început.

— Ce ştiai?

— Ce e în sufletul lui Velasco. Ia gândiţi-vă! Lui nu i-ar conveni ca lucrurile să meargă ca unse. Pentru că n-ar mai avea multe de făcut ca tălmaci. Dar dacă toate ne-ar da de furcă, atunci ar creşte şi rolul lui Velasco. Dacă ne vom duce la bun sfârşit însărcinarea noastră de soli

mulţumită lui Velasco, atunci Sfatul Bătrânilor nu va putea să respingă făţiş cererile sale. Velasco e un om şiret.

Izbucnirea lui Tanaka venea tot dintr-o nelinişte nelămurită. Samuraiul simţea şi el aceeaşi nelinişte. Ştia că mai marele fortăreţei nu avea dreptul să primească scrisorile Stăpânului şi să încuviinţeze negoţul cu negustorii japonezi, dar după atmosfera acelei după-amiezi îşi dădea limpede seama că Nueva España nu se bucura defel că ei, japonezii, traversaseră oceanul. Aşa stând lucrurile, se prea poate ca şi în capitala Mexico, unde se afla guvernatorul, să aibă parte de aceeaşi primire. Poate că spaniolii le vor arunca scrisorile Stăpânului în faţă, iar negustorii vor fi nevoiţi să-şi încarce marfa încă o dată pe vas şi să se întoarcă acasă. Atunci solii îşi vor pierde onoarea şi visul lor de a-şi primi înapoi pământurile de odinioară se va spulbera. Ba poate că, aşa cum spunea Matsuki, nereuşita lor va servi drept scuză pentru pedepsirea aspră a celor cu rangul de ostaş.

A doua zi, înainte de prânz, căpitanul, secundul, Velasco şi solii încălecară pe caii pregătiţi de comandantul fortăreţei şi plecară din Acapulco urmaţi de supuşii lor care duceau suliţele şi steagurile, de negustorii care mergeau pe jos şi de căruţele încărcate cu desagi. Acest alai neobişnuit porni la drum, petrecut de salvele trase în aer de gărzile fortăreţei.

Primele privelişti pe care le vedeau în Nueva España erau orbitoare, fierbinţi şi albe. În depărtare se înşiruiau munţi peticiţi cu granit, ca şi cum ar fi fost presăraţi cu sare, iar în faţa lor se întindea un câmp sălbatic pe care creşteau cactuşi uriaşi. Se vedeau şi nişte case ţărăneşti sărăcăcioase, făcute din pământ, cu acoperişuri de frunze şi surcele. Erau casele băştinaşilor indieni. Un băiat mai mult gol văzu convoiul şi se ascunse repede în casă. Japonezii rămaseră uimiţi de cele câteva animale negre cu păr lung pe care le mâna băiatul. Asemenea animale le erau necunoscute, după cum necunoscuţi le erau şi cactuşii.

Munţii de granit păreau să nu se mai sfârşească. Soarele dogorea întruna. Legănat de cal, samuraiul îşi aduse aminte de valea sa. Şi pământurile lui erau sărace, însă sărăcia de aici era cu totul altfel. În vale era verdeaţă, erau ogoare şi curgeau pâraie. Însă aici nu era pic de apă şi creşteau numai plante noduroase, pline de ace. De lângă el, Nishi zise:

— E prima dată când văd o asemenea privelişte.

Samuraiul încuviinţă din cap. Trecuse oceanul întins şi nemărginit. Acum călătorea printr-un câmp sălbatic şi neprimitor. Totul îi părea un vis. Oare chiar ajunsese într-o ţară despre care nici tatăl său, nici unchiul său şi nici soţia sa nu ştiau nimic? Gândul că trăia un vis îi copleşi sufletul.

În a zecea zi, pe la prânz, se zări un sat. Pe coasta muntelui erau împrăştiate ca boabele de orez nişte case din chirpici şi drept în mijloc se înălţa clopotniţa bisericii.

— Satul acela, îl arătă Velasco de pe cal, este pe placul Domnului.

După spusele lui Velasco, satul era nou şi fusese ridicat pentru băştinaşii indieni. Sub îndrumarea unui preot spaniol, indienii învăţau aici cuvântul creştin şi trăiau în pace, împărţind între ei nu numai pământul, ci tot avutul lor. Astfel de sate se numeau *reducción*, iar acum prin ţară se ridicau tot mai multe.

— Capul satului este ales de către săteni şi nu există clacă, după cum nu există nici cătănie. *Padres* trec adesea prin sat şi, pe lângă cuvântul Domnului, îi învaţă felurite alte lucruri: să crească vitele şi caii, să ţeasă la război sau să vorbească spaniola.

Velasco îşi roti privirea asupra japonezilor ca să le cerceteze reacţia. Un astfel de sat se număra printre lucrurile pe care voia să le arate japonezilor în Nueva España pentru că se gândea să ridice cândva şi în Japonia un sat fără clacă la senior şi fără cătănie, unde oamenii să trăiască după învăţătura Domnului în muncă şi sărăcie curată. Însă negustorii

osteniţi după drum, căci mergeau de dimineaţă, se uitau pur şi simplu la satul acela alb cu ochi lipsiţi de interes şi de curiozitate. Când în cele din urmă intrară în sat, nişte săteni cu părul împletit şi cu cozile până la umeri stăteau înfricoşaţi la marginea potecii de piatră şi îi măsurau cu privirea pe japonezii care le invadaseră satul. Nişte câini lătrară şi o turmă de capre de munte se împrăştiară behăind care încotro. În vreme ce japonezii beau apă şi se ştergeau de sudoare la fântâna de la răspântie, Velasco aduse un bătrân şi îl prezentă:

— L-am adus cu mine pe mai marele satului.

Velasco îl luă pe bătrân de după umeri şi îl împinse în faţa japonezilor. Spre deosebire de ceilalţi săteni, acesta purta o pălărie de paie cu boruri largi şi stătea ţeapăn ca un copil emoţionat.

Velasco îl întrebă ca pe un copil pe care îl asculta la catehism:

— Toţi care trăiesc aici sunt credincioşi creştini?

— *Si*, *padre*.

— Sunteţi fericiţi că v-aţi lepădat de credinţele greşite ale străbunilor voştri şi că aţi ascultat învăţăturile Dumnezeului celui adevărat?

— Da, *padre*.

Velasco îl întrebă mai departe tălmăcind pe rând întrebările sale şi răspunsurile mai marelui.

— Ce aţi învăţat voi de la acei *padres* care vin pe aici?

— Da, *padre*. Să citim şi să scriem. Şi să vorbim în limba spaniolă.

Cu ochii în pământ, mai marele satului răspundea ca şi cum ar fi murmurat cuvinte învăţate pe de rost.

— Am mai învăţat şi să semănăm seminţe, să îngrijim ogorul, să tăbăcim pielea.

— Vă bucuraţi cu toţii că aţi învăţat aceste lucruri?

— Da, *padre*.

Undeva în sat se auzi cântând un cocoş. Nişte copii despuiaţi se uitau dintr-un colţ al răscrucii la această scenă ce aducea întrucâtva cu o

judecată.

Velasco se întoarse triumfător spre japonezi. În acel moment, subsuorile sale răspândiră în aer un miros puternic, dulce-acrişor, însă Velasco nu păru să bage de seamă.

— Noi am ridicat în Nueva España multe astfel de sate. Suntem încredinţaţi că toţi indienii creştinaţi sunt fericiţi.

Apoi îşi puse mâinile pe umerii bătrânului ca pentru a arăta tuturor iubirea frăţească ce-i lega.

— Vezi pentru prima dată japonezi, nu-i aşa?

— *No*, *padre*.

Se iscă rumoare. Japonezii înţelegeau şi ei ce înseamnă „*No, padre*“ chiar şi fără să aştepte tălmăcirea lui Velasco. Nu le venea să creadă că existau japonezi care veniseră înaintea lor în această ţară îndepărtată. Chiar şi cei care beau apă sau care îşi ştergeau sudoarea îşi ciuliră cu toţii urechile ascultând discuţia aprinsă dintre Velasco şi bătrân.

— Capul satului nu cunoaşte deosebirea dintre japonezi şi chinezi. Poate că erau chinezi, strânse Velasco din umeri. Dar zice că acum doi ani au venit aici un *padre* spaniol şi un frate japonez. Acesta i-a învăţat să cultive orez.

— Ce-ar fi să-l întrebaţi cum îl chema? zise cineva. O să ne dăm seama după nume dacă era japonez sau chinez.

Mai marele satului clătină din cap ca un copil dojenit. Nu mai avea rost să-l întrebe altceva. Bătrânul nu-şi mai amintea nici măcar din ce ordin făcea parte fratele japonez sau dacă venise din Mexico.

Trebuiau să plece până nu apunea soarele. Mai marele satului le împărţi japonezilor o mâncare numită *tortilla* din pâine de porumb în formă de *senbei*[1] care avea la mijloc un fel de brânză ce semăna cu *tofu*[2]. Avea un miros neobişnuit şi nu aluneca prea uşor pe gât.

Se adunară din nou şi coborâră muntele. Aceleaşi privelişti monotone ca mai înainte li se desfăşurau din nou în faţa ochilor. Sub soarele

pârjolitor, agave[3] şi cactuşi se înfigeau în pământul uscat ca nişte pietre părăsite de mormânt. În depărtare se deslușeau nişte munţi golaşi. Pe feţele asudate li se aşezau bâzâind muşte.

— Oare să mai fie într-adevăr vreun japonez pe aici? zise Nishi către samurai şi către Tanaka Tarōzaemon în timp ce alunga muştele cu mâna.

— Aş vrea să-l întâlnesc, zise samuraiul cuprinzând cu privirea podişul întins. Dar călătoria noastră nu e o drumeţie de plăcere. Nu trebuie să ne abatem din drum.

După vreo două ore de mers, dintre munţii pleşuvi din apropiere văzură înălţându-se drept ca un stâlp un fuior de fum negru. Căpitanul şi Velasco îşi ridicară braţele oprind convoiul şi cercetară neîncrezători împrejurimile preţ de câteva clipe. Apoi încă un fir de fum se înălţă dintr-un alt ungher. Zăriră un indian cu părul împletit, gol până la brâu, sărind ca un animal de pe o stâncă pe alta.

Convoiul se puse încet în mişcare. După ce înconjurară munţii pleşuvi, văzură un şir de colibe cu acoperişurile arse din care mai rămăseseră doar pereţii de chirpici. Pereţii erau scorojiţi, ca şi când ar fi fost mistuiţi de un foc năprasnic, iar copacii care mai rămăseseră în picioare erau goi şi negri. Nu se vedea nici ţipenie.

— Voiam să vă duc până în satul Taxco, le spuse Velasco japonezilor uitându-se la priveliştea aceea pârjolită. Însă cred că e mai bine să tragem peste noapte în următorul *reducción*.

Arboră din nou zâmbetul său încrezător. Din trupul său se răspândi iarăşi un miros puternic.

— Cred că fumul de adineaori era un semn de-al indienilor care ne sunt potrivnici nouă, spaniolilor. Ar trebui să ajungem în Mexico peste şapte zile.

Din pricina semnalelor de fum indiene pe care le-am zărit în munţii ce se înşirau de-a lungul drumului, am petrecut noaptea în satul Iguala.

Aceşti indieni fac parte din triburi sălbatice care nu-l cunosc pe Dumnezeu şi ne urăsc pe noi, spaniolii. Ca să ne ţinem departe de orice pericole, n-am mai trecut prin Taxco şi o săptămână mai târziu am intrat în Mexico, după o ploaie năprasnică.

Când oraşul ni s-a arătat din vârf de deal, japonezii au rămas tăcuţi. Nici măcar negustorii cei curioşi n-au dat să facă zarvă. Răceala cu care au fost primiţi la Acapulco le tăiase tot avântul, iar eu simţeam cum se răspândea nemulţumirea printre ei. Cu toate acestea, solii au refăcut convoiul poruncindu-le supuşilor să ţină suliţele şi steagurile.

Am intrat pe poarta oraşului. În piaţa din faţa porţii, acum muiată de ploaie, negustorii şi târgoveţii făceau zarvă mare. Uluiţi de alaiul japonezilor pe care-i vedeau pentru prima oară în viaţă, mulţi au uitat de negoţ sau de cumpărături şi s-au luat după noi.

Ne-am întâlnit cu fraţii din ordinul nostru care ne ieşiseră în întâmpinare şi, conduşi de ei, am ajuns la mănăstirea San Francisco. Urcuşul de la câmpiile joase, arse de soare, până la înălţimea mare la care eram îi secătuise pe japonezi de toate puterile. Unii se plângeau că nu puteau respira, din pricina aerului sărac în oxigen din Mexico, alţii aveau chiar ameţeli. După masă (pesemne că mâncarea spaniolă nu era pe placul lor, fiindcă au dat la o parte carnea, de la care sunt opriţi de budism, şi au mâncat doar legumele şi peştele) s-au retras repede în camerele lor de culcare. Istovirea se citea limpede şi pe chipurile solilor. După cină aceştia îşi înclinară capetele în semn de recunoştinţă în faţa stareţului Guadalcázar şi a celorlalţi fraţi ai noştri şi se duseră şi ei în odăile lor.

De cum au ieşit japonezii, stareţul mi-a aruncat o privire cu înţeles şi mi-a zis:

— Aşadar, avem de vorbit.

Am intrat într-o încăpere în care nu erau decât un altar, o rogojină de paie şi o cruce agăţată pe perete. Pe dată, stareţul îşi arătă stânjeneala pe care până atunci şi-o ascunsese.

— Noi am făcut pentru tine tot ce ne-a stat în putinţă, dar guvernatorul Acuña încă n-a consimţit la o întrevedere cu solii japonezi.

Ca răspuns la scrisoarea pe care i-am încredinţat-o comandantului din Acapulco, stareţul pusese în mişcare conducătorii şi oficialii din Mexico pentru ca solii japonezi să fie primiţi cu respectul cuvenit. Însă guvernatorul mai şovăia încă în privinţa unei întâlniri oficiale cu solii japonezi.

— Asta se întâmplă… oftă adânc stareţul, din pricină că unii se împotrivesc planului tău.

— Ştiu.

Mi-era limpede cine se împotrivea chiar şi fără să întreb. Era vorba de neguţătorii şi nobilii care făceau negoţ cu negustorii spanioli din Manila. Se temeau că propriile lor câştiguri aveau să se împuţineze dacă Japonia urma să facă negoţ cu Nueva España direct, fără a mai trece prin Manila. Dar în spatele lor se aflau de fapt iezuiţii care nu vedeau cu ochi buni răspândirea ordinului nostru în Japonia, lucru pe care şi stareţul îl cunoştea deja.

— Ei zic că petiţia înaintată de tine… e plină de minciuni.

— Şi anume…?

— Ai scris că împăratul Japoniei o să primească şi de acum înainte misionari creştini. Însă dările de seamă de la Manila spun că japonezii se împotrivesc credinţei creştine şi că tu ai răstălmăcit adevărul…

— E drept că în Japonia starea politică e neliniştitoare, am strigat eu fără să vreau. Se duc războaie mari înăuntrul ţării. Clanul conducătorului care a ajuns până în Coreea a pierdut puterea, iar acum un nou shōgun începe să-şi întindă stăpânirea. Însă, fără sprijinul shōgunului n-am fi putut să facem o asemenea călătorie şi să ajungem până aici, în Mexico.

Stareţul zâmbi mângâietor:

— Cunoşti Japonia mai bine decât noi. Dacă tu spui că aşa stau lucrurile… atunci te credem.

Stareţul acesta cumsecade îşi făcea griji pentru mine ca nu cumva să ajung de batjocura şi de râsul tuturor. Chipul lui sfielnic îmi amintea de confratele meu, părintele Diego, cu ochii săi roşii şi lăcrimoşi. Oare mai era şi acum în Edo?

Am ieşit din chilia stareţului şi m-am dus în odaia pe care mi-o dăduseră. Am aprins lumânarea şi mi-am legat mâinile ca să nu cad pradă poftelor trupeşti. Prevăzusem deja manevrele potrivnicilor mei. Nu m-am gândit niciodată că toate aveau să-mi meargă de la început ca pe roate. Într-adevăr, întocmai după cum spun iezuiţii, în Japonia credincioşii creştini sunt prigoniţi, iar *naifu* şi shōgunul nu sunt încântaţi de propovăduire. Însă, această stare de fapt nu ne îndreptăţeşte pe noi să ne retragem şi să lăsăm Japonia în mâinile credinţelor păgâne şi ale Diavolului. Propovăduirea şi diplomaţia se aseamănă. Sunt precum cucerirea unui pământ străin. Ca şi în diplomaţie, în munca de propovăduire, trebuie să te foloseşti de şiretlicuri, să te târguieşti, uneori să ameninţi, iar alteori să te îndupleci. Eu nu socotesc deloc că asemenea purtări sunt murdare şi dezgustătoare dacă sunt făcute pentru răspândirea învăţăturilor Domnului. Sunt şi lucruri pe care trebuie să le treci cu vederea de dragul propovăduirii. Chiar şi aici, în Nueva España, Cortez cuceritorul a debarcat în 1519 şi, cu o mână de luptători, a prins şi a omorât nenumăraţi indieni. După învăţătura Domnului nimeni n-ar putea socoti faptele lui drept bune. Însă, nu trebuie să uităm că în urma acelor sacrificii, mulţi indieni cunosc astăzi cuvântul Domnului şi încep să păşească pe calea cea adevărată, salvaţi de la obiceiurile lor păgâne. Nimeni nu poate să judece cu uşurinţă dacă ar fi fost mai bine să-i fi lăsat în pace pe indieni cu obiceiurile lor diavoleşti sau să închidem ochii faţă de o oarecare răutate şi să le propovăduim cuvântul Domnului.

Dacă guvernatorul se îndoieşte de cuprinsul petiţiei mele şi dacă şovăie cu privire la întrevederea cu solii japonezi, trebuie să mă folosesc de un şiretlic ca să-l liniştesc. Pe corabie mi-am pregătit un as în mânecă.

Mi-am înfăptuit şiretlicul. De trei zile, i-am luat pe soli cu mine şi am trecut pe la oamenii de vază din Mexico. Arătam ca nişte cerşetori milogindu-se după pomană. Umflat de atâta trai îmbelşugat, arhiepiscopul ne-a întâmpinat binevoitor la început, uitându-se plin de curiozitate la cei patru soli care tăceau mâlc cu chipurile lor băţoase, după cum e obiceiul japonezilor. Apoi le-a pus întrebările obişnuite despre Japonia în timp ce-şi apăsa din când în când pieptul cu mâna lui grasă, căci suferea de inimă, dar era limpede că acea ţară orientală nu-l interesa câtuşi de puţin.

Am fost nevoit să vorbesc ca un adevărat purtător de cuvânt al japonezilor care nu cunoşteau limba şi am arătat pe îndelete ce câştiguri mari ar aduce negoţul cu Japonia pentru Nueva España. De pildă, uneltele marinăreşti, praful de puşcă, fierul, cuprul sau cuiele care erau aduse în fiecare an din Sevilla în Acapulco puteau fi dobândite din Japonia la un preţ mult mai mic, în timp ce japonezii voiau să cumpere la un preţ bun mătasea, catifeaua şi lâna din Nueva España pentru că aici erau ieftine. De asemenea, cositorul de care Nueva España avea nevoie putea fi adus din Nagasaki, Hirado sau Satsuma unde se găsea din belşug. Am enumerat răspicat, unul câte unul, şi neajunsurile pe care le-ar aduce prăbuşirea negocierilor dintre Japonia şi Nueva España, fiindcă atunci ţări precum Olanda sau Anglia ar dobândi controlul deplin asupra negoţului cu Japonia.

— Numai că Japonia, zise arhiepiscopul apăsându-şi mâna pe piept şi ştergându-şi zâmbetul de pe chip, a început în urmă cu şaptesprezece ani să-i prigonească pe credincioşii creştini. Am auzit că şi astăzi îi prigonesc. Este oare cu putinţă să trimitem misionari spanioli într-o astfel de ţară?

Ştiam şi eu că vestea uciderii celor douăzeci şi şase de martiri de la Nagasaki în 1597 ajunsese până aici, în Nueva España.

— Lucrurile se îndreaptă, l-am lămurit eu. Noii cârmuitori ai Japoniei şi-au dat seama că negoţul şi munca de propovăduire sunt de nedespărţit.

Ei sunt cei ce îi poruncesc Stăpânului acestor soli căruia i-au dat încuviinţarea să îngăduie credinţa creştină doar pe pământurile sale. Dacă negoţul va înflori pe acest domeniu, firește că şi alţi nobili îi vor călca pe urme şi îi vor primi pe misionari cu braţele deschise. De fapt, negustorii japonezi împreună cu care am străbătut oceanul au început să plece urechea la cuvântul Domnului.

Zicând acestea, am aşteptat cu răsuflarea tăiată răspunsul arhiepiscopului. El se ridică de pe scaun, ca şi cum asul pe care-l scosesem din mânecă începuse să-i trezească interesul.

— Au de gând să primească botezul?

— Sunt încredinţat că-l vor primi.

— Unde? Când?

— Aici, în Mexico, în curând.

Fără să poată înţelege discuţia noastră, cei patru soli stăteau drepţi cu chipurile la fel de împietrite. Eram fericit că nu puteau înţelege ce vorbeam noi în spaniolă.

— Vă rog să le daţi binecuvântarea dumneavoastră acestor soli.

Arhiepiscopul îşi întinse mâna groasă şi le dădu binecuvântarea, iar solii, fără să înţeleagă nimic, o primiră. Scopul meu era ca arhiepiscopul să le vorbească oamenilor cu greutate din Mexico despre botezul japonezilor cât mai repede. Dacă vestea se va răspândi, fără îndoială că părerile proaste despre Japonia se vor mai îndrepta. Privind lucrurile astfel, s-ar putea spune că aruncasem momeala.

Ne-am încheiat vizita şi ne-am întors la mănăstire. Aici, i-am adunat laolaltă pe negustori.

— Încărcătura pe care aţi adus-o până în Acapulco va ajunge în curând în Mexico.

S-au bucurat, dar le-am spus verde în faţă că aveau să-şi vândă marfa anevoie. I-am lămurit că le va fi greu pentru că şi aici ajunsese vorba despre prigoana creştinilor din Japonia şi din această pricină oamenii cu

trecere din Mexico nu aveau sentimente prea bune faţă de japonezi. După aceea, le-am întors spatele lăsându-i să se frământe şi m-am întors în odaia mea.

După plecarea mea, negustorii s-au sfătuit îndelung. Ştiam deja în ce privinţă se sfătuiau. Aşteptam liniştit răspunsul lor rugându-mă fierbinte. Nu după multă vreme, negustorul cu dinţi îngălbeniţi – acela care a venit la mine pe corabie şi m-a rugat să fac în aşa fel încât să i se dea numai lui drept de negoţ în Nueva España – a intrat spăşit în chilia mea împreună cu alţi câţiva negustori.

— *Padre*, zise omul cu dinţi galbeni pe chipul căruia mijea un zâmbet subţire, linguşitor. *Padre*, cu toţii vrem să ne facem creştini.

— Pentru ce? glasul meu era de gheaţă.

— Pentru că ne-am dat seama de binefacerile învăţăturii creştine.

Bâlbâindu-se, îmi spuse anevoie ce părere aveau ei. Se întâmpla întocmai după cum îmi închipuisem. Ştiu că mulţi creştini pioşi vor condamna tactica mea. Însă pentru a face din japonezi un popor al Domnului, mijloacele obişnuite nu sunt deloc rodnice. Chiar dacă aceşti negustori se vor folosi de Dumnezeu şi de botez de dragul câştigului şi al negoţului, Domnul nu-i va lăsa pe cei care au primit botezul întru Hristos. Pentru că Dumnezeu nu-l mai părăseşte în veci pe cel ce I-a rostit o dată numele. Aşa voiesc să cred eu.

După cum îmi închipuisem, sau mai bine zis, după cum plănuisem, vestea că japonezii aveau să primească botezul se răspândi în tot oraşul Mexico din gură în gură, de la arhiepiscop la oamenii de seamă şi de la un călugăr la altul. De câteva zile, toţi cei cu care mă întâlnesc mă întreabă despre botezul japonezilor. Acum aştept, aşa cum aşteaptă păianjenul să-i cadă prada în plasă, ca vestea să ajungă până la urechile guvernatorului. Apoi, firește, japonezii vor primi un botez glorios în mijlocul locuitorilor curioşi şi încântaţi din Mexico. Iar după aceea… nu se poate să nu-şi dea

seama că eu, cel care i-am adus poporului o asemenea împlinire, sunt omul potrivit să fiu episcop al Japoniei.

„Doamne, oare faptele mele sunt demne de dispreţ? M-am folosit de minciunile şi şiretlicurile astea doar pentru ca într-o zi în Japonia să răsune cântecele de slavă închinate Ţie şi să înflorească floarea credinţei. Pământul Japoniei este atât de uscat încât am fost nevoit să folosesc un asemenea vicleşug pentru ca să poată încolţi în el sămânţa credinţei Tale. Cineva trebuia să-şi murdărească mâinile. Şi cum nimeni nu s-a încumetat s-o facă, n-am pregetat nici o clipă să-mi mânjesc trupul şi sufletul întru Slava Ta.“ Dar de ce-mi pasă mie atât de mult de Japonia şi de poporul ei? În lumea asta mare sunt alte ţări mult mai potrivite pentru propovăduire. Cu toate acestea, de vină e sângele neamului meu care-mi curge şi mie prin vine odată cu îndemnul de a cuceri insule şi meleaguri îndepărtate. „Oh, Japonie, cu cât eşti mai îndârjită, cu atât mi se aprinde mai tare pofta de luptă. Sunt aşa de fermecat de tine de parcă n-ar mai fi nici o altă ţară pe lume!“

Aşadar, caută împărăţia Domnului şi urmează poruncile Sale. În duminica Sfântului Mihail, treizeci şi opt de japonezi au fost botezaţi de către stareţul Guadalcázar în biserica mănăstirii Sfântul Francisc de aici, din Mexico. La ora zece, din clopotniţă se răspândi în văzduhul azuriu răsunetul puternic al clopotului, iar oamenii se adunară să vadă ceremonia. Japonezii erau aşezaţi pe două rânduri şi ţineau în fiecare mână câte o lumânare. Stareţul, care stătea în faţa lor, îi întreba:

— Crezi în Domnul nostru, în Biserica Sa şi în viaţa veşnică?

Iar ei jurau cu glas tare:

— Cred.

La auzul acestor jurăminte, mulţimea ce umplea biserica îl lăuda pe Domnul, mulţumind pentru dragostea cu care îi binecuvântase pe aceşti străini. Unii îngenuncheară, alţii începură să plângă. În clipa aceea,

clopotul răsună din nou cu putere. Ca ajutor al stareţului, m-am simţit şi eu în adâncul sufletului copleşit de o înduioşare nespusă. Chiar dacă aceşti treizeci şi opt de negustori japonezi primiseră botezul doar de dragul câştigului şi al negoţului, fără îndoială că taina botezului, de necuprins pentru mintea omului, avea să-i călăuzească. Unul câte unul, japonezii îngenuncheară în faţa stareţului, iar acesta le stropi frunţile cu apă sfinţită, după care japonezii se întoarseră la locurile lor cu nişte feţe cuminţi. M-am rugat pentru ei din tot sufletul.

Stareţul Guadalcázar le ţinu următoarea predică. Aici, în Nueva España, numeroşi indieni aflaţi acum sub oblăduire spaniolă s-au lepădat de obiceiurile lor barbare şi de credinţele lor eretice apucând calea Domnului. La fel şi aceşti treizeci şi opt de japonezi se lepădau de credinţa lor păgână fiind primiţi în sânul credinţei celei drepte. Apoi, se rugă împreună cu toţi cei adunaţi în biserică pentru ca Japonia să devină cât mai curând cu putinţă un pământ creştin. Stareţul îşi făcu cruce. În acel moment zarva din biserică se stinse şi toţi îşi plecară capetele îngenunchind.

Din altar, am aruncat o privire înspre soli, cărora li se încredinţaseră locurile din rândul al treilea. Matsuki lipsea. Nishi privea îndeplinirea ritualului cu interes şi curiozitate, pe când Tanaka şi Hasekura îmi urmăreau mişcările cu braţele încrucişate. Singur, locul lui Matsuki rămăsese gol, iar acest loc gol arăta fără tăgadă că Matsuki Chūsaku se împotrivea cu tot dinadinsul ritualului de botez.

După ceremonie, le-am arătat lui Tanaka şi lui Hasekura negustorii care primeau buchete de flori înconjuraţi de mulţime:

— Poate că îi socotiţi pe negustori nişte nefericiţi, nu-i aşa? Însă ei sunt primiţi de către locuitori din Mexico drept prieteni. Iar de acum încolo şi negoţul o să le meargă bine, fără îndoială.

Cei doi tăceau, aşa că am continuat:

— Nu e vorba numai de atât. Cred că ritualul de astăzi nu va rămâne fără ecou, ci îl va îndupleca pe guvernatorul spaniol să încuviinţeze negoţul cu Japonia…

La împunsătura mea, Tanaka făcu ochii mari, iar Hasekura se arătă încurcat.

Îmbunat de botezul japonezilor, arhiepiscopul îşi oferi bunele oficii şi astfel întrevederea dintre guvernatorul Acuña şi japonezi se hotărî chiar mai curând decât socotisem eu. Când le-am dat vestea, solii – până şi Matsuki – s-au arătat încântaţi şi pe feţele lor a înflorit pentru întâia oară un zâmbet stângaci.

În lunea întâlnirii, solii s-au urcat în trăsura trimisă de guvernator şi le-au dat supuşilor să le ducă suliţele şi steagurile fiecăruia în parte. I-am urmat şi eu în trăsură de la mănăstire şi până la conacul guvernatorului. Vestea despre botezul petrecut cu câteva zile în urmă se răspândise în tot oraşul, aşa că oamenii de pe drum ne făceau cu mâna şi ne urau bun venit. Însă uralele n-au reuşit să îmblânzească feţele aspre şi încordate ale solilor.

Încordarea a crescut şi mai mult când trăsura a intrat pe poarta palatului aflat în inima capitalei, înaintând încet printre şirurile de străjeri cu aer grav până la ocol. Aproape că simţeam genunchii tânărului Nishi tremurând uşor. Înalt de statură, cu o înfăţişare nobilă, guvernatorul ne aştepta deja împreună cu doi grămătici în camera de primire împodobită cu suliţe şi armuri ce sclipeau întunecat. O mustaţă subţire mijea pe chipul său slab. Când japonezii se înclinară după obiceiul lor, fără să bage în seamă mâna pe care le-o întinsese el, guvernatorul strânse încurcat din umeri.

Cu toate astea, schimbul de saluturi dintre urările în stil japonez ale solilor şi cuvântarea pompoasă după tipicul spaniol a guvernatorului s-a dovedit hazliu. Deşi aceste două popoare sunt întru totul neasemănătoare

în natura lor, ele se apropie mult când e vorba de saluturi pompoase şi de preţuirea etichetei. Guvernatorul vorbi mult timp. Îşi exprimă recunoştinţa faţă de bunăvoinţa de care dăduse dovadă împăratul Japoniei ocrotindu-i pe marinarii spanioli naufragiaţi şi trimiţându-i înapoi acasă, apoi îi felicită pe japonezi pentru că vasul lor ajunsese cu bine până în Nueva España şi îşi mărturisi speranţa că Japonia şi Nueva España vor prospera împreună. După aceea, Hasekura se desprinse din rândul solilor, ridică plin de smerenie scrisorile Stăpânului deasupra capului său plecat şi înaintă astfel până în faţa guvernatorului. Amândoi erau nemaipomenit de gravi, fără să bage de seamă cât de hazlie era purtarea lor.

— Noi vom face tot ce ne stă în putinţă pentru ca solii japonezi să se simtă cât mai bine în Mexico, zise guvernatorul, fără să răspundă în vreun fel la chestiunea cea mai însemnată a acestei întâlniri.

Pe măsură ce timpul trecea, solii începeau să-şi arate stânjeneala, după cum le era obiceiul. Însă, ascuţit la minte cum era, Matsuki nu se putu abţine şi stărui zicând că vrea un răspuns la scrisorile Stăpânului.

— Eu, zise guvernatorul şovăind, nu sunt îndreptăţit să răspund la aceste scrisori, dar desigur, vă făgăduiesc cu tărie că voi trimite vorbă la Madrid despre cererea dumneavoastră.

Solii se uitară la mine uimiţi. Pe chipurile lor se vedea limpede neliniştea. Mă priveau ca nişte copii căutând ajutor la un om mare.

— Cred că japonezii ar vrea să ştie când va ajunge înapoi răspunsul de la Madrid, am întrebat eu în numele solilor.

— Dacă ne gândim la chestiunea despre care este vorba şi la timpul trebuincios pentru discuţii, bănuiesc că o jumătate de an tot o să treacă, răspunse guvernatorul ridicând din umeri. Dumneata, *padre*, desigur ştii că negoţul dintre Nueva España şi Orient este strâns legat de propovăduire şi de aceea trebuie să socotim şi părerea Papei de la Roma în această chestiune.

Firește că îmi dădeam seama de acest lucru. De asemenea, știam prea bine că guvernatorul Nuevei España nu avea dreptul să îngăduie negoțul cu Japonia. Venisem în Nueva España împreună cu solii tocmai pentru că știam prea bine toate aceste lucruri. Însă m-am prefăcut peste măsură de uluit, de parcă atunci aflam întâia oară una ca asta și astfel le-am tălmăcit japonezilor. Scopul meu era să-i aduc în pragul deznădejdii, să-i las să-și blesteme neputința și apoi să-i mișc după voința mea.

— Guvernatorul spune că răspunsul din țara mamă, Spania, o să dureze un an, i-am mințit eu.

— Un an? Adică trebuie să așteptăm așa de mult?

Solii arătau de parcă ar fi fost zdrobiți. M-am făcut că nu bag de seamă și m-am întors către guvernator de parcă nu știam ce să mă mai fac:

— Japonezii spun că o jumătate de an li se pare mult. Dacă așa stau lucrurile, ei vor să traverseze marea din Nueva España până în Spania și să-i împărtășească regelui spaniol dorințele împăratului japonez…

— Mie mi-e totuna…

Îmi dădusem seama că de fapt guvernatorul voia să-i îndepărteze de capitala sa pe acești soli japonezi supărători și de aceea îi dădeam apă la moară.

— Pot să vă rog să îi ajutați să traverseze oceanul până în Spania?

— Nu am cum să nu îndeplinesc dorința solilor. Dar vreau să le spui că drumul din Mexico până în estul Nuevei España e plin de primejdii.

— Ce fel de primejdii?

— Nu știai? În apropiere de Veracruz indienii s-au răsculat. Însă noi nu putem să le dăm solilor gărzi care să-i însoțească.

Era prima oară când auzeam de așa ceva. Pentru a traversa Oceanul Atlantic până în Spania, trebuia mai întâi să ajungem în portul Veracruz. Aflam pentru prima dată că în împrejurimile Veracruzului triburile indiene pârjoleau satele, nimiceau conacele seniorilor și vărsau până și sângele feților bisericești.

Fără să înţeleagă o boabă, Tanaka zise:

— Noi nu putem să rămânem aici un an de zile. Sfatul Bătrânilor ne-a poruncit să ne întoarcem până la iarnă.

— Am să-i tălmăcesc guvernatorului.

Fireşte că nu i-am tălmăcit guvernatorului cuvintele lui Tanaka. M-am gândit repede: ţelul meu în această călătorie este ca ordinul nostru, şi nu cel al iezuiţilor, să obţină toate drepturile de propovăduire în Japonia şi ca eu să fiu numit episcop al Japoniei. Pentru asta trebuie să ajung până în Spania, oricâte primejdii va fi nevoie să înfrunt. Căci numai cardinalul Spaniei mă poate numi episcop.

Aşa că l-am minţit şi pe guvernator:

— Sunt pregătiţi să înfrunte primejdiile şi să meargă la Veracruz. Spun că şi acest lucru face parte din îndatorirea lor. Însă aş avea o rugăminte. Chiar dacă aici în Mexico ar mai fi şi unii care se împotrivesc negoţului cu Japonia, comerţul dintre Nueva España şi Japonia nu e deloc lipsit de însemnătate. Duşmanele noastre Anglia şi Olanda râvnesc tare mult să deschidă negoţul cu Japonia.

I-am povestit cu înflăcărare ceea ce îi spusesem arhiepiscopului – că protestanţii englezi şi olandezi începeau să-şi îndrepte privirile spre cositorul şi argintul care se găseau din belşug în Japonia, unde erau foarte puţin preţuite, dar că împăratul Japoniei îşi dorea să facă negoţ mai degrabă cu Nueva España decât cu domeniul spaniol al Manilei şi că ordinul iezuit îşi băga nasul în negoţul cu Manila şi de aceea ar fi fost mai bine ca de acum încolo să mijlocim noi negoţul.

— V-aş fi recunoscător dacă aţi trimite cât mai repede vorbă în Spania că ordinul nostru a botezat nişte japonezi.

În ochii lui până atunci înghеţaţi începu să joace o lumină.

— N-am să trimit nici o dare de seamă care să fie păgubitoare pentru voi, mă bătu el uşor pe umăr. *Padre*, dumneata ţi-ai greşit menirea. În loc să te faci misionar, mai bine te-ai fi făcut diplomat.

Japonezii părăsiră conacul de-a dreptul dezamăgiţi. Mi-era milă de ei, dar eu eram îndeajuns de mulţumit şi pentru asta îi eram recunoscător Domnului. Sărmanii de ei, japonezii crezuseră că odată ajunşi în Nueva España aveau să fie primiţi cu braţele deschise şi că dorinţele pe care Stăpânul le pusese în scrisori aveau să fie îndeplinite cu dragă inimă.

Pe la prânz am pornit înapoi, iar pe drum trecătorii întâmpinau trăsura noastră cu urale, la fel ca la dus.

— Fiindcă n-avem altă cale, le-am zis eu solilor disperaţi, cred că o să mă duc singur în Spania ca să aduc un răspuns bun.

Ei tăceau. Nu de supărare, ci pentru că nu ştiau ce trebuie să facă. Încetul cu încetul, i-am adus exact unde voiam…

De la conacul guvernatorului, solii se întoarseră la mănăstire cu speranţele spulberate. În clipa în care coborâră din trăsură, din mulţimea care înălţa urale, se desprinse un indian. Acesta îl trase de mânecă pe samurai cu îndârjire. Pe spate îi atârna o coadă împletită, iar în ochi avea o lucire stranie. Uimit, samuraiul se opri în loc, iar indianul îi şopti repede ceva. Din pricina mulţimii gălăgioase, samuraiul nu înţelese cuvintele sale, aşa că omul mai zise o dată:

— Sunt… japonez.

Samuraiul rămase mut de uimire. Într-unul din satele prin care trecuseră pe drumul de la Acapulco la Mexico auzise de existenţa unui alt japonez, dar nici prin cap nu-i trecuse că avea să-l întâlnească atât de curând şi într-un loc atât de neaşteptat. Fără să se clintească, omul îl strângea zdravăn de mânecă de parcă ar fi adulmecat izul Japoniei în chipul şi în hainele samuraiului. În cele din urmă, dintre buzele întredeschise îi scăpă un soi de geamăt, iar din ochii trişti, lacrimi fierbinţi i se prelinseră pe obraji.

— Trăiesc în satul Tecali, zise omul la fel de repede ca mai înainte. Însă, vă rog, să nu le spuneţi despre mine acelor *padres*, căci am fost

călugăr, dar m-am lepădat de credinţa creştină.

Velasco se apropia pe jos. Cum îl zări, omul zise în grabă:

— Satul Tecali. Aproape de Puebla. Satul Tecali.

Apoi se pierdu în mulţime. Când, în cele din urmă, samuraiul îşi reveni din uluială şi îl căută cu privirea prin mulţime, din mijlocul oamenilor, chipul acela plâns îl privea ţintă zâmbindu-i.

Odată întorşi în camerele lor, samuraiul le povesti şi celorlalţi întâmplarea. Ochii lui Nishi scânteiau.

— Hai să mergem la Tecali! Ar putea să ne fie de folos ca tălmaci.

— Crezi că putem să ne ducem fără ştirea lui Velasco? rânji dispreţuitor Tanaka Tarōzaemon, după cum îi era obiceiul. Nu putem face nimic fără Velasco. Suntem la cheremul ticălosului ăstuia.

— Tocmai de aceea avem nevoie de un alt tălmaci.

— N-o să ne fie de nici un folos, clătină din cap şi Matsuki. N-a zis el cu gura lui să nu-l dăm în vileag faţă de vreun *padre* fiindcă s-a lepădat de credinţa creştină?

Aşa cum făcea de obicei când aveau loc astfel de discuţii, samuraiul stătea într-un colţ fără să zică nimic. Tăcea, pe de o parte pentru că nu se pricepea la vorbe, iar pe de alta, pentru că îl caracteriza acea sfială specifică oamenilor din valea lui. Avea tot timpul sentimentul că ai numai de pierdut atunci când te contrazici cu cineva şi după aceea îi porţi pică. Trebuia să vorbeşti numai după ce-ţi măsurai bine gândurile şi sentimentele. Aşa era firea ţăranilor din vale, iar samuraiul era şi el la fel ca ei.

— Şi atunci, o să stăm cu mâinile în sân şi o să jucăm doar după cum ne spune senior Velasco?

La întrebarea lui Nishi, atât Matsuki, cât şi Tanaka rămaseră tăcuţi. Nici unul nu se putea hotărî cum era mai bine să facă.

— O să rămânem în Mexico până atunci?

Nishi repetă întrebarea parcă în batjocură sau ca să se răzbune pe Tanaka pentru că acesta îl mustra mereu.

— Senior Velasco spunea că se va duce singur în Spania.

— Velasco n-are deloc de gând să plece singur în Spania! clătină Matsuki din cap. În adâncul inimii speră să-l urmăm şi noi.

Matsuki era în centrul atenţiei. Felul său zeflemitor şi batjocoritor de a vorbi nu-i plăcea deloc samuraiului, dar nu putea să nu recunoască faptul că Matsuki era ascuţit la minte.

— De unde ştii? întrebă Tanaka.

— Puneţi-vă în locul lui Velasco! Fără îndoială, cel mai înţelept plan pentru el este să-i ducă pe solii japonezi în Spania, să intre cu pompă în capitală şi să-şi arate meritele în faţa superiorilor şi a confraţilor săi. Puteţi să vă daţi seama ce gândeşte Velasco dacă vă aduceţi aminte cât de plin de sine s-a purtat după ce i-a creştinat pe negustori chiar aici în Mexico. Spania e ţara lui de baştină. Dacă îi va creştina pe solii japonezi în faţa regelui, dregătorilor de rang înalt şi preoţilor creştini din capitala ţării sale natale, atunci va câştiga mult mai mult respect. Ăsta este ţelul său.

— Atunci, poate ar fi mai bine să nu muşcăm momeala şi să nu ne ducem în Spania.

Nishi îi cuprinse cu privirea pe ceilalţi. Samuraiul, care de obicei în astfel de situaţii tăcea mâlc, zise mai mult ca pentru sine:

— Dar dacă pentru începerea negoţului dintre Sfatul Bătrânilor şi Nueva España ar fi nevoie să ne ducem în Spania…

Cu braţele încrucişate, Tanaka încuviinţă şi el din cap:

— Hasekura are dreptate. Oricare ar fi planurile lui Velasco, noi trebuie mai întâi de toate să ne îndeplinim însărcinarea.

— Ar fi bine să vă mai gândiţi! O umbră de zâmbet apăru pe chipul lui Matsuki. În primul rând, Sfatul Bătrânilor ne-a poruncit să ne ducem însărcinarea la bun sfârşit şi să ne întoarcem acasă cât mai repede. Dacă plecăm în Spania, o să ajungem înapoi în Japonia mult mai târziu.

— Chiar dacă o să ne întoarcem târziu… chiar dacă o să dureze doi ani, mai întâi de toate trebuie să ne ducem la bun sfârşit însărcinarea.

— Atunci, dumneata, senior Tanaka, pentru folosul însărcinării ai să te creştinezi în Spania după cum o să-ţi poruncească Velasco? Matsuki îl luă peste picior pe Tanaka, ştiind că acesta dispreţuia creştinismul.

— Ar fi chiar atât de rău să ne facem creştini? se amestecă în discuţie Nishi. Şi negustorii s-au făcut creştini de dragul negoţului. Dacă ne va folosi…

— Nu vorbi prostii!

Înverşunarea din glasul lui Matsuki îi uimi pe toţi. Umbra de zâmbet zeflemitor de pe faţă i se şterse.

— Nishi, nu trebuie să ne facem creştini, nici măcar cu ţelul de a ne îndeplini însărcinarea!

— De ce?

— Tu nu ştii nimic.

Matsuki îl ţintui cu privirea pe Nishi de parcă i-ar fi fost milă de el.

— Nu ştii nimic despre luptele care se dau înlăuntrul Sfatului. Nu te-ai gândit niciodată de ce pentru călătoria asta au fost aleşi drept soli nişte ostaşi ca noi.

— Nu m-am gândit. Dumneavoastră v-aţi gândit, senior Matsuki?

Nishi şi Tanaka se uitau cu luare-aminte la Matsuki aşteptând răspunsul său.

— Numai la asta m-am gândit cât am călătorit pe corabie. Şi am descoperit câteva pricini.

— Ce pricini?

— În primul rând Sfatul vrea să pună capăt petiţiilor prin care ostaşii cer să li se dea înapoi pământurile de odinioară. Au trimis în călătoria asta anevoioasă câţiva ostaşi. Dacă pe drum o să sfârşim pe fundul vreunui ocean laolaltă cu ierburile de mare, cu atât mai bine. Dacă n-o să ne îndeplinim cum trebuie însărcinarea asta grea, ne vor pedepsi, chipurile,

pentru nesupunere, ca să le fie învăţătură de minte şi celorlalţi ostaşi. Ăsta este planul Sfatului.

— Ce prostie! sări Tanaka din pat ţinându-se cu mâinile de genunchi. Mie seniorul Shiraishi mi-a spus limpede că Sfatul Bătrânilor va mai cântări o dată chestiunea pământurilor mele de odinioară dacă îmi voi duce la bun sfârşit însărcinarea de sol.

— Seniorul Shiraishi? pe faţa lui Matsuki înflori din nou un zâmbet zeflemitor. Numai că Sfatul Bătrânilor nu este alcătuit doar din seniorul Shiraishi. Mai sunt şi înalţii oficiali care nu privesc cu ochi buni faptele seniorului Shiraishi. În frunte cu seniorul Ayugai. Spre deosebire de seniorul Shiraishi, acesta îi dispreţuieşte şi pe creştini, şi pe Velasco. Încă de la început s-a împotrivit ca Velasco să fie tălmaciul nostru. Seniorul Ayugai socoteşte că răspândirea credinţei creştine ne va aduce numai rele.

— Atunci de ce chiar şi Măriile Lor *naifu* şi shōgunul şi-au dat încuviinţarea pentru călătoria noastră?

— Seniorul Ayugai crede că e vorba de o capcană pentru Stăpânul nostru pusă la cale de către clanul shōgunului. Cum Stăpânul, la fel ca şi alţi mari seniori, are o putere greu de nimicit, Edo i-a întins această capcană pentru ca într-o bună zi să-l poată zdrobi, aşa socoteşte seniorul Ayugai. De aceea el şi sprijinitorii lui s-au împotrivit faţă de numirea unuia izgonit din Edo ca Velasco. Părerea seniorului Shiraishi a avut până la urmă o greutate mai mare, dar, cel puţin, la capătul discuţiilor Sfatul Bătrânilor a încuviinţat să nu mai fie trimişi oficiali de rang înalt ca soli. În locul lor, au fost aleşi nişte ostaşi de rang mic, ca noi.

Matsuki vorbea despre desfăşurarea evenimentelor atât de clar, de parcă ar fi fost el însuşi martor la discuţiile dinăuntrul Sfatului. Nici samuraiul, nici Tanaka cel nepriceput la vorbe, nici tânărul Nishi nu puteau să-l contrazică pe Matsuki în judecata lui temeinică. Însă, deşi uimiţi, cei trei simţeau cum îi ustură pe gât ceva cu neputinţă de înghiţit.

Tanaka nu se mai putu stăpâni:

— Toate astea sunt presupuneri de-ale tale…

— Bineînţeles, sunt presupunerile mele.

— Nu cred o iotă!

— Poţi să-mi dai dreptate sau nu, după cum doreşti, se avântă din nou Matsuki. Dar trebuie să le spun ceva seniorului Hasekura şi lui Nishi. Nu vă lăsaţi păcăliţi de înverşunarea lui Velasco! De veţi cădea în plasa acestui om viclean, chiar şi doar de dragul însărcinării ce v-a fost dată, s-ar putea ca acest lucru să însemne sfârşitul vostru odată întorşi acasă. Dacă până la întoarcerea noastră seniorul Shiraishi o să-şi piardă puterea în Sfatul Bătrânilor şi dacă seniorul Ayugai şi ai lui or să ajungă să ţină frâiele în locul său, n-or să se mai poarte la fel nici cu noi. În timpul acestei călătorii trebuie să ne pregătim pentru orice schimbare de pe domeniul Stăpânului.

Îl durea capul. Matsuki şi Tanaka se contraziceau mai departe. Samuraiul îşi dorea să fie singur. Se strecură încet afară din cameră. Coridorul mănăstirii era cufundat în linişte, căci vremea siestei încă nu se terminase. Din coridor ieşi în grădina interioară. În spatele iazului, un bărbat sfrijit cu capul atârnând fără vlagă era răstignit pe o cruce. Apa din fântâna arteziană dădea pe de lături susurând. Împrejurul statuii se deschiseseră ca o flacără nişte flori pe care nu le mai văzuse în Japonia.

Un simplu ostaş ca el, care crescuse în vale şi trăise socotind acel petic de pământ o lume întreagă, nu înţelegea nimic din treburile politice ale ţării, despre care vorbea Matsuki. Nici nu-i trecuse vreodată prin cap că înlăuntrul Sfatului se duc lupte tainice şi complicate, necunoscute lui. El venise în această călătorie răspunzând cu toată inima poruncii seniorului Shiraishi. Însă Matsuki zicea că nişte ostaşi ca ei fuseseră aleşi drept soli pe de o parte pentru ca Sfatul să îngroape nemulţumirea ostaşilor care doreau să-şi schimbe domeniile, iar pe de altă parte din pricina luptei duse

înăuntrul Sfatului între seniorul Shiraishi şi seniorul Ayugai şi sprijinitorii săi.

Se frecă la ochi cu degetele, apoi se uită dus pe gânduri la florile ca nişte limbi de foc şi ascultă clipocitul fântânii. „De aici din Nueva España… până în ţara îndepărtată a Spaniei. Poate că am să mă duc“, murmură el aducându-şi aminte de chipul soţiei sale, Riku. „Nu am altă cale decât să dau crezare cuvintelor seniorului Shiraishi.“

Dar nu era vorba numai despre asta. Simţea în adâncul inimii o împotrivire faţă de atotştiutorul Matsuki. De asemenea, voia să se răzvrătească împotriva plăsmuirilor lui Matsuki despre planurile Sfatului.

Auzi zgomot de paşi în spatele lui. Era Nishi care scoase un oftat:

— Ce-am obosit!

— Din pricina lui Matsuki, încuviinţă samuraiul din cap. Mereu gândeşte rău despre toate. Mie asta nu-mi place deloc.

— Senior Matsuki spune că unul dintre noi ar trebui să se întoarcă acasă odată cu negustorii şi să dea seamă în faţa Sfatului despre cum stau lucrurile aici, iar ceilalţi soli să rămână în Mexico. Spune că ajunge să înmânăm scrisorile Stăpânului către oficialii din Nueva España ca să ne îndeplinim datoria. Şi că, după aceea, mai trebuie doar să rămânem aici şi să aşteptăm veşti de la Velasco din Spania.

— Nu aşa ne îndeplinim însărcinarea. Seniorul Shiraishi ne-a spus să avem grijă s-o ducem la bun sfârşit. Îmi aduc bine aminte cuvintele lui. Eu nu sunt de partea lui Matsuki.

— Atunci veţi merge şi dumneavoastră în Spania? Vreau să merg şi eu. Îmi îndeplinesc îndatorirea, dar în acelaşi timp acum sufletul mi-e fermecat de ţări necunoscute şi de oraşe nemaiîntâlnite. Vreau să aflu cât de largă este lumea.

Oceanul învolburat de talazuri muşcând unele din altele. Prin faţa ochilor îi trecu imaginea nesfârşită a mării fără nici o umbră de uscat cât vezi cu ochii. Tânărul Nishi voia să vadă cât mai mult din lumea aceea

nemărginită. Însă, pentru el, doar gândul de a pătrunde în vastitatea aceea era nespus de chinuitor. Era istovit. Deodată, dorinţa de a se întoarce înapoi în vale îi cotropi sufletul. Îl privi pe Nishi pizmuitor.

Tanaka se arătă şi el în grădina interioară. Arunca pietricele în iaz, pesemne furia nu i se domolise încă.

— Şi deşteptul ăla… îl sudui el pe Matsuki.

Însă nici el nu părea hotărât. Se aşeză fără vlagă pe un scaun din grădină şi, zărindu-i pe samurai şi pe Nishi, spuse:

— Hasekura, orice-ar zice Matsuki, n-avem nici o altă speranţă să răzbatem dacă nu ne îndeplinim îndatorirea, nu-i aşa? Eu unul nu înţeleg o iotă din dedesubturile Sfatului, dar… ca să-mi primesc înapoi pământurile de odinioară, cu rangul meu de ostaş… n-am avut altă cale decât să pornesc în călătoria asta.

Chipul plecat al lui Tanaka era înnegurat de tristeţe, iar glasul îi tremura de parcă ar fi plâns.

Pe înserat samuraiul trecu pe la cei trei însoţitori ai săi. În loc de odăi, negustorii şi însoţitorii primiseră la mănăstire nişte aşternuturi de paie întinse pe coridor şi acestea erau camerele lor de dormit.

Cum îl văzură pe samurai, cei trei se ridicară. Samuraiul îi chemă printr-un semn la marginea coridorului. Simţind ceva de rău augur în înfăţişarea sa ţeapănă, însoţitorii aşteptau cuvintele stăpânului cuminţi ca nişte câini.

— Trebuie să mergem mai departe în călătoria noastră, zise samuraiul clipind. O să trecem încă o dată oceanul şi o să ajungem într-o ţară îndepărtată.

Samuraiul băgă de seamă că Ichisuke şi Daisuke tremurau.

— S-a hotărât ca senior Matsuki şi negustorii să rămână aici, să se urce pe corabie la sfârşitul anului şi să se întoarcă la Tsukinoura.

Apoi samuraiul spuse dintr-o suflare cuvintele cele mai dureroase pentru însoţitorii săi:

— Însă noi şi ceilalţi doi soli… o să ne ducem în Spania.

Yozō nu făcea decât să-l privească ţintă pe samurai fără să spună o vorbă. Cu toate acestea, samuraiul ştia că, orice ar fi făcut Ichisuke şi Daisuke, Yozō n-avea să-l părăsească. Ştia că Yozō, la fel ca şi el, nu se împotrivise niciodată propriului său destin.

1. Biscuiţi de orez.
2. Pastă de fasole.
3. Agava este o plantă din familia *Agave salminae* cu frunze lungi de până la doi metri, late şi groase, cu spini pe margine. Planta are multiple întrebuinţări în industria textilă, în cosmetică, în medicină etc., motiv pentru care mai este cunoscută şi sub numele de „arborele minunilor“.

Capitolul V

Am făcut tot ce se cuvenea. Plec cu inima împăcată din Mexico. Bunul arhiepiscop şi, desigur, stareţul mănăstirii franciscane au scris la Madrid despre înfăptuirile mele ca misionar şi despre botezul unui număr mare de negustori japonezi creştinaţi de mine. De asemenea, guvernatorul Acuña a povestit sfetnicilor de la curte că negoţul cu Japonia poate fi folositor şi pentru a stăvili înaintarea ţărilor protestante în această parte a lumii. Ca să zădărnicim planurile Ordinului Sfântul Petru aceste două scrisori sunt mai preţioase decât orice scrisoare de recomandare. Pot spune că şederea mea în Mexico a fost rodnică.

Ziua plecării se apropie, iar vremea e încă bună. Eu ţin slujbele la mănăstire şi îi împărtăşesc pe negustorii japonezi proaspăt botezaţi. Fără îndoială că s-au făcut creştini de dragul câştigului. Însă, oricare le-a fost ţelul, au intrat în legătură cu Dumnezeu. Iar cel ce L-a întâlnit pe Dumnezeu nu mai poate fugi de la faţa Lui. Graţie botezului, neguţătorii japonezi şi-au putut vinde marfa negustorilor de aici, cumpărând, pe de altă parte, lână şi ţesături din belşug. Peste patru luni îşi vor încărca mărfurile pe corabie şi se vor întoarce în Japonia, unde vor dobândi câştiguri mari pe ele.

— *Padre*, când vă veţi întoarce în Japonia, îmi mulţumeau negustorii numai zâmbet, vă vom aştepta cu o biserică nouă, ridicată de noi.

Ce vorbe frumoase! Mai cu seamă omul acela cu dinţi îngălbeniţi m-a tras deoparte pe furiş şi mi-a şoptit că, dacă voi face în aşa fel încât el să stăpânească singur întreg negoţul cu lână, atunci o să dea întotdeauna pentru ordinul nostru a zecea parte din câştigurile lui. Planurile mele n-au fost greşite. Este o bucurie pentru mine să-mi închipui cum oraşul acela

de la poalele castelului se va preschimba într-o capitala creştină, mai înfloritoare chiar decât Nagasaki.

Însă nu toate mi-au mers fără cusur. Întocmai după cum am presupus, solii au venit să-mi spună că vor merge şi ei după mine în îndepărtata Spanie, dar s-au hotărât ca unul dintre ei, şi anume Matsuki Chūsaku, să rămână în Mexico şi să se întoarcă în Japonia împreună cu negustorii. Îmi închipuiam că mă vorbeşte de rău faţă de ceilalţi soli, dar mi se pare ciudat că se rupe de camarazii lui şi că se leapădă de datoria de sol fără s-o ducă până la capăt. Negreşit, trebuie să aibă un temei al său, dacă are curajul să se întoarcă acasă aşa de repede, mai ales că Sfatul Bătrânilor îl va mustra pentru o astfel de faptă. Chiar am sentimentul că, de fapt, Matsuki n-a fost trimis ca sol, ci cu însărcinarea poruncită de Sfatul Bătrânilor de a mă urmări pe mine şi de a da apoi seamă despre faptele mele. Japonezii folosesc mereu asemenea şiretlicuri.

Cu toate acestea, dacă privesc lucrurile dintr-un alt unghi, lipsa lui Matsuki este, de asemenea, bine-venită pentru mine. O să-mi fie mai uşor în călătoria ce va urma să fac totul după bunul meu plac, doar cu tânărul Nishi Kyūsuke, cu Hasekura Rokuemon care este întruchiparea devotamentului şi cu Tanaka Tarōzaemon care, deşi se umflă în pene ca un cocoş, nu este la fel de ascuţit la minte precum Matsuki. Tocmai de aceea, chiar dacă-l văd pe Tanaka răstindu-se la Matsuki, încerc să-l domolesc.

Însă altceva mă îngrijorează pe mine. E vorba de răzmeriţele stârnite pe drumul către Veracruz de tribul Huaxteca. Guvernatorul spune că nu ne poate da gărzi.

Răzmeriţele au apărut din pricina greşelilor făcute de neghiobii de moşieri din Spania. La început, regele le-a îngăduit seniorilor spanioli care au venit în Nueva España drept colonişti să fie stăpâni de ogoare şi de păşuni, întocmai ca nişte nobili, dar ei s-au folosit de acest drept punându-i pe indieni la munci istovitoare, ca şi cum ar fi fost stăpânii lor,

şi răpindu-le până şi puţinul pământ pe care aceştia îl mai aveau. Ordinul nostru s-a împotrivit mereu acestor moşieri şi răzmeriţele de acum au apărut tot din pricina samavolniciei lor. Cei din tribul Huaxteca erau înainte liniştiţi şi n-aveau alte arme în afară de pietre, însă acum am auzit că au până şi puşti.

Neghiobi ca aceşti moşieri se găsesc în orice ţinut cucerit. Stăpânii de aici n-au avut înţelepciunea de a-şi asigura câştigurile dându-le în acelaşi timp şi indienilor partea lor. Dacă e să o spunem pe şleau, atunci starea lucrurilor de aici seamănă ca două picături de apă cu încercările neizbutite de propovăduire din Japonia. Greşeala de a ţine morţiş numai la voinţa noastră şi de a nu lua în seamă felul de a gândi şi sentimentele japonezilor apare şi aici, în Nueva España, sub un alt chip, acela al luptelor dintre moşieri şi indieni.

Din păcate, drumul nostru trece prin locurile în care se află răsculaţii. Însă nu le-am spus nimic solilor japonezi despre acest lucru şi i-am rugat şi pe călugării de la mănăstire să păstreze tăcerea. Dacă solii ar da cumva înapoi aflând despre răzmeriţe, planurile mele s-ar da şi ele peste cap.

De câteva zile, am citit din „Corinteni“ şi m-am tot gândit la primejdiile prin care a trecut Sfântul Pavel în călătoriile sale de propovăduire. „Deseori am fost în călătorii, în primejdii pe râuri, în primejdii din partea tâlharilor, în primejdii din partea celor din neamul meu, în primejdii din partea păgânilor, în primejdii în cetăţi, în primejdii în pustie, în primejdii pe mare“[1], scrie apostolul. Toate acestea pentru a răspândi învăţăturile Domnului printre popoarele păgâne. Întocmai ca şi Sfântul Pavel, nici eu n-am să preget „în privegheri adeseori, în foame, în sete şi în frig“[2]. Pentru că eu am de răspândit învăţăturile Domnului în Japonia. Tocmai insulele acelea mici care seamănă cu un inorog sunt meleagul pe care mi l-a dat Dumnezeu de cucerit, iar sentimentul că ele sunt câmpul meu de luptă mă cuprinde chiar şi acum, după ce am ajuns în Nueva España, mai puternic de fiecare dată când îmi spun rugăciunea.

Cu două nopţi înainte de plecare, bunul stareţ al mănăstirii noastre i-a invitat pe japonezi la un ospăţ de rămas bun. Negustorii au băut vin şi au cântat ca la nunta din Cana. Cântecele japonezilor ne păreau plicticoase şi monotone, însă călugării care stăteau cu noi la masă spuneau că seamănă întrucâtva cu cântecele indienilor. La acest ospăţ, japonezii, puţin chercheliţi, au mărturisit pentru prima dată râzând că le-a fost greu să respire aerul subţiat de pe înălţimile oraşului Mexico şi că abia au îndurat uleiul de măsline şi mirosul mâncărurilor ce le-au fost servite. Tanaka a băut vârtos, fără a fi câtuşi de puţin ameţit. Solii n-au uitat nici o clipă buna-cuviinţă japoneză cât au mâncat, atrăgându-şi astfel adânca preţuire a călugărilor.

Ospăţul s-a încheiat. Tocmai părăseam sala de mese împreună cu ceilalţi călugări şi mă îndreptam spre altar cu mâinile împreunate pentru rugăciunea de seară, când m-a oprit Matsuki. În timp ce fiecare cerceta gândurile celuilalt, fără să arătăm nimic pe chipurile noastre, am schimbat câteva cuvinte de rămas bun.

— *Padre*, îmi vorbi el cu căldură, n-o să ne mai întâlnim de aici înainte.

— De ce? După ce-mi duc însărcinarea la bun sfârşit, o să mă întorc şi eu în Japonia…

— Nu, să nu mai veniţi în Japonia!

— De ce? am dat eu din cap cu hotărâre.

— *Padre*. Matsuki îşi ridică privirea către mine parcă implorându-mă. De ce vreţi dumneavoastră să semănaţi discordia pe pământurile noastre?

— Să semăn discordia? Nu înţeleg.

— Noi… nu, nu e vorba numai de noi. Întreaga Japonie a trăit până acum în pace. De ce aţi venit voi, preoţii, să ne tulburaţi pacea?

— N-am venit să vă tulburăm. Vrem doar să vă împărtăşim şi vouă adevărata fericire.

— Adevărata fericire? Chipul lui Matsuki se schimonosi într-un zâmbet chinuit. Adevărata fericire pe care o propovăduiţi voi, misionarii, e prea copleşitoare pentru Japonia. Un leac prea puternic se preschimbă în otravă pentru unii oameni. Fericirea despre care vorbiţi dumneavoastră este pentru Japonia acel leac devenit otravă. Am înţeles limpede acest lucru de când am venit în Nueva España. Această ţară ar fi trăit şi ea în pace de n-ar fi venit aici vasele spaniole. Fericirea dumneavoastră a tulburat-o.

— A tulburat…

Mi-am dat seama ce voia Matsuki să spună.

— Nu tăgăduiesc că într-adevăr s-a vărsat mult sânge. Dar ne-am răscumpărat vina. Indienii au învăţat multe de la noi… Dar mai ales au aflat drumul către fericire.

— Atunci vreţi să faceţi şi din Japonia ceea ce aţi făcut din Nueva España?

— Eu? Nu sunt atât de neghiob. Eu vreau doar să-i dau Japoniei câştiguri ca să dobândesc încuviinţarea de a răspândi învăţătura creştină.

— Japonia va învăţa bucuroasă din înţelepciunea şi din iscusinţa la care ne întrec ţările dumneavoastră, *padre*. Dar altceva nu ne mai trebuie.

— La ce bun să copiaţi numai iscusinţa noastră? La ce bun să luaţi doar înţelepciunea noastră? Iscusinţa şi înţelepciunea izvorăsc din sufletul care caută fericirea întru Domnul.

— Fericirea de care vorbiţi dumneavoastră, *padre*, repetă Matsuki, e o pacoste pentru insula noastră mică.

Ne-am contrazis îndelung, fără ca nici unul dintre noi să dea înapoi de la părerea lui. La sfârşit, Matsuki tăcu, mă ţintui cu o privire parcă plină de ură, îmi întoarse spatele şi se depărtă. Am avut sentimentul că nu aveam să-l mai văd a doua oară, întocmai după cum spusese şi el.

În ziua plecării vremea era frumoasă.

Adunaţi la ieşirea mănăstirii, negustorii le urau într-un glas rămas bun şi călătorie uşoară. Cei trei soli le încredinţară scrisori şi daruri pentru familiile lor, căci negustorii aveau să ajungă acasă înaintea lor. Samuraiul scrisese şi el seara trecută două scrisori, una pentru unchiul şi alta pentru fiul cel mare.

„Îţi scriu numai câteva rânduri. Mai întâi de toate, aici totul e bine, Yozō, Ichisuke şi Daisuke n-au păţit nimic. Doar Seihachi, din păcate, a murit pe vas. Să fii cuminte şi să o asculţi pe mama. Aş mai avea încă multe să-ţi povestesc, dar îţi scriu în grabă.“

Nu-i plăcea deloc această scrisoare pentru că nu fusese în stare să scrie nici măcar a mia parte din simţămintele ce-l copleşeau. Apoi se gândi la chipul trist al soţiei sale care, fără îndoială, avea să recitească scrisoarea adresată lui Kanzaburō de nenumărate ori.

Solii şi Velasco mergeau călare, iar însoţitorii lor duceau de căpăstru măgarii încărcaţi cu desagi. Printre negustori, stareţul şi călugării îi petreceau făcându-le cu mâna. Soarele strălucea. În clipa în care samuraiul puse piciorul pe scara şeii, Matsuki alergă înspre el ca din puşcă.

— Ascultă, îl apucă el zdravăn de pulpana hainei. Ai grijă de tine, nu uita să ai grijă de tine!

Samuraiul era uimit.

— Sfatul Bătrânilor n-o să ridice nici măcar un deget pentru un simplu ostaş. Din clipa în care am devenit soli, ne-am prins în vârtejul politicii. Iar în mijlocul vârtejului, nu te mai poţi bizui decât pe tine însuţi!

Samuraiul se simţi dezgustat de vorbele lui isteţe. Dădu să strige: „Am încredere în Sfatul Bătrânilor!“, dar îşi înghiţi cuvintele.

De pe cal, samuraiul îşi înclină capul în faţa călugărilor şi negustorilor care le făceau cu mâna. Printre ei stătea şi Matsuki cu braţele încrucişate. Îl copleşi invidia la gândul că ei aveau să se întoarcă în Japonia înaintea lui. Dar samuraiul primise mereu totul cu supunere cât trăise în vale, iar

acum îşi primea tot fără crâcnire soarta ce-i era dată. Yozō, Ichisuke şi Daisuke îl urmau în tăcere îndrumându-şi măgarii.

La fel ca la urcuşul de la Acapulco la Mexico, şi de data aceasta în faţa convoiului se întindea un câmp sălbatic cu agave şi cactuşi. Pe măsură ce coborau de pe platourile înalte ale oraşului Mexico spre şes, arşiţa devenea din ce în ce mai chinuitoare. Indienii care munceau ogoarele încetau lucrul, iar copiii care păşteau oi şi capre de munte se opreau şi se uitau lung la alaiul neobişnuit de japonezi.

O pasăre plutea domol, purtată de curenţii de aer pe cerul care din pricina soarelui arzător bătea mai degrabă în culoarea micăi decât în azuriu. Era primul vultur pleşuv pe care-l vedeau japonezii în viaţa lor. Câmpurile sălbatice se preschimbară în ogoare neroditoare de porumb şi în livezi de măslini, dar după o vreme locul acestora era din nou luat de deşertul plin de cactuşi. Acolo unde erau ogoare se ridicau câteva colibe indiene cu pereţi din chirpici şi acoperişuri din frunze şi ramuri de copac pe care se odihneau câţiva vulturi pleşuvi.

Japonezii trecură prin câteva sate părăsite ale căror ziduri de piatră se mai zăreau încă pe dealurile presărate cu şuviţe subţiri de granit. Prin pieţele pustii, şuiera un vânt uscat. Auzind şuierul vântului, samuraiul îşi aduse aminte de cuvintele pe care Matsuki i le strigase ca şi cum l-ar fi învinuit: „În vârtejul politicii, nu te mai poţi bizui decât pe tine însuţi!“

Tanaka întrebă dacă satele fuseseră părăsite din pricina foametei.

— Nu din pricina foametei. Înaintaşul nostru pe nume Cortez a ras de pe faţa pământului aceste ţinuturi indiene cu mai puţin de o sută de ostaşi, zise Velasco mândru parcă de răspunsul său.

„Ce rost are să mă tot gândesc?“ îşi zise samuraiul în timp ce se legăna în şa. „Un om fără prea multă minte ca mine ar face bine să se gândească doar la îndeplinirea sarcinii sale. Fără îndoială că aşa mi-ar fi spus şi tata, dacă ar mai fi trăit.“

Ajunseră la un râu. Apa din albie era secată de-a binelea. În faţă se ivi un munte golaş presărat cu granit. Ajunşi până în vârful său, văzură un alt munte, uriaş, ce se înălţa semeţ în zare cu piscurile înzăpezite. Era atât de înalt şi de falnic încât nu putea fi asemuit cu nici un munte de pe domeniul Stăpânului. Tânărul Nishi scoase un strigăt de uimire.

— E mai înalt chiar şi decât Fuji[3]?

Velasco se întoarse către tânăr şi îi zâmbi cu milă.

— Fireşte că e mai înalt! Se numeşte Popocatepetl.

Emoţionat peste măsură, Nishi repetă cuvintele pe care le mai spusese şi altă dată:

— Lumea este cu adevărat… largă!

Muntele cel uriaş rămase tot timpul în faţa japonezilor câtă vreme coborâră dealul în şir indian, ca nişte furnici. Oricât de mult mergeau, tot nu se apropiau de muntele cel uriaş. Neclintit şi cufundat în linişte, muntele uriaş scruta parcă lumea oamenilor. Privindu-l, samuraiului îi părea din ce în ce mai mult că părerile lui Matsuki nu erau decât nişte lucruri mărunte. Deja păşea într-o lume care lui Matsuki avea să-i rămână pe veci necunoscută.

În amurgul celei de-a cincea zile, leoarcă de sudoare şi secătuiţi de puteri, japonezii ajunseră într-un oraş. Zidurile sale se înălţau în depărtare. Când se apropiară, aerul se mai răcori, adiind a mireasmă de copaci, a parfum de flori şi a miros de viaţă. După ce umblaseră atâta amar de vreme prin deşerturile dogorite de soare, japonezii sorbiră adânc aerul acela, întocmai ca şi cum ar fi băut apă.

— Acesta este oraşul Puebla.

Cum dădură cu ochii de japonezi, străjerii care păzeau poarta cetăţii dispărură degrabă. Velasco opri convoiul ridicându-şi mâinile şi coborî de pe cal ca să le arate străjerilor permisul de trecere de la guvernator, dar nu băgă de seamă cum se uitau cei trei soli unul la altul. Puebla. Mai auziseră o dată de numele acestui oraş. Japonezul care semăna leit cu un indian

vorbise despre acest oraş. Satul care se cheamă Tecali, aproape de oraşul Puebla. Satul Tecali. Omul repetase repede acest nume.

În cele din urmă, convoiul dobândi încuviinţare şi trecu pe sub poarta cetăţii. La fel ca în Mexico, şi aici era o piaţă. Indienii cu părul împletit ce stăteau pe jos cuprinzându-şi genunchii cu braţele arătau ca nişte statui. Întinseseră la vânzare legume şi fructe, vase de lut numite *talavera*, şaluri lungi numite *sarapes*, sau pălării cu boruri largi, *sombreros*. Printre mărfuri treceau turme de capre de munte sunându-şi talăngile. Indienii nu se arătau deloc uimiţi de japonezi, socotind, probabil, că făceau parte din cine ştie ce trib de la munte. Sufletul samuraiului era cuprins de un dor sfâşietor după valea sa. Se gândea la soţia şi la copiii săi şi la ce făceau ei în clipa aceea. Dorul era pricinuit poate de faptul că sosise în sfârşit în acest loc plin de viaţă după ce străbătuse vreme îndelungată deşerturile neprimitoare.

Călăuziţi de Velasco, japonezii se îndreptară înspre mănăstirea Sfântul Francisc din Puebla. Deprinşi deja cu obiceiurile acestei ţări după şederea în Mexico, strânseră mâinile călugărilor ieşiţi în întâmpinarea lor şi salutară cu un zâmbet larg şi o înclinare uşoară a capului, deşi nu înţelegeau o iotă din ce spuneau. Li se dădu o încăpere mare prin ale cărei ferestre deschise pătrundea mireasma florilor.

— Ce veţi face? îl întrebă Nishi pe samurai în şoaptă în timp ce-şi scotea pantalonii prăfuiţi. O să-l căutaţi pe japonezul acela?

— Aş vrea să-l caut, dar am o sarcină de îndeplinit, zise samuraiul coborându-şi şi el glasul ca să nu-l audă Tanaka. Dar a aflat fără îndoială că suntem în Puebla. Am sentimentul că o să se arate iarăşi.

Se lăsă noaptea. Odată isprăvită cina, se întinseră în aşternuturi ascultând dangătul prelung al clopotului care răsuna şi aici, la fel ca în Mexico. Clopotul bătea necontenit în catedrala din piaţa mare a oraşului, ridicată cu treisprezece ani în urmă. Ascultându-l, japonezii, obosiţi după drumul prin deşert, căzură într-un somn adânc. După o vreme, se auziră

paşi pe coridor şi Velasco veni cu o lumânare în mână şi se uită înăuntru. După ce se încredinţă că toţi dormeau liniştiţi, se îndepărtă în vârful picioarelor.

În vis, era din nou în valea sa. Un cer jos, plumburiu, care stătea să cearnă ninsoare, acoperea lacul. Învăluiţi în nişte haine de paie numite la ei în vale „velinţe“ şi încălţaţi cu cizme de paie, samuraiul şi Yozō aşteptau cu suflarea tăiată la marginea apei presărate ici-colo cu zăpadă îngheţată. Dintr-un desiş de trestii uscate, se zărea luciul întunecat al apei unde se adunase un pâlc de răţuşte. Yozō îl bătu pe umăr şi îi arătă sub un pom, singuratică pe lac, o lebădă albă cu gâtul lung scufundat în apă. Era o pasăre călătoare căreia ţăranii îi ziceau pasăre dalbă.

Samuraiul încuviinţă din cap. Asculta pufăitul lui Yozō care sufla în cărbunii aprinşi. Se întrebă visător din ce ţară venise pasărea aceea albă. În fiecare an, odată cu venirea iernii, stoluri de lebede albe pluteau pe cer şi poposeau negreşit în vale. Traversau oceanul venind din ţări îndepărtate şi necunoscute.

La semnul lui Yozō, samuraiul îşi îndesă repede degetele în urechi. Sunetul puştii se abătu peste mlaştină ca un tunet răzleţ. Câteva cârduri de raţe se înălţară în zbor. Lebăda zvâcni în sus, tulburând luciul apei pe care se iviră cercuri largi şi se îndepărtă bătând din aripi. Aluneca pe apă zbătându-şi aripile. Pocnetul puştii se răspândea în aerul rece precum cercurile pe apă. Ce bine că n-am nimerit-o, se gândi samuraiul. În urechi îi răsuna la nesfârşit pocnetul puştii, iar în nări simţea fără încetare mirosul de praf de puşcă…

Presupunerea samuraiului se adeveri. Pe când solii împreună cu însoţitorii lor se plimbau prin piaţa indiană de lângă mănăstire, japonezul acela îi urmărea din apropiere.

Printre indienii din piaţă erau şi unii care purtau *sombreros* şi sandale din piele precum spaniolii, dar cei mai mulţi erau goi până la brâu, cu pletele lungi revărsându-se pe umerii vânjoşi. Mărfurile întinse pe pământ, sporovăiala lor ciudată pe când îşi strângeau boccelele şi se pregăteau de plecare – totul era neobişnuit pentru japonezi. În glumă, Daisuke îşi puse un *sombrero* pe cap şi îi făcu pe toţi să râdă. În acel moment, ridicându-şi privirea, samuraiul băgă de seamă că de lângă un platan uriaş, prăfuit, aflat ceva mai departe, japonezul se uita ţintă la ei, cu pizmă în priviri.

— Hei! samuraiul se apropie de el grăbit. Iată că ai venit, aşa după cum credeam. De ce n-ai trecut pe la noi?

— Nu pot să trec pe acolo. De aceea v-am aşteptat aici de la prânz.

Tanaka şi Nishi se apropiară şi ei de samurai şi de fostul călugăr.

— E aproape? Satul Tecali?

— E lângă lacul de la marginea oraşului.

La fel ca prima dată, omul mângâia hainele samuraiului şi ale lui Nishi şi clipea din ochi de parcă şi-ar fi adus aminte de ceva.

Clopotul bisericii începu să bată. Era timpul pentru vecernie, dar pentru japonezi era, de asemenea, semnalul pentru cină. Velasco le zisese să se întoarcă la auzul clopotului.

— Trebuie să ne întoarcem, le porunci Tanaka. Or să ne creadă neciopliţi dacă întârziem.

— V-aş ruga să-mi povestiţi despre Japonia. Când plecaţi de aici?

— Am auzit că mâine după prânz.

— Tecali e foarte aproape. Mâine dimineaţă am să pun o călăuză indiană să vă aştepte aici în zori.

— Nu putem să facem aşa ceva! clătină Tanaka din cap neînduplecat. Noi am venit în această ţară cu o însărcinare de îndeplinit. Dacă se întâmplă ceva cu noi prin ţinuturi necunoscute, însărcinarea noastră va avea de suferit.

Fostul călugăr încuviinţă trist din cap. Apoi, de lângă platan îi petrecu îndelung cu privirea pe când se întorceau la mănăstire.

Se trezi din cauza frigului. În lumina lunii, Nishi Kyūsuke se încălţa cu băgare de seamă. Descoperind privirea samuraiului aţintită asupra sa, îşi dezveli ruşinat dinţii albi. Zâmbetul acela îl lămuri pe samurai unde se ducea tânărul.

— N-am să vă pricinuiesc necazuri. O să mă întorc înainte de revărsatul zorilor.

— Nici nu cunoşti limba, zise samuraiul aruncând o privire furişă înspre Tanaka Tarōzaemon care dormea buştean. Cum ai să te descurci?

— Omul acela zicea că o să trimită o călăuză.

Prin faţa ochilor samuraiului trecu imaginea acelui călugăr care se lepădase de Dumnezeu şi care le mângâia hainele şi îi ruga să-i povestească despre Japonia. Cu toate acestea, samuraiul înţelegea la fel de bine şi părerea lui Tanaka: însărcinarea avea o însemnătate mai mare decât orice altceva.

— Vă rog, lăsaţi-mă să plec, se ridică Nishi în linişte.

Samuraiul îl invidia pe Nishi pentru curiozitatea lui pătrunzătoare şi pentru spiritul său tânăr şi îndrăzneţ. Lui Tanaka şi lui însuşi, care nu sperau decât să nu aibă necazuri în timpul însărcinării lor, le lipseau toate aceste însuşiri.

— Vrei să te duci cu orice preţ?

— Da.

— Aşteaptă.

Samuraiul se sculă şi se uită la Tanaka. Acesta sforăia. Se simţi cuprins de dorinţa de a se întoarce împotriva lui Tanaka şi a propriei sale fiinţe lăuntrice.

— Să mergem! se ridică el.

Se îmbrăcară în linişte şi ieşiră din cameră în vârful picioarelor. Nu luaseră cu ei nici o lumânare, însă razele lunii care pătrundeau prin ferestrele coridorului luminau calea spre uşa ce dădea în grădina interioară. Mănăstirea era cufundată în somn, iar grădina poleită de razele palide ale lunii era plină de mireasma tare a florilor tropicale.

Se furişară din mănăstire fără ca nimeni să bage de seamă. Oraşul dormea încă adânc, de parcă ar fi fost mort. La rădăcina unui copac de care erau legaţi nişte măgari, câţiva indieni dormeau răspândiţi ca nişte zdrenţe. Unul dintre ei se trezi şi începu să le vorbească într-o limbă de neînţeles.

— Tecali, Tecali, repetă Nishi oferindu-i omului o cutie de leacuri. Tecali, Tecali.

Omul luă cutia şi, cine ştie de ce, o adulmecă.

— *Vamos*[4], răspunse.

Dezlegă funiile a trei dintre măgarii legaţi de copac. Străbătură oraşul adormit şi trecură dincolo de zidurile negre şi înalte ale cetăţii.

După ce măgarii trecură peste râul secat, întunericul nopţii începu în sfârşit să se risipească, iar orizontul căpătă o culoare trandafirie. Pe când linia trandafirie se tot lărgea, ajunseră la lac. Luciul acestuia era roşu ca sângele. De ici-colo, dintre trestii, păsări de apă se înălţau în zbor fâlfâind din aripi. În depărtare se vedea un lanţ de munţi scăldaţi în soarele auriu.

— *Para aquí*[5], zise indianul oprindu-şi măgarul ce scotea aburi albi. Tecali.

Soarele dimineţii se revărsa peste vreo zece colibe cu acoperişuri de stuf. În pragul uneia dintre ele, o indiancă se spăla cu apă dintr-o găleată. Avea părul împletit şi nasul cârn. Când Nishi strigă tare „*Japones*“ se întoarse spre ei. „*Japones*“, repetă el, însă femeia, care părea o relicvă a unei epoci demult apuse, îi privi nemişcată, fără să răspundă. Prevestind o nouă zi de arşiţă, soarele începu curând să bată peste culturile pipernicite de sfeclă şi porumb de pe ogoarele din spatele colibelor. Indieni goi până

la brâu începură să se arate de prin colibe. Unul dintre aceştia îi strigă. Era călugărul care se lepădase de Dumnezeu.

— Bine aţi venit, bine aţi venit! le zise el cu gura plină de salivă după ce alergă în întâmpinarea lor. Turuia întruna ca un om care primise în sfârşit îngăduinţa de a vorbi după ce vreme de ani de zile fusese osândit la tăcere.

Le povesti dintr-o suflare că se născuse la Yokoseura, în provincia Hizen. În tinereţe îşi pierduse părinţii în război. Apoi, intrase în serviciul unui preot creştin care propovăduia prin acele locuri şi care îl luase în grija sa. Împreună cu acesta străbătuse insula Kyūshū în lung şi-n lat. Când a început prigoana împotriva creştinilor şi propovăduitorii au luat hotărârea de a se ascunde, părintele, cu ajutorul unui coleg de-al său, l-a urcat pe un vas către Manila şi l-a trimis la un seminar de acolo. Deşi a intrat în rândul călugărilor, a început să simtă un dispreţ din ce în ce mai mare faţă de oamenii bisericii. La chemarea unui matelot pe care-l cunoscuse acolo, se îmbarcase pe un vas către Nueva España. Crezuse că Nueva España avea să fie pentru el o lume cu totul nouă. Ajuns în Mexico la capătul unei călătorii lungi şi chinuitoare, a intrat pentru o vreme la o mănăstire unde a făcut de toate, dar nici aici nu s-a putut simţi în largul său alături de preoţi şi s-a lepădat de toate. Fugise într-o ceată de indieni, iar acum trăia împreună cu ei în această aşezare.

— N-o să te mai întorci acasă în Japonia? întrebă samuraiul.

Fostul călugăr zâmbi trist:

— Nici rubedenii nu mai am. Chiar dacă mă întorc, n-are cine să mă întâmpine. Şi apoi credinţa creştină…

— Doar te-ai lepădat de credinţa creştină, nu-i aşa?

— Nu, nu. Sunt creştin. Numai că…

Tăcu. În ochi îi apăru o privire descurajată care spunea că oricât ar încerca să le vorbească celorlalţi despre propriile sentimente, tot nu i-ar putea face să-l înţeleagă.

— Numai că… eu nu cred în credinţa creştină despre care predică *padres*.

— De ce?

— Cumplite fapte s-au petrecut în Nueva España înainte ca *padres* să vină în această ţară. Străinii le-au răpit pământurile indienilor de aici şi i-au alungat din casele lor. Pe unii i-au omorât fără milă, pe alţii i-au vândut. Peste tot au rămas satele pe care indienii au fost nevoiţi să le părăsească. Acum nimeni nu mai trăieşte în ele. Au rămas doar casele şi zidurile de piatră.

Samuraiul şi Nishi îşi aduseră aminte de ruinele de piatră pe care le văzuseră cu ochii lor în câmpurile sălbatice pe drumul de la Acapulco la Mexico şi de la Mexico la Puebla. Pe la răscrucile acelor sate părăsite, năpădite de buruieni şi îngropate sub nisip, doar vântul mai şuiera cu jale.

— Dar aşa e în luptă, murmură samuraiul. Aşa se întâmplă în orice ţară învinsă în război.

— Nu vorbesc despre război, zise omul schimonosindu-se la chip. Numai că acei *padres* care au venit aici mai târziu au uitat de multele suferinţe ale indienilor… Nu, n-au uitat. Se prefac că nu s-a întâmplat nimic. Cu chipurile prefăcute, dar cu vorbe pasămite sincere, predică despre mila lui Dumnezeu şi despre dragostea lui Dumnezeu. De aceea am ajuns eu să-i dispreţuiesc de-a dreptul. De pe buzele preoţilor din această ţară curg întotdeauna numai vorbe frumoase. Mâinile lor nu sunt niciodată mânjite de noroi.

— Asta e pricina pentru care te-ai lepădat tu de credinţa creştină?

— Nu, nu, zise fostul călugăr şi se uită peste umăr. În dreptul colibei din spatele său, câţiva indieni stăteau şi îi priveau cu mirare.

— Orice-ar spune preoţii, eu cred într-un Iisus al meu care nu se află în catedralele ca nişte palate de aur cu turle de nestemate, ci trăieşte aici, printre aceşti indieni năpăstuiţi. Aşa cred eu.

Fostul călugăr spunea acum dintr-o răsuflare tot ce adunase în el în tăcere atâta amar de vreme, iar samuraiul îl privea ca de la depărtare. Se gândi într-o doară că de când plecase din Tsukinoura auzise în fiecare zi vorbindu-se numai despre creştinism. Din clipa în care pusese pentru prima dată piciorul pe pământul Nuevei España, văzuse peste tot femei şi bărbaţi îngenunchind în biserici şi statui cu trupul gol al acelui om pocit şi sfrijit luminat de flăcările lumânărilor. Îi părea că lumea aceasta largă pe care o vedea pentru prima dată în viaţă se întemeia numai pe credinţa sau pe necredinţa în acel bărbat pocit. Însă în sufletul lui de japonez crescut în valea sa mică nu se trezise nici un interes şi nici o pasiune pentru omul acela numit Iisus. Credinţa asta îi era străină şi avea să-i rămână astfel pentru restul zilelor sale.

Omul isprăvi de povestit şi îşi trecu degetele peste hainele lui Nishi. Apoi strigă, mângâindu-le întruna:

— Oh, miros a Japonia!

— Atunci nu vrei să te întorci?

Samuraiului îi era milă de acest om pe care nu-l mai puteai socoti nici indian, nici japonez.

— Negustorii care au venit cu noi se îmbarcă la sfârşitul anului pe o corabie care va face cale întoarsă înspre Japonia. Nu vrei să te întorci cu ei?

— Sunt prea bătrân ca să mă mai întorc, zise fostul călugăr cu privirea pironită în pământ. O să merg şi eu unde merg indienii şi o să rămân şi eu acolo unde rămân ei. Au nevoie de cineva ca mine care să le şteargă sudoarea când sunt bolnavi şi să-i ţină de mână în ceasul morţii. Şi eu, şi indienii suntem suflete rămase fără casă.

— Atunci, n-o să ne mai întâlnim niciodată?

— Indienii nu vor rămâne aici pe veci. Când pământul acesta se va slei de rod, o să ne mutăm în altă parte. Cu voia Domnului poate că o să ne întâlnim iarăşi.

Fostul călugăr îi întrebă apoi pe cei doi încotro se vor duce.

Nishi îi dezvălui neştiutor ţinta lor către coasta de răsărit:

— La Veracruz. Ni s-a spus că de acolo o să ne îmbarcăm din nou pe vas.

— Veracruz, omul se arătă uimit. E primejdios!

— Primejdios…

— Nu ştiţi că prin părţile acelea tribul Huaxteca pârjoleşte satele spaniolilor, dă foc la case şi stârneşte răzmeriţe?

— Să fie vorba despre o răscoală?

— Aşa o asuprire… nici măcar indienii cei supuşi n-au mai putut suporta.

Velasco nu le spusese nimic. Era prima oară când auzeau despre aceste lucruri. Samuraiul se uită la chipul năucit al lui Nishi şi îl apucă strâns de mâna asudată. Chiar şi după ce plecaseră din Mexico, Velasco de pe calul său le vorbise mereu plin de încredere ca întotdeauna şi le arătase zâmbetul lui trufaş.

— Adevărat?

— Toată lumea ştie. Tribul Huaxteca foloseşte puşti şi praf de puşcă. Mai gândiţi-vă înainte să mergeţi până la Veracruz.

— Trebuie să mergem.

Ca să se îmbărbăteze, samuraiul repetă apăsat:

— Trebuie să mergem.

Ciudat, dar nu voia deloc să se întoarcă în Mexico. În adâncul inimii şovăise adesea din pricina cuvintelor lui Matsuki Chūsaku, dar acum era pe deplin hotărât.

— Ne întoarcem, Nishi?

— Dacă nu vreţi să ne întoarcem, senior Hasekura, eu nu am nimic împotrivă.

Fostul călugăr îi conduse pe amândoi până la marginea câmpului. Frunzele prăfuite ale porumbului fluturau toropite în vântul ce bătea

dinspre lac. La hotarul ogoarelor se înălţa o cruce de lemn pe care era incrustat bărbatul acela ca un zeu păzitor al aşezării. Omul acela sfrijit avea ochii întunecaţi şi răbdători, părul împletit în cozi şi nasul cârn, la fel ca indienii care erau vânduţi de către spanioli. La picioarele lui se întindea o baltă de ceară topită, formată parcă din lacrimile vărsate chiar de el.

— Seara indienii vin aici şi se roagă. Şi femeile, şi bărbaţii se plâng acestui Iisus povestindu-i durerea lor.

Îşi vârî mâna în sân şi scoase un rozariu făcut din ghindă şi un teanc de hârtii roase pe margini.

— Nu am ce să vă dăruiesc. Vă rog, luaţi cel puţin aceste lucruri. Este viaţa Domnului nostru scrisă de mine.

N-aveau de ce să nu le primească. Lângă trestiile de pe lac îi aştepta răbdător, alături de măgari, omul care-i adusese până acolo. Samuraiul avu sentimentul că ochii măgarului semănau întrucâtva cu ochii fostului călugăr. Acesta îi porunci omului ceva într-o limbă pe care cei doi soli n-o înţelegeau.

Soarele era deja sus pe cer când ajunseră înapoi în Puebla. Văzându-i cum coboară de pe măgari, câţiva indieni se opriră în drum şi îşi aţintiră privirile înspre ei. Intrară în grădina interioară pe furiş şi se întoarseră în odaia ce le fusese dată ca să doarmă. Supărat, Tanaka îşi lustruia teaca sabiei.

— Aţi fost la Tecali? V-am zis doar să nu vă duceţi!

Îşi îndreptă privirea dojenitoare nu numai spre Nishi, ci şi spre samurai. Nishi îi povesti despre răzmeriţele indiene de care aflase de la fostul călugăr.

— Oare seniorul Velasco a socotit că o să ne temem?

Cuvintele lui Nishi îl făcură pe Tanaka să izbucnească:

— Crede că o să dăm înapoi ca indienii? Mă duc să-l întreb pe Velasco, se ridică el punându-şi sabia la loc.

— Nu te duce, clătină din cap samuraiul. Cum îl ştim pe senior Velasco, o să-ţi împuie capul cu vorbele lui meşteşugite. Orice-ar zice el, noi trebuie să mergem în călătoria asta.

Ca şi mai înainte, samuraiul simţea că prin această călătorie îşi sfidează soarta. În vremea când nu ştia nimic altceva în afară de valea sa nu se gândea decât la viaţa lui de acolo, dar acum îşi dădea seama că se schimbase. Mica vale, unchiul său şi văicărelile lui sâcâitoare, poruncile din partea Sfatului Bătrânilor. Samuraiul simţea pentru prima dată de când plecaseră din Mexico un imbold de a se împotrivi acelui destin necruţător care-i fusese dat.

Japonezii înaintau ca nişte furnici ce-şi poartă hrana în spinare. Nu înaintau, ci mai bine zis se târau prin podişul larg, mereu neschimbat. Velasco şi cei trei soli mergeau călare în jurul celor câţiva măgari împovăraţi cu desagi, iar în urma lor, agale, veneau tăcuţi supuşii. La nord se zărea un şir nesfârşit de munţi, iar pe cer se roteau vulturi pleşuvi.

Şi Velasco, şi solii ştiau că locul răzmeriţelor indiene era încă departe. Dealuri pline de stânci alburii, pământuri crăpate în dogoarea soarelui, copaci veştezi căzuţi ca nişte oase albite printre albiile râurilor – când aceste privelişti uscate rămâneau în urmă, se iveau lanurile de porumb prăfuit. Toate se deosebeau atât de mult de peisajele molatice şi blânde ale Japoniei. Samuraiul se gândea cu dor la valea sa, la apa răcoroasă de pe câmpurile de orez şi morile rotitoare de apă. Nu numai el, ci şi ceilalţi soli, împreună cu supuşii fiecăruia în parte, erau cuprinşi de amintiri asemănătoare, dar nu le dădeau în vileag nici în glas, nici pe chip. Din pricina arşiţei şi a oboselii, toţi erau tăcuţi şi posaci.

De cum au trecut cu chiu, cu vai de dealurile mici din stânci de granit în după-amiaza celei de-a cincea zile de la plecarea lor din Puebla, sub ochii lor răsări o privelişte cu totul neaşteptată. De jur împrejurul colibelor indiene făcute din chirpici era un crâng de pini, primii pe care îi vedeau în

această ţară, iar alături, se întindeau ogoare bine lucrate. Spre deosebire de pinii japonezi, aceştia erau dintr-un soi cu ace moi, dar erau tot pini.

— Oh! strigară japonezii într-un glas. Alergară în crângul de pini, rupseră câteva frunze şi le sorbiră mirosul cu nesaţ. Unii strângeau în palmele transpirate acele de pin şi se bucurau de atingerea lor. Pinii răspândeau mireasma de neuitat a Japoniei.

— La noi în vale, strigă Ichisuke către Daisuke, cam pe vremea asta se alungă gângăniile.

Ochii samuraiului se înceţoşară ca şi când ar fi privit spre un tărâm îndepărtat. Alungatul gângăniilor era un obicei prin care se îndepărtau bolile din vale. Datina era ca în puterea nopţii bărbaţii să străbată toate satele de la apus la răsărit cu torţe de pin în mână.

— Vreau să mă întorc! îi şopti Daisuke lui Ichisuke. Vreau să mă întorc repede!

Yozō îl auzi şi-l mustră:

— Prostule!

Samuraiul se apropie de ei şi dădu din cap:

— Aşa e, vreţi să vă întoarceţi. Nici eu nu ştiu când o să ne întoarcem, sau ce fel de ţară e această Spanie unde o să ne ducem de acum înainte, dar am să fac în aşa fel încât caznele voastre să nu fie în zadar!

Astfel le vorbi samuraiul cu ochii săi duşi în fundul capului, iar cei trei supuşi încuviinţară cu capetele plecate. Se uitau unul la altul nemişcaţi, ca nişte statui. Deodată, din ochii lui Yozō ţâşniră lacrimi mari, însă îşi întoarse faţa pentru ca ceilalţi să nu-l vadă.

În a şaptea zi ajunseră în primul oraş demn de acest nume pe care-l întâlniseră în drumul lor. Era Córdoba. O ploaie scurtă de vară spălase totul împrejur. În umbra caselor spaniole cu ziduri albe, flori roşii ca nişte văpăi tremurau în bătaia răcoroasă a vântului, iar pe cer pluteau agale nori

de culoarea paiului de grâu. Înştiinţată de copii, lumea se adunase la porţile oraşului.

Ajunşi în piaţa mică, au fost întâmpinaţi de primarul oraşului şi de alţi oameni de vază care ştiau de venirea lor. Primarul era unul dintre moşierii din regiune. După ce dădu mâna cu Velasco, îi privi pe japonezii plini de praf ca şi cum ar fi cercetat oile scoase la vânzare de vreun indian. Le ură totuşi bun venit însoţindu-şi cuvintele cu gesturile exagerate ale spaniolilor.

— *Padre*, zise primarul fără să-i slăbească din ochi pe japonezi, fii bun şi lămureşte-ne de ce au venit aici aceşti orientali…

— Aţi primit, desigur, veşti de la guvernatorul din Mexico, nu-i aşa? izbucni Velasco de parcă ar fi fost jignit. Ei sunt trimişi diplomatici ai Japoniei şi cred că e firesc ca şi aici să fie întâmpinaţi aşa cum se cuvine să fie primiţi nişte trimişi diplomatici.

Cu toate acestea, japonezii aveau o înfăţişare prea prăpădită pentru a fi trimişi diplomatici. Şi hainele, şi încălţările le erau pline de praf, căci merseseră care lungă. Pe deasupra, tăceau mâlc şi chipurile le erau posomorâte şi lipsite de orice bunăvoinţă.

— Noi vrem să vă poftim la masa de seară, concluzionă primarul după ce se sfătui în şoaptă cu ceilalţi oameni de vază. Printre ei nu era nici unul care să ştie unde se afla Japonia şi ce fel de ţară era.

Samuraiul, la fel ca şi ceilalţi soli, ar fi vrut să se ducă la culcare mai devreme în loc să stea la masă. Cu excepţia lui Nishi, nici samuraiul, nici Tanaka nu se dădeau în vânt după mâncarea spaniolilor. Fără să ţină cont de sentimentele lor, Velasco zise:

— Sunt încredinţat că solii vor veni bucuroşi.

Doar supuşii au fost conduşi în sala de întruniri a oraşului care avea să le fie adăpost peste noapte, în vreme ce Velasco şi cei trei soli au mers pe jos împreună cu primarul până la conacul acestuia. Apoi, aşa frânţi de

oboseală cum erau, au fost nevoiţi să asculte un şir de saluturi nesfârşite, după care a fost adusă mâncarea.

— Japonezii nu obişnuiesc să mănânce carne.

La explicaţia lui Velasco, primarul şi oamenii de vază se uitară din nou la soli cu aceeaşi privire cu care cântăreau dobitoacele.

După masă, primarul puse o slugă să-i aducă din cabinetul său globul pământesc. Voia să-l întrebe pe Velasco unde se afla ţara numită Japonia. Pe globul acela ca un ou de struţ, doar India şi China erau schiţate stâlcit. Japonia era o peninsulă mică precum un strop de apă în prelungirea coastei de răsărit a Chinei.

— E greşit!

Velasco strânse tare din umeri, ca şi cum nu mai putea îndura neştiinţa compatrioţilor săi şi globul acela stâlcit. Dacă Japonia era privită cu dispreţ, pentru Velasco însemna că ţara pentru care el îşi pusese în joc întreaga viaţa era batjocorită.

— Japonia nu arată aşa!

— Cât e de mare, *padre*?

— E o insulă mică. Poate chiar mai mică şi decât a cincea parte din Nueva España.

— Aşadar înseamnă că e cât a cincisprezecea parte din imperiul nostru spaniol? râse unul dintre oamenii de vază ai oraşului. De ce n-o ocupă guvernatorul Filipinelor? Atunci, *padre*, şi munca dumitale de propovăduire ar fi mai lesne de îndeplinit. Iar noi ne-am întinde moşiile acolo.

— Japonia e mică, dar în război nu e mai prejos decât nici o altă ţară. Japonezii nu pot fi supuşi la fel ca indienii de aici.

Neînţelegând limba şi lăsaţi afară din cercul discuţiei, japonezii se uitau la globul pământesc înăbuşindu-şi căscaturile. Unul dintre oamenii de vază care ascultau încă neîncrezători vorbele lui Velasco despre Japonia le arătă Spania şi nenumăratele sale colonii:

— *España, si, España*, le repetă el ca unor copii.

În cele din urmă, le arătă picătura de pământ din coasta Chinei:

— *Japon*, zise el cu glas scăzut.

— Dumneata nu înţelegi, îi aruncă Velasco o privire tăioasă. Cu un port de popas în Japonia, oricine ar putea stăpâni întreg Oceanul Pacific. Tocmai de aceea, protestanţii din Anglia şi din Olanda se străduiesc din răsputeri să lege prietenie cu Japonia. Spania trebuie să bată palma cu Japonia înaintea lor. De aceea guvernatorul Acuña din Mexico i-a cerut Majestăţii Sale, regele Spaniei, să încuviinţeze o întrevedere cu solii lor.

La cuvintele lui Velasco, în sala de mese se lăsă pentru o clipă tăcerea. Faptul că guvernatorul din Mexico ceruse regelui o întrevedere pentru soli era, firește, o minciună de-a lui Velasco, dar cuvintele sale nu rămaseră fără rezultat. Pentru moşierii din Nueva España, cuvântul „rege“ avea mare greutate.

Velasco îi ţintui triumfător cu privirea pe japonezii frânţi de oboseală şi le vorbi încet şi blând:

— Neghiobii ăştia au rămas uimiţi când le-am spus că… vă veţi întâlni cu regele Spaniei.

— Rege… ce înseamnă rege? întrebă Tanaka.

— Rege înseamnă împărat. De pildă, în Japonia rege ar fi Măria Sa *naifu*.

— Noi o să-l putem întâlni pe acest rege al Spaniei?

— De ce nu? Velasco îşi arboră obişnuitul lui zâmbet încrezător. Doar sunteţi solii Japoniei…

Pe chipurile celor trei soli sleiţi de puteri se aşternu o expresie de uluială nespusă, de parcă ar fi fost loviţi din senin. Nişte ostaşi ca ei care nu aveau voie să-l vadă nici măcar pe Stăpân urmau să-l întâlnească pe regele Spaniei.

— Adevărat?

— Lăsaţi pe mine!

Pe negândite Velasco ajunsese să creadă că minciunile lui nu erau deloc minciuni, ci fapte care aveau să se împlinească în realitate. Nu, aceasta nu era o minciună. Era ţinta, era ţelul pe care el trebuia să-l împlinească în fapt.

Velasco îşi exprimă apoi mulţumirea faţă de primar doar de dragul aparenţelor:

— Solii sunt istoviţi. Vă sunt recunoscători pentru bunătatea dumneavoastră.

Neliniştit, primarul îl trase pe Velasco la o parte:

— *Padre*, mâine plecaţi?

— Aşa avem de gând.

— Ştiţi că drumul până la Veracruz e primejdios?

— Cei din tribul Huaxteca sunt învrăjbiţi împotriva voastră, a moşierilor spanioli, îl privi Velasco batjocoritor. Dar nu vor avea nici un pic de ură faţă de aceşti soli dintr-o insulă care vouă vi se pare atât de mică şi îndepărtată.

Când s-au întors în odăile de la primărie în care fuseseră găzduiţi pentru noapte, solii erau epuizaţi, însă entuziasmul nu le scăzuse câtuşi de puţin. Nici nu visaseră vreodată că aveau să-l întâlnească pe rege. Cu obişnuitul său zâmbet încrezător, Velasco le spusese un lucru la care nu se aşteptaseră nici în ruptul capului.

După ce suflară în lumânări, Nishi zise cu glas însufleţit în întuneric:

— Acum că o se ne întâlnim cu regele, putem să ne socotim însărcinarea ca şi încheiată.

— Asta dacă o să ne întâlnim cu regele faţă în faţă, zise samuraiul răsucindu-se în aşternut cu faţa spre Nishi. Însă… nu ştiu dacă e adevărat ce spune senior Velasco.

— Şi eu am aceeaşi părere ca şi Hasekura, se auzi vocea lui Tanaka dinspre fereastra deschisă.

După aceea, toţi trei rămaseră tăcuţi şi duşi pe gânduri cu ochii deschişi în întuneric. Pe de o parte se îndoiau de Velasco, iar pe de alta se închipuiau în faţa regelui. Ei, care nu erau decât nişte mărunţi ostaşi de ţară, trecuseră oceanul şi aveau să întâlnească un rege ce domnea peste o ţară întreagă! Pentru ei era de neînchipuit, era ca şi cum s-ar fi dus la Edo şi ar fi fost primiţi de Măria Sa *naifu* şi de Măria Sa shōgunul. Bucuria ţâşnea ca un val din adâncul sufletelor lor, inundându-le trupurile. Din această cauză, îndoiala şi neîncrederea în Velasco aproape că se risipeau. Însă oboseala unei zile întregi de drum îi cufundă într-un somn adânc.

Din pricina aceleiaşi bucurii, când plecară din Córdoba a doua zi dimineaţă sub un cer fără nori, înconjuraţi de măgari şi de supuşi, solii mergeau cu paşi uşori. Îngrijorarea provocată de răzmeriţele indienilor aproape că le ieşise cu totul din minte. În timp ce-şi îmboldeau caii cu pintenii, doar Velasco îşi ducea din când în când luneta la ochi şi cerceta dealurile parcă presărate cu o pulbere fină. Nori de furtună poleiţi cu auriu pe margine se ridicau ameninţători în zare.

Ajunseră într-o câmpie plină de ruine. Pe deasupra, umbrele norilor pluteau agale. Cactuşii scrutau convoiul, ţepeni ca nişte bătrâni morocănoşi, iar muştele treceau bâzâind peste feţele lor asudate.

Privind în zarea orbitoare a câmpiei nesfârşite, samuraiul se gândea la oceanul aflat în depărtare. Apoi se gândi la ţara numită Spania care se găsea dincolo de ocean. Mări şi ţări pe care nu le mai văzuse niciodată. O soartă pe care nici măcar nu şi-o închipuise vreodată. Însă aşa cum în vale primise fără crâcnire tot ce-i fusese dat, la fel simţea că trebuie să-şi primească şi noul destin.

Ici-colo vedeau ruinele altarelor părăsite de indieni. După spusele lui Velasco, întocmai ca şi japonezii, indienii din aceste părţi veneraseră până nu demult soarele. Semne ciudate erau scrijelite pe stânci vulcanice roşietice, aşezate una peste alta sub formă de piedestale şi pe rămăşiţele

stâlpilor de piatră prăvăliţi la pământ. Printre ele, alergau şopârle cu spinarea sclipind în soare.

După-amiază convoiul poposi o vreme într-unul din aceste locuri părăsite. Băură apă din ciuberele de bambus în care o cărau şi priviră duşi pe gânduri câmpia, alungând muştele care nu le dădeau pace.

În faţă se întindeau aceleaşi câmpii unduioase, umbrite de nori. Socoteala era să străbată câmpia până la apus şi să se îndrepte înspre o moşie unde să-şi petreacă noaptea. În largul câmpiei, se ridică încet un nor de nisip ca un vârtej. În cele din urmă, ochii lor obosiţi băgară de seamă că nu era un nor de nisip, ci un fir de fum galben.

— Pare să fie un semnal…

Tanaka sări dintr-odată de pe piatra pe care stătea şi îşi duse mâna streaşină la ochi.

— Nu arată ca un semnal, clătină din cap Nishi.

Japonezii îşi aduceau aminte de semnalul indienilor ce se înălţa dintre munţii golaşi din împrejurimile satului Iguala. Însă acesta era prea gros pentru un semnal de fum, iar alte semnale de răspuns nu se vedeau pe nicăieri.

— Licăreşte un foc.

Velasco se depărtase de ceilalţi cu luneta la ochi. Cei trei soli se uitau ţintă la el şi aşteptau să vorbească.

— Poate că arde vreo pădurice pe una dintre moşii. În ţara asta… se întâmplă adesea ca moşierii să dea foc pădurilor pentru a face loc noilor ogoare.

Velasco îşi luă luneta de la ochi, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

— Senior Velasco, glasul lui Tanaka era plin de mânie. Nu mai e nevoie să ne ascunzi nimic. Noi ştim deja.

Luat prin surprindere, Velasco se înroşi la faţă şi începu să explice bâlbâindu-se:

— Senior Tanaka, nu din răutate v-am ascuns acest lucru.

— Ajunge! clătină Tanaka din cap nemulţumit. Grija dumitale pentru noi nu ne e de nici un folos, ba, dimpotrivă, mai mult ne încurcă. Nu suntem nici femei, nici copii. E vorba despre o răscoală de-a ţăranilor, nu-i aşa? Ce-ai văzut?

— Moşiile ard.

Ca să ajungă la Veracruz, nu aveau altă cale decât să o ia de-a dreptul peste această câmpie bătută de soare. Dacă ar fi ocolit şirul de munţi, călătoria le-ar fi luat mult mai multă vreme. Velasco stăruia să înnopteze pe câmp şi să pornească din nou la drum a doua zi, dar Tanaka scutură din cap şi mai înverşunat.

— Indienii n-au de ce să poarte pică unor japonezi. Răscoala lor n-are nici o legătură cu noi.

— Trebuie să ne ferim de orice nenorocire. Sarcina asta are mare însemnătate pentru dumneata, nu-i aşa?

— Noi ştim a ne lupta mai bine decât dumneata, senior Velasco. De aici înainte, lasă totul în seama noastră! râse mândru Tanaka. Nishi, Hasekura, n-aveţi nimic împotrivă, nu?

Pe samurai îl neliniştea curajul copilăros al lui Tanaka. „Dacă-ar fi aici Matsuki Chūsaku…“, gândi el.

— Nu am nimic împotrivă, dar nici nu cred că trebuie să pornim la luptă de acum înainte, îl dojeni samuraiul. Senior Velasco are şi el dreptatea lui. Sarcina noastră are mare însemnătate!

În desagii purtaţi de măgari nu se găseau decât douăzeci de puşti pe care le scoaseră şi apoi încercuiră ceata de măgari şi pe Velasco pentru a-i apăra. Însoţitorii mergeau înainte în recunoaştere. Toate aceste ordine le dăduse Tanaka.

În depărtare, fumul lăsa pe cer dâre ca de gălbenuş. Pe măsură ce înaintau, zăreau flăcări portocalii pâlpâind prin fum ca nişte aripi de molie. În răstimpuri, se auzeau în surdină nişte sunete ca de boabe de fasole pocnind.

— Să fie puşti?

Cu mâinile ridicate, Tanaka opri convoiul şi îşi ciuli o vreme urechile. Apoi încuviinţă solemn şi zise cu aer de căpitan:

— Nu vă îngrijoraţi, nu sunt puşti! Sunt trosnetele focului care arde.

Tanaka ştia ce spune: spre deosebire de samurai şi de Nishi, el luase parte în tinereţe la războaiele Stăpânului.

Intrară într-un ogor. Lanurile de porumb fuseseră strivite sub picioare fără milă, iar jumătate din colibele de paie din crângul de bananieri fuseseră arse.

Un fum ca o ceaţă subţire veni din crângul de bananieri. Se simţea, de asemenea, miros de ars. Nu puteau să vadă prin fum dacă dincolo se ascundeau cumva indieni, aşa că Tanaka descălecă, luă o puşcă de la unul dintre însoţitori şi merse ţanţoş de unul singur ca pentru a le arăta celorlalţi vitejia sa. Ceilalţi îl auziră tuşind. Apoi vocea sa răzbătu gros:

— N-avem de ce să ne îngrijorăm. E doar un hambar care mocneşte.

Ardea un hambar mare. Totul înăuntru se făcuse scrum, iar acum flăcările licăreau pe stâlpii pârjoliţi şi pe grinzile acoperişului, ca o ceată de pitici ce dănţuiau. Ecoul bârnelor care se prăbuşeau în răstimpuri adăuga o nouă undă de tristeţe priveliştii aceleia pustiitoare.

Tanaka cercetă pământul cu atenţie ca un războinic încercat şi descoperi urme încâlcite de paşi:

— Băştinaşii au trecut deja pe aici! zise el către samurai şi către Nishi.

După aceea se întoarse către Velasco. Acesta privea pierdut împrejur cu hăţurile în mâini.

— Ce s-a întâmplat? Ţi-e teamă, senior Velasco? îl luă el peste picior.

Velasco zâmbi amar şi nimic mai mult. Era primul semn de slăbiciune pe care îl zăreau pe chipul misionarului.

Tanaka îi îndemnă pe ceilalţi, ca pentru a arăta că de acum el era cel care dădea ordine în locul lui Velasco:

— Atunci, hai să mergem! Curând o să apună soarele.

Lăsând în urmă hambarul ce trosnea din toate încheieturile sub limbile mistuitoare ale flăcărilor, japonezii porniră din nou la drum, înaintând cu urechile ciulite prin crângul întunecat de bananieri. Printre trunchiurile albicioase, se zăreau petice de cer înăbuşitor şi dealuri de măslini ce păreau nişte pisici încovrigate. După ce ieşiră din crâng, lumina soarelui îi lovi în moalele capului. Din umbra unui măslin zvâcniră câteva siluete zdrenţuite. Era o indiancă de fustele căreia se agăţau trei copii murdari.

— Sunt preot, zise Velasco tare. Sunt preot. N-ai de ce să fugi.

Femeia şi copiii îi întoarseră nişte priviri speriate, ca de dobitoace.

— Înţelegi spaniola?

Femeia strigă ceva cu o voce ascuţită ca de pasăre, dar nici Velasco nu putu desluşi ce spunea.

— Linişte!

În clipa aceea, Tanaka îşi ciuli urechile şi-l opri pe Velasco. El singur auzise ceva. În mijlocul arşiţei şi al tăcerii, toţi rămaseră neclintiţi cu privirile aţintite către dealuri.

Se auzeau paşi înăbuşiţi. Apoi, cu băgare de seamă, dintre buruieni se iţi un cap negru. Sângele se prelingea pe chipul ars de soare. Din iarbă se ridicară deodată nişte spanioli înarmaţi. Dădură cu ochii de japonezi şi se holbară la ei uluiţi până când, în cele din urmă, îl văzură pe Velasco.

— Sunt preot.

Velasco îşi ridică braţele şi se apropie de ei printre măslini. După ce vorbi cu omul acela pe ai cărui obraji petele de sânge se uscau asemeni unor petale de trandafiri, se întoarse înspre japonezi şi zise:

— N-aveţi de ce vă teme. Sunt moşierul şi supuşii lui veniţi în întâmpinarea noastră.

Îl întrebă pe moşier ce se întâmplase.

— Au ajuns până aici cei din tribul Huaxteca?

— Nu, *padre*, clătină din cap moşierul. Auzind de răzmeriţele lor, indienii dimprejur se zbuciumă şi ei încoace şi-ncolo şi ard hambare. Au

dat foc la ogoare, iar acum se ascund prin apropiere.

— Noi trebuie să mergem până la Veracruz…

— Vă însoţim noi! Japonezii ştiu să mânuiască puştile?

— Ştiu să tragă cu puşca poate cu mai multă dibăcie decât voi. Sunt un popor călit în războaie.

Moşierul şi oamenii săi le aruncară nişte priviri neîncrezătoare, dar nu ziseră nimic. Indianca îngenuncheată la poalele măslinului îşi ridică faţa, îşi strânse copiii lângă ea cu amândouă braţele şi scoase din nou un sunet ascuţit ca de pasăre. Moşierul o ocăra.

— Ce zice?

— Zice că i-am împuşcat fratele mai mic… iar acum e pe moarte, dădu din umeri moşierul. Asta e! Dar, dacă eşti preot, vrea să-i dai ungerea cu mir de pe urmă şi să-i spui o rugăciune.

Moşierul scuipă în pământ şi îşi şterse sângele care-i păta obrazul ca o medalie.

— Cu toate că se răscoală împotriva noastră, tot de noi vin să se roage atunci când le e greu. Aşa sunt indienii. Nu vă mai bateţi capul cu ei!

— Unde e muribundul?

— Nu glumesc. Dacă ai să te duci, or să te ia ostatic sau or să te omoare. E un şiretlic de-al lor. Se folosesc adesea de femei şi de copii ca să nu bănuim nimic. Apoi se dovedesc mai vicleni decât noi şi ne lovesc din senin.

— Sunt preot, răspunse Velasco liniştit. Dacă eşti credincios, ştii şi tu că un preot are îndatoriri pe care trebuie să le îndeplinească. Chiar dacă este vorba despre indieni…

— Nu pot să fiu îngăduitor faţă de ei. *Padre*, indienii nu sunt oameni în care să ai încredere.

— Sunt preot.

Faţa şi gâtul lui Velasco se înroşiră dintr-odată. Aşa păţea ori de câte ori se străduia să-şi înăbuşe furia sau înverşunarea.

— *Padre*, opreşte-te!

Ca pentru a se scutura de aceste cuvinte, Velasco începu să urce dealul. Văzându-l, indianca îşi lăsă copiii deoparte şi alergă desculţă în urma lui, ca o fiară după prada sa. Neînţelegând nimic, solii începură şi ei să-i urmeze.

— Vă rog să rămâneţi pe loc! strigă Velasco de la jumătatea dealului. Mă duc să-mi îndeplinesc datoria de părinte creştin, nu de tălmaci.

Velasco şi femeia intrară din nou în păduricea de bananieri. Mirosul de frunze putrede umplea crângul. De undeva se auzi un glas de pasăre, dar lui Velasco i se păru că seamănă cu ţipătul sinistru al unui vultur pleşuv mâncând din leşul vreunui animal. Femeia alerga sprintenă printre bananieri întorcându-se din când în când după misionarul care venea în urma ei. Ciudat, dar Velasco nu simţea în suflet nici frică şi nici nelinişte. La umbra desişului de bananieri, stătea un indian gol până la brâu, cu nas cârn şi ochi întunecaţi. După ce femeia îi spuse ceva, acesta îl lăsă pe Velasco să străbată crângul.

Într-o vizuină de pământ, zăcea întins pe spate şi horcăind un tânăr indian, gol şi el până la brâu. Lângă el, şedea pierdută o femeie tânără. După pantalonii cu care era îmbrăcat, tânărul era fără îndoială un dijmaş pus să muncească pe moşiile de aici. Gâtul îi era străpuns de o rană urâtă de glonţ pe care sângele amestecat cu noroi se închegase.

— Ştii spaniolă? îl întrebă Velasco, însă omul continua să horcăie printre buzele întredeschise. Ochii îi erau şi ei deschişi, dar se uita în gol, de parcă un văl subţire îi acoperea privirea. Moartea cobora asemeni înserării peste trupul tânărului indian.

— *Habeas requiem aeternam*[6], murmură Velasco, ţinându-l pe tânăr de mâna murdară de sânge şi de noroi. În clipa aceea, nu mai era un misionar mistuit de ambiţia de a creştina Japonia, ci un simplu preot care veghează într-un cătun la căpătâiul unei bătrâne ce-şi dă ultima suflare.

— *Requiescat in pace*[7].

Ca şi cum ar fi închis cea din urmă poartă a vieţii, Velasco îşi trecu uşor mâna peste ochii aceea holbaţi şi încremeniţi. Chipul trist al indianului îi aminti de cel al japonezului creştin care venise să-i ceară iertarea păcatelor în adăpostul de cherestea din Ogatsu. Chipul acelui japonez cu haine zdrenţuite şi cu aşchii de lemn pe umeri…

Vântul bătea peste Veracruz rostogolind smocuri de iarbă uscată ca nişte mingi de-a lungul străzilor cenuşii şi al zidurilor întărite cu mortar ale caselor şi vopsind în pământiu apele învolburate ale oceanului în larg.

Era anotimpul vânturilor în Veracruz. Frânţi de oboseală, japonezii intrară în oraş clătinându-se pe picioare în bătaia vântului puternic. Întocmai ca la sosirea în Mexico şi Puebla, şi aici îi aşteptau la intrarea în oraş doi călugări cu glugi pe cap şi cu braţele încrucişate, ca nişte statui de bronz. Unul dintre soli avea piciorul rupt şi abia putea sta călare, iar unul dintre însoţitori zăcea întins într-o căruţă trasă de măgari. Pe drum, fuseseră atacaţi de indieni.

De la fereastra mănăstirii unde şedeau se vedea oceanul zbuciumat arătându-şi colţii albi. Nu era acelaşi cu oceanul întins pe care-l traversaseră mai bine de două luni. Cu toate acestea, solii ştiau că era la fel de vast şi că de partea cealaltă se afla continentul numit Europa, iar acolo se găseau o mulţime de ţări, precum Spania, Portugalia, Anglia sau Olanda.

Privind oceanul învolburat, samuraiul se gândea că domeniul Stăpânului, unde trăise el până atunci, era nespus de mic pe lângă această lume. Iar pe domeniul Stăpânului, şi valea, şi pământurile de la Kurokawa semănau cu un grăunte de nisip. „Cu toate astea, familia mea a mers la război, s-a luptat şi a trăit până astăzi de dragul acelui grăunte de nisip.“

În ziua plecării din Tsukinoura, când scârţâitul parâmelor şi ţipătul ascuţit al pescăruşilor răsuna pretutindeni în jurul său, samuraiul avusese sentimentul straniu că era târât către o nouă soartă, iar în timpul călătoriei

pe mare, ca şi în Nueva España, şi-a simţit sufletul trecând printr-o schimbare nevăzută. Care anume era schimbarea aceea neîncetată nu putea spune, oricât s-ar fi străduit, dar de un lucru era sigur: el, cel de acum, nu mai era acelaşi cu cel de odinioară, din vale. Şi apoi, gândindu-se încotro avea să-l poarte această soartă a lui şi cum avea să se schimbe el până la urmă, îl cuprindea un soi de teamă.

Vântul vui toată noaptea prin ferestrele mănăstirii. Pe la miezul nopţii începu să cadă o ploaie deasă.

Am ajuns la Veracruz în anotimpul vântului şi am primit găzduire la mănăstirea franciscană de aici.

Nu mă pot abţine să nu mă gândesc că am reuşit să scăpăm cum-necum teferi din atacul tribului Huaxteca de care ne temeam atâta, pentru că Domnul ne-a apărat de dragul muncii de creştinare din Japonia pe care eu mă străduiesc din răsputeri s-o duc la bun sfârşit. Şi asta pentru că Domnul mi-a întins mâna, scăpându-mă de primejdie atunci când credeam că totul era deja pierdut.

În ziua în care am plecat din Córdoba, în apropierea uneia dintre moşii, am dat ultima binecuvântare şi m-am rugat pentru odihna sufletului unui tânăr dijmaş indian care se dăduse de partea celor din tribul Huaxteca şi se ridicase la răzmeriţă împreună cu ei. Tânărul indian avea o rană adâncă făcută de gloanţele trase de moşierii spanioli. Şi-a dat ultima suflare într-o vizuină din crângul de bananieri, iar eu l-am ţinut de mână. Fie ca Domnul să-i dea viaţă veşnică! Eu nu mi-am făcut decât datoria de preot.

Doi dintre dijmaşii indieni, care au văzut ce făcusem pentru răposat, ne-au însoţit, în semn de mulţumire, până în apropiere de Veracruz. Ne-au fost aliaţii cei mai puternici şi, într-adevăr, numai cu ajutorul lor, am scăpat dintr-un atac primejdios al tribului Huaxteca.

A doua zi urma să ajungem la Veracruz. Făcusem un ocol destul de mare ca să nu trecem prin moşiile care erau ţintele atacurilor.

Ca de obicei, soarele dogorea cu putere şi eram sleiţi de oboseală cu toţii, şi oameni, şi cai. Mergeam în şir indian printre piscurile parcă presărate cu sare. Aveam simţurile tulburate şi ni se întâmpla uneori să luăm desişurile de cactuşi drept cete de oameni.

Pentru o vreme, am făcut popas. Eu priveam dus pe gânduri la zborul unui vultur pleşuv care se rotea pe deasupra piscurilor. Valea era atât de tihnită, încât simţeam o nelinişte nelămurită.

Deodată, o umbră neagră zvâcni pe unul din dealurile dimprejur. La început, am crezut că e o pasăre. Dar nu era pasăre. Pe vârful unei stânci se iviră vreo zece indieni din tribul Huaxteca. Aveau părul împletit şi ţineau în mâini nişte plase. Ne văzuseră de departe şi ne aşteptaseră pitiţi în spatele stâncilor. Când ne-am apropiat, au început să arunce peste noi plasele pline cu pietre.

Auzisem şi eu că indienii aruncă pietre înfăşurate în plase. Cu astfel de arme s-au luptat când au venit strămunii noştri să cucerească Nueva España. Eu mă străduiam disperat să-mi liniştesc calul, iar japonezii, la porunca tăioasă a lui Tanaka, încercau să se ascundă în umbra cactuşilor.

Unul mai puţin iute de picior se prăbuşi la pământ. Era unul dintre însoţitorii lui Tanaka. Acesta alergă de sub cactusul unde se ascunsese ca să-l salveze. În lumina soarelui, am văzut un bărbat înalt din tribul Huaxteca cum îşi pregătea plasa ochindu-l pe Tanaka şi pe însoţitorul său. Îi vedeam limpede şi nasul cârn, şi dinţii albi, şi părul împletit care îi cădea pe umeri. Am văzut şi cum a zburat înspre cei doi o piatră albă cam de mărimea unui cap de om.

Cei doi dijmaşi indieni care veniseră cu noi au alergat pe urmele lui Tanaka. Următoarea piatră a căzut alături de ei. Cu glas ca de pasăre rănită i-au rugat ceva pe indienii din tribul Huaxteca aflaţi pe stâncă. Trebuie să le fi spus că era un convoi de japonezi, nu de spanioli. Apoi, cei din tribul

Huaxteca au dispărut de pe pisc ca prin minune, ca şi cum s-ar fi prefăcut în aburi.

Totul parcă fusese un vis. Valea se linişti din nou. Soarele ardea alb. Şi eu, şi japonezii am ieşit din umbra cactuşilor şi ne-am adunat în jurul însoţitorului. Tanaka doar îşi rupsese piciorul drept, dar însoţitorul lui avea genunchiul spart ca o rodie, iar sângele care-i curgea din rană îi înroşea piciorul. Pesemne că avea încheieturile zdrobite. Încercă să se ridice, dar nu reuşi. L-am urcat în căruţa cu desagi trasă de măgari, dar chiar şi după aceea tot scotea câte un geamăt şi din când în când se ruga de stăpânul lui zicând: „Vă rog să mă iertaţi. Luaţi-mă cu dumneavoastră chiar de-ar fi să-mi legaţi o funie de gât şi să mă trageţi. Altfel n-o să mai ajung înapoi acasă“.

Îndurând fără să crâcnească propria-i suferinţă, Tanaka îl liniştea:

— Te luăm cu noi, fii fără grijă!

Relaţia dintre samuraii japonezi şi supuşii lor este întocmai ca aceea dintre patricienii şi sclavii din timpul Imperiului Roman, dar între cei doi există o legătură mai adâncă decât interesul şi un sentiment de dragoste ca între membrii unei familii. Cât am fost în Japonia, m-am gândit adesea că trebuie să-l servesc pe Dumnezeu întocmai cum aceşti slujitori japonezi îşi servesc stăpânul.

Dacă stau bine să mă gândesc, am putut să scăpăm din ghearele tribului Huaxteca doar cu pagube aşa de mici mulţumită celor doi dijmaşi indieni. În plus, nu pot să nu cred că şi Domnul ne-a dat puterea necesară să scăpăm. Aveam cu toţii o înfăţişare vrednică de milă când am intrat în Veracruz, dar grijile mele luaseră deja sfârşit.

Veracruz este un oraş portuar, bătut din când în când de vânturi sezoniere. La două zile de la sosirea noastră acolo, am înfruntat vânturile năprasnice împreună cu Hasekura şi cu Nishi şi am mers la comandantul fortăreţei San Juan de Ulúa, aflată în portul din afara oraşului. Voiam să cerem încuviinţare ca să ne îmbarcăm pe unul dintre vasele flotei spaniole

care lasă ancora aici din când în când pregătindu-se pentru călătoria peste ocean şi voiam să rugăm un doctor de război priceput să-i îngrijească pe Tanaka şi pe însoţitorul lui. În ce priveşte prima chestiune, n-au fost neajunsuri, căci aveam cu mine poruncă scrisă de la guvernatorul din Mexico.

Când am ajuns în portul San Juan de Ulúa, bătea un vânt puternic de-ţi tăia răsuflarea, iar marea era de un pământiu tulbure. Trei vase se adăposteau înfricoşate sub chei. La fel ca şi fortăreaţa din Acapulco, şi cea de aici era înconjurată de ziduri cenuşii, iar comandantul chel şi gras ne aştepta binedispus. Primise deja înştiinţare despre sosirea noastră de la guvernator, aşa că doar îşi aruncă o privire peste porunca scrisă şi o închise într-un sertar al mesei.

— Că veni vorba, *padre*, am aici o scrisoare de la unchiul dumitale…

Din acelaşi sertar scoase de îndată o scrisoare, ca şi cum ar fi răspuns la porunca scrisă a guvernatorului.

— Îl cunosc pe unchiul dumitale.

Nu-mi închipuisem că dragul meu unchi Don Diego Caballero Molina îmi va trimite aşa de repede răspuns la scrisoarea pe care i-o trimisesem pe fugă din Acapulco. Am băgat cu grijă în buzunar scrisoarea învelită în hârtie rezistentă la apă.

Comandantul s-a bucurat ca un copil de sabia japoneză pe care i-au dăruit-o solii şi ne-a dat încuviinţarea să ne urcăm la bordul corabiei *Santa Veronica*. Vasul urma să ridice ancora îndată ce se mai potoleau vânturile acelea puternice. Apoi îşi ceru iertare de la Hasekura şi de la Nishi pentru încercările prin care fuseseră siliţi să treacă solii japonezi.

Ne-am întors la mănăstire şi în seara aceea am găsit într-un târziu răgazul să deschid scrisoarea de la unchiul. Îmi scria că primise scrisoarea de la mine în Sevilla şi că se străduia împreună cu toată familia să-i împlinească dorinţa nepotului său.

„Însă trebuie să te pregăteşti, de asemenea, să întâmpini piedici mari. O să-ţi dai seama de asta de cum o să vezi o petiţie către rege scrisă de Ordinul Sfântul Petru pe care noi am reuşit să punem mâna prin mijloacele noastre. Îţi pun în plic o copie a acestei petiţii în care iezuiţii te ocărăsc şi te învinuiesc cu înverşunare.

Tot din ştirile pe care le-am obţinut noi, se pare că iezuiţii plănuiesc de multă vreme să întrunească o adunare episcopală după ce veţi veni la Madrid ca să zădărnicească misiunea trimişilor japonezi. În adunarea episcopală o să fii pus faţă în faţă cu vestitul părinte Valente care a stat treizeci de ani în Japonia. Desigur, nu mai e nevoie să-ţi spun, dar părintele Valente este prietenul şi mâna dreaptă a părintelui Valignano care a fost vicar în Japonia. De asemenea, e foarte priceput într-ale istoriei şi preţuit prin părţile noastre atât de către cârmuitori, cât şi de către nobili. De aceea, şi tu trebuie să te pregăteşti temeinic pentru confruntarea cu el.“

Chiar şi după lăsarea serii, vântul tăios bătea încă înverşunat în fereastra chiliei mele. M-am ridicat şi, cu fruntea lipită de fereastră, am privit piaţa de lângă mănăstire. Nu era nici ţipenie. Doar smocuri de iarbă uscată se rostogoleau ici-colo în bătaia vântului. Petiţia iezuiţilor pe care mi-o trimisese unchiul suna cam aşa:

„V-am trimis deja o dare de seamă despre vizita solilor japonezi în Nueva España. Dacă e să conchidem încă de la început, credem că ar fi mai bine să fiţi prevăzător în legătură cu dorinţa lor de a face negoţ cu noi. După spusele iezuiţilor din Japonia, părintele franciscan Velasco, cel care îi însoţeşte pe soli, este un om nechibzuit care face mai mult decât este de trebuinţă. În Japonia, împăratul îi prigoneşte mai departe pe creştini. De aceea, noi, cei din Ordinul Sfântul Petru, credem că sunt puţini sorţi de izbândă ca libertatea propovăduirii să ne fie recunoscută, aşa cum zice misionarul Velasco. Ba, mai mult, trebuie să spunem că japonezii aruncă libertatea propovăduirii doar ca pe o momeală, pentru că, de fapt, nu caută decât să câştige din negoţ. Şi, încă ceva. Fără să se sfătuiască deloc cu

misionarii noştri din Japonia, părintele Velasco s-a apucat de capul lui şi l-a înduplecat pe unul dintre seniorii din Japonia să construiască o corabie şi să-i trimită încoace pe solii despre care v-am vorbit ca să ceară încuviinţarea de a primi cât mai mulţi călugări pe domeniul său din Japonia. Dacă planul le reuşeşte, atunci mare prăpăd o să se abată peste cei câţiva credincioşi creştini şi misionari care au mai rămas în Japonia şi totul o să se sfârşească într-o nenorocire. Planurile lui nebuneşti nu sunt decât nişte scorneli. De aceea, dorim ca Maiestatea Voastră să se arate cât mai prevăzător cu putinţă“.

Pătrunzând prin crăpăturile ferestrei, vântul stinse flacăra lumânării care şi aşa arsese aproape de tot. Nu m-am mai sinchisit să o aprind din nou, ci am rămas multă vreme în întuneric, cu capul în mâini, gândindu-mă la înfăţişarea părintelui Valente cu care trebuia să mă confrunt curând. Nu există misionar care să fi fost în Japonia şi să nu-i ştie numele, căci părintele este autorul lucrării *Istoria propovăduirii în Japonia*. Străbătuse în lung şi-n lat insula Kyūshū şi regiunea Kamigata propovăduind credinţa creştină şi câştigase respectul lui Hideyoshi şi al unor supuşi de-ai săi, precum Konishi Yukinaga sau Takayama Ukon[8]. Dacă ar fi fost numai atât, n-aş fi stat aşa de mult pe gânduri. Însă Valente nu era un simplu preot. Auzisem de nenumărate ori că era un orator ascuţit la minte şi iscusit la vorbă. Trebuia să mă pregătesc temeinic, după cum mă sfătuia şi unchiul. Întocmai ca un războinic care se pregăteşte gândindu-se în ce chip şi din ce parte avea să-l atace duşmanul, trebuia să-mi pregătesc nişte răspunsuri măiestrite la îndoielile cu care mă va lovi, la întrebările pe care le va ţinti înspre mine. În întuneric am adormit cu capul pe masă fără să bag de seamă…

1. A doua epistolă către Corinteni a Sfântului Apostol Pavel, cap. 11, versetul 26.

2. A doua epistolă către Corinteni a Sfântului Apostol Pavel, cap. 11, versetul 27.
3. Fuji este cel mai înalt vârf din Japonia (3376 m) şi ocupă un loc privilegiat în cadrul spiritualităţii japoneze, fiind deificat.
4. *Să mergem!* (în limba spaniolă, în original).
5. *Pe aici* (în limba spaniolă, în original).
6. *Fie-i odihna veşnică!* (în limba latină, în original)
7. *Odihnească-se în pace!* (în limba latină, în original)
8. Konishi Yukinaga (1558?-1600) şi Takayama Ukon (1552-1615) au fost doi dintre *daimyō* puternici din insula Kyūshū care s-au convertit la creştinism. După edictul de expulzare a creştinilor din Japonia (1587), Takayama a murit în exil la Manila, iar Konishi, care a luptat împotriva lui Tokugawa Ieyasu în bătălia de la Sekigahara (1600), a fost ucis de către clanul învingător, Tokugawa.

Capitolul VI

Vasul nostru înaintează acum în susul râului Guadalquivir către Coria.

Călătoria peste Oceanul Atlantic ne-a luat atât de multă vreme fiindcă *Santa Veronica* noastră a fost lovită de vânturi puternice şi a suferit pagube destul de mari, aşa că am rămas mai bine de şase luni în Havana pentru reparaţii. Aici, însoţitorul lui Tanaka Tarōzaemon şi-a dat ultima suflare, sărmanul de el. Era vorba despre omul care fusese grav rănit la genunchi. Chiar şi după înmormântare, Tanaka a fost atât de disperat, că ţi se rupea inima. L-am văzut de multe ori pe acest bărbat trufaş cum privea ţintă Marea Caraibelor cu chipul întunecat, de parcă şi-ar fi pierdut propriul frate. După aceea ne-au lovit încă două furtuni stârnite de vânturile sezoniere. Când, în cele din urmă, am zărit în depărtare portul San Lucar din Spania mea natală trecuseră zece luni de la plecarea noastră din Veracruz.

În timpul călătoriei pe vas nu mi-a ieşit nici o clipă din minte sfatul unchiului meu din Madrid. Îl vedeam mereu în faţa ochilor pe părintele Valente cu care în curând aveam să fiu nevoit să mă confrunt în faţa episcopilor.

În închipuirea mea, părintele Valente era un bărbat înalt şi sfrijit, cu obraji uscăţivi de sihastru. Lumina din ochi îi trăda mintea ascuţită ca un brici. Aveam sentimentul că glasul său grav se va încleşta ca o gheară în argumentele mele dând la iveală părţile slabe ca pe nişte răni sângerânde. Fără îndoială că la cel mai mic semn de destindere, se va năpusti asupra mea cu întrebări viclene sau îmi va întinde o capcană de cuvinte, pândindu-mă să mă contrazic în logica mea.

Am încercat să-mi închipui, una câte una, întrebările cu care ar putea să mă lovească. O să mă întrebe negreşit cu ce însărcinare fuseseră trimişi încoace solii. O să scoată iarăşi la iveală nepotrivirea dintre faptul că, pe de o parte, *naifu* îi prigonea pe credincioşii creştini, iar pe de alta trimitea soli. Mai mult, o să mă învinovăţească pentru că am ascuns faptul că munca de propovăduire din Japonia se află într-o stare jalnică şi, nu numai că am ascuns acest lucru, dar am şi stăruit să privesc totul într-o lumină încrezătoare.

Pe măsură ce mă gândeam, pe rând, la toate întrebările pe care eram în stare să mi le închipui, încercam să le dau răspuns cu glas tare, întocmai ca un elev de seminar înainte de examen. Dar în timp ce răspundeam, m-a copleşit deodată un sentiment de furie amestecată cu tristeţe. De ce încercau nişte slujitori ai învăţăturii creştine la fel ca mine să-mi stăvilească străduinţa de a preschimba Japonia într-o ţară a Domnului? De ce încercau să mă împiedice?

În clipa aceea mi-am adus aminte de Sfântul Pavel care a intrat în vrajbă cu ceilalţi apostoli din Ierusalim pentru că le-a propovăduit păgânilor cuvântul Domnului. Până şi Sfântul Pavel a fost împiedicat, ocărât şi batjocorit de către fraţii lui creştini. Mai marii Bisericii din Ierusalim au socotit că Sfântul Pavel n-avea nici o chemare pentru apostolat şi chiar l-au învinovăţit pentru că a încercat să propovăduiască învăţăturile Domnului altor popoare. La fel mă dispreţuiesc şi pe mine iezuiţii din Ordinul Sfântul Petru ca pe un preot nevrednic să propovăduiască în Japonia.

Pe când încercam să domolesc furia ce spumega înlăuntrul meu, o tristeţe nelămurită îmi apăsa sufletul. Cu toate că ne închinăm la acelaşi Dumnezeu, credem tot în Domnul Iisus şi încercăm cu toţii să facem din Japonia o ţară a Domnului, totuşi ne învrăjbim şi ne războim între noi. De ce oare omul e o fiinţă atât de urâtă şi de meschină? În loc să devenim mai curaţi în sânul ordinelor noastre bisericeşti, se întâmplă câteodată să

devenim chiar mai ticăloşi decât mirenii. Ne-am înstrăinat cu totul de smerenia şi răbdarea sfinţilor şi de blândeţea lor nemărginită.

Noaptea trecută o ploaie zdravănă s-a abătut peste corabia noastră în timp ce pluteam în susul râului. Ropotul ei înspăimântător m-a trezit din somn. Spre ruşinea mea, am avut un vis păcătos. Tocmai ca să nu păcătuiesc în astfel de momente mi-am legat strâns încheieturile mâinilor. Astfel sunt nevoit să mă lupt cu poftele trupeşti care se abat asupra mea în puterea nopţii, deşi mai puţin înverşunate ca în tinereţe. Am îngenuncheat şi m-am rugat îndelung. Ce demn de dispreţ e trupul omului! În timp ce mă rugam, m-am simţit dintr-odată copleşit de o disperare înfricoşătoare. Ca şi cum mi-aş fi zărit într-o oglindă chipul hâd, simţeam picătură cu picătură gustul veninului ascuns în sufletul meu. Poftele mele trupeşti, furia împotriva iezuiţilor, încrederea aproape trufaşă în menirea mea de a propovădui în Japonia, dorinţa de cucerire – toate acestea se iveau una câte una din adâncul sufletului meu. Am crezut chiar că Dumnezeu nu va mai asculta în veci rugăciunile şi speranţele mele. Aveam sentimentul că Domnul mă arată cu degetul dezvăluindu-mi întreaga urâţenie a ambiţiei lumeşti ce se ascundea în spatele rugăciunilor şi năzuinţelor mele.

„Nu e adevărat!“ m-am împotrivit eu cu îndârjire. „Nutresc o dragoste nemărginită pentru Japonia şi pentru japonezi. Tocmai pentru că nutresc această dragoste vreau să-i trezesc din amorţeala călâie a inimii lor. Ca preot n-o să-mi pară rău deloc chiar de-ar fi să-mi închin întreaga viaţă acestui ţel. Toate faptele mele le fac de dragul Tău.“

Însă, de pe crucifixul mic aflat pe masa mea, Domnul mă privea cu tristeţe, ascultând îndurerat împotrivirile mele.

„Atunci, ar trebui să mă las păgubaş? Ar trebui să-i las pe japonezi în amorţeala lor, aşa de binecuvântaţi cu har şi însuşiri alese cum sunt ei? Nu ştiu de ce, dar mie mi se pare că poporul acesta îşi păstrează mereu sufletul «nici rece, nici fierbinte», după cum spune Biblia, cu îndârjire şi

încăpăţânare, ca pe o trăsătură de-a lor. Eu… vreau să le dau căldura cu care să Te caute pe Tine.“

Doar printr-un singur mijloc puteam să-i ţin piept părintelui Valente: să-i creştinez la Madrid pe soli. Întocmai după cum i-am făcut pe negustorii japonezi să primească botezul în Mexico. Numai astfel vor da crezare episcopii spuselor mele. Întocmai după cum mi-a dat dreptate guvernatorul din Mexico după acel botez pompos.

Solii au urcat în susul râului Guadalquivir şi, în cele din urmă, au păşit pe pământ european. Prima oară au pus piciorul în oraşul spaniol Sevilla. Cu o jumătate de an înainte nu auziseră nici măcar de numele, darămite de existenţa acestor meleaguri.

Era început de toamnă. Case albe se întindeau cât vedeai cu ochii pe câmpia scăldată de razele unui soare blând. În această mare albă se vedeau pretutindeni turle de biserici străpungând cerul diafan. Pe râu era un du-te-vino de vase, iar pe maluri, o beţie de flori proaspete, deschise în bătaia soarelui. Mireasma florilor plutea în tot oraşul, pe prichiciul alb de la ferestrele caselor erau ghivece de flori, iar printre porţile lucrate cu mare măiestrie se întrezăreau grădini cu alei pietruite de-a lungul cărora stăteau rânduite statui şi glastre de flori. Pereţii interiori ai caselor erau împodobiţi cu modele migăloase în nuanţe de albastru. În odăi plutea un miros greu şi ciudat.

Era primul oraş spaniol pe care-l vedeau în viaţa lor. Pentru cei trei ostaşi care nu cunoşteau decât domeniul Stăpânului, fără să fi fost vreodată la Edo sau la Kyōto, acest oraş mare era de-a dreptul un izvor de uimire. Velasco le povesti că oraşul fusese odinioară locuit de arabi, iar după aceea, fusese cucerit de creştinii spanioli, dar solii nu ştiau nici măcar unde se afla ţara numită Arabia şi de aceea nu înţeleseră nici unde anume în acest oraş se păstrau mai vii urmele arabilor. Erau orbiţi de

strălucirea maiestuoaselor palate precum Alcazar, iar măreţia catedralelor îi copleşi, lăsându-i fără grai.

În fiecare zi erau mult mai prinşi cu treburi decât fuseseră în Mexico. Cu ajutorul familiei lui Velasco, de baştină din Sevilla, solii s-au dus cu trăsura să-l întâlnească pe primar, au trecut pe la sfetnicii de vază şi au fost poftiţi de feţe bisericeşti de rang înalt. Prinşi în vârtejuri de cuvinte necunoscute şi nevoiţi să înghită mâncăruri cu care nu erau obişnuiţi, solii s-au străduit şi au răbdat totul fără să crâcnească.

— Aceasta este Europa, le zise Velasco pe un ton ironic.

Era în după-amiaza în care au privit întregul oraş Sevilla din vârful unei catedrale uriaşe. Velasco le-a arătat atunci, una câte una, turlele nenumăratelor biserici: aceea era biserica San Stefano, cealaltă, catedrala San Pedro. Apoi a râs, zicând:

— Aceasta este Spania despre care vorbesc japonezii. În timpul călătoriei noastre, v-aţi dat seama cu toţii că lumea este largă şi nu greşesc când spun că în lumea asta largă Spania este o ţară deosebit de bogată… Iar acum vă aflaţi cu toţii în această ţară. Sunteţi în ţara străinilor.

Cu braţele încrucişate, Tanaka îşi coborî privirea ca să nu-şi trădeze emoţia. Doar Nishi îşi scosese cutia de scris şi nota sârguincios numele clădirilor şi ale bisericilor pe care li le arătase Velasco.

— Însă marele oraş Madrid, capitala Spaniei este de neasemuit, nici chiar cu Sevilla. La Madrid vă veţi întâlni cu regele Spaniei.

Chiar şi Velasco băgă de seamă că Tanaka şi samuraiul tremurau, străbătuţi de un fior. Pentru nişte simpli ostaşi ca ei, fie şi cu numele de soli, întâlnirea cu regele unei ţări uriaşe era un fapt nemaipomenit.

— Este însă un om în faţa căruia îngenunchează cu smerenie chiar şi regele Spaniei. Ştiţi cine e?

Nici unul dintre cei trei nu ştia să răspundă.

— Este regele creştinilor, care se numeşte Papa. În Japonia, de pildă, Măria Sa *naifu* ar fi regele Spaniei, iar împăratul din Capitală[1] ar putea fi

Papa. Numai că Papa are o putere mult mai mare chiar şi decât Măria Sa împăratul. Dar până şi Papa… nu e decât un servitor în faţa unui alt Om.

Zâmbind, Velasco cercetă chipurile solilor.

— Cred că înţelegeţi şi fără să vă spun… cine este acel Om. …Aţi văzut chipul Său pretutindeni în Nueva España. Şi nu numai în Nueva España. Nu numai aici în Spania. Toate ţările Europei Îl venerează, Îl slăvesc şi I se închină.

Duminică Velasco îi duse pe cei trei la catedrala San Francisco cu un singur scop. În ziua aceea, episcopul Lerma urma să ţină o slujbă specială pentru solii japonezi. Încă de dimineaţă, huruind pe drumul pietruit, trăsurile se înşiruiră una după alta la intrarea în catedrală. Nobili şi negustori gătiţi de sărbătoare umpleau catedrala susţinută de şiruri de stâlpi, o mulţime de lumânări luminau cu flacăra lor altarul aurit, iar sunetul orgii răsuna din ce în ce mai tare, izbindu-se de pereţii de piatră. Din amvonul împodobit cu ghirlande, episcopul Lerma binecuvântă mulţimea şi grăi astfel:

— La slujba de astăzi sunt prezenţi împreună cu părintele Velasco, născut în Sevilla, nişte soli care au venit de peste mări şi ţări tocmai din Orient, din Japonia. De aceea, vrem să închinăm această slujbă solilor japonezi şi Japoniei. După cum înaintaşii noştri au ridicat de-a lungul anilor numeroase biserici în ţinuturi străine şi au făcut din ele ţări ale Domnului, aşa să ne rugăm şi noi acum pentru ca într-o zi şi ţara acestor soli să-L slăvească pe Domnul.

Toată mulţimea adunată în capelă îngenunche, iar corul cântă un imn.

Sanctus, sanctus, sanctus
Dominus Deus Sabaot
Pleni sunt coeli et terra.[2]

Velasco îşi îngropă faţa în mâini şi se lăsă în voia emoţiilor care-l copleşeau. „Japonie, Japonie“, strigă el în adâncul sufletului. „Ascultă glasurile acestea! Japonie, Japonie, oricât L-ai ocoli pe Domnul, oricâţi preoţi ai ucide, oricât sânge creştin ai vărsa, odată şi odată tot ai să te supui Lui!“ Apoi îşi plecă fruntea şi se rugă: „Pentru aceasta, Doamne… ajută-mă să câştig în luptă. Ajută-mă să-l înving pe părintele Valente“.

După slujbă, oamenii, cuprinşi încă de o emoţie adâncă, îi împresurară pe japonezi şi năvăliră afară din catedrală ca un şuvoi. Îi striveau cu mulţimea lor, îi băteau pe umăr, le cereau câte o strângere de mână. Nu s-au dezlipit de ei până când episcopul Lerma nu i-a adăpostit într-o încăpere de la subsolul catedralei.

— Aşadar, fiule.

Odată refugiaţi departe de uralele mulţimii în camera întunecată şi umedă de la subsol, episcopul Lerma îşi arătă îngrijorarea.

— Ceremonia s-a terminat. E timpul să ne întoarcem la realitate. Nu trebuie să te laşi înşelat de toată această înflăcărare. Lucrurile nu sunt nicidecum spre binele tău. La Madrid se va întruni o adunare episcopală, iar această adunare nu e deloc în favoarea planurilor tale.

— Ştiu, încuviinţă Velasco după ce aruncă o privire înspre soli. Dar chiar şi Excelenţa Voastră aţi spus mai înainte că închinaţi slujba de astăzi acestor soli japonezi şi Japoniei. Împreună cu noi toţi v-aţi rugat ca Japonia să devină într-o bună zi o ţară care să-l venereze pe Dumnezeu.

— Într-adevăr, „într-o bună zi“, am spus. Dar acea zi nu e astăzi. Chiar aşa departe cum suntem de Japonia, ştim şi noi cât de mult i-au urât japonezii pe misionari şi cum i-au prigonit pe credincioşi în ultimii douăzeci de ani.

— Lucrurile se schimbă. Velasco îi repetă repede ceea ce îi spusese şi arhiepiscopului de Mexico. Dacă n-ar fi aşa, atunci Japonia nu i-ar mai fi trimis în Spania pe aceşti soli.

— Fiule, membrii Ordinului Sfântul Petru raportează că situaţia se înrăutăţeşte şi mai mult. Şi că aceşti soli sunt cavaleri ai unui senior japonez, nicidecum trimişii oficiali ai împăratului Japoniei… Noi nu vrem să mai vărsăm sângele preoţilor noştri în ţara aceea.

— Cred că munca de propovăduire… e la fel ca o bătălie. Eu mă războiesc cu Japonia. Misionarul seamănă cu un luptător ce nu trebuie să se teamă că va muri pentru Dumnezeu. Apostolul Pavel n-a pregetat nici o clipă să-şi verse sângele pentru păgâni. Propovăduirea nu înseamnă să predicăm despre iubirea lui Dumnezeu în mănăstiri şi în locuri călduţe şi însorite.

— Aşa e, zise episcopul înţelegând împunsăturile lui Velasco. Şi eu sunt de părere că munca de propovăduire seamănă cu o bătălie. Dar, precum luptătorii se supun căpitanului, la fel trebuie să te supui şi tu.

— Se mai întâmplă câteodată ca, fiind prea departe de locul bătăliei, căpitanul să nu ştie nimic despre adevărata stare a luptei.

— Fiule, îl ţintui episcopul cu privirea… eşti prea înverşunat. Trebuie să-ţi cercetezi bine sufletul, ca nu cumva înverşunarea asta să-l ducă la pierzanie.

Velasco tăcu înroşindu-se la faţă. După cum spusese şi episcopul, de-a lungul vieţii sale de călugăr firea sa înverşunată îi adusese mereu mustrările superiorilor. „Dar dacă n-aş fi fost atât de înverşunat“, îşi zise Velasco în sinea lui, „n-aş mai fi ajuns niciodată în acea insulă din Orient. Oh, Japonie, ca să mă lupt cu tine… trebuie să fiu înverşunat“.

— De aici… o să plecăm la Madrid. Acolo aş vrea să-l rog pe arhiepiscop faţă în faţă…

— Ce anume?

— Să mijlocească o întâlnire între aceşti soli japonezi şi rege…

Episcopul Lerma îl privi cu milă pe Velasco, îi întinse mâna şi-i primi sărutul. Apoi repetă cu glas plictisit:

— Fie ca arhiepiscopul să-ţi asculte rugămintea… Însă eşti prea înverşunat. Ai grijă ca înverşunarea asta să nu-ţi ducă sufletul la pierzanie, repetă el.

După ce mulţimea s-a împrăştiat, iar episcopul Lerma a plecat şi el la episcopie şi după ce japonezii s-au întors cu trăsura la mănăstire, rămas singur, Velasco a îngenuncheat în faţa altarului. În afară de cele câteva raze de soare ce pătrundeau prin vitraliile pătrate ale ferestrelor, marea catedrală era întunecoasă şi liniştită. În altar ardeau roşiatic lumânări de împărtăşanie, iar alături de ele, cu o mână ridicată, un Iisus plin de glorie privea în jos la Velasco. Fără îndoială, aşa arăta când le-a spus ucenicilor Săi: „Mergeţi în toată lumea şi propovăduiţi Evanghelia la toată făptura“[3].

„Oh, Doamne“, Îl imploră Velasco pe Hristos, cu mâinile împreunate şi uitându-se drept în ochii Lui: „Ne-ai poruncit să propovăduim Evanghelia până la capătul lumii. Eu mi-am închinat viaţa cuvintelor Tale şi am traversat marea până în Japonia. Acum ai de gând să-Ţi iei mâna de pe această ţară?

Oh, Doamne, rogu-Te, răspunde-mi! Acum Japonia stă să fie îndepărtată de la cuvântul Tău. Chiar Biserica ridicată de Tine este gata să-şi întoarcă privirea de la Japonia. Şi arhiepiscopul, şi episcopii, şi cardinalii se tem de Japonia; nu pot suferi gândul de a trimite alţi misionari să-şi verse sângele pe acele meleaguri şi sunt gata să abandoneze martirii care se mai află încă acolo. Oh, Doamne, Te rog, răspunde-mi! Şi eu trebuie să mă supun poruncilor unei asemenea Biserici?

Oh, Doamne, porunceşte-mi să mă lupt! Sunt singur cu desăvârşire. Te rog, spune-mi să lupt cu cei care-mi pun piedici şi cu cei care mă pizmuiesc! Eu nu mă pot despărţi de Japonia. Această ţărişoară orientală este tărâmul pe care trebuie să-l cuceresc prin puterea Evangheliei Tale“.

Broboane de sudoare i se prelingeau de pe frunte, intrându-i în ochi în timp ce-L iscodea pe Hristos cu chipul ridicat. În minte îi răsăriră nenumărate feţe de japonezi. Cu zâmbetele lor firave, îl batjocoreau pe Velasco. Chipurile lor semănau bine cu statuile lui Buddha pe care le văzuse în firida întunecată a unui templu din Kyōto. Cu toţii într-un glas murmurau: „Japonia nu e bucuroasă de venirea preoţilor creştini. Japonia nu e bucuroasă să ridice biserici. Japonia poate trăi şi fără Iisus. Japonia…“

„Îţi dau voie să te duci!“ auzi deodată o voce în urechi. „Te-am trimis ca pe un miel în mijlocul lupilor. Fii dar înţelept ca şarpele şi blând ca porumbelul. Vei fi urât de toţi din pricina numelui Meu. Însă cel ce va răbda până la capăt, acela se va mântui. Fii înţelept ca şarpele!“

Acestea au fost cuvintele rostite de Iisus când i-a trimis pe ucenici la propovăduire prin cetăţile Iudeii.[4] „Fii înţelept ca şarpele!“ Multă vreme Velasco rămase nemişcat cu faţa îngropată în palme. I se părea că acele cuvinte cuprindeau întreaga lui fiinţă şi tot ce trebuia să înfăptuiască de acum înainte. „Voi fi urât de toţi. De călugării din Ordinului Sfântul Petru. De episcopii de aici. Cu toate acestea, mă voi duce la Madrid şi voi da piept cu Ordinul Sfântul Petru în adunarea întrunită acolo. Pentru a dobândi victoria în această înfruntare, trebuie să am înţelepciunea unui şarpe. Armele mele sunt cuvintele şi japonezii pe care i-am adus cu mine. Trebuie să-l fac pe episcop să creadă că vorbele mele sunt vorbele japonezilor şi că dorinţele mele sunt dorinţele japonezilor. Pentru aceasta…“

Velasco se întoarse la mănăstirea unde şedeau cu toţii. Când intră în odaia japonezilor, solii împreună cu însoţitorii lor erau adunaţi în cerdac şi se uitau în jos la şuvoiul de oameni şi de trăsuri care forfoteau în jurul turnului Giralda, mândria locuitorilor din Sevilla. Pe râul Guadalquivir se adunaseră o sumedenie de vase, iar negustorii îşi vindeau marfa târguindu-se cu glasuri vioaie.

Văzându-l pe Velasco, însoţitorii se înclinară şi ieşiră în linişte. Alăturându-se celor trei soli în cerdac, Velasco le arătă vapoarele care pluteau sub soarele blând de toamnă în susul şi în josul râului Guadalquivir şi le spuse că multe vase aveau să plece către tot felul de meleaguri. Apoi zise:

— Peste două zile o să plecăm spre capitala Spaniei, Madrid. Ca să ne întâlnim cu regele Spaniei.

— În curând o să ajungem să-l vedem pe rege?

Glasul lui Tanaka tremura de încântare. În inimile solilor care nu se întâlniseră niciodată cu Stăpânul, bucuria unei binecuvântări nemaipomenite cum era acest eveniment, se răspândea ca apa într-un pământ însetat.

— Trebuie să vă spun fără ocolişuri că… a apărut o piedică neaşteptată.

Velasco şovăi o clipă, apoi zise:

— La Madrid sunt şi unii care nu ne văd cu ochi buni.

Solii se uitară unii la alţii aşteptând lămuriri de la Velasco. Cât le-a vorbit misionarul, Tanaka a privit ţintă undeva în aer, supărat, iar samuraiul, după cum îi era felul, a clipit numai din ochi fără să deschidă gura. Pe feţele lor de ţărani nu se putea citi ce gândeau, dar tânărul Nishi ba îşi încrucişa braţele, ba îşi frângea mâinile, arătându-se neliniştit. Cum-necum, solii păreau a fi înţeles ce le-a povestit Velasco despre starea de fapt din sânul Bisericii şi despre istoria înfruntărilor dintre cele două ordine cu privire la propovăduirea în Japonia.

— Din această pricină eu trebuie să apar în faţa adunării pentru dezbateri. Din această adunare fac parte feţe bisericeşti de rang înalt care vor judeca dacă ceea ce spun eu este adevărat sau dacă aceia care mă ponegresc au dreptate.

Aici Velasco se opri. Apoi murmură ca pentru sine:

— Trebuie… să înving.

Solii rămaseră nemişcaţi de parcă ar fi fost împietriţi.

— Cei care mă ponegresc… spun că în toată Japonia credinţa creştină a fost oprită şi pesemne că or să spună că şi scrisorile prin care Stăpânul îi primeşte cu braţele deschise pe *padres* sunt plăsmuite. Pentru a risipi aceste îndoieli… dacă măcar unul dintre dumneavoastră s-ar face creştin…

La auzul acestor cuvinte, o uimire copilărească străbătu chipurile până atunci împietrite al lui Tanaka şi al samuraiului. Ca să le domolească uimirea, Velasco atacă mai departe:

— Dacă v-aţi creştina, atunci slujitorii bisericii din această ţară vor da crezare cuvintelor mele. Vor socoti adevărat legământul făcut de Stăpân de a-i primi bucuros pe *padres*, fără să-i prigonească. Fiindcă acum feţele bisericeşti din Spania nu pun la îndoială cuvintele celor care spun că Japonia ucide creştinii şi chinuie preoţii.

Samuraiul îl privea pe Velasco scrutător. Misionarul văzu pentru prima oară cum se aşternea supărarea pe chipul acestui om care era întruchiparea supuşeniei.

— *Padre*, zise samuraiul cu voce tremurătoare. De ce nu ne-ai vorbit despre asta în Nueva España? Fără îndoială că încă din Nueva España cunoşteai limpede acest lucru.

— Să fiu cinstit, nu mi-am dat seama că defăimările sunt atât de răspândite. De fapt, cât am stat noi în Nueva España, defăimătorii au tot trimis scrisori din Japonia în Spania încercând să ne împiedice călătoria.

— Eu… răspunse samuraiul parcă gemând, nu mă fac creştin.

— De ce?

— Nu-mi place credinţa creştină.

— Fără să cunoşti învăţătura creştină, nu poţi să spui nici că-ţi place, nici că nu-ţi place.

— Chiar dacă aş învăţa, n-am inimă să cred.

— Nu poţi să crezi fără să înveţi.

Velasco se înroşi din ce în ce mai tare la faţă. Era semn că se înflăcăra. În acele momente nu mai era un uneltitor, ci se preschimbase într-un misionar care încerca să le insufle neştiutorilor credinţa lui.

— În Mexico, negustorii japonezi n-au trecut nici ei la credinţa creştină din suflet, ci de dragul câştigului. Însă eu am socotit că e bine şi aşa. Pentru că sunt încredinţat că acela care a rostit, fie şi numai o singură dată, numele Domnului, va deveni în cele din urmă robul Său.

Velasco auzea în urechi un glas: „Încerci acum să-i faci pe nişte necredincioşi să se boteze pentru propriul tău câştig. Nu cumva e o blasfemie şi o batjocură? Prin taina botezului Îl împovărezi pe Domnul cu păcatele unor necredincioşi. Nu cumva e o faptă trufaşă?“

Velasco încercă să strivească vocea pe care o auzea în urechi. Îşi făcu scut din nişte cuvinte ale lui Iisus scrise în Biblie. Erau cuvintele rostite de Domnul când Ioan s-a înfuriat văzând cum un necredincios vindeca bolnavi în numele lui Iisus: „Cine nu este împotriva noastră este pentru noi“[5].

Samuraiul tăcea îndărătnic. Era el ruşinos, dar în asemenea clipe tocmai această sfială îl făcea încăpăţânat ca un catâr. Aşa era şi firea ţăranilor din vale. Tanaka privea ţintă în gol la fel ca mai înainte. După cum îi era obiceiul, Nishi aştepta neliniştit răspunsul confraţilor săi mai în vârstă pentru a se hotărî şi el ce să facă. În cele din urmă, samuraiul răspunse cu un glas puternic, neclintit, ca o stâncă:

— Nu, nu pot. Nu pot să mă fac creştin.

După ce Velasco ieşi din camera lor, cei trei soli se aşezară pe scaune şi rămaseră nemişcaţi vreme îndelungată. Prin fereastra deschisă pătrundea zarva din jurul Porţii Toriana. La amiază, chiar şi Sevilla se potolea pentru un timp. Lumea se închidea în case şi se odihnea în tihnă.

— Seniorul Shiraishi, zise Nishi cercetând cu o privire vinovată chipurile obosite al lui Tanaka şi al samuraiului, ne-a zis să ne supunem

îndrumărilor lui senior Velasco în orice privinţă.

— Dar, Nishi, oftă samuraiul, oare cât ne-o fi înşelat pe noi senior Velasco, de când am plecat din Japonia şi până astăzi? Întocmai după cum zicea Matsuki. Mai întâi ne-a spus că dacă o să traversăm oceanul până în Nueva España, o se ne putem îndeplini însărcinarea neîntârziat, iar când am ajuns în Nueva España ne-a zis că n-o să putem dobândi un răspuns limpede decât dacă o să ne ducem şi mai departe, în Spania… Iar acum ne spune că lucrurile nu merg şnur. Şi ca să le ducem la bun sfârşit… ne sfătuieşte să ne facem creştini. Eu nu mai am încredere în omul ăsta. Nu-mi dai dreptate, Nishi?

Era pentru prima oară când samuraiul îşi dezvăluia sentimentele atât de deschis. Fiind un om scump la vorbă, cuvintele lui aveau fiecare în parte greutatea sa, aşa că după ce samuraiul termină de vorbit, atât Nishi, cât şi Tanaka rămaseră tăcuţi.

— Dar fără sprijinul lui senior Velasco noi nu putem face nimic.

— Pe asta se şi bizuie senior Velasco. Tot ce-şi doreşte el e să ne facă vrând-nevrând creştini.

— Însă ar fi o nimica toată să ne facem creştini doar de dragul însărcinării noastre.

— Aşa o fi, oftă samuraiul. Familia Hasekura a primit la reîmpărţirea pământurilor o vale stearpă de unde abia strângem nişte orez şi nişte grâu. Însă în acel ţinut mărginit de munţi am mutat mormintele strămoşilor şi mormântul tatălui meu. Eu unul nu pot să trec la o credinţă străină pe care nici strămoşii, nici tatăl meu n-au cunoscut-o.

Zicând acestea, samuraiul clipi din ochi. Simţea cum sângele şi obiceiurile tuturor generaţiilor din familia Hasekura îi pătrunseseră fiinţa, înrădăcinându-se adânc în viaţa lui. Nu putea să schimbe de bunăvoie sângele şi obiceiurile familiei.

— Şi apoi… zise el mai departe. În Mexico Matsuki ne-a zis aşa: „Velasco e prea înverşunat. Nu vă faceţi creştini ademeniţi de

înverşunarea lui Velasco!“ Ţii minte, Nishi?

— Ţin minte.

Erau în Nueva España şi convoiul lor se pregătea de plecare de la mănăstire înspre ţărmul oceanului de răsărit, când Matsuki alergase spre el ca din puşcă din rândul negustorilor care-i petreceau şi privindu-l drept în ochi îi spusese cuvintele acestea. Samuraiul nu le uitase.

— Ţin minte, dar…

Nishi se uită temător la Tanaka şi la samurai, de parcă i-ar fi fost frică să nu fie dojenit.

— Chiar şi Sfatul Bătrânilor socoteşte că viitorul Japoniei nu stă în războaie, ci în negoţul cu ţările Europei şi cu India. De asemenea, acesta ştie bine că, lăsând la o parte India, negoţul cu ţările Europei nu este cu putinţă fără să luăm în seamă credinţa creştină. Atâta vreme cât Sfatul Bătrânilor vede lucrurile astfel, va înţelege, fără îndoială, că noi ne-am creştinat doar pentru a ne îndeplini însărcinarea.

— Tu ai de gând să te faci creştin? îl întrerupse Tanaka.

— Nu ştiu. O să mă gândesc bine în drum spre Madrid. Însă, în timpul călătoriei noastre, mi-am dat seama cât de largă este lumea. Am mai aflat, de asemenea, că ţările Europei sunt mai bogate şi mai înfloritoare decât Japonia. Aşa stând lucrurile, eu vreau să învăţ limba lor. Am ajuns să cred că nu trebuie să ne închidem ochii faţă de învăţătura creştină în care cred laolaltă oamenii acestei lumi largi.

Ca de obicei, samuraiul îl invidia pe Nishi pentru tinereţea şi înflăcărarea lui. Spre deosebire de el şi de Tanaka, Nishi gusta din plin şi fără împotrivire tot ce era nou şi izbitor pe aceste meleaguri străine. Samuraiul însă nu putea să facă la fel, căci, cu toate că se hotărâse să se lase în voia noului său destin, până la urmă era la fel de legat de valea şi de neamul său precum melcul de cochilia sa şi nu se putea rupe de aceste legături la fel cum melcul nu se putea desprinde de cochilia lui.

— Ce părere aveţi, senior Tanaka? îl întrebă samuraiul.

Tanaka stătea cu mâinile în sân, după cum îi era obiceiul atunci când trebuia să se gândească la ceva. Uitându-se la spinarea vânjoasă şi la braţele groase ale lui Tanaka, samuraiul simţi că prin trupul solului curgea acelaşi sânge de samurai de ţară ca şi prin propriul său trup. Acel sânge de samurai de ţară care avea să apere cu îndârjire pământul şi obiceiurile păzite vreme îndelungată de strămoşii lor.

— Credinţa creştină… nu-mi place nici mie. Tanaka scoase un oftat înăbuşit. Dar să ştii, Hasekura, eu am primit această însărcinare nu pentru că aşa mi-a poruncit Sfatul Bătrânilor. Ci pentru că vreau să-mi primesc înapoi domeniul de la Nihonmatsu. Şi tocmai pentru că îmi vreau înapoi pământurile… am răbdat şi călătoriile pe corabie, şi arşiţa din aceste ţinuturi străine, şi mâncarea, cu toate că nu mi-au priit deloc…

La fel făcuse şi samuraiul. Dacă vorbele seniorului Shiraishi şi ale seniorului Ishida erau adevărate, atunci se putea ca pământurile de la Kurokawa să fie înapoiate familiei Hasekura ca răsplată pentru călătoria asta grea.

— Dacă n-o să-mi primesc pământurile înapoi, murmură Tanaka parcă plângând, am să-mi pierd onoarea în faţa înaintaşilor mei şi în faţa familiei mele. N-o să mai pot da ochii cu ei. Nu-mi plac creştinii. Însă ca să-mi primesc domeniul înapoi… sunt în stare să mănânc şi noroi dacă aşa o să mi se spună.

— O facem de dragul însărcinării, zise şi Nishi de alături.

— Matsuki zicea să nu ne facem creştini, clătină din cap cu încăpăţânare samuraiul. Mie nu-mi place Matsuki, dar… nu pot să mă fac creştin…

Porniră iarăşi într-o lungă călătorie, de data aceasta către Madrid. Japonezii, carele şi căruţele cu desagi înaintau în şir indian prin câmpia Andaluziei unde se întindeau dealuri cărămizii şi livezi de măslini. Nu

semănau deloc cu câmpurile sălbatice, arse de soarele dogoritor din Nueva España.

Dealurile şi câmpurile de măslini se iveau unul după altul ca valurile mării. Dealurile erau roşii, iar frunzele măslinilor fluturau în vânt şi străluceau argintii ca o mulţime nesfârşită de săbii. Odată cu lăsarea serii, pământul se răcea brusc.

Ca şi în Nueva España, şi aici se vedeau din când în când sate albe ca nişte drobi de sare. Uneori, satele erau înfipte în vreo coastă de munte stâncos, ca şi cum ar fi fost încleiate acolo. Pe vârf de munte se înălţa ameninţător câte o cetate veche.

La capătul livezilor de măslini şi al pământurilor roşii se întindeau lanuri de grâu unduindu-se ca nişte arcuri până în zare. În depărtare apăru ceva mic şi subţire ca un ac, dar pe măsură ce se apropiară îşi dădură seama că acul era o turlă de biserică. Vârful său se implânta în azurul cerului şi dispărea înghiţit de văzduh.

— Aceasta e Europa!

De câte ori ajungeau în faţa unei asemenea privelişti, Velasco îşi oprea calul şi le-o arăta mândru.

— Pământul are legea lui. Iar această lege se întrupează în turla bisericii care se îndreaptă spre cer în căutarea lui Dumnezeu.

De la plecarea din Sevilla, Velasco nu i-a mai rugat niciodată pe soli să-l sprijine. Nici nu i-a silit pe ocolite să treacă la creştinism. Cu toate astea, mergând călare, zâmbea încrezător, de parcă totul ar fi fost deja hotărât. După cum le era felul, solii nici măcar n-au amintit de această chestiune, fiindu-le teamă să atingă subiectul.

Cam prin locul unde apa râului Tajo îşi schimbă culoarea căpătând reflexe cafenii, convoiul intră în vechea capitală Toledo. Şi aici, turla bisericii construite pe un deal se vedea din depărtare. Era pe înserat. Pe măsură ce soarele uriaş apunea pe cerul auriu, crucea din vârful turlei strălucea să-ţi ia ochii în razele amurgului. Asudaţi, japonezii urcau în

tăcere povârnişul pietruit ce ducea către biserică, în timp ce ochii curioşi ai oamenilor erau ca de obicei aţintiţi asupra lor.

— *Japoneses*! strigă cineva din rândul oamenilor adunaţi pe o parte a povârnişului. *Me han encontrado con Japoneses antes*.

Era un om bine făcut, cu dinţi încălecaţi. Auzindu-l, Velasco îşi opri uimit calul şi din şa vorbi ceva cu el.

— Omul acesta, îi lămuri el pe soli, spune că în copilărie a văzut nişte tineri japonezi care veniseră pe aici.

— Japonezi…

— Zice că acum vreo treizeci de ani nişte tineri de paisprezece-cincisprezece ani din Kyūshū au venit în Spania ca soli creştini, ca şi dumneavoastră. Nu ştiţi nimic?

Era întâia oară când auzeau de aşa ceva. Toţi trei erau încredinţaţi că ei erau primii japonezi care vizitau ţările Europei. Însă omul zicea că nişte japonezi, în frunte cu patru tineri şi însoţiţi de un misionar, trecuseră în urmă cu vreo treizeci de ani şi prin Madrid, şi prin Toledo, ba mai mult, fuseseră primiţi de Papa de la Roma.

Velasco începu din nou să stea de vorbă cu omul. Acesta râse mândru, arătându-se încântat că lumea dimprejur îl asculta.

— Tinerii japonezi au trecut pe la casa bătrânului ceasornicar Toriano din acest oraş şi au fost tare bucuroşi. Spune că pe atunci era ucenic în casa bătrânului.

Omul între două vârste îşi dezveli dinţii galbeni şi dădu de nenumărate ori din cap, arătându-se cu degetul. Solii mai aflară de la el că unul dintre tineri se îmbolnăvise în acest oraş de nişte friguri cumplite, dar se însănătoşise graţie îngrijirilor atente şi rugăciunilor locuitorilor de aici, astfel că în cele din urmă reuşise să plece împreună cu ceilalţi către Madrid de unde veniseră pentru ei patru trăsuri.

Japonezii dădură roată cu privirea peste casele şi caldarâmurile de piatră luminate de soarele ce stătea să apună. Aveau un sentiment nespus

de ciudat la gândul că înaintea lor nişte compatrioţi de-ai lor merseseră pe acest povârniş şi priviseră şi ei aceste case străine colorate în trandafiriu de lumina amurgului.

— Nişte copii de paisprezece-cincisprezece ani…! murmură Tanaka.

Gândindu-se la călătoria lor lungă şi istovitoare de până atunci, nu numai el, ci şi ceilalţi doi japonezi găseau greu de crezut că nişte tineri făcuseră o asemenea călătorie.

— Şi după aceea, copiii japonezi, îl întrebă Nishi pe Velasco, s-au întors cu bine în Japonia?

— Da, s-au întors, încuviinţă Velasco adânc. La fel cum şi voi o să vă întoarceţi în Japonia cu bine într-o bună zi.

La răspunsul lui Velasco, o tăcere adâncă se lăsă printre japonezi. Oare vor putea şi ei să se întoarcă acasă teferi şi nevătămaţi într-o bună zi? Toţi se gândeau la acelaşi lucru. După o vreme, pe chipul fiecăruia înflori un zâmbet dureros.

Ploua în ziua când în sfârşit au ajuns la Madrid. Ploaia spăla piaţa Castilla şi se prelingea uşor pe strada Alcalá. Pe fundalul fumuriu al cerului parcă înceţoşat se înălţa ca o nălucă palatul Escorial. Căruţele treceau pe caldarâm împroşcând apă şi noroi de jur împrejur.

La mănăstirea franciscană unde primiseră găzduire, japonezii au dormit buştean o zi întreagă. Acum că sosiseră în Madrid, la capătul călătoriei lor, oboseala trupească şi sufletească adunată de la venirea în Spania ieşise, pentru o clipă, la iveală. Călugării de la mănăstire, dându-şi şi ei seama de acest lucru, nu s-au apropiat de odăile lor şi nici n-au sunat clopotul ce bătea orele, ca să nu le tulbure somnul.

În vis, samuraiul revăzu scena din ziua plecării sale din Japonia. Caii nechezau, bătrânii satului se înşiruiau în faţa porţii casei sale, Yozō îi ţinea suliţa, iar Seihachi, Ichisuke şi Daisuke ţineau de dârlogi fiecare câte un cal împovărat cu desagi. Samuraiul încălecă şi făcu o plecăciune înspre unchiul său. În spatele lui, se afla soţia sa, Riku, străduindu-se să-şi

înăbuşe plânsul. El zâmbi către fiul său cel mare, Kanzaburō, şi către Gonshirō, fiul cel mic din braţele slujnicei. Apoi se făcea că seniorul Ishida îl aştepta pe cal în faţa porţii. I se părea ciudat că seniorul Ishida venise tocmai până în vale ca să-l petreacă.

— Ascultă, îi zise seniorul Ishida zâmbind. Îţi mai dăm o şansă să-ţi îndeplineşti însărcinarea. De data asta voi avea grijă să-ţi recapeţi pământurile din Kurokawa.

La gândul că trebuia să mai ia încă o dată de la capăt călătoria aceasta cumplită, samuraiul rămase fără aer. Dar îşi zise că asta era soarta lui, n-avea încotro, trebuia să i se supună. Ca şi ţăranii din vale era obişnuit de multă vreme să rabde şi să se supună…

După ce se trezi, trecu ceva timp până să-şi dea seama că nu era în Japonia, ci într-o mănăstire dintr-o ţară străină. Ploaia cădea pe o fereastră dintr-o casă necunoscută într-un oraş străin. Era linişte. Samuraiul se simţea atât de singur şi de părăsit, încât aproape că-i venea să plângă.

În linişte, ca să nu-l trezească pe Nishi, se îmbrăcă şi se furişă afară pe coridor. Aruncă o privire în camera însoţitorilor. Yozō stătea îngândurat pe marginea patului, iar alături de el, Ichisuke şi Daisuke dormeau duşi mai departe.

— Nu dormi? îl întrebă samuraiul în şoaptă. Eu… am visat valea noastră.

— La vremea asta trebuie să fi început tăiatul lemnelor de foc.

— Aşa e.

De la plecarea lor se scursese aproape un an şi jumătate. Samuraiul îşi aduse aminte cum, în urmă cu doi ani pe vremea asta, tăia lemne pentru foc împreună cu ţăranii în fiecare zi în pădurice. Când înfigeau topoarele în trunchiul copacilor, pocnetul lor ascuţit se răspândea în crângul liniştit în care frunzele abia începeau să cadă. Kanzaburō şi fratele său mai mic culegeau ciuperci în pădurica aceea.

— De-acum mai avem de îndurat puţin, murmură samuraiul aruncându-şi privirea către fereastra aburită din pricina ploii. Dacă ne ducem la bun sfârşit însărcinarea aici, în capitală… după aceea nu ne mai rămâne decât să ne întoarcem în valea noastră.

Cu mâinile pe genunchi, Yozō încuviinţă.

— Dar asta numai dacă toate vor merge bine până la sfârşit… Pentru asta, senior Velasco ne îndeamnă să ne facem creştini…

Yozō îl privi uimit. Samuraiul îl întrebă:

— Tu… ce-o să faci?

— De când a murit Seihachi… începu Yozō, dar după o clipă se opri. Voi face precum porunceşti, stăpâne.

— Precum poruncesc? râse samuraiul trist. Aşa ceva nu s-a mai întâmplat niciodată în neamul Hasekura. Unchiul n-are să îngăduie asta nici în ruptul capului.

Samuraiul rumega în tăcere visul despre vale de adineaori. Valea înţesată de case ce păreau strivite de o forţă nevăzută. Dar în vale îşi trăiau cu toţii viaţa împreună, în jurul familiei samuraiului. Nu numai viaţa, ci şi traiul lor era unul şi acelaşi. Toate familiile îşi îngrijeau câmpurile la fel, plantau seminţele la fel şi petreceau sărbătorile la fel. La moartea cuiva, toţi luau parte la înmormântare. Samuraiul îşi aduse aminte de un imn de slavă închinat lui Buddha Amida[6] pe care unchiul său îl cânta uneori aşezat lângă vatră şi frecându-şi piciorul rănit:

„De când Buddha Amida a dobândit iluminarea
Au trecut zece ere.
Nimbul de lumină izvorând din fiinţa lui iluminată
Luminează întunericul lumii acesteia“.

Întotdeauna după ce isprăvea de cântat imnul, unchiul repeta încet de nenumărate ori: „Laudă lui Buddha Amida, laudă lui Buddha Amida“.

Apoi împăcarea i se aşternea pe chip. Samuraiul parcă auzea în urechi glasul unchiului său. Da, în vale toţi erau ca unul. El nu intona asemenea imnuri, dar nu putea să se lepede de credinţa venerată de tatăl şi de unchiul său. Ar fi însemnat să-şi trădeze sângele şi carnea sa, să-şi trădeze propriul pământ.

Am luat trăsura către casa vărului meu, Don Luis, care locuieşte împreună cu tatăl său, Don Diego Caballero Molina. Bătrânul a fost primar al oraşului Sevilla şi are încă mare trecere pe lângă Biserică şi la curte. Don Luis este conducătorul tribunalului bisericesc.

Când am ajuns în casa vărului meu, o mulţime de bărbaţi, femei şi copii au coborât scara în întâmpinarea mea, pesemne că primiseră veste despre venirea mea. Copiii îmi săreau înainte, femeile mă îmbrăţişau în felul lor pompos, iar bărbaţii veneau să dea mâna cu mine atât cât să nu le fie atinsă onoarea. Eram o rudă care se întorsese acasă dintr-o ţară orientală necunoscută lor, aşa că m-au înconjurat cu toţii nerăbdători să asculte peripeţiile mele. În camera de oaspeţi, ca şi la masă, îmi sorbeau cuvintele de parcă ar fi ascultat istorisirile înaintaşilor noştri conchistadori despre supunerea unor ţinuturi şi insule neştiute.

După ce am isprăvit cu cina şi cu discuţiile despre lucruri mărunte, unchiul Molina mi-a făcut semn din ochi. Apoi, ne-a însoţit pe mine şi pe fiul său, Luis, în cabinetul lui. Pesemne că şi de data aceasta ceilalţi fuseseră preveniţi întrucât şi-au luat cu toţii rămas bun de la mine.

Vreme îndelungată ne-am sfătuit ce plan să urmăm de acum înainte. Străbătând încăperea, unchiul meu cel înalt şi uscăţiv mi-a spus că situaţia mea în faţa adunării episcopale ce urma să se întrunească în curând nu era prea strălucită. Luis asculta neclintit şi drept ca un străjer.

— Zici că munca de propovăduire seamănă cu o luptă, dar în luptă sunt şi clipe când trebuie să te retragi. Episcopii de aici vor să se retragă din Japonia. Dacă episcopii din adunare nu-ţi vor da dreptate, atunci tot ce

vom putea face noi pentru tine este să-ţi găsim un loc de stareţ… nu în Japonia, ci la Manila.

Unchiul mi-a explicat că va face tot ce-i va sta în putinţă ca eu să ajung stareţ la mănăstirea franciscană din Manila.

— Ai avea mari sorţi de izbândă. Nici cardinalii şi nici episcopii nu se vor împotrivi câtuşi de puţin.

Paşii săi care dădeau roată încăperii se opriră şi unchiul se aşează pe un scaun. Îşi împreună mâinile şi mă cercetă cu privirea să vadă ce părere am eu despre spusele lui.

— Nu înţeleg prea bine…

— Nimeni nu vrea să te pui în primejdie, fie şi pentru numele Domnului. Dacă o să te faci stareţ la Manila, fără îndoială că harul tău va spori şi mai mult.

Cu ochii închişi, îmi aminteam de coliba mizeră în care locuiam la Edo împreună cu Diego. Dispensarul unde îngrijeam leproşi nu avea decât trei încăperi. Peste tot mişunau şoareci şi gândaci, iar prin faţa uşii trecea un canal cu apă stătută. Fireşte că la mănăstirea din Manila în loc de şoareci şi gândaci, în copacii din grădină ciripeau păsările şi nici n-aş fi fost nevoit să mănânc peşte stricat şi orez rânced.

— Sunt misionar, am murmurat zâmbind. Poate că m-am născut să fiu misionar. Menirea mea nu este să spun rugăciuni într-o mănăstire liniştită şi frumoasă, ci să propovăduiesc învăţăturile Domnului în ţinuturi unde creştinii sunt prigoniţi.

Unchiul strânse din umeri şi scoase un oftat. Întocmai făcuse şi episcopul din Sevilla la auzul răspunsului meu.

— Aşa ai fost de când erai mic. În copilărie erai fermecat de marinari precum Columb…

— Dacă răposata mea mamă nu m-ar fi înscris la seminar, atunci m-aş fi făcut negreşit ostaş sau marinar, am râs eu.

— Mama ta te-a dat la seminar ca să-ţi mai domolească înverşunarea…

— E limpede că în vinele mele curge sângele strămoşilor noştri conchistadori…

Era greu să-i fac pe unchiul şi pe vărul meu să-mi înţeleagă cele mai adânci simţăminte, când nu văzuseră niciodată Japonia şi nu o cunoşteau. În ochii vărului meu care stătea ca o strajă se ivi o undă de îngrijorare. Îi era teamă că odată înghiţit în vârtejul planurilor mele, el şi familia lui îşi vor câştiga dispreţul nobililor şi feţelor bisericeşti din Madrid.

— Vreau să-l văd pe arhiepiscop. Apoi, dacă Maiestatea Sa regele ar consimţi la o întrevedere cu solii japonezi…

— Deja am luat legătura cu cancelaria arhiepiscopului. Unchiul clătină din cap încurcat. Ne-au răspuns că totul atârnă de hotărârea adunării episcopale. Nici chiar arhiepiscopul nu poate aranja o întâlnire cu japonezii trecând peste părerea episcopilor. Pentru că asta e o chestiune ce priveşte nu doar negoţul… ci şi propovăduirea în Orient. Dar o să ne străduim!

Am simţit din cuvintele unchiului meu că arhiepiscopul voia şi el să ocolească problema aceea spinoasă care îi dădea bătăi de cap. Le-am strâns mâna unchiului şi vărului meu. M-au însoţit până în curte, unde m-am urcat în trăsură.

Cădea o ploaie rece. M-am întors la mănăstire de-a lungul străzilor pietruite. Oraşul era iarăşi cufundat într-o linişte deplină. Era întuneric beznă, în afară de felinarele ce luminau imaginea Fecioarei prinsă în vreun perete sau de-a lungul drumului. Ascultând tropotul cailor, am închis ochii şi am încercat din nou să mi-l închipui pe părintele Valente pe care trebuia să-l întâlnesc. Îmi frământam mintea încercând să ghicesc cum o să-mi destrame pe rând argumentele şi o să mă încolţească. De undeva, din spatele unei ferestre se auzi râsul ascuţit al unei femei.

Am deschis uşa mănăstirii şi am aprins o lumânare din cele aşezate în holul de la intrare. Am dat să pornesc pe coridorul cel lung până în chilia mea, când am băgat de seamă că nişte japonezi stăteau în faţa uşii mele.

— Cine e?

Flacăra lumânării îmi dezvălui hainele şi chipurile celor trei soli. Pe hainele mele sclipeau picături de ploaie.

— Nu dormiţi?

— Senior Velasco, glăsui Tanaka grav, când o să ai veşti despre întrevederea cu regele?

— De ce-mi puneţi o asemenea întrebare? Mă străduiesc şi eu din răsputeri. După o lună…

Cu lumânarea în mână i-am răspuns că la mijlocul lui ianuarie avea să se întrunească adunarea episcopală şi că în faţa acesteia aveam să mă confrunt cu iezuiţii. Însoţitorii dormeau deja, iar înăuntru era cam răcoare. Japonezii mă ascultau cu chipuri încordate. Le-am povestit ce mare înrâurire aveau aici, în Spania, hotărârile feţelor bisericeşti asupra politicii faţă de străinătate statornicite de curtea imperială.

— Dacă ar ieşi bine confruntarea…

— N-am de unde să ştiu, am zâmbit eu. Dar cred că nişte samurai ca dumneavoastră s-ar avânta chiar şi într-o luptă fără sorţi de izbândă. La fel sunt şi eu.

— Senior Velasco, zise Nishi făcând un pas în faţă. Dacă vă este de folos… sunt gata să mă creştinez.

La lumina lumânării, mi s-a părut că de pe chipul lui Tanaka dispăruse încrederea lui obişnuită.

— Senior Tanaka şi senior Hasekura, am întrebat eu, sunt de aceeaşi părere?

Nici Tanaka, nici Hasekura n-au răspuns. Însă, mi-am dat seama că nu mai erau aşa de neînduplecaţi ca atunci când am vorbit despre asta la Sevilla.

În ziua în care se întruni consiliul episcopal ploua din nou. Ploaia scursă de pe acoperişurile tribunalului bisericesc se aduna în bălţoace negre în curtea interioară. Trăsurile intrau în curte una după alta, împroşcând apă şi noroi de jur împrejur. Gărzile deschideau uşile trăsurilor şi episcopii cu mantalele fluturând în vânt şi cu mitrele roşii pe cap se adăposteau sub umbrelele primite şi dispăreau înăuntrul tribunalului.

În faţa uşilor masive, doi bărbaţi îmbrăcaţi în uniforme negre îi conduceau la locurile lor pe episcopii care intrau unul după altul. În faţa lor, stăteau aşezaţi pe scaune părintele Velasco şi părintele Valente.

„Aşadar… acesta este părintele Valente.“

Cuprins de o umbră de uimire, Velasco îl iscodea pe bătrânelul aşezat pe scaun cu mâinile împreunate pe genunchi, la câţiva paşi de el. Bătrânul acesta cu haine călugăreşti sărăcăcioase, cu ochii închişi şi chip istovit era părintele Valente.

De când primise scrisoarea unchiului său la Veracruz, Velasco se tot străduise să-şi închipuie cum arăta părintele cu care avea să fie în curând nevoit să se înfrunte. În închipuirea sa, părintele Valente avea o înfăţişare inteligentă şi trufaşă, din când în când un zâmbet batjocoritor trecea ca o umbră peste chipul său. Nu aducea deloc cu bătrânul zbârcit, cu umerii aduşi ca şi când viaţa l-ar fi secătuit de vlagă, care stătea alături. Înfăţişarea lui, în loc să-l liniştească pe Velasco, îi rănea orgoliul. Socotea de neiertat faptul că se tot frământase din pricina unui bătrân nevolnic.

Ca şi cum ar fi simţit privirea pătrunzătoare a lui Velasco aţintită asupra lui, părintele Valente deschise ochii şi se uită la el. Apoi înclină uşor din cap cu un zâmbet plin de bunătate.

Bărbatul în uniformă sună dintr-un clopoţel. Era semn că începea dezbaterea. Aşezaţi pe scaune drept în faţa lui Velasco şi a părintelui

Valente, episcopii cu chipuri de vulturi pleşuvi tuşeau grav sau discutau apropiindu-şi capetele.

Episcopul care îndeplinea funcţia de preşedinte al consiliului se ridică şi începu să citească dintr-o hârtie pe care o avea în mână. Spuse că acea întrunire a Consiliului Episcopal din Madrid urmărea să dezbată neînţelegerile iscate între Ordinul Sfântul Petru şi Ordinul Sfântul Pavel în legătură cu mijloacele de propovăduire în Japonia, precum şi să hotărască împuternicirea cu care veniseră la Madrid solii japonezi.

Câtă vreme glasul lui slab se răspândea în încăperea liniştită, ceilalţi episcopi, fără să se clintească, se uitau ţintă, cu ochi ca de mort la Velasco şi la părintele Valente.

— Dacă e să lămurim chestiunea, le explică episcopul confraţilor săi după ce isprăvi de citit, cu cincisprezece ani în urmă, Papa Clement al VIII-lea a dat edictul apostolic *Onerosa Pastoralis* prin care dreptul de propovăduire în Japonia, ce fusese încredinţat până atunci doar Ordinului Sfântul Petru, a fost îngăduit şi altor ordine. Ordinul Sfântul Pavel a trimis de îndată în Japonia unsprezece misionari, părintele Velasco numărându-se şi el printre aceştia. El crede că nereuşita muncii de propovăduire în Japonia după sosirea lui Francisc Xavier din 1549 are ca pricină greşelile iezuiţilor şi spune că nădăjduieşte să îmbunătăţească lucrurile şi că sunt destule speranţe pentru aceasta. De cealaltă parte, Ordinul Sfântul Petru spune că schimbarea fulgerătoare de putere petrecută în Japonia a îngreunat munca de propovăduire şi că pricina nereuşitei nu stă în greşelile mijloacelor de propovăduire, ci în alte chestiuni. De aceea, propunem să ascultăm faptele în amănunt de la fiecare dintre cele două părţi.

Episcopii, aşezaţi în linie dreaptă, se sfătuiră în şoaptă cu colegii din stânga şi din dreapta şi apoi primiră propunerea. În tot acest timp, Velasco i-a privit cu încrederea lui obişnuită, iar părintele iezuit Valente a rămas neclintit cu mâinile împreunate pe genunchi.

Auzindu-se strigat, Velasco se ridică arborând dinadins un surâs încrezător. Respectuos, îşi arătă recunoştinţa pentru că i se dăduse onoarea de a vorbi despre întâmplările prin care trecuse în Japonia şi de a-şi spune părerea despre munca de propovăduire din această ţară.

— Vreme de o jumătate de secol munca de propovăduire în Japonia a înaintat lin, fără piedici, mulţumită dăruirii de care au dat dovadă fraţii noştri iezuiţi, fireşte. De aceea, nutresc o adâncă preţuire pentru străduinţele şi sacrificiile făcute de Ordinul Sfântul Petru.

Se simţea bine rostind cuvinte de laudă despre cei care îl ocărâseră. Ştia că, astfel, cuvintele pe care urma să le spună dobândeau obiectivitate. Nu precupeţi nici o laudă când enumeră, una câte una, toate înfăptuirile iezuiţilor. Apoi, în clipa în care o scânteie de curiozitate se aprinse în ochii episcopilor, zise cu putere:

— Dar… fără să ştie ce fac, iezuiţii au săvârşit o greşeală. N-au prevăzut ce urmări grave va avea greşeala lor asupra propovăduirii în Japonia.

Zicând acestea, Velasco se întoarse înspre părintele Valente. Dar acesta stătea nemişcat şi cu ochii închişi parcă de oboseală, astfel încât era cu neputinţă să-ţi dai seama dacă ascultase sau nu ce se spusese până atunci.

— Greşeala pe care a făcut-o Ordinul Sfântul Petru a fost să socotească Japonia la fel ca alte ţări. Însă Japonia nu seamănă deloc cu celelalte ţări cucerite de strămoşii noştri. Japonia este ocrotită de un ocean întins numit Pacific. Chiar şi fără să cunoască învăţătura creştină, japonezii au păstrat întotdeauna o ordine desăvârşită şi au strâns o oaste puternică. Spre deosebire de neamurile trândave, japonezii sunt isteţi, vicleni şi tare mândri de ei, iar dacă îi jigneşti pe ei sau ţara lor, atunci se adună ca albinele şi te atacă. Într-o astfel de ţară nu se cade să folosim mijloace de propovăduire nepotrivite. Nu trebuie să-i jignim. Nu trebuie să-i supărăm. Însă Ordinul Sfântul Petru a ales tocmai o asemenea purtare.

În acel moment Velasco tăcu. După ce se încredinţă că trezise o umbră de curiozitate şi de interes pe chipul episcopilor care până atunci îl ţintuiseră cu ochi ca de mort, îşi înclină capul şi puse următoarea întrebare:

— Îmi este îngăduit să enumăr aceste fapte ale iezuiţilor în amănunt?

— De aceea ne-am adunat aici, încuviinţă unul dintre episcopi.

— De pildă, Ordinul Sfântul Petru a dobândit în portul Nagasaki un domeniu netrebuincios. Pentru ei, e un izvor de câştig folosit pentru propovăduire, dar pentru japonezii cei păgâni este un izvor de nelinişte şi îndoială. Pentru că japonezii nu îngăduie ca vreo palmă de pământ din insuliţele lor să ajungă colonie stăpânită de cine ştie ce popor străin. Mai mult, printre iezuiţi sunt şi unii care, cuprinşi de prea mult zel, au dat foc statuilor budiste în care cred cei mai mulţi dintre japonezi. E adevărat că în Nueva España au fost arse altarele indienilor şi că acest fapt nu a împiedicat răspândirea Evangheliei. Dar dacă acelaşi lucru se întâmplă în Japonia, acesta nu face decât să trezească degeaba sentimente de împotrivire în inimile celor care de acum înainte vor deveni copiii Domnului. Acest lucru este dovedit de faptul că, de cum a aflat de toate acestea, cârmuitorul Japoniei, numit *taikō*, şi-a schimbat atitudinea mărinimoasă de până atunci şi a pornit prigoana împotriva creştinilor. Prigoana a apărut mai degrabă din pricina greşelilor făcute de iezuiţi. Ordinul Sfântul Petru nu poate fugi de răspunderea pentru aceste greşeli. Însă ei închid ochii şi dau de ştire la Roma şi aici, la Madrid, că propovăduirea în Japonia s-a îngreunat, cu toate că ei şi-au dat toată silinţa.

După ce a spus toate acestea dintr-o singură suflare, Velasco şi-a plecat încă o dată capul cu respect şi a tăcut. Tăcerea aceasta era doar un răgaz menit să aţâţe curiozitatea celor care-l ascultau.

— Cu toate acestea, continuă Velasco discuţia cu tărie, încă mai sunt speranţe în ceea ce priveşte propovăduirea în Japonia… E drept că acum

starea de fapt nu ne este prielnică, dar eu cred că putem schimba acest lucru. Speranţa mea nu este o plăsmuire îndepărtată de adevăr, aşa cum m-au învinuit iezuiţii. Dacă ar fi aşa, atunci eu n-aş mai fi venit până aici însoţit de nişte soli japonezi care aduc scrisori pline de făgăduinţe din partea stăpânului lor.

În acel moment, părintele Valente care stătuse până atunci cu capul plecat, ridică ochii spre el. Velasco văzu cum i se aşternea încet pe chip un zâmbet abia mijit. Surâsul acela semăna cu zâmbetul plin de milă al unui om mare faţă de un măscărici neîndemânatic. Velasco îşi stăvili furia care îi răscolea sufletul şi vorbi mai departe:

— Solii, mai bine zis japonezii, încearcă să obţină câştig din negoţul cu Nueva España. Japonia este o ţară mică şi săracă. De aceea, japonezii sunt gata să facă orice pentru câştig. Aceasta este forţa, dar şi slăbiciunea lor. Biserica nu va avea nimic de pierdut dacă le va da un câştig cât de mic şi va primi în schimb libertatea de propovăduire. Sunt încredinţat că dacă n-o să-i jignim, dacă n-o să-i întărâtăm şi dacă o să le dăm câştiguri în schimbul îngăduinţei de a propovădui, atunci or să isprăvească şi ei cu prigoana.

Ropotul ploii se auzi iarăşi în încăpere. Păstrând tăcerea, episcopii ascultau propunerile lui Velasco.

— De dragul câştigului, japonezii ne vor îngădui orice, repetă Velasco. Odată şi odată ne vor încredinţa până şi sufletele lor.

Se auzea din nou răpăitul ploii. Samuraiul se aşeză pe pat şi dădu roată încăperii cu priviri zăpăcite. Camera aceasta era şi ea la fel ca toate chiliile din nenumăratele mănăstiri unde au tot înnoptat încă din Nueva España. Un pat simplu şi o masă simplă pe care se găseau un urcior de apă şi un lighean. Pe zidul gol, un bărbat sfrijit cu mâinile bătute în cuie pe o cruce stătea cu capul căzut pe piept.

„Un asemenea om…“ Samuraiul era cuprins şi de data aceasta de aceeaşi neputinţă de a înţelege dintotdeauna. „De ce oare i s-or închina?“

Îşi aduse aminte că văzuse odată un răufăcător în aceeaşi stare jalnică. Urcat pe un cal neînşeuat era târât pe străzile oraşului cu mâinile legate de un drug de lemn. Omul acesta era la fel de urât şi de murdar ca şi făptaşul acela. Coastele îi erau ieşite în afară, pântecele supt de parcă nu mai mâncase nimic de multă vreme, în jurul mijlocului avea înfăşurată doar o bucată de pânză şi se sprijinea pe cal cu nişte picioare ca două fuse. Samuraiul avea sentimentul că imaginea din perete semăna cu răufăcătorul acela.

„Dacă eu m-aş închina unui asemenea om… ce-ar crede lumea din vale despre mine?“

Se văzu în gând închinându-se acelui om şi în clipa aceea îl cuprinse o ruşine fără margini. Nu credea el în Buddha chiar din toată inima ca unchiul său, dar când se ducea la templu, i se părea firesc să-şi plece capul în faţa statuilor frumoase şi când stătea în faţa unui sanctuar unde curgea apă neîntinată simţea, de asemenea, nevoia să-şi apropie palmele. Însă un om atât de neputincios şi prăpădit nu-l putea face cu nici un chip să simtă nici sfinţenie, nici preţuire.

„Negustorii…“

La fel ca el trebuie să fi simţit în adâncul sufletului lor şi negustorii de care s-au despărţit în Nueva España. Însă, pentru a face negoţul cu Nueva España să meargă ca uns, au intrat în biserică, au îngenuncheat şi au primit botezul de la străini. Când îi văzuse, samuraiul avusese un sentiment încurcat de dispreţ amestecat cu invidie. Îi dispreţuia pentru nemernicia de a-şi vinde cu seninătate sufletul de dragul câştigului şi îi invidia pentru îndrăzneala de a face orice pentru câştig. Însă acum Nishi Kyūsuke îi îndeamnă să primească botezul nu cu adevărat, ci doar ca să-şi îndeplinească însărcinarea de soli. Fără îndoială nu avea să fie ceva din

suflet, ci doar ceva de faţadă. Samuraiul ştia că trebuia să se prefacă şi el de dragul Stăpânului şi al însărcinării sale. Ştia, dar nu putea s-o facă.

„Aşa ceva nu pot să fac…“

Să devină creştin însemna să-şi trădeze valea. Valea nu era doar lumea celor ce trăiau în ea. Strămoşii, precum şi rudele tuturor celor care trăiau acolo vegheau în taină asupra lor. La fel şi tatăl, şi bunicul samuraiului aveau să facă parte din valea aceea atâta vreme cât neamul Hasekura avea să existe. Aceste suflete stinse nu-i puteau îngădui samuraiului să devină creştin.

Părintele iezuit Valente se ridică încet de pe scaun. Îşi înclină şi el capul în faţa episcopilor şi îşi împreună mâinile pe piept. Cu un glas puţin răguşit, începu apoi să vorbească:

— Vreme de treizeci de ani cât am stat în Japonia, am văzut cu ochii mei greşelile de care ne învinovăţeşte părintele Velasco pe noi, cei din Ordinul Sfântul Petru. De aceea, n-am să tăgăduiesc acum spusele sale. Într-adevăr, ordinul nostru a arătat prea mult zel. Şi, din prea mult zel, am împins uneori lucrurile prea departe. Însă prigoana din Japonia nu poate fi pusă în întregime pe seama faptului că am împins noi lucrurile prea departe. Prin cuvintele sale, părintele Velasco a înflorit cu iscusinţă faptele. Şi a îndulcit speranţele de viitor.

Velasco îşi încleştă pumnii aşezaţi pe genunchi, însă se strădui să zâmbească. În faţa episcopilor trebuia să se arate stăpân pe sine.

— Trebuie să vă spun că… solii aduşi de părintele Velasco nu sunt trimişii împăratului Japoniei, ai *shōgunului*[7]. Stăpânul lor, care are un domeniu în partea de răsărit a ţării, nu este decât unul dintre nenumăraţii nobili japonezi. Chiar dacă aceşti trimişi au dobândit încuviinţarea împăratului Japoniei pentru a veni aici, totuşi cred că nu se poate spune că ei sunt soli oficiali ce reprezintă întreaga Japonie.

Îşi duse mâna la gură şi tuşi încet. Părintele Valente nu-şi întărea glasul şi nu încerca să-i atragă de partea sa pe episcopi prin întreruperi, aşa cum făcuse Velasco. Pur şi simplu vorbea despre fapte cu un glas rar şi monoton. Cu toate acestea, părintele Valente îl lovea pe Velasco încă de la început acolo unde îl durea mai tare.

— Adineaori părintele Velasco ne-a spus că japonezii nu îndură să fie dispreţuiţi. Ne-a mai zis că sunt aşa de înţelepţi, vicleni şi ascuţiţi la minte încât nu trebuie să ne purtăm cu ei la fel cum ne purtăm cu celelalte popoare din Orient. Dar şi noi suntem de aceeaşi părere. Tocmai pentru că suntem de aceeaşi părere, vă rugăm, prea onoraţi episcopi, să socotiţi şi următoarele. De vreme ce solii care au venit împreună cu părintele Velasco nu sunt trimişi oficiali, oricât de ademenitoare ar fi făgăduinţele aşternute în scrisoarea lor, cândva japonezii vor putea spune că toate acelea n-au fost făgăduinţele împăratului, ci nimic mai mult decât făgăduinţele unui singur nobil şi că aceia n-au fost trimişi oficiali, ci solii unui singur om.

Spunând acestea, părintele Valente se opri şi tuşi din nou încet.

— Din încercările prin care am trecut în toţi aceşti ani în care am trăit în Japonia, ştiu că acesta este unul din şiretlicurile pe care japonezii îl folosesc adesea. Îşi construiesc dinainte o tactică iscusită care să le îngăduie să se lepede oricând de ceea ce au spus. Aşa fac ei. De pildă, la începutul unui război, când încă nu-şi dau seama care parte va ieşi învingătoare, nobilii japonezi îşi trimit adesea fraţii în amândouă taberele ca să-şi păstreze aliaţii. Oricare tabără ar câştiga, familia acelui nobil poate să se dezvinovăţească astfel în faţa învingătorului: „Familia noastră nu e de vină pentru că fratele nostru a trecut de partea duşmanului. A făcut asta de capul lui“. Aceleaşi uneltiri viclene i-au îndemnat pe japonezi să trimită încoace soli. Cu alte cuvinte, japonezii nu-şi doresc propovăduirea Evangheliei, ci se folosesc de libertatea propovăduirii ca de o momeală, urmărind de fapt cu totul altceva.

— Şi ce urmăresc? întrebă un episcop ca un vultur pleşuv negru, sprijinindu-şi bărbia cu mâna. Ce urmăresc japonezii în afară de negoţul cu Nueva España?

— Vor să ne fure iscusinţa şi drumurile marinăreşti pentru a traversa Oceanul Pacific. Fără îndoială că au aflat toate acestea în timpul călătoriei lor până aici.

Printre episcopi se răspândi rumoare. După ce se liniştiră, privirile lor alunecară de la părintele Valente la Velasco. Acesta stătea pe scaun cu chipul împietrit. Ridică mâna şi ceru îngăduinţa să vorbească. Unul dintre episcopi dădu din cap a încuviinţare. Atunci Velasco zise, roşu la faţă şi cu glas tremurător:

— Onoraţi episcopi, vă rog să luaţi aminte la faptul că nici un nobil japonez nu poate să elibereze spanioli reţinuţi în Japonia, decât cu îngăduinţa împăratului. Noi am venit până în Nueva España împreună cu nişte marinari spanioli care au fost reţinuţi pentru o vreme în Japonia. Acest fapt dovedeşte că solii veniţi din Japonia au dobândit încuviinţarea împăratului. Iar scrisorile pe care împăratul Japoniei le-a trimis nemijlocit în Filipine acum zece ani arată limpede că doreşte el însuşi să facă negoţ cu Nueva España. În plus, toată lumea ştie că, în urmă cu treizeci de ani, Ordinul Sfântul Petru din care face parte părintele Valente a trimis în ţara noastră, precum şi la Roma nişte tineri de rând pretinzând că sunt soli oficiali, fii de nobili stimaţi.

După ce Velasco se aşează, părintele Valente se ridică agale de pe scaun cu un scârţâit. Şi de data aceasta îşi împreună mâinile pe piept şi îşi drese glasul de două-trei ori.

— Este adevărat… Împăratul Japoniei şi-a dorit să facă negoţ cu Nueva España. Dar chiar şi atunci politica lor era să permită negoţul, dar să nu îngăduie propovăduirea şi, în fapt, mulţi credincioşi au fost arşi pe rug în capitală, iar misionarii au fost cu toţii alungaţi de pe domeniile dimprejur. La urma urmei, e limpede că stăpânul acestor soli trebuie să se

supună şi el acestei politici. De aceea, chiar dacă stăpânul lor făgăduieşte să-i ocrotească pe misionari şi să îngăduie libertatea propovăduirii, aceasta nu înseamnă că e o promisiune din partea împăratului Japoniei.

— Tu… îl întrerupse Velasco de pe scaun, tu şi Ordinul Sfântul Petru din care faci parte vreţi să vă lăsaţi păgubaşi acum că nu puteţi pune capăt prigoanei creştinilor. Însă eu… sunt încredinţat că putem şterge ura japonezilor faţă de creştini pe care voi le-aţi trezit-o!

Velasco strigă din toate puterile, uitând că de faţă erau şi episcopii. Văzând obrajii aprinşi ai lui Velasco, părintele Valente arboră acelaşi surâs compătimitor de adineaori.

— Oare putem să le ştergem ura? Nu cred că va fi chiar aşa de lesne.

— De ce?

— Pentru că după atâţia ani de zile trăiţi în Japonia… mi-am dat seama că… din întreaga lume japonezii sunt poporul cel mai puţin înclinat către credinţa noastră.

În clipa aceea, zâmbetul acela batjocoritor dispăru de pe chipul părintelui Valente şi acesta îl privi cu întristare pe Velasco.

— Prin firea lor, japonezii nu au nici o înclinaţie către absolutul care trece dincolo de fiinţa omului, către existenţa de dincolo de natură, către ceea ce noi numim suprafiresc. Mi-am dat seama de asta… abia la capătul celor treizeci de ani de propovăduire în Japonia. A fost uşor să le predic că viaţa aceasta este trecătoare pentru că ei aveau deja o înclinaţie către vremelnicia vieţii. Spre spaima mea însă, japonezii au în acelaşi timp şi puterea de a accepta şi de a se bucura de vremelnicia lumii acesteia. Această înclinaţie este atât de adâncă, încât se bucură mai mult să rămână în lumea asta vremelnică decât să o depăşească. Multe poezii de-ale lor izvorăsc chiar din aceste sentimente. Însă japonezii nu încearcă deloc să păşească dincolo de lumea asta. Nu se gândesc nici să meargă mai departe şi să caute absolutul. Nu le plac deloc hotarele care separă lămurit omul de Dumnezeu. Pentru ei, chiar dacă ar exista ceva mai presus de fiinţa

omului, atunci şi omul ar putea deveni la fel. De pildă, Buddha este fiinţa iluminată în care se poate transforma orice om care se leapădă de amăgirile acestei lumi. Chiar şi natura care pentru noi este cu totul separată de fiinţa omului, pentru ei este o fiinţă care învăluie întreaga omenire. Noi… am dat greş şi n-am putut să le îndreptăm această înclinaţie.

La cuvintele neaşteptate ale părintelui Valente, episcopii se cufundară într-o linişte adâncă. Dintre toţi misionarii trimişi în ţări îndepărtate, nici unul nu vorbise vreodată cu atâta deznădejde.

— Simţămintele lor sunt atât de puternic legate de natură, încât nu se vor îndrepta niciodată spre tărâmuri mai înalte. Atâta vreme cât rămân în cercul strâmt al naturii, simţămintele lor sunt nespus de gingaşe şi de fine, însă le e cu neputinţă să înţeleagă lucruri mai înalte. De aceea, nici nu-şi pot închipui Dumnezeul nostru care sălăşluieşte într-o lume mai presus de cea a omului.

— Atunci… clătină neîncrezător din cap unul dintre episcopi, credincioşii japonezi care numărau într-o vreme patru sute de mii de suflete… în ce credeau?

Părintele Valente răspunse încet, cu privirile pironite în pământ:

— Nu ştiu, şi închise ochii îndurerat. Când împăratul a oprit învăţătura creştină, jumătate din ei au pierit ca un fum.

— Au pierit ca un fum?

— Da. Până şi japonezii pe care îi socoteam cei mai buni credincioşi din câţi au existat vreodată s-au lepădat de credinţă chiar în clipa în care a început prigoana. Sunt nenumărate exemple de astfel de japonezi. Când un nobil, stăpân de pământuri, se lepăda de învăţăturile creştine, atunci tot neamul şi toţi cavalerii lui îl urmau, iar când capul satului se lepăda de credinţă, atunci aproape toţi sătenii se depărtau de Biserică. Şi, uimitor lucru, chipurile lor arătau de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

— Nici sufletul nu-i mustra că-L lepădaseră pe Domnul?

— Ori de câte ori mă uitam pe hartă înainte, murmură părintele Valente cu ochii închişi, forma Japoniei mă ducea cu gândul la o şopârlă. Dar după aceea mi-am dat seama că nu numai Japonia, ci şi japonezii înşişi prin firea lor, seamănă cu nişte şopârle. Noi, misionarii, am fost ca nişte copii care se bucură să taie coada şopârlei. Însă, chiar dacă-şi pierdea coada, şopârla continua să trăiască, iar în curând coada îi creştea la loc. Cu toate că ordinul nostru a propovăduit în Japonia vreme de şaizeci de ani, japonezii nu s-au schimbat nici un pic. S-au întors la felul lor de-a fi de dinainte.

— S-au întors la felul lor de-a fi de dinainte… Lămureşte-ne, părinte Valente!

— Japonezul nu trăieşte nicidecum ca o fiinţă separată. Noi, misionarii europeni, n-am ştiut acest fapt. Să ne închipuim că avem aici un japonez. Noi încercăm să-l creştinăm. Dar în Japonia nu era niciodată vorba de un singur om. În spatele lui se află întreg satul. Se află neamul lui. Şi nu numai atât. Se află părinţii şi strămoşii lui răposaţi. Satul, neamul, părinţii şi strămoşii lui sunt atât de strâns legaţi de el încât par a fi chiar viaţa lui. De aceea, japonezul nu e o fiinţă separată. E un întreg care îşi poartă pe umeri satul, neamul, părinţii şi strămoşii. Când spun că s-a întors la felul de-a fi de dinainte, vreau de fapt să spun că s-a întors la acea lume de care e atât de legat.

— Nu înţelegem bine, părinte Valente.

— Atunci, îngăduiţi-mi, vă rog, să dau un exemplu. Când primul misionar al Japoniei, Francisc Xavier, a început să propovăduiască în sudul Japoniei, cea mai mare piedică de care s-a lovit a fost următoarea. Japonezii i-au zis aşa: „Socotim că învăţăturile creştine sunt bune. Dar să ne ducem într-un paradis unde nu se află şi strămoşii noştri înseamnă să-i trădăm. Noi suntem strâns legaţi de părinţii şi strămoşii noştri răposaţi“. Acesta nu este un simplu rit strămoşesc, ci o credinţă adânc înrădăcinată.

Nouă nu ne-au fost de ajuns nici şaizeci de ani ca să ştergem această credinţă.

— Onoraţi episcopi, strigă Velasco întrerupându-l pe părintele Valente, cuvintele părintelui sunt nişte înfloriturі grosolane. Şi în Japonia sunt martiri care şi-au dat viaţa pentru învăţătura creştină. De ce spune el că japonezii n-au crezut în Dumnezeu? Speranţa de-a propovădui cuvântul Domnului în Japonia nu a pierit încă!

Apoi scoase din mânecă asul care să-i sprijine cuvintele:

— Putem înţelege acest lucru şi din faptul că treizeci şi opt de negustori japonezi pe care i-am adus cu mine până în Nueva España au primit botezul în biserica San Francisco din Mexico. Iar acum şi unul dintre cei trei soli japonezi care aşteaptă răbdători hotărârea dumneavoastră dreaptă mi-a făgăduit că vrea să devină copil al Bisericii la Madrid.

Întins pe pat cu faţa în sus şi cu mâinile sub cap, samuraiul asculta răpăitul ploii şi se uita la trupul gol al omului atârnat în perete. În încăpere nu se aflau decât samuraiul şi acest om.

Uşa se deschise şi intră Tanaka. Stropii de ploaie de pe hainele sale străluceau ca nişte boabe de rouă.

— Eşti obosit, nu-i aşa? S-a întors şi Nishi?

Samuraiul se ridică şi îşi încrucişă picioarele. Deşi aveau acelaşi rang, se arăta respectuos faţă de Tanaka, fiindcă acesta era mai în vârstă.

— Pe ploaia asta Nishi încă se mai plimbă prin oraş. Eu m-am săturat să se tot zgâiască lumea la noi şi m-am întors, zise Tanaka dezgustat.

În tot acest timp îşi trăsese sabia de la şold, iar acum îi ştergea teaca umedă de piele cu o cârpă. Li se întâmplase şi în Nueva España ca lumea să se uite la ei când mergeau prin oraşe, dar aici, în Spania, era şi mai supărător. Oamenii care se luau după ei le atingeau curioşi hainele şi săbiile şi se apucau să le vorbească. Printre ei, erau şi copii care le cereau

bani. Era hazliu cum până şi oamenii mari se întreceau să adune de pe stradă batistele de hârtie pe care le aruncau japonezii după ce-şi suflau nasul. La început japonezii râdeau de asemenea lucruri, dar încet-încet începură să fie stânjeniţi de privirile şi întrebările lor obraznice.

— S-o fi isprăvit înfruntarea lui Velasco? murmură Tanaka parcă pentru sine, în timp ce-şi scotea încălţările din piele, ude de ploaie. Samuraiul, Nishi şi însoţitorii lor îşi cumpăraseră din Sevilla ghete de piele la fel ca ale lui Tanaka.

— Cred că nu.

— Mă îngrijorează.

Samuraiul încuviinţă din cap. Tanaka se aşeză şi el pe pat cu picioarele încrucişate.

— Hasekura, ce-o să se întâmple dacă Velasco pierde înfruntarea?… O să ne întoarcem în Japonia cu coada între picioare?

Samuraiul clipi din ochi şi rămase tăcut. Nici el nu ştia ce să răspundă. Velasco le spusese că şi întâlnirea cu regele, şi înmânarea scrisorilor Stăpânului, toate atârnau de izbânda dezbaterii din ziua aceea. De când Velasco se urcase în trăsură în acea dimineaţă îndreptându-se către tribunal, cei trei nu şi-au putut găsi liniştea. Samuraiul înţelegea de ce Nishi umbla acum prin ploaie.

— Să fie de ajuns numai atât? Tanaka îl ţintui pe samurai cu o privire tăioasă. Mie nu-mi convine. O să-mi fie ruşine faţă de întreg neamul meu. N-o să mai pot da ochii cu ai mei după ce ei au sperat neîncetat atâta amar de vreme că ne vom primi înapoi domeniile de altădată.

Samuraiul era şi el în aceeaşi situaţie. Îşi îndreptă privirea către ploaia care se scurgea pe fereastră.

— Ascultă, Hasekura, murmură Tanaka grav, mă gândesc să mă fac şi eu creştin odată cu Nishi. Nu-mi plac creştinii. Dar după cum stau lucrurile acum… altă cale nu e. Eu m-am gândit aşa: în luptă se mai

întâmplă să îţi pleci capul în faţa duşmanului ca să-l păcăleşti. Însă n-o faci din suflet. Aşa m-am gândit eu azi-noapte.

— Matsuki Chūsaku spunea…

— La ce bun să crezi ce zicea Matsuki? El spunea că Sfatul Bătrânilor ne-a trimis în această călătorie ca să pună capăt jalbelor venite din partea ostaşilor care îşi cer înapoi domeniile de altădată. Eu însă nu cred că e aşa. Ceea ce m-a îmbărbătat de-a lungul acestei călătorii a fost legământul făcut cu seniorul Shiraishi. Cred că Matsuki e sprijinit de duşmanii seniorului Shiraishi din Sfatul Bătrânilor… Ia spune, Hasekura, tu ce crezi?

— Dacă o să mă fac creştin… fie şi numai de dragul însărcinării noastre… mi se pare că le întorc spatele neamului şi strămoşilor mei…

— Şi eu la fel. Nu vreau să mă lepăd de credinţa străbunilor mei. Dar în inima mea nici nu mă lepăd. Şi apoi, nu mi-aş necinsti mai mult strămoşii dacă n-aş lua înapoi pământurile primite de la ei?

Samuraiul căuta în van un sprijin, căci îşi simţea sufletul năruindu-se înlăuntrul său. Răpăitul ploii îi aduse aminte pe neaşteptate de anotimpul ploios din vale. Zi după zi închişi în casă din pricina ploii, aerul dinăuntru greu de atâtea mirosuri, surcelele fumegând în vatră, copiii tuşind, pământul surpându-se din pricina umezelii…

— Mai gândeşte-te, Hasekura!

Samuraiul privea imaginea omului atârnat în perete. Pe vas, cât timp au traversat oceanul cel întins, negustorii au ascultat în fiecare zi povestirile lui Velasco despre acest om. Velasco le-a spus că acesta murise luând asupra Sa păcatele omenirii. Stăpânul înfrânt în luptă îşi ia viaţa pentru a salva vieţile supuşilor săi, i-a lămurit Velasco zâmbind. La fel şi Omul acesta murise pentru a cere de la Dumnezeu izbăvire pentru toţi cei care îşi întorseseră faţa de la El. Atunci, dăduse şi Omul acesta mâna cu ceilalţi întorcându-Şi faţa de la Dumnezeu? Nu, nicidecum. Omul acesta nu săvârşise nici un păcat, oricât de mic. Nu-şi întorsese niciodată faţa de

la Dumnezeu. Cu toate acestea, El murise în locul tuturor celorlalţi oameni.

Deşi negustorii nu credeau o iotă din povestirea asta fantasmagorică, s-au arătat convinşi, încuviinţând din cap. Pentru ei, omul acesta era ca o piatră de pe marginea drumului pe care o puteau folosi în loc de ciocan. După ce piatra nu le mai era de trebuinţă, puteau să se descotorosească de ea. Dacă le era de folos pentru negoţul cu străinii să dea mâna cu omul acesta, atunci se prefăceau că i se închină, iar apoi se puteau descotorosi de el. Până la urmă, acestea erau adevăratele sentimente ale negustorilor.

Samuraiul clipi. „Oare cu ce… sunt eu altfel decât negustorii?“

Omul acesta pocit şi sfrijit, omul acesta fără pic de onoare şi măreţie, atât de amărât, omul acesta de care te puteai descotorosi după ce te foloseai de el, omul acesta născut într-un pământ pe care samuraiul nu-l văzuse niciodată şi mort demult. Samuraiul îşi zise că el n-avea nici o legătură cu omul acesta.

— Eu nu tăgăduiesc botezul lor.

Părintele Valente se ridică oftând de pe scaun. Trase adânc aer în piept ca şi cum era un chin pentru el să-l înfrunte pe Velasco.

— Dar în acelaşi timp mă întreb dacă au cerut din inimă să fie botezaţi?

— Ce vrei să spui? întrebă acelaşi episcop de adineaori.

— V-am spus deja. Cum a început prigoana, jumătate din creştinii japonezi au pierit ca un fum. Dacă prigoana se înteţeşte, fără îndoială că încă jumătate din cei rămaşi se vor lepăda de credinţa creştină fără nici o remuşcare. Decât să-i botezăm ar fi mai bine să vedem în ce fel putem să-i ajutăm să-şi păstreze credinţa, şi decât să facem credincioşi vremelnici pe timp de prigoană…

— Onoraţi episcopi, nemaiputând răbda Velasco îl întrerupse iarăşi pe părintele Valente chiar în mijlocul vorbei. Vreau să răspund cuvintelor

jignitoare ale părintelui Valente, pentru a apăra onoarea celor treizeci şi opt de negustori japonezi şi a solului care se pregăteşte cu bucurie să devină creştin. E trist că astfel de cuvinte vin din partea unui om al Bisericii. De ce? Pentru că aceste cuvinte arată dispreţ chiar şi faţă de mulţimea de credincioşi japonezi care au primit botezul din mâinile lui.

— Eu nu-i dispreţuiesc. Nu fac decât să prezint faptele…

— Chiar dacă vorbele tale ar fi adevărate, strigă Velasco, uiţi că taina botezului întrece voinţa omului şi pogoară asupra sa binecuvântarea Domnului. Chiar dacă ar fi avut asemenea motive necurate când au primit botezul, de aici înainte Domnul îi va lua sub oblăduirea sa. Chiar dacă ei s-au folosit de Domnul, El n-o să-Şi întoarcă privirea de la ei. Şi apoi…

Zicând acestea, se opri.

— Şi apoi îmi aduc aminte din Biblie cuvintele cu care Domnul l-a dojenit pe Ioan. Când Ioan a dat să oprească pe unul care vindeca bolile oamenilor folosindu-se de numele Domnului, Domnul i-a zis: „Cine nu este împotriva noastră este pentru noi…“

Dintr-odată Velasco simţi în piept o durere sfâşietoare de parcă ar fi fost străpuns cu o sabie ascuţită. El ştia că negustorii japonezi nu crezuseră în predicile sale. Recunoştea că doar se folosiseră de botez urmărind să câştige din negoţ. Ştia toate astea şi, totuşi, le trecuse cu vederea.

— Adunarea episcopală nu s-a întrunit ca să asculte dezbateri teologice despre botez, zise unul dintre episcopii aşezaţi la margine după ce ridică mâna. Noi trebuie mai întâi să hotărâm dacă solii care au venit acum sunt trimişi oficiali ai Japoniei sau sunt solii personali ai unui singur nobil. Dar mai întâi trebuie să ştim dacă prigoana creştină din Japonia este vremelnică sau se prevede că va mai dura mult timp de acum înainte.

— Eu nu socotesc prigoana din Japonia nici vremelnică, nici veşnică, zise Velasco ţintuindu-l cu privirea pe episcop. Este adevărat că la Edo, unde se află marele castel al cârmuitorului de acum, şi în ţinuturile de sub

stăpânirea sa, creştinii au fost prigoniţi. Ordinul Sfântul Petru socoteşte că prigoana şi asuprirea vor dura la nesfârşit, dar noi nu suntem de aceeaşi părere. E drept că acest cârmuitor japonez urăşte învăţătura creştină, dar în acelaşi timp nu este atât de nătâng încât să nesocotească tot câştigul care se adună din negoţul cu Manila şi Macao. Dacă negoţul cu Nueva España i-ar aduce mai mult câştig decât Manila şi Macao la un loc, atunci noi prezicem că va dori cu adevărat să mai îmblânzească prigoana. Am spus acest lucru de nenumărate ori. Cu alte cuvinte, oferindu-i acestui cârmuitor câştig din negoţ, vom primi în schimb libertatea de a propovădui, chiar şi cu mai multe sau mai puţine îngrădiri. Aceasta este părerea noastră. Prigoana nu e nici vremelnică, nici veşnică. Nouă ne stă în putere s-o oprim.

— Vrem să auzim şi părerea părintelui Valente.

Episcopul care vorbise mai întâi dăduse din cap încuviinţând cuvintele lui Velasco, apoi îl îndemnase să vorbească pe părintele Valente care stătea cu privirile pironite în pământ şi mâinile împreunate.

— Prigoana va continua, răspunse tărăgănat părintele, tuşind iarăşi. Acum credinţa creştină este oprită doar într-o parte a ţării, dar această stare de fapt se va răspândi în toată Japonia. Până în urmă cu cincisprezece ani mai era o umbră de speranţă, întrucât cârmuitorul de acum pe care l-a pomenit părintele Velasco avea un duşman puternic, pe nume Toyotomi. Dar clanul Toyotomi a tot pierdut din puterea sa, iar acum este izolat în oraşul numit Ōsaka şi în curând se va stinge, fără îndoială. În Japonia nu mai e nici un nobil care să-i poată ţine piept cârmuitorului de acum. E adevărat că urmăreşte să câştige din negoţ, dar socoteşte că e mai bine să se apropie de ţările protestante. Pentru că protestanţii i-au făgăduit că se vor preocupa numai de negoţ, nu şi de propovăduire.

— Şi din această pricină, zise Velasco tare, noi trebuie să lăsăm Japonia pe mâna protestanţilor? Aceasta este o chestiune ce va avea

urmări şi asupra înaintării Spaniei în Orient…

Dezbaterea continuă multă vreme. Afară se lăsase deja întunericul. Frânţi de oboseală, episcopii îşi înghiţeau căscaturile şi îşi mişcau umerii. Velasco îşi simţea şi el tot trupul istovit. Închise ochii şi murmură în gând ultimele cuvinte rostite de Hristos când Şi-a dat duhul: „Tată, facă-se voia Ta. Lucrul pe care Mi l-ai dat să-l fac, l-am săvârşit. În mâinile Tale încredinţez duhul Meu“[8].

Coborând scara jilavă şi mirosind a mucegai, ca toate zidurile din mănăstirile vechi, îi ajunse la urechi un glas monoton şi răguşit. „Zeu al câmpurilor, bine-ai venit! Aşază-te / În zori de zi…“ Era un cântec pe care-l cunoştea bine şi samuraiul. La vremea săditului pe câmpurile Stăpânului femeile fredonau această melodie în timp ce plantau răsadurile de orez. Din capul scării, samuraiul ascultă o vreme glasul acela stângaci. Cel care fredona sprijinit de peretele cenuşiu, îşi întrerupse degrabă cântecul, se înclină şi dispăru în camera sa. Era unul dintre însoţitorii lui Nishi Kyūsuke.

Din capătul coridorului se auzi o voce mânioasă. Yozō îi mustra pe Ichisuke şi Daisuke.

— Cu toţii vrem să ne întoarcem acasă! Ştiţi doar că stăpânul abia aşteaptă şi el să-şi isprăvească însărcinarea cât mai repede… Căpoşi mai sunteţi!

După aceea se auziră pălmuieli şi glasuri care-şi cereau scuze plângând.

În întuneric, samuraiul asculta cearta lor clipind din ochi. Nu încăpea nici o îndoială: Yozō îi auzise pe Ichisuke şi Daisuke plângându-se că vor să se întoarcă în vale. Samuraiul înţelegea cât se poate de limpede atât dorinţa celor doi de a se întoarce acasă, cât şi sentimentele lui Yozō care se apucase să-i mustre.

„Ce te ţine în loc?“ i se păru că aude în urechi încă un glas. „Din pricina încăpăţânării tale supuşii tăi nu se pot întoarce acasă mai repede! N-ar fi mai bine să te faci creştin, doar de faţadă, de dragul însărcinării tale şi de dragul supuşilor tăi?“

— Încăpăţânatule!

Se auzi încă o pălmuială ca o lovitură de cârpă umedă. „Gata, gata, am obosit!“ îşi zise samuraiul în sinea lui. Încăpăţânaţi nu erau Ichisuke şi Daisuke, ci el însuşi.

— Yozō, strigă el încet. Trei umbre cenuşii se întoarseră înspre el şi îşi plecară capetele spăsite. De ajuns cu mustrările! E de înţeles că lui Ichisuke şi Daisuke le e dor de casă. La fel de dor îmi e şi mie. În ultima vreme nu visez decât valea noastră… Yozō, să ştii că şi eu, şi senior Tanaka, şi Nishi ne-am hotărât să ne facem creştini.

La vorbele sale, cele trei umbre parcă se cutremurară.

— Pentru că o să mă ajute şi pe mine să-mi îndeplinesc însărcinarea în această ţară… dar şi pe voi să vă întoarceţi mai repede…

Yozō îşi ridică privirea pentru o clipă şi se uită cu blândeţe la stăpânul său.

— Şi eu, zise el cu un glas abia auzit, o să mă fac creştin…

În timp ce episcopii chibzuiau asupra hotărârii într-o încăpere separată, Velasco se aşeză pe un scaun tare, de lemn, din camera de aşteptare murmurând întruna: „Oh, Doamne, facă-se voia Ta. Oh, Doamne, facă-se voia Ta. Dacă nu-Ţi vei întoarce faţa de la Japonia şi dacă Te-ai răstignit pe cruce şi pentru Japonia, atunci facă-se voia Ta“.

Japonia. Japonia cea vicleană. Japonia – întruchiparea şireteniei. Japonia, atât de pricepută la tras pe sfoară. Întocmai după cum spune părintele Valente. În această ţară nu se găseşte nici cea mai mică dorinţă de a căuta veşnicia şi tot ceea ce depăşeşte omenescul. Aşa este. În această

ţară nu se află pe nicăieri nici o ureche care să-Ţi asculte învăţăturile. Aşa este. Japonia care se preface că te ascultă şi îţi dă dreptate, dar care în adâncul sufletului se gândeşte la cu totul altceva. Aşa este. O şopârlă a cărei coadă creşte în cele din urmă la loc, oricât i-ai reteza-o. Uneori, am urât insula asta cu chip de şopârlă, dar dincolo de ură, m-a cuprins o râvnă aprigă de-a o cuceri tocmai pentru că este aşa cum este. Vreau să mă lupt cu Japonia, tocmai pentru că nu este o ţară lesne de cucerit.“

Uşa din încăperea de aşteptare se deschise cu un scârţâit. În prag stătea vărul său, Don Luis, muiat de ploaie şi ţinând în mână o pălărie cu boruri largi. Plimbându-şi degetele pe marginea pălăriei, se uită cu milă la vărul său şi spuse:

— Episcopii tocmai s-au retras.

— Oare am sorţi de izbândă?

Velasco îşi dădu la o parte mâinile cu care-şi acoperise faţa şi oftă istovit.

— Nu ştiu. Episcopul Seron şi cei care-i ţin partea se împotrivesc cu înverşunare, dar episcopul Salvatierra spune că solii japonezi trebuie trataţi cu respect, chiar dacă nu sunt trimişi oficiali.

— Asta înseamnă că ne va ajuta să dobândim o întrevedere cu Maiestatea Sa?

Luis dădu din umeri neştiind ce să spună.

— Orice-ar fi, ca să câştigi trebuie să se întâmple ceva. Ceva care să le înmoaie inimile episcopilor.

— Dacă japonezii ar primi botezul, inimile lor s-ar înmuia?

— Nu ştiu. Trebuie să încerci toate mijloacele pe care le ai la îndemână. Vom face tot ce ne stă în putere ca să te ajutăm.

1. Capitala imperială, Kyōto. Edo era în acea perioadă centrul shōgunatului.

2. *Sfânt, sfânt, sfânt/ Domnul Dumnezeul nostru/ Pline sunt cerul şi pământul* (în limba latină, în original).
3. Evanghelia după Marcu, cap. 16, versetul 15.
4. Evanghelia după Matei, cap. 10, versetul 16: „Iată eu vă trimit pe voi ca pe nişte oi în mijlocul lupilor; fiţi dar înţelepţi ca şerpii şi fără răutate ca porumbeii“. Şi versetul 22: „Şi veţi fi urâţi de toţi din pricina numelui Meu; iar cel ce va răbda până în sfârşit, acela se va mântui“.
5. Evanghelia după Marcu, cap. 9, versetul 40.
6. Buddha Amida este zeitatea centrală în cadrul sectei budiste a Pământului Pur (*Jōdoshū*).
7. Din secolul al XII-lea şi până în secolul al XIX-lea conducătorul *de facto* al Japoniei a fost shōgunul. În toată această perioadă, împăratul Japoniei, deşi păstra funcţia cea mai înaltă în stat, avea doar prerogative formale, întreaga putere fiind concentrată în mâinile conducătorului militar ce purta titlul de shōgun. Cuvântul „împărat“ este folosit în această discuţie cu sensul de „conducător suprem“, deci de „shōgun“.
8. Evanghelia după Luca, cap. 23, versetul 46: „Şi Iisus, strigând cu glas tare, a zis: Tată, în mâinile Tale încredinţez duhul Meu. Şi zicând aceasta, Şi-a dat duhul“. De asemenea, în Evanghelia după Ioan apare rugăciunea lui Iisus pentru Sine, pentru apostoli şi pentru toţi credincioşii înainte de Patimile Domnului, iar în cadrul acesteia, în cap. 17, versetul 4: „Eu Te-am preaslăvit pe Tine pe pământ; lucrul pe care Mi l-ai dat să-l fac, l-am săvârşit“.

Capitolul VII

Tanaka Tarōzaemon, samuraiul şi Nishi Kyūsuke erau aşezaţi în primul rând din faţa altarului, iar în spatele lor se înşiruiau supuşii, urmând să primească şi ei botezul împreună cu stăpânii lor. La stânga şi la dreapta altarului se aflau unchiul şi verii lui Velasco ce fuseseră aleşi drept naşi de botez şi câte un rând de călugări îmbrăcaţi în haine monahale castanii şi cu brâie legate în jurul mijlocului. Întrucât şi mirenilor obişnuiţi li se îngăduise să ia parte la slujbă, lumea ocupase toate locurile, înghesuindu-se până aproape de intrare, dar cei mai mulţi dintre cei de faţă erau rude de-ale lui Velasco sau invitaţi de-ai lui.

Tanaka avea ochii închişi. Nishi se uita la flăcările nenumăratelor lumânări care licăreau pe altar. În spatele lor, Yozō şi ceilalţi îşi trăgeau din când în când nasul sau tuşeau uşor. Samuraiul se întreba curios ce simţăminte umpleau sufletele tuturor celor adunaţi acolo.

El însuşi avea sentimentul că se află într-un vis. Se făcea că era din nou în valea sa tăind lemne pentru iarnă împreună cu ţăranii şi că zăpada i se aşternea pe chip ca o pulbere fină. Că încuviinţa din cap la bombănelile nesfârşite ale unchiului său lângă vatră. I se părea că de atunci trecuse o veşnicie. Pe atunci, nici prin cap nu-i trecuse că unul ca el avea să vină într-o ţară străină şi atât de îndepărtată şi nici că avea să primească botezul înconjurat de străini într-o catedrală creştină ca aceasta. Se întrebă cât de zguduiţi ar fi unchiul şi soţia sa, Riku, dacă ar vedea o astfel de privelişte, însă nici măcar nu-şi putea închipui feţele lor.

Un tânăr îmbrăcat într-un veşmânt stacojiu şi cu o tunică albă pe deasupra înaintă până în faţa lor ţinând în mână o lumânare. În urma sa veneau episcopul bisericii franciscane, Velasco şi încă un preot. Toţi trei

îngenunchează înaintea altarului. După cum fuseseră instruiţi dinainte, la un semn din partea naşilor, japonezii căzură în genunchi pe pardoseala veche şi crăpată din marmură.

Urmară apoi nesfârşite rugăciuni în limba latină din care ei nu înţelegeau o iotă. Samuraiul ţintuia cu privirea crucea uriaşă din spatele altarului pe care era răstignit omul acela sfrijit.

„Să ştii că eu… n-am de gând să mă închin ţie“, murmură cu părere de rău samuraiul clipind din ochi. „Nici măcar nu înţeleg de ce te venerează străinii. Ei spun că ai murit luând asupra ta păcatele omenirii, dar eu nu cred că viaţa noastră s-a mai uşurat din pricina asta. Ştiu bine ce viaţă amărâtă duc ţăranii din vale. Moartea ta n-a schimbat nimic.“

Samuraiul îşi aduse aminte de iernile aspre din vale când vântul vuia năprasnic printre colibe. Îşi aduse aminte de povestirile despre vremurile de foamete când, isprăvind de mâncat tot ce se putea mânca, ţăranii îşi părăseau satul în căutare de hrană. Velasco le spusese că omul acesta demn de milă avea să mântuiască omenirea, dar samuraiul nu înţelegea ce înseamnă mântuirea.

Vreme de câteva zile, Velasco îi pregătise pe soli din zori până-n noapte pentru ritualul botezului. De fiecare dată, le povestea despre învăţătura creştină şi despre viaţa acestui om sfrijit. Japonezilor, povestirile lui le păreau îndepărtate şi cu neputinţă de crezut. Mulţi dintre ei îşi înghiţeau căscaturile, alţii moţăiau cu ochii în pământ. Când îi vedea cum moţăie, o umbră de mânie săgeta chipul lui Velasco, dar se silea să zâmbească pentru a-şi ascunde supărarea.

Samuraiul găsea şi el curioasă viaţa lui Iisus despre care povestea Velasco. Fără să cunoască bărbat, mama lui îl născuse într-o iesle, iar apoi devenise nevasta unui dulgher. Însă Iisus era prorocit încă de la naştere ca regele menit să mântuiască lumea şi neamurile. De aceea, supunându-se chemării cerului, şi-a părăsit satul de baştină şi a urmat calea sihăstriei sub îndrumarea unui proroc numit Ioan. După o vreme, Iisus s-a întors în satul

lui, a adunat mulţi ucenici, le-a arătat multor oameni puterile sale miraculoase şi calea pe care trebuiau s-o urmeze în viaţă. Din pricina faimei sale, şi-a câştigat ura fariseilor şi a cărturarilor, a îndurat felurite patimi şi a fost pe nedrept osândit la moarte. Ştiind că aceasta era calea dinainte hotărâtă de Tatăl ceresc, Iisus a primit toate suferinţele fără crâcnire. Apoi, după trei zile a înviat din mormânt şi s-a urcat la ceruri.

Samuraiul nu înţelegea cum putea un om ca Velasco să creadă într-o poveste atât de fără noimă. Nu putea înţelege cum de străinii credeau în ea cu adevărat. La fel de ciudat i se părea faptul că se găseau şi în Japonia oameni care urmau asemenea învăţături ce-ţi stârneau de-a dreptul râsul.

„Toată lumea ştie bine cât îi e omului de greu să se ferească de păcat. Întrebarea este dacă omul se poate mântui singur de păcat sau se poate mântui prin acest Om numit Iisus. Fariseii din Ierusalim care-L urau pe Iisus greşeau zicând că ne putem mântui prin propria noastră putere. Însă creştinii cred că vor ajunge în adevăratul Pământ Pur[1] numai prin puterea lui Iisus. De ce? Pentru că Iisus a luat asupra Sa grelele noastre păcate şi a primit de bunăvoie să sufere şi să pătimească.“

Ascultând visător povestirea lui Velasco, samuraiul cerceta pe furiş chipul lui Nishi şi pe al lui Tanaka. Acesta avea ochii închişi. „Tot ce facem e de dragul însărcinării noastre“, îi reveni samuraiului în urechi glasul lui Tanaka. Să învii după moarte – cum ar putea cineva crede aşa ceva?

„Cu toţii ne temem de moarte. Ne plângem de vremelnicia lumii acesteia. Preoţii japonezi predică reîntruparea sufletului după moarte pe care o numesc veşnica reincarnare. Dar în creştinism, predicăm faptul că şi noi, la fel ca Iisus, vom ajunge în slăvile Pământului Pur. Acest lucru este cu putinţă tot prin mijlocirea puterii lui Iisus. Cu tărie şi încredere Iisus ne-a învăţat că avem puterea de a ne târî afară din mocirla păcatului şi ne-a dat speranţa că vom putea învinge moartea. Tocmai de aceea, Iisus este Regele care ne cârmuieşte pe noi.“

Ajuns în acest punct, Velasco şi-a coborât vocea şi a murmurat în şoaptă ca să le câştige inimile:

— Vreţi să trăiţi în lumea asta resemnaţi cu gândul că sunteţi condamnaţi la o veşnică reincarnare sau vreţi să trăiţi cu speranţa că veţi ajunge în Raiul încărcat de bogate răsplăţi? Credeţi că binefacerea este calea către mântuire, după cum spun preoţii japonezi, sau vă daţi seama că puterea noastră este mărginită şi atunci vă sprijiniţi pe mila lui Iisus? Dacă staţi să cugetaţi care este calea cea înţeleaptă, răspunsul este limpede.

Dar cum poate Velasco să spună că cerul l-a înzestrat pe Iisus cu acea putere neobişnuită şi miraculoasă? Velasco le explicase că Iisus primise puterea asta dinainte de a Se naşte şi că Dumnezeu grăia prin gura Sa.

„E doar de dragul însărcinării noastre“, îşi zise samuraiul în sinea lui. „Totul e doar de dragul însărcinării noastre.“

Cei trei naşi ai solilor se ridicară din mijlocul oamenilor aşezaţi de ambele părţi ale altarului şi le făcură semn lui Tanaka, samuraiului şi lui Nishi să înainteze până aproape de altar. Cei trei preoţii se apropiară de ei: Velasco, ce se afla chiar lângă episcop ţinea în mână un vas, iar celălalt preot ducea un urcior de argint.

Rumen şi îndestulat, episcopul îşi mişcă uşor buzele şi îi întrebă pe soli ceva în latină. Velasco le tălmăci repede în japoneză şi le şopti să răspundă: „Cred“.

— Crezi în Domnul nostru Iisus Hristos? întrebă episcopul.

— Cred.

— Crezi în învierea Domnului nostru Iisus Hristos şi în viaţa veşnică?

— Cred.

De fiecare dată, îndemnaţi de Velasco, Tanaka, samuraiul şi Nishi răspundeau într-un glas ca nişte papagali nerozi „Cred“. În sufletul samuraiului se aduna regretul. Oricât îşi spunea că nu făcea acest lucru din inimă, ci doar ca să-şi îndeplinească însărcinarea, sufletul îi era plin de amărăciune căci avea sentimentul chinuitor că în clipa aceea îşi trădase

tatăl, unchiul şi soţia. Acest sentiment semăna cu ura unei femei nevoită să se culce cu un bărbat pe care nu-l iubea şi în care n-avea încredere.

Cei trei îşi plecară capetele. Episcopul luă urciorul de argint din mâna preotului şi le turnă apă pe frunte. Apa i se prelinse samuraiului de pe frunte în ochi şi în nas şi se scurse în vasul din mâna lui Velasco. Acesta a fost botezul. O simplă formalitate pentru soli, o taină greu de pătruns pentru biserică.

Jesus Deus, amor meus
Cordis aestum imprime
Urat ignis urat amor.[2]

În clipa aceea, un zumzet surd cuprinse întreaga adunare răspândindu-se de la intrarea în biserică şi până în faţa altarului. Credincioşii se rugau într-un glas sărbătorind faptul că solii japonezi se închinaseră în faţa slavei lui Dumnezeu. Episcopul le dădu celor trei câte o lumânare cu flacără tremurândă şi îi trimise înapoi la locurile lor însoţiţi de rudele lui Velasco care le fuseseră naşi. În clipa aceea, samuraiul băgă de seamă cum Velasco, aşezat chiar lângă el, îi cuprindea cu privirea pe ei şi pe credincioşii de faţă cu zâmbetul său obişnuit.

„Este doar de faţadă“, îşi zise samuraiul în sinea lui cu amărăciune împreunându-şi palmele. „Când am zis «cred», n-am spus-o din inimă. Curând am să uit tot ce s-a întâmplat azi. Totul…“

Urmându-şi stăpânii, însoţitorii îşi plecară şi ei frunţile deasupra vasului.

Când lumea se ridica, se ridicau şi Tanaka, şi samuraiul, şi Nishi, iar când lumea îngenunchea, îngenuncheau şi ei. După ritualul de botez, începu slujba. În altar, cu braţele deschise, episcopul citi din Evanghelie şi îşi plecă fruntea în faţa anafurei şi a Sfântului Potir. Celor trei, care nu

cunoşteau rostul şi înţelesul acestei taine, gesturile episcopului li se păreau ciudate şi lipsite de noimă.

Îngenuncheat lângă ei, Velasco le explică în şoaptă:

— Pâinea aceea este trupul Domnului. Vă rog să vă luaţi după mine şi să vă închinaţi în faţa pâinii şi a Sfântului Potir pe care vi le va înfăţişa episcopul.

Biserica era învăluită într-o linişte adâncă. Episcopul le înfăţişă nişte bucăţi mici şi subţiri de pâine albă pe care le ţinea cu amândouă mâinile şi murmură o rugăciune. Călugării şi credincioşii îngenunchează cu toţii plecându-şi capetele adânc. Solii nu înţelegeau nimic din toate acestea, dar îşi dădeau seama că era un moment solemn pentru ei. „Este doar de faţadă“, îşi zise iarăşi samuraiul în sinea lui în loc să se roage. „Nici prin gând nu-mi trece să mă închin la omul acela amărât.“

Un clopot se porni să bată. În liniştea bisericii, episcopul puse de-o parte pâinea, luă cu amândouă mâinile Sfântul Potir din aur curat şi îl ridică deasupra capului. În clipa aceasta vinul devenea sângele lui Hristos.

„Este doar de faţadă“, îşi repetă samuraiul plecându-şi capul ca toată lumea. „Nu cred nimic din toate acestea.“

Nu înţelegea nici el de ce se tot gândea la omul acela sfrijit cu mâinile bătute în cuie. Dacă ar fi fost cu adevărat doar de faţadă, atunci n-ar fi fost nevoie să-şi tot repete în sinea lui aceleaşi vorbe de nenumărate ori. Nici n-ar fi avut de ce să fie copleşit de acest sentiment amar ca fierea. Nici n-ar fi avut de ce să fie trist că-şi trădează tatăl, unchiul şi soţia.

Samuraiul clipi şi scutură din cap având grijă ca Velasco şi naşii să nu bage de seamă. Încerca să-şi alunge temerile din suflet. Încerca să se convingă că în curând va uita totul şi că n-are de ce să-şi facă griji.

Astfel se încheie îndelungatul ritual al botezului. Episcopul, Velasco şi unchiul lui Velasco le strânseră mâinile celor trei soli cu amândouă mâinile şi multă vreme rămaseră aşa, fără să le dea drumul, ca să se mândrească în faţa tuturor celor prezenţi. În timp ce solii se îndreptau

către ieşire, lumea aşezată de jur împrejurul lor le aruncă vreo câteva buchete de flori. Velasco le tălmăcea urările oamenilor.

— Fie ca Japonia voastră să devină o ţară a lui Dumnezeu!

Din ziua când au primit botezul, străzile pavate ale Madridului au fost spălate în fiecare zi de o ploaie măruntă şi deasă. Velasco i-a luat cu el pe cei trei soli şi împreună au trecut pe la feluriţi oameni cu greutate şi nobili. În trăsură Velasco le tot repeta ce mare trebuinţă aveau de sprijinul acestor oameni.

Cu toate că înţelegea pe deplin că toate erau de dragul însărcinării lor, pentru samurai era un adevărat chin să-şi plece capul în faţa oamenilor cu greutate şi să-şi exprime mulţumirea în cuvântări nesfârşite. Mai ales când erau invitaţi la prânz sau la cină, cei trei soli erau nevoiţi să stea încordaţi tot timpul şi să-şi păstreze demnitatea în mijlocul acelui tir de cuvinte necunoscute.

Lăsând la o parte îngrijorarea pe care le-o stârneau vizitele şi încordarea de la masă, cel mai greu le era să suporte întrebările prosteşti despre Japonia venite din partea feţelor bisericeşti sau a oamenilor cu greutate pe care-i vizitau. Când au înţeles că aceştia îi socotesc pe japonezi la fel ca indienii din Nueva España, solii s-au simţit jigniţi.

— Ne bucurăm să primim vizita unor japonezi care s-au lepădat de superstiţiile budiste şi de zeii păgâni şi acum cred în Dumnezeul nostru.

Când oamenii Bisericii spuneau asemenea cuvinte cu un aer compătimitor, samuraiul avea impresia că era ca şi cum un om bogat îşi arăta dărnicia faţă de un cerşetor. Nu prea îi plăcea când Buddha în care credeau tatăl, unchiul şi soţia sa era batjocorit în felul ăsta. „Eu nu sunt creştin“, îşi zise samuraiul clipind. „N-am să mă închin niciodată în faţa Hristosului pe care-l preamăresc ei.“

Însă, de când primiseră botezul în faţa tuturor, japonezii erau nevoiţi să ia parte în fiecare dimineaţă la slujba ţinută în mănăstirea unde stăteau.

În frigul dimineţii, înainte să se crape de ziuă, dangătul clopotului le vestea începerea slujbei. Cu lumânări în mână la fel ca şi călugării, japonezii se aliniau atunci în şir indian de-a lungul coridorului şi intrau în biserică. În altarul luminat de jur împrejur doar de flacăra lumânărilor, omul acela sfrijit stătea cu braţele desfăcute. Preotul recita cu glas scăzut canonul slujbei în limba latină şi în cele din urmă ridica pâinea şi Sfântul Potir deasupra capului. În timpul fiecărei slujbe samuraiul se gândea la valea sa. Îşi amintea cum se ducea la mormintele tatălui său şi ale rudelor sale aflate în munţii dimprejurul văii. „Eu nu sunt deloc aşa. Astea nu sunt simţămintele mele adevărate“, îşi zicea el în sinea lui.

După slujbă samuraiul îl întreba pe furiş pe Nishi Kyūsuke:

— Pe tine nu te macină faptul că te-ai făcut creştin?

Nishi râdea cu nepăsare:

— Slujba, imnurile din timpul slujbei, orga – toate sunt noi pentru mine. Când aud imnurile sau melodia orgii mă simt uneori ca beat. Acum înţeleg bine că nu se poate să cunoşti Apusul fără să cunoşti credinţa creştină.

Simţind şi în aceste momente invidie faţă de tinereţea şi curiozitatea lui Nishi, care nu avea deloc remuşcări aşa cum avea el, samuraiul îl întreba:

— Atunci… ai început să te închini la omul acela?

— Nu simt dorinţa de a mă închina la el. Totuşi… n-am nimic împotriva slujbei. Aşa ceva nu vedem în sanctuarele sau templele noastre din Japonia.

Velasco era mândru. Episcopii începuseră să privească botezul japonezilor cu ochi buni şi pe zi ce trecea vocile care cereau ca solii să fie trataţi ca trimişi oficiali deveneau din ce în ce mai puternice. Prin urmare, Velasco le spuse solilor că, în curând, tribunalul avea să-i înştiinţeze despre ziua întrevederii oficiale cu regele. Apoi regele avea să primească

scrisorile Stăpânului pe care le aduseseră cu ei solii şi avea să chibzuiască asupra lor cu judecata dreaptă ce li se cuvenea.

Dacă aşa stăteau lucrurile, atunci vor putea să se întoarcă acasă în curând. La gândul acesta, sufletele solilor erau inundate de o bucurie asemenea celei a ţăranilor din vale, când după o iarnă lungă venea mult aşteptata primăvară şi topea zăpezile.

— Botezul vostru a dat roade, zise Velasco cu zâmbetul său obişnuit. Domnul îl răsplăteşte pe acela care trece pragul Bisericii Sale.

Când au aflat că nişte japonezi veniţi de la capătul lumii s-au creştinat, toţi oamenii Bisericii din Madrid s-au lepădat de îndată de părerile lor neclintite şi părtinitoare. În fiecare zi vizităm feţe bisericeşti de rang înalt şi primim binecuvântarea lor. Acum toate ne merg ca pe roate.

Hotărârea adunării episcopale se va face cunoscută peste câteva zile, dar unchiul şi vărul meu presimt că dintre episcopi, cei mai mulţi înclină să susţină că solii japonezi trebuie recunoscuţi ca trimişi oficiali şi trataţi ca atare, precum şi că se cuvine să ceară o întrevedere cu regele Spaniei. Nu ştiu de ce, dar atât părintele Valente, cât şi Ordinul Sfântul Petru care-l sprijină păstrează tăcerea în legătură cu acest lucru. Încă nu-mi dau seama dacă tăcerea lor este un semn al înfrângerii.

— Au pierdut lupta. Până şi eu sunt nevoit să mă închin în faţa ta. Unchiul era nemaipomenit de binedispus. Aşa ne e felul în familia noastră. Cu cât sunt mai multe piedici, cu atât luptăm cu mai multă înverşunare. Dar acest sânge al neamului nostru curge cel mai viu în vinele tale. Uneori mă gândesc că ar fi fost bine să te faci diplomat.

Când unchiul m-a bătut încântat pe umăr, mi-am îngăduit să-mi dau la iveală simţămintele:

— Poate că dintre ucenicii Domnului eu semăn cu Iacob căruia i se mai zicea şi Tunetul. Înverşunarea lui Iacob nici Domnul n-o putea stăpâni…

Astăzi, după ce ne-am sfătuit în casa vărului meu în legătură cu hotărârea adunării episcopale, m-am întors pe jos până la mănăstire. În timp ce urcam povârnişul pietruit, spălat de ploaie, din apropierea mănăstirii, m-am uitat la norii ce pluteau deasupra mea. Pe marginea povârnişului erau câţiva lachei aşezaţi pe butoaie care discutau ceva. Cum în afară de ei nu mai era nici ţipenie, am dat să-mi caut rozariul prin buzunar, aşa cum făceam întotdeauna când voiam să-i aduc mulţumire Domnului.

Atunci s-a întâmplat. Mi s-a părut că de undeva se auzea un râs. Era un râs de femeie care parcă se înecase cu ceva. M-am uitat în spate, dar lacheii nu se mai vedeau şi pe stradă nu mai era nimeni.

Pentru o clipă m-am simţit copleşit de sentimentul chinuitor că tot ceea ce înfăptuisem până atunci se prăbuşea în jurul meu ca într-o avalanşă. Mi se părea că tot ce făcusem era în zadar, că tot ce-mi dorisem era lipsit de însemnătate, că tot ce crezusem era de fapt pentru propria mea mulţumire. Toate acestea îmi săreau în ochi. În momentul acela râsul se auzi iarăşi. Împrejur răsuna un hohot şi mai zguduitor decât înainte.

Nu mă mai puteam mişca. Iscodeam cu privirea cerul pe care pluteau nori cenuşii. Iar acolo am desluşit ceva ce nu mai văzusem până atunci: propria mea prăbuşire.

M-am întrebat dacă nu cumva Domnul încetase să mă mai iubească şi dacă nu cumva Îşi întorsese faţa de la mine. „Şi nu ne duce pe noi în ispită“, m-am rugat eu. „Nici acum şi nici în clipa cea de pe urmă…“

„Zeu al câmpurilor, bine ai venit! Aşază-te
În zori de zi bine ai venit! Ca să vii mai repede
Ne-am schimbat pasul cântecului.“

Tanaka, samuraiul şi Nishi erau cu toţii aşezaţi pe scaune şi ascultau cântecul unuia dintre însoţitorii lor. Din ziua plecării în călătorie, nu mai

fuseseră atât de fericiţi. Până astăzi chipurile lor fuseseră mereu umbrite de istovire şi resemnare. Însă acum feţele le erau luminate de o bucurie fără margini. În dimineaţa aceea, înainte de a se urca în trăsura care urma să-l ducă la tribunalul bisericesc, Velasco le spusese plin de încredere că în curând aveau să-şi ducă însărcinarea la bun sfârşit, iar după aceea puteau să se gândească la întoarcerea în Japonia.

— La vremea asta în ţinutul meu are loc sărbătoarea alungării blestemelor, zise Tanaka. Încruntarea lui obişnuită dispăruse şi acum zâmbea către Nishi. Se numeşte „pictatul cu tuş“. Îi întâmpinăm pe cei care vor avea un an nenorocos[3] şi le pictăm feţele cu tuş. Se zice că astfel se alungă nenorocul.

— Şi noi avem în sat ceva asemănător, încuviinţă Nishi. Tinerii ard funii de paie şi amestecă cenuşa cu zăpadă, apoi trec din casă în casă şi îi mânjesc pe toţi pe faţă cu amestecul acela. Fetele nemăritate fug din calea lor, iar la sfârşit îşi strigă cu toţii unul altuia: „Florile s-au liniştit. O să avem un an îmbelşugat!“ Apoi se cinstesc cu vin.

— Oare la anul pe vremea asta o să ne întoarcem în Japonia? zise Tanaka înclinându-şi capul şi numărând pe degete. Atunci, o să fie cam de sărbătoarea alungării blestemelor. Asta dacă totul o să meargă bine după cum spune Velasco.

— Totul o să meargă bine.

Nishi se întoarse către samurai:

— Acum când avem speranţe că ne vom întoarce acasă, parcă-mi vine greu să plec de aici. Să fiu cinstit, eu aş vrea să mai rămân, să învăţ limba, să iau seama la felurite lucruri, să învăţ de toate şi abia apoi să mă întorc.

— Te pizmuiesc pentru tinereţea ta, râse şi samuraiul. Senior Tanaka şi cu mine vrem să ne întoarcem cât mai repede acasă şi să mâncăm iarăşi orez şi *miso*. În ultima vreme, m-am tot văzut făcând asta în vis.

În sala mare a tribunalului bisericesc, Velasco şi părintele Valente stăteau aşezaţi pe aceleaşi locuri ca şi data trecută. Faţă în faţă cu ei, episcopii îmbrăcaţi cu haine negre se înşiruiau la fel de solemni ca în ziua dezbaterii. Clopoţelul sună, semn că lucrările adunării erau deschise.

Din mijloc, se ridică un episcop şi începu să citească hotărârea de pe o foaie de culoarea fildeşului:

— Cercetând dările de seamă făcute de curând de către părintele Lope de Valente, supraveghetor pentru Orient din partea Ordinului Sfântul Petru şi de către părintele Vrais Luis Velasco din partea Ordinului Sfântul Pavel, astăzi, treisprezece ianuarie, prin puterea cu care a fost învestită, Adunarea Episcopilor din Madrid dă următorul răspuns celor două părţi şi îl înaintează Adunării Bisericeşti a Maiestăţii Sale, Regele. Adunarea Episcopilor primeşte propunerea părintelui Vrais Luis Velasco, îi recunoaşte pe solii japonezi drept trimişi oficiali ai Japoniei şi socoteşte că trebuie să îi tratăm cu respectul cuvenit rangului lor, să le plătim cheltuielile de şedere şi să garantăm că se vor întoarce cu bine în Japonia. De asemenea, vom înainta Maiestăţii Sale Regele rugămintea de a-i primi într-o întrevedere pe aceşti soli japonezi şi de a cerceta cu toată consideraţia necesară scrisorile de credinţă pe care le-au adus solii.

Episcopul citi hotărârea cu poticneli şi bâlbâieli. Ca şi data trecută, părintele Valente stătea cu privirile pironite în pământ şi din când în când tuşea. Cine ştie de ce, părea neatent, ca şi cum ar fi ascultat nişte vorbe fără nici o legătură cu el. Velasco ar fi vrut să arunce o privire în spatele său. Acolo, aşezaţi pe locurile pentru public, se aflau unchiul, vărul şi alte rude ale sale, care ascultau cu sufletul la gură.

„Oh, mulţumescu-Ţi, Doamne!“ zise el încleştându-şi mâinile pe genunchi. „Toate lucrările Tale sunt bune. Ai avut într-adevăr nevoie de mine.“ Ciudat, dar bucuria nu-i clocotea în suflet ca un şuvoi, ci îi inunda încet tainiţele sufletului aşa cum valurile scaldă ţărmul. Avea chiar

impresia că această hotărâre fusese statornicită cu mult timp înainte şi că el însuşi se aşteptase la o astfel de hotărâre.

— Înainte ca episcopii să consimtă din nou la hotărârea de mai sus, vom asculta părerile potrivnice faţă de această hotărâre ale părintelui Velasco şi ale părintelui Valente.

Episcopul îşi coborî privirea către cei doi în timp ce înfăşura foaia de culoarea fildeşului. Aşa era obiceiul, să se asculte şi părerile potrivnice, dar era numai o formalitate. Nu se obişnuia să se împotrivească cineva la o hotărâre sau la o judecată a tribunalului bisericesc. Velasco clătină din cap, dar părintele Valente…

Părintele Valente se ridică încet de pe scaun. Episcopii priveau cu neîncredere cum părintele scotea din straiele sale călugăreşti ponosite o hârtie împăturită. Îşi duse mâna la gură tuşind de câteva ori, apoi începu să vorbească tărăgănat:

— Înainte de a primi respectuos hotărârea Adunării Episcopilor, v-aş ruga să citiţi o scrisoare scrisă grabnic de către părintele iezuit Vivero din Macao. Scrisoarea a sosit acum o săptămână la centrul Ordinului Sfântul Petru din Madrid.

Episcopul din mijloc luă scrisoarea împăturită şi o desfăcu pe masă. O vreme, citi în tăcere. Părintele Valente se aşeză la locul său şi rămase ca mai înainte cu capul plecat şi cu ochii închişi. Episcopul din mijloc trecu scrisoarea vecinului său. Aşteptă ca acesta să isprăvească de citit şi apoi începu să se sfătuiască în şoaptă cu el ce să facă.

— Cer îngăduinţa de a citi cu voce tare această scrisoare în faţa tuturor episcopilor adunaţi aici, zise episcopul din mijloc uitându-se în dreapta şi în stânga sa. Eu socotesc că scrisoarea merită citită.

Se ridică din nou în picioare şi începu să citească scrisoarea poticnindu-se la tot pasul:

— În Japonia s-au petrecut două schimbări importante. În primul rând, duşmanii noştri, englezii, ne-au tot împroşcat ţara cu ocări în faţa regelui[4]

japonez, iar acum acesta a început să ţină seama de învinuirile lor. În semn că se pregăteşte să rupă negoţul cu Luzon şi Macao, regele japonez a recunoscut că are legături de negoţ cu Anglia şi le-a îngăduit englezilor să-şi construiască un centru de negoţ în sud-vestul Japoniei, la Hirado. Cealaltă schimbare este faptul că nobilul din Tōhoku, care până acum s-a arătat ceva mai mărinimos faţă de propovăduire, acelaşi senior cu mare trecere care a trimis în numele său soli pentru negoţ în Nueva España, a început de curând să-i prigonească pe creştini. Din veştile primite aici, am înţeles că sunt deja câţiva martiri. Se aude că nobilul din Tōhoku a început prigoana pentru a stinge zvonurile cum că el s-ar fi aliat cu ţara noastră ca să se ridice împotriva regelui japonez.

Velasco auzi un hohot. Era acelaşi râs de femeie care părea că se îneacă, pe care-l auzise brusc cine ştie dincotro, cu câteva zile în urmă, după ce trecuse pe lângă cei câţiva lachei ce stăteau de vorbă aşezaţi pe butoaie, pe povârnişul ud de ploaie. Hohotul acela străpunse văzduhul străbătut de nori cenuşii. Acum îl auzea răsunându-i în urechi.

„Zeu al câmpurilor, bine ai venit! Aşază-te
În zori de zi bine ai venit!
Ca să vii mai repede
Ne-am schimbat pasul cântecului.“
Râsul însoţitorilor încetă dintr-odată.

Velasco stătea în prag chircit ca un cerşetor muiat de ploaie. Privirile japonezilor erau aţintite asupra lui.

— Senior Velasco! se ridică Nishi bucuros de pe scaun. Te aşteptam cu toţii să vii cu veşti bune.

Îl rugă să se aşeze pe scaunul pe care stătuse el.

Ca de obicei, Velasco zâmbea. Dar zâmbetul său era acum trist şi neputincios.

— Dragii mei, răspunse el cu voce pierită. S-a întâmplat un lucru despre care trebuie să vă vorbesc.

Samuraiul se uita scrutător la Velasco. Ca să-şi alunge presimţirea de rău augur care-i încolţea în suflet, îşi întoarse faţa către însoţitorii care stăteau aşezaţi pe podea. Simţeau cu toţii că ceva nu mergea cum trebuie şi se uitau speriaţi în sus la Velasco.

— Ce s-a întâmplat, senior Velasco? întrebă samuraiul cu voce tremurândă.

Apoi îi făcu semn lui Nishi să vină cu el şi împreună îl urmară pe Velasco afară din încăpere. Se ridică şi Tanaka. Toţi trei străbătură în tăcere coridorul în care pătrundea slab soarele iernatic de după-amiază şi intrară în odaia lui Velasco. Uşa se închise grea în urma lor şi nu se mai deschise multă vreme după aceea. Nici din camera însoţitorilor nu se mai auzeau râsete sau cântece.

În seara aceea luminile se stinseră devreme la mănăstire, iar clădirea în care şedeau japonezii rămase liniştită ca un mormânt învăluit în întunericul de smoală. Pe povârnişul de piatră îngheţat, paznicul de noapte, îmbrăcat cu o manta uriaşă şi ţinând în mână un felinar de fier, mergea încet cu paşi răsunători zornăindu-şi mulţimea de chei de la brâu. Când ajunse la colţul străzii, se întoarse ca şi cum şi-ar fi amintit ceva şi strigă înspre casele cufundate în linişte: *Han dado las once y sereno*[5].

1. Noţiunea de *Pământ Pur* din unele doctrine budiste poate fi socotită echivalentul Paradisului.
2. *Doamne Iisuse, dragostea mea, / În inimă îmi eşti întipărit / Te slăveşte focul, Te slăveşte dragostea* (în limba latină, în original).
3. Potrivit credinţelor *shintō*, fiecare om are în viaţa sa anumiţi ani pasibili de greutăţi şi nenorociri. Aceşti ani de răscruce sunt desemnaţi prin termenul *yakudoshi* („an nefast“). Pentru bărbaţi, vârstele de 35, 42 şi 61 de ani, iar pentru femei, vârstele de 19, 33 şi 37 sunt socotite a

reprezenta ani nefaşti. Dintre aceştia, al patruzeci şi doilea an pentru bărbaţi şi al treizeci şi treilea an pentru femei sunt consideraţi ca având o încărcătură negativă mai mare. Pentru a transforma aceste potenţiale greutăţi în elemente fericite, persoanele care ating această vârstă trec şi astăzi printr-un ritual de exorcizare ce are loc la sanctuarele *shintō*.

4. Cuvântul „rege“ este folosit în acest context cu sensul de „shōgun“.

5. *Este ora unsprezece şi toată lumea doarme* (în limba spaniolă, în original).

Capitolul VIII

Pe masă licărea o lumânare. Flacăra pâlpâitoare arunca umbre înfricoşate pe chipul sleit de oboseală al lui Velasco. Încrederea sa obişnuită îi dispăruse cu totul din priviri făcând loc mâhnirii adânci a celui înfrânt în bătălie.

„Speranţele…“, murmură Velasco abătut, „ni s-au risipit.“

Vlăguiţi şi ei de puteri, cei trei soli se uitau la flacăra lumânării ce se zbătea ca şi cum şi-ar fi dat ultima suflare. Se zbuciuma întocmai ca o molie ce se stinge după ce şi-a isprăvit forţele.

— Nu ne mai rămâne decât se ne întoarcem în Japonia.

În mintea samuraiului răsuna încă în surdină cântecul răsădirii orezului pe care-l fredonaseră mai devreme supuşii săi. Cântaseră melodia aceasta îmbătaţi de bucuria întoarcerii acasă. A întoarcerii în vale. Însă acum totul se schimbase din temelii. Japonia oprise propovăduirea credinţei creştine. Iar asta însemna, de asemenea, şi renunţarea la negoţul cu Nueva España. Prin urmare, însărcinarea care le fusese încredinţată, la fel ca şi călătoria aceasta – toate nu mai aveau nici o însemnătate şi erau în zadar.

Lunga lor călătorie. Oceanul întins. Câmpiile pârjolite din Nueva España. Soarele ca o tipsie albă. Câmpurile sălbatice pe care nu creşteau decât agave şi cactuşi. Satele în bătaia vântului. Toate aceste privelişti îi treceau una câte una prin minte în tot atâtea străfulgerări. Pentru ce? pentru ce? pentru ce? Aceste cuvinte îi răsunau în urechi asemenea răpăitului egal şi cadenţat al unei tobe.

Nishi Kyūsuke suspina. Remuşcarea şi amărăciunea îl copleşeau, zguduindu-i întreg trupul.

— Speranţele, întrebă îngândurat Tanaka, s-au risipit de tot, de tot?

Velasco nu răspunse. Străinul se lupta şi el cu propria sa amărăciune.

— O fi adevărat ce se spune în scrisoarea aceea?

— Cred că da. Nici un *padre* n-ar fi trimis o înştiinţare plăsmuită.

— Poate că n-a înţeles bine veştile.

— M-am gândit şi eu la asta. Dar de aici din Madrid, de la aşa mare depărtare de Japonia, n-avem cum să ştim dacă e adevărat sau nu. Sau poate că la Papa de la Roma să fi ajuns alte veşti…

— Atunci sunt gata să merg până la Roma sau până la capătul pământului, spuse Tanaka dintr-o suflare.

Velasco îşi lăsă jos mâinile cu care-şi acoperise faţa:

— O să mergeţi la Roma…

— Nu ştiu ce au de gând Hasekura şi Nishi. Dar eu… eu… nu pot să mă întorc în Japonia cu mâna goală. Dacă aş fi vrut doar să mă întorc, m-aş fi suit pe corabie odată cu Matsuki şi m-aş fi întors acasă! Glasul lui Tanaka semăna cu un geamăt. Iar călătoria până aici în Spania am îndurat-o… doar din dorinţa de a-mi îndeplini îndatorirea. N-am să mă întorc în Japonia cu mâna goală. Sunt gata să merg… chiar şi până la capătul pământului.

Samuraiul era de-a dreptul uluit. Ştia foarte bine ce rădăcini adânci avea în inima acestui om dorinţa de a-şi primi înapoi pământurile de odinioară şi că primise această însărcinare ca să împlinească aşteptările familiei. Dar îşi dădea seama că abia acum înţelegea cu adevărat cât de înverşunate şi cât de puternice erau acele speranţe şi aşteptări. Tanaka zisese că o să meargă chiar şi până la capătul pământului. Dar dacă oriunde ar merge şi oricât de departe ar călători, tot n-ar izbândi? Ce era de făcut? Deodată, o presimţire neagră îi străfulgeră inima ca o pasăre uriaşă săgetând o vale. Dacă aveau să dea greş, atunci lui Tanaka nu-i rămânea decât un singur lucru de făcut pentru a-şi cere iertare de la familia sa. Firea lui dintr-o bucată n-o să-i dea voie să se gândească la

altceva. O să-şi ia viaţa cerându-şi astfel iertare pentru că strădaniile sale nu vor fi fost de ajuns. O să-şi spintece pântecele. Rămas cu ochii aţintiţi la Tanaka, samuraiul încercă să-şi alunge repede această imagine sumbră.

— Dumneavoastră ce veţi face, senior Hasekura?

— Dacă senior Tanaka merge… răspunse samuraiul, o să merg şi eu cu el.

În acel moment pe chipul lui Velasco apăru pentru prima oară un surâs firav.

— Ce ciudat mi se pare! Înainte de călătorie şi în timpul călătoriei, am avut mereu sentimentul că eu merg pe o cale diferită de a voastră. Ca să fiu cinstit, am simţit tot timpul că inimile noastre nu reuşesc să se-nţeleagă. Însă în această seară, nu ştiu de ce, dar pentru prima oară am sentimentul că suntem cu toţii legaţi prin acelaşi fir. De acum încolo vom merge toţi patru umăr la umăr pe acelaşi drum, loviţi de aceleaşi ploi şi bătuţi de aceleaşi vânturi.

Flacăra lumânării pâlpâi şi clopotul bătu ultimul ceas al acelei zile. Samuraiul închise ochii şi se gândi cum să le spună însoţitorilor săi, care încă nu ştiau nimic, că vor trebui să o pornească iarăşi la drum. Samuraiul nu putea îndura chipurile întunecate cu privirile aţintite în pământ ale celor doi însoţitori ai săi, fără să-l mai pună la socoteală şi pe Yozō. Îi era dor de priveliştea văii sale, de mirosul vetrei, de chipurile soţiei şi ale copiilor. Toate se îndepărtau de el ca un val la reflux.

„Mâine trebuie să le spun. Dar în seara asta am să uit totul şi am să dorm. Sunt frânt.“

În noaptea aceea, samuraiul visă din nou valea. Se făcea că două lebede albe zburau pe cerul de iarnă înnorat. Cele două păsări se lăsau în jos spre vale plutind lin în voia curenţilor. Yozō îşi pregăti pe neaşteptate puşca. Samuraiul nici n-avu vreme să-l oprească. Pocnetul asurzitor al puştii răsună îndelung în crângul veşted. Păsările călătoare îşi pierdură dintr-odată echilibrul şi, desenând vârtejuri negre în aer, căzură în vale ca

nişte pietricele. Prin fumul puştii, samuraiul îl ţintuia cu privirea pe Yozō, parcă oarecum mânios. „Le-ai omorât degeaba!“ dădu să spună, dar îşi înghiţi cuvintele. „De ce ai tras? Păsările acelea trebuiau să se întoarcă înapoi într-un ţinut îndepărtat, la fel ca noi…“

Eu şi japonezii semănam cu un popor rătăcitor pribegind în căutarea unui colţ liniştit de rai. Sau cu nişte călători căutând lumina vreunei case într-o noapte neagră şi ploioasă. După ce am plecat din Madrid în fiecare seară mi-au răsunat în minte cuvintele Domnului: „Fiul Omului n-are unde-Şi odihni capul“[1].

După ce Adunarea Episcopilor şi-a anunţat hotărârea, oamenii s-au schimbat de-a dreptul şi au început să ne trateze cu răceală. N-am mai primit nici o invitaţie şi nimeni n-a mai trecut pe la noi. Până şi stareţul mănăstirii unde stăm a trimis la episcopie o scrisoare în care spunea că şederea îndelungată a japonezilor într-una din clădirile mănăstirii este stingheritoare pentru viaţa călugărilor.

Puţinii oameni care ne mai sprijină sunt cei din familia unchiului meu. Şi, spre uimirea mea, un duce, care până atunci se arătase rece faţă de noi, ne-a devenit aliat. El se împotriveşte ca, oricare ar fi pricina, credincioşii creştini spanioli să se poarte cu răceală faţă de nişte japonezi care au trecut la aceeaşi religie cu a lor. De asemenea, ducele a cerut pentru noi ajutorul cardinalului Borghese, un om cu mare trecere la Roma. Astfel, vrând-nevrând, unchiul ne-a pregătit o luntre cu pânze care să ne ducă de la Barcelona în Italia şi două mii de ducaţi – cheltuieli de călătorie, însă a pus condiţia ca, în cazul în care Sfântul Scaun nu va da curs rugăminţilor japonezilor, să mă las păgubaş şi să mă retrag într-o mănăstire din Nueva España sau din Filipine.

Am pornit din Madrid în plină iarnă, am străbătut podişul pustiu al Guadalajarei şi am trecut prin oraşe precum Zaragoza şi Cervera, îndreptându-ne către Barcelona.

Vântul sufla tăios şi aerul era rece. Privindu-i pe japonezi înaintând tăcuţi, o durere de nespus în care se amestecau vinovăţia şi remuşcarea îmi chinuia sufletul. Chipurile lor de nepătruns mă mâhneau şi mai tare. Mi se părea chiar că eram unul dintre profeţii mincinoşi ai lui Israel care-şi purta poporul într-o călătorie fără de ţintă şi fără de sfârşit. Chiar dacă ajungeam la Roma, nu eram încredinţat că Sfântul Scaun avea într-adevăr să ne primească sau că rugăminţile noastre aveau să fie ascultate. Şi eu, şi japonezii mergeam înainte sperând într-o minune.

Eram cu toţii deznădăjduiţi. Semănam cu un popor rătăcitor umblând prin deşert zi după zi în căutarea unui izvor care nu se mai arată. Cu toate că n-o spuneau, în adâncul sufletului se simţeau trădaţi de Stăpânul şi de Sfatul Bătrânilor în care îşi puseseră toată încrederea. La fel şi eu îmi rumegam amărăciunea, căci Domnul mă părăsise pe mine şi toate visurile mele. Aveam sentimentul că între cei trădaţi şi cel părăsit se legase în sfârşit o prietenie în care parcă ne îmbărbătam unii pe ceilalţi şi ne lingeam rănile. Simţeam între mine şi aceşti japonezi o apropiere sufletească dincolo de cuvinte. Mi se părea că între noi se născuse o legătură strânsă cum nu mai simţisem niciodată. Recunosc că până atunci întrebuinţasem o mulţime de şiretlicuri, încercasem să-i duc de nas de dragul ţelului meu ascuns şi mă folosisem de slăbiciunile lor cum ar fi faptul că nu cunoşteau limba şi că nu ştiau încotro ne îndreptăm. La rândul lor, şi ei se arătaseră uneori vicleni şi încercaseră să se folosească de mine pentru a-şi îndeplini însărcinarea. Acum acel zid de gheaţă care ne despărţea odată se topise.

Însă Domnul Iisus mă părăsise oare cu adevărat? Privind cerul care se întindea deasupra noastră cenuşiu, m-am gândit că şi Domnul Însuşi cunoscuse gustul amar al singurătăţii când fusese părăsit de Tatăl. Într-adevăr, viaţa Domnului Iisus nu fusese nicidecum o călătorie plină de slavă şi fericire. Domnul a îndurat neînţelegerea şi ocările oamenilor străbătând ca un proscris Iudeea şi trecând prin cetăţile Tir şi Sidon. „Cu

toate astea, trebuie să merg mai departe“, a murmurat Domnul atunci cu tristeţe. „Şi azi, şi mâine, şi poimâine.“ Înainte aceste cuvinte ale Domnului nu mă mişcaseră prea adânc. Însă, mergând împreună cu japonezii pe drumul către Barcelona, m-am gândit la mâhnirea care se aşternuse pe chipul Domnului când grăise astfel.

Cu toate astea, trebuie să merg mai departe, şi azi, şi mâine, şi poimâine. Dar cum pot japonezii să îndure o asemenea disperare? Scurta lor bucurie s-a năruit din temelii şi acum se văd nevoiţi să pornească iarăşi la drum lung spre o altă ţară necunoscută. N-ar fi de mirare nici dacă japonezii ar fi dezamăgiţi de mine şi m-ar urî şi m-ar dispreţui. Dar niciodată n-au dat glas acestor gânduri. De câte ori nu m-am învinuit singur privindu-i cum mă urmează tăcuţi, fără urmă de zâmbet şi din ce în ce mai scumpi la vorbă! Cu sufletul greu, ne-am urcat la bordul unei corăbii mici şi prăpădite din golful Barcelonei. În ziua aceea o ploaie de gheaţă cădea peste mare.

A două zi de la plecare, o furtună ne-a azvârlit în golful Saint Tropez din Franţa. Locuitorii acestui orăşel s-au arătat uimiţi, căci era prima oară în viaţa lor când vedeau japonezi, dar, cu toate acestea, ne-au lăsat să tragem la castelul seniorului. Neputând să-şi stăvilească acea curiozitate plină de bunăvoinţă, soţia seniorului şi locuitorii îi cercetau cu toţii pe japonezi din cap până în picioare cât e ziua de lungă. Le atingeau hainele, cereau să le vadă săbiile şi spuneau că seamănă cu iataganele turceşti în formă de semilună. Ca să-i distreze, Nishi Kyūsuke a aşezat o hârtie groasă pe tăişul săbiei şi a tăiat-o mişcând lin sabia. Toţi au izbucnit în strigăte de admiraţie. Am aşteptat să treacă furtuna şi abia apoi am plecat din Saint Tropez, dar cele două zile petrecute acolo au adus pentru prima dată pe feţele până atunci întunecate ale japonezilor câte un surâs firav ca un soare de iarnă.

Însă, când Saint Tropez a dispărut în zare şi Marea Mediterană a început să se întindă iarăşi în faţa ochilor noştri, pe chipurile japonezilor

ghemuiţi pe punte s-a aşternut din nou întristarea. Mai cu seamă Hasekura stătea singur deoparte şi privea marea. Uitându-mă la chipul lui, mi-am dat seama că îşi urma călătoria fără pic de speranţă. Pe chip i se citeau acea resemnare şi supunere în faţa sorţii specifice japonezilor.

— Nimeni nu ştie ce va fi mâine, am început eu să-i vorbesc. Cine ştie, poate că ajunşi la Roma, toate se vor schimba în bine, aşa cum pe neaşteptate o rază de soare străpunge perdeaua deasă a ploii. Eu nu-mi pierd speranţa. Am să-mi păstrez speranţa până la sfârşit. Căci necunoscute sunt căile Domnului.

Am murmurat aceste vorbe aruncându-mi privirea în zare. Parcă nu pentru Hasekura, ci pentru sufletul meu deznădăjduit spusesem acele cuvinte de încurajare. Ca să fiu cinstit, am ajuns să nu mai înţeleg deloc lucrările Domnului. Să nu mai ştiu dacă Dumnezeu tăgăduieşte sau sprijină încercările mele de a sădi învăţăturile Sale în Japonia. Singurul reazem care mi-a mai rămas este gândul că omului nu-i este dat să cunoască voia Domnului. Ceea ce nouă ni se pare o piedică poate fi de fapt o sămânţă plină de însemnătate pe calea Domnului, o piatră de temelie pentru viitoare izbânzi. În ultima vreme, mi-am tot repetat aceste cuvinte în sinea mea în timpul rugăciunii din fiecare seară. Dar inima mea nu şi-a aflat alinarea sau mulţumirea doar cu atâta lucru.

„Oh, Doamne Dumnezeule!“, Te rog din adâncul inimii, „Luminează-mă! A fost vrerea Ta ca eu să-mi întorc faţa de la Japonia? Sau îmi spui să-mi păstrez speranţa până la capăt? Atâta… vreau să ştiu.“

În faţa mea nu se întinde însă decât tăcerea. În întunericul adânc Dumnezeu rămâne mut. Doar hohotul acela se mai aude când şi când. Râsul acela batjocoritor de femeie.

Dumnezeu este inima oricărei orânduiri şi ţelul oricărei istorii. În spatele istoriei omeneşti, Dumnezeu hotărăşte o altă istorie după gândul Său. Acest adevăr îmi este şi mie bine-cunoscut. Dar în această istorie făurită după gândul lui Dumnezeu nu încap nici gândurile, nici planurile,

nici visurile mele şi nici Japonia. Oare eu I-am fost de prisos sau oare I-am stat în cale?

Însă Domnul Iisus a încercat şi El în timpul vieţii Sale disperarea care mă cuprinde pe mine acum. Pe cruce, a strigat cu glas mare: „Eloi, Eloi, lama sabactani?“[2]. Fără îndoială că în clipa aceea, Iisus nu mai ştia care era voia Domnului, la fel ca mine acum. Însă, chiar înainte de a-Şi da duhul, Iisus Şi-a învins disperarea. Şi atunci I-a închinat lui Dumnezeu ultimele sale cuvinte de o încredere aproape copilărească: „Tată, în mâinile Tale încredinţez duhul Meu“[3]. Cunosc toate acestea. Şi aşa aş vrea şi eu să devin.

— Senior Velasco.

Din gândurile mele mă întrerupse deodată Hasekura. Vorbele îi erau şovăitoare ca ale unui credincios ce-şi mărturiseşte în faţa preotului tainele întunecate ale sufletului.

— Voiam de mult să vă întreb… Dacă dorinţele noastre nu vor fi îndeplinite nici la Roma, dumneavoastră veţi rămâne în Spania, senior Velasco?

— Eu… mă voi întoarce şi eu în Japonia împreună cu voi. Acum singura patrie care mi-a mai rămas este Japonia. Socotesc că Japonia este patria mea mai mult decât locul naşterii mele, mai mult decât ţara în care am crescut. Am rostit mai apăsat cuvintele „patria mea“. Voi merge cu voi până la capăt.

— Senior Velasco, nu v-aţi dat seama? Dacă la Roma cumva toate visurile noastre se vor nărui, se avântă Hasekura dând drumul la tot ce adunase în suflet, atunci senior Tanaka… o să-şi spintece vintrele!

Ca să nu mai fie nevoit să spună acest lucru încă o dată îşi mută privirea către marea cenuşie şi tăcu.

— Unui creştin, am răspuns eu cu glas tremurat, nu-i este îngăduit să-şi ia viaţa dată de Dumnezeu.

— Nu din credinţă adevărată am trecut noi la creştinism. Nu ne-am făcut creştini decât de dragul însărcinării şi al Stăpânului, călcându-ne pe inimă.

Hasekura arăta pentru prima oară o răceală pe care nu o cunoscusem până atunci. Era ca şi cum s-ar fi răzbunat pe mine.

— De ce să-şi spintece pântecele? E în zadar!

— Dacă n-ar face acest lucru, senior Tanaka s-ar face de ruşine pentru că şi-ar pierde onoarea şi n-ar mai putea să dea ochii cu rudele şi cu apropiaţii săi.

— Ce înseamnă ruşinea şi onoarea? Eu ştiu bine ce mult aţi suferit cu toţii pentru însărcinarea dumneavoastră. Ca martor la călătoria voastră am să le povestesc toate acestea celor din Sfatul Bătrânilor şi seniorului Shiraishi.

— Senior Velasco, oftă Hasekura, dumneavoastră nu-i înţelegeţi pe japonezi.

După plecarea lui Hasekura, am rămas pe punte cuprins de sentimente mai întunecate chiar şi decât marea. Pe marginea punţii Tanaka discuta ceva cu însoţitorii săi. Înfăţişarea lui nu trăda nici un semn, oricât de mic, că vorbele lui Hasekura erau întemeiate.

În cele din urmă, în după-amiaza celei de-a doua zile de la plecarea noastră din Saint Tropez am zărit în depărtare oraşul port Genova din regatul Savona. Pe nişte dealuri ce băteau într-un gălbui roşcat se ridica un oraş alb, scăldat de un soare palid. Chiar în mijloc se înălţa turnul vechi şi cenuşiu al unui castel. Arătându-le solilor şi însoţitorilor lor turnul, le-am spus că acolo se născuse un om pe nume Cristofor Columb care odinioară apucase drumul mării căutând ţara aurului şi că ţara aurului pe care o căuta el nu era alta decât Japonia.

Oraşul port Genova – un colţ de lume luminat strălucitor de soarele după-amiezii. M-am sprijinit de bord şi m-am gândit şi eu precum

Columb la ţara aurului. Pentru Columb, aceasta era un tărâm oriental încărcat de taine şi comori ce trebuiau cucerite. Pentru mine, insulele japoneze erau un tărâm al comorilor unde cuvântul Domnului trebuia sădit cândva. Columb a căutat ţara aurului, dar n-a găsit-o niciodată, pe când eu, care am aflat-o, am fost alungat departe de ea. „Oh, Japonie, ţinut trufaş! Ştii doar să iei, dar niciodată să dai!“

Timp de cinci zile am plutit de-a lungul coastei Italiei, înspre sud către portul Civitavecchia, ce se afla în afara Romei. Am ajuns acolo seara. Burniţa. Pe cheiul învăluit în ceaţă şi sclipind în ploaie ne aşteptau răbdători cu felinare în mână câţiva oameni ca nişte umbre alături de patru trăsuri. Erau oamenii trimişi în întâmpinarea noastră de cardinalul Borghese. Din purtarea lor cuviincioasă, dar lipsită de căldură, îmi puteam închipui cât de stânjeniţi se simţeau. Ne-au lăsat să stăm în castelul Santa Severa care aparţinea cardinalului, dar nu ne-au primit nici pe departe aşa cum se cuvenea să fie primiţi nişte soli străini.

Era limpede ce îndrumări primiseră şi ce fel de scrisori sosiseră de la Madrid despre noi. În fiecare noapte mă trezeam adesea şi mă gândeam la toate acestea.

> „Japonezii au fost tăcuţi şi rezervaţi. Toţi erau mici de stat, cu feţe arse de soare. Tanaka, Hasekura şi Nishi aveau nasuri cârne, iar părul lor lung era prins la capete cu panglici albe. Ziceau că acesta era semnul cavalerilor japonezi. Când ieşeau în lume, cei trei se îmbrăcau în haine japoneze de un purpuriu închis, dar de obicei purtau straie călugăreşti cu gulere albe şi pălării după portul spaniol. La brâu purtau două săbii, una mare şi una mică, nemaipomenit de tăioase şi doar puţin curbate. La masă foloseau cu îndemânare două beţe subţiri şi le plăcea supa de varză cu ceapă.“ (Însemnările văduvei Costo din Genova)

Aceiaşi ochi bănuitori cu care am fost întâmpinaţi şi la Madrid. Aceleaşi întrebări, aceleaşi răspunsuri. Zilele acestea am dat socoteală monseniorului Don Pablo Alla Leone şi părintelui Cossudacudo, secretarul particular al cardinalului Borghese. Încă de la început părerile noastre potrivnice s-au înfruntat de multe ori. Ei spuneau că nu mai este nici o speranţă pentru munca de propovăduire din Japonia şi că e cu neputinţă să mai trimitem misionari de acum înainte, iar eu stăruiam ca de obicei că mai e o speranţă şi că această speranţă înseamnă să le oferim japonezilor câştiguri din negoţ şi să le arătăm că avem gânduri paşnice. Pe de altă parte, ei ziceau că Sfântul Scaun păstrează tradiţia de a nu se amesteca în treburile interne ale altor ţări şi că nici Papa însuşi nu era îndreptăţit să întoarcă hotărârea regelui Spaniei. La rândul meu, m-am împotrivit zicând că aceasta era o chestiune de propovăduire şi că Sfinţia Sa nu putea să-i lase de izbelişte pe credincioşii creştini din Japonia, rămaşi de acum şi fără episcop şi fără Biserică.

Fireşte că neînţelegând limba, solii n-au luat parte la aceste dezbateri. Din castelul friguros de la Santa Severa, au aflat de la mine cum se desfăşurau lucrurile. Doar atât şi nimic mai mult. Oricât de luminoase ar fi fost previziunile, ele n-au putut însenina chipurile întunecate ale lui Tanaka şi Hasekura. Nici nu era de mirare. Japonezii trecuseră de prea multe ori dintr-o dezamăgire în alta. Nishi avea fierbinţeală mare. Chiar şi tânărul acesta care îşi dăduse toată silinţa să pară vesel şi care dovedise o curiozitate mai vie decât toţi ceilalţi japonezi n-a mai putut să-şi învingă istovirea sufletului şi a trupului. Mai mult, şi eu eram sleit de puteri. Privind chipul adormit al lui Nishi ce părea mai fraged decât vârsta lui, îmi venea să zic „fie ce-o fi!“.

Până să primim hotărârea cardinalului Borghese am fost nevoiţi să aşteptăm încă două-trei zile. În cea de-a cincea zi, am fost chemat la vila cardinalului din Palidoro. Era firesc să fiu încordat la gândul că aveam să răspund la întrebările acestui faimos cardinal, nepotul Papei Paul al V-lea

şi cel mai puternic om din Vatican, dar în adâncul inimii a început să-mi înflorească o speranţă firavă că se putea ca acest om să-mi înţeleagă înflăcărarea faţă de Japonia şi însemnătatea covârşitoare a muncii de propovăduire de acolo.

În cabinetul vilei sale care dădea spre grădina bine îngrijită şi spre iazul unde înotau păsări de apă, cardinalul îmbrăcat cu manta şi purtând pe cap mitra roşie, mă întâmpină aşezat pe scaun. Dinadins m-am înfăţişat înaintea lui îmbrăcat în straiele de călugăr care se decoloraseră în lunga noastră călătorie. De ce să-mi fie ruşine? Aşa cum hainele de luptă stau mărturie bătăliilor glorioase purtate de un ostaş, la fel şi straiele mele sărăcăcioase dovedesc greutăţile muncii de propovăduire din Japonia pe care înaltele feţe bisericeşti de la Roma nu le-au cunoscut niciodată. Stăpânit de aceste gânduri am îngenuncheat în faţa cardinalului, i-am sărutat supus inelul, dar mi-am ridicat capul cu semeţie.

— Ridică-te, fiule!

Cardinalul Borghese se prefăcu a nu fi băgat de seamă purtarea mea. După ce m-am ridicat, m-a privit ţintă şi mi-a zis încet de parcă ar fi vorbit pentru sine:

— Sfântul Scaun se străduieşte întotdeauna să ia hotărâri drepte şi nepărtinitoare. Cunoaştem prea bine iscusinţa şi înverşunarea cu care v-aţi luptat tu şi fraţii din Ordinul tău în Japonia şi n-am plecat niciodată urechea la ocările cu care v-au împroşcat duşmanii voştri.

Fluturându-şi mantaua, îşi aşează pe umărul meu mâna lui mare şi groasă ca pentru a-mi arăta încredere. Părea că mă cercetează cu privirea ca să vadă ce urmare avea asupra mea acest fapt.

— Nici nu ştiţi ce mult s-a rugat Sfântul Scaun ca strădaniile voastre din Japonia să dea rod! Sfântul Scaun însuşi s-a rugat din răsputeri ca lumina Domnului să se pogoare asupra Japoniei.

Aici cardinalul se opri. Apoi zise, privindu-mă ţintă cu ochii săi verzi:

— Dar acum îţi cer să înduri, te sfătuiesc să fii răbdător!

Chiar şi numai pentru o clipă, era să mă las înfrânt de glasul lui. Vocea şi ochii lui erau plini de iubirea şi de blândeţea unui tată pentru fiul său, iar cardinalul părea să cunoască bine puterea prefăcătoriei sale. Însă, îndată mi-am dat seama că mai mult decât o înaltă faţă bisericească, Borghese era un viclean om politic.

— Înţelege! mă dojeni cardinalul cu mâna aşezată pe umărul meu. Sfântul Scaun nu poate îndura să mai trimită de acum încolo misionari ca voi într-o ţară care-i prigoneşte pe creştini. După cum nu există conducător care să-şi trimită oştenii pe câmpul de luptă la moarte zadarnică atunci când ştie că bătălia e pierdută…

— Nu, am zis eu stăpân din nou pe mine. Eminenţă, eu nu cred că Japonia e un câmp de bătălie fără sorţi de izbândă. Dacă munca noastră de propovăduire n-a dat roade, aceasta a fost din pricina măsurilor nesăbuite luate de Ordinul Sfântul Petru.

Cardinalul schiţă un surâs. Semăna cu zâmbetul amar al unui dascăl bătrân în faţa unui copil mofturos.

— Eminenţă, misionarul se deosebeşte de ostaş. Moartea unui ostaş poate fi zadarnică uneori, dar un misionar care moare în vreme de prigoană sădeşte o sămânţă nevăzută ochiului omenesc. Sămânţa care mărturiseşte slava lui Dumnezeu…

— Ai dreptate. Petru, primul papă, a sădit şi el în inimile oamenilor o sămânţă nevăzută prin martiriul său în timpul prigoanei de la Roma.

— Nici Domnul nu s-a temut de moarte pe dealul Golgotei.

— Ai dreptate.

Cardinalul repetă de câteva ori „Ai dreptate“. Dar dintr-odată surâsul îi pieri şi chipul i se înăspri.

— Numai că… noi nu trăim în vremea Domnului şi a apostolilor. Fiule, noi conducem o orânduire imensă. Avem o datorie faţă de ţările creştine şi de popoarele lor. Şi pentru a ne-o îndeplini, avem politicile noastre. Oricât de necurate şi de laşe ar fi ele în ochii voştri, tocmai aceste

politici sunt cele care ne ţin în viaţă. Odată păstrată rânduiala, credincioşii din ţările creştine capătă încredere şi pot să-şi vadă mai departe de credinţa lor.

— Dar şi în Japonia se găsesc creştini, ce e drept, puţini. Sunt creştini care în vreme de prigoană îşi lasă casele, îşi lasă avutul şi se ascund în mine şi în creierii munţilor ca să-şi apere credinţa până la ultimul grăunte.

În timp ce-i răspundeam, mi-am adus aminte de chipul de cerşetor al omului care a venit odinioară şovăitor la mine să-l spovedesc pe şantierul din Ogatsu. Nu ştiam dacă mai trăieşte sau dacă a murit. Dar, de dragul oamenilor ca el trebuia să-i spun cardinalului tot ce se cuvenea spus.

— Credincioşii din Japonia… nu mai au Biserică. Nu mai au nici misionari care să-i încurajeze, să le dea putere şi să le servească drept pildă. Dacă Sfântul Scaun este preabuna mamă care-şi ocroteşte credincioşii, atunci nu are îndatorirea de a-i lua în braţele sale blânde şi pe ei? Nu seamănă ei cu mielul rătăcit de turmă de care vorbeşte Biblia?

— Dacă pentru a căuta mielul rătăcit restul turmei este pus în primejdie… zise cardinalul cu tristeţe, păstorul n-are încotro şi lasă mielul de izbelişte. Nici noi n-avem altă cale pentru a ne păstra orânduirea neatinsă.

— Vorbele acestea îmi aduc aminte de cuvintele rostite de arhiereul Caiafa înainte ca Domnul Iisus să fie ucis[4]. Pentru a salva tot poporul, altă cale nu este decât să sacrificăm un singur om. Aşa a grăit Caiafa.

Într-adevăr, pentru arhiereul Caiafa rânduiala şi pacea au avut întotdeauna o mare însemnătate. Ca să le apere L-a jertfit pe Domnul Iisus.

La cuvintele mele, cardinalul întoarse capul. Vreme îndelungată rămase mut, învăluit în mantaua sa largă şi cu mitra roşie pe cap. Simţeam că vorbele mele îndrăzneţe îl înfuriaseră pe acest om cu mare trecere la Vatican. Dar nu mai voiam să dau înapoi. Lumea întreagă alerga prea mult după rânduială şi pace.

— Ai dreptate.

Când cardinalul se întoarse într-un târziu către mine, pe chipul său nu se citea mânie, ci un amestec nelămurit de vlăguire şi tristeţe.

— Fiule, eu nu vreau să întăresc vorbele arhiereului Caiafa. Dar pe atunci Domnul nu conducea o orânduire, pe când Caiafa, da. Toţi cei care conduc o orânduire vor spune întotdeauna precum Caiafa că altă cale nu este decât să lăsăm de izbelişte un om pentru a-i slava pe cei mulţi. Şi noi credem în Dumnezeu, dar din clipa în care am făcut ordine bisericeşti şi am întemeiat o orânduire, am ajuns şi noi în locul lui Caiafa. Pentru a-şi salva ordinul bisericesc, până şi Sfântul Petru a fost silit să-l lase pe fratele său Ştefan să moară ucis cu lovituri de pietre.

Ascultam cuvintele lui înmărmurit. Nu-mi trecuse niciodată prin minte că asemenea vorbe ar putea ieşi din gura cardinalului. Cu ochii în pământ, şopti întristat ca pentru sine:

— Gândul acesta… m-a chinuit mereu.

— Vorbiţi despre nedreptatea pe care se întemeiază această orânduire?

— Întocmai.

— Aşa merg lucrurile la Vatican?

— Nici eu nu înţeleg de ce. Însă, atâta vreme cât port pe umeri această răspundere, n-am încotro decât să mă port şi eu faţă de credincioşii japonezi precum Caiafa. Dar… să nu-ţi închipui că inima mea nu va cunoaşte jalea şi remuşcarea în acele clipe. Cineva trebuie să poarte povara suferinţei.

Cardinalul îşi ridică ochii din pământ. Chipul său până atunci plin de încredere era acum schimonosit de amărăciune. Rămas fără cuvinte, încă mă mai îndoiam de adevărul sentimentelor cardinalului. Nu mi-am închipuit niciodată că un om atât de însemnat precum cardinalul poate să-şi mărturisească suferinţa atât de limpede şi de făţiş.

— Ştiu că acest lucru înseamnă să ne îndepărtăm de învăţăturile Domnului despre iubire. De aceea, poate că alţi cardinali ar cârti

împotriva acestei măsuri. Cu toate astea, eu n-am să-mi schimb gândul.

— De ce? De ce ţineţi morţiş să sprijiniţi mai departe un lucru ce se îndepărtează de învăţăturile Domnului despre iubire?

În avântul meu era cât pe ce să uit că omul din faţa mea era cardinal.

— Atunci pentru ce a murit Domnul Iisus pe cruce? Eminenţa voastră a spus adineaori că pentru orânduirea bisericească. Dar până acum eu am fost încredinţat că orânduirea Vaticanului nu este condusă după rânduiala unei ţări. Am crezut că este o orânduire a iubirii care trece dincolo de graniţele ţărilor şi popoarelor.

Cardinalul Borghese mă privea încurcat cum mă dezlănţuisem. Îşi strânse crucea de la gât parcă şovăind dacă să spună sau nu ceva, iar apoi vorbi cu hotărâre:

— Fiule, crezi că putem trece dincolo de lumea asta de aici… doar prin iubire?

— Dar Iisus a fost Omul iubirii.

— Omul iubirii… Din această pricină a fost ucis în lumea politicii. Dar din păcate orânduirea noastră nu poate fugi de lumea politicii. Sfântul Scaun nu are voie să ia măsuri care să slăbească puterea ţărilor catolice.

— Şi ce legătură are acest fapt cu propovăduirea în Japonia?

— Protestanţii englezi şi olandezi râvnesc şi ei la Japonia. Tocmai de aceea nu trebuie să iscăm vrajba între ţările catolice ale Spaniei şi Portugaliei din pricina muncii de propovăduire în Japonia de acum înainte. Eu am chibzuit că Spania şi Portugalia ar avea mai mult de câştigat dacă, în loc să-l stârnească şi mai mult pe conducătorul Japoniei, ar sta o vreme şi ar privi în linişte de pe margine. Sfântul Scaun are datoria de a ţine piept ţărilor protestante şi de a le apăra pe cele catolice.

Omul Iubirii a fost ucis în lumea politicii. Cardinalul rostise aceste cuvinte ca şi cum ar fi scuipat o otravă amară. Eu mă uitam dus pe gânduri la mantaua largă şi la mitra roşie, semnele rangului său.

— Fiule, înţelege!

Aceasta era zenitul îndelungatei mele călătorii.

— Eu… am să mă rog neîncetat de acum înainte… pentru tine şi pentru Japonia.

Mi-am plecat adânc capul şi am părăsit încăperea. Aşezat pe scaun, cardinalul se uita lung pe fereastră. Oare la ce se gândea în clipa aceea?

Alaiul zdrenţuit al japonezilor ieşi din castelul pătat de murdărie de porumbei, de furtuni şi de ploi de la Santa Severa. Coborau agale prin luncă înconjurându-l ocrotitor pe Nishi care tocmai se ridicase după boală. Mergând în frunte alături de Tanaka şi de Velasco, samuraiul se întorcea din când în când îngrijorat înspre tovarăşul său mai tânăr şi aştepta răbdător până când ceilalţi îi ajungeau din urmă. Cât au mers prin Nueva España, paşii lor au fost plini de speranţă şi putere, cu tot soarele nemilos care dogorea, dar acum, după ce li se spulberaseră toate speranţele, japonezii mergeau abia trăgându-şi picioarele. Nici unul dintre ei nu credea că lucrurile se mai puteau schimba în bine odată ajunşi în capitala numită Roma. Fie că se duceau la Roma, fie că se duceau în orice altă ţară, toţi ştiau prea bine că drumul lor nu mai avea nici un rost. Însă trebuiau să-şi încununeze cu lovitura de graţie această călătorie zadarnică. Dacă nu primeau lovitura de graţie, atunci nu găseau nici un motiv să se întoarcă în Japonia. Călătoria aceasta lungă care-i tot amăgise cu câte o nălucă se apropia de sfârşit.

Era deja primăvară. Migdalii care mărgineau ogoarele îşi deschiseseră florile rozalii. Un ţăran dădea cu sapa. Cu ochii cât cepele de uimire se uită lung după alaiul de japonezi cu înfăţişare neobişnuită. După cum erau îmbrăcaţi, cu haine lungi ca arabii, încinşi cu brâie şi cu părul strâns la spate, ţăranul socoti că sunt veniţi de prin vreo ţară caldă. Îşi aruncă sapa pe ogor şi o porni la fugă înapoi spre casă.

Florile albe ale merilor şi ciripitul păsărilor nu-l mişcau deloc pe samurai. Acum nici nu-i venea să se mai lase cuprins de dorul după

primăvara din valea sa. Pur şi simplu se lăsa în voia calului mergând în urma lui Velasco. Se întreba de câte ori fusese trădat de omul acesta. Velasco îi dăduse speranţă şi speranţa se năruise. Apoi, îi fluturase prin faţa ochilor altă nălucă şi el o urmase călătorind până în ţara asta îndepărtată. Cu toate acestea, în inima lui istovită nici ura faţă de misionar nu mai avea putere să încolţească. Samuraiul avea sentimentul că Velasco era un om la fel de vrednic de plâns ca şi el.

De câte ori treceau printr-un sat, oamenii de pe marginea drumului îi priveau cu ochi temători sau îi strigau câteodată cu glasuri voioase, dar japonezii mergeau neclintiţi înainte ca şi cum nici n-ar fi băgat de seamă toate astea. Erau aidoma unui convoi de înmormântare mergând în urma sicriului.

Seara căzu o ploaie de primăvară. Când se opri, erau deja în vârful colinei Torre Vecchia. Eterna capitală era învăluită în ceaţă, Tibrul cotea somnoros la vale; în depărtare se zărea colina Pincio îmbrăcată într-o pădure de un verde lin, case castanii se înghesuiau unele în altele şi turlele nenumăratelor biserici străpungeau cerul.

Velasco îşi opri calul şi, făcându-şi datoria, le arătă Colosseumul şi Forumul Roman, dar în ziua aceea japonezii nici măcar nu mai dădură din cap a încuviinţare.

— Acela este Vaticanul unde locuieşte Sfinţia Sa, Papa.

O cupolă albă şi rotundă se iţea dintre casele castanii, iar în piaţa rotundă oamenii mişunau încoace şi încolo ca nişte furnici. Japonezii tăceau posomorâţi de parcă erau la priveghi.

Curând intrară în Roma. Cum înaintau pe caldarâmul ud de ploaie, mai întâi se luară după ei nişte copii. În urma lor se adunară apoi şi nişte oameni curioşi. Japonezii urcară nenumăratele trepte ale Capitoliului şi dispărură înăuntrul mănăstirii Ara Coeli. Nu se mai arătară din spatele porţilor închise. Se răspândi zvonul că erau nişte trimişi din Ungaria şi oamenii se împrăştiară care încotro.

Timp de o săptămână, pe o vreme ploioasă de primăvară, Roma aşteptă sărbătoarea Învierii. În biserici, toate altarele erau acoperite cu pânză purpurie pentru a jeli moartea lui Iisus, sfeşnicele erau stinse şi lumea se ruga pentru învierea Domnului. Doar în jurul icoanei cu chipul Fecioarei Maria licăreau puzderie de lumânări. Odată cu lăsarea serii, o mulţime de bărbaţi şi femei se adunau în faţa sa şi intonau rugăciuni de pocăinţă. Dar nimeni nu putea spune că i-a văzut pe japonezi ieşind din mănăstirea Ara Coeli.

În dimineaţa Învierii, pe când ziua se îngemăna cu noaptea, începură să se desluşească umbre de oameni care se adunau grupuri-grupuri în piaţa San Pietro din Vatican aşezându-se pe rânduri. Erau călugări şi pelerini veniţi de departe. Strânşi în faţa bazilicii aşteptau răbdători. Prin ceaţa lăptoasă, mulţimea îndura aerul rece al dimineţii murmurându-şi necontenit rugăciunile. Când ceaţa se risipi, piaţa era aproape înţesată cu astfel de pelerini şi călugări, iar pe treptele de piatră se înşiruiau tineri străjeri cu uniforme roşii şi coifuri de argint ţinându-şi lăncile pieziş.

La ora opt bătu primul clopot. Ca la un semn, clopotele tuturor bisericilor din Roma răsunară unul după altul. Era începutul sărbătorii de Înviere. În scurtă vreme, trăsurile somptuoase ale nobililor invitaţi la slujbă începură să se înghesuie până la intrarea în piaţa San Pietro. Nobilii îşi făcură loc prin mulţime şi dispărură pe rând înăuntrul bazilicii.

Puţin înainte de ora nouă se deschiseră porţile de pe laturile bazilicii. Călugării şi pelerinii adunaţi în faţa treptelor de piatră năvăliră înăuntru împingându-se unii pe alţii. Astfel, avea să li se îngăduie şi lor să primească binecuvântarea Sfântului Părinte. Străjerii cu suliţe opriră mulţimea care năvălea înăuntru obligându-i pe toţi să se alinieze pe rânduri. Cei rămaşi afară nu avură încotro şi trebuiră să îngenuncheze pe jos, unde se aflau.

În bazilica ridicată pe stâlpi de marmură nu mai era loc nici să arunci un ac. Feţe bisericeşti de rang înalt purtând pe cap mitre aurii, semnul cardinalilor, stăteau pe scaune de o parte şi de alta a altarului aşteptând în linişte sosirea Papei. Acoperit până în urmă cu o zi de o pânză purpurie, altarul auriu era acum împodobit cu o sumedenie de sfeşnice de argint. Dintr-un loc de onoare în rândul feţelor bisericeşti, cardinalul Borghese îşi trecea distant privirea peste capetele mulţimii îngenuncheate în linişte deplină. Curând, în apropierea intrării în bazilică se iscă rumoare. Se deschidea poarta cea mare din faţă pe unde avea să treacă Papa. Orga răsună şi corul bazilicii începu să cânte *Vidi aquam* de Înviere.

— *Pontifice nostro! Pontifice nostro!*[5]

Strigătul se auzi mai întâi într-un colţ, apoi se răspândi în toată bazilica, se transmise mai departe prin mulţimea adunată în piaţă şi în curând se transformă într-un singur glas puternic.

— *Pontifice nostro! Pontifice nostro!*

În clipa aceea, Paul al V-lea se ivi brusc ca o provă de corabie plutind peste valuri. Aşezat într-un palanchin purtat pe umeri de câţiva preoţi, îmbrăcat în straie albe şi cu mitra înaltă pe cap, Papa se arătă ţinându-şi cu greu mâna ridicată. Înainta agale prin marea de oameni înspre bazilica San Pietro, împărţind semnul binecuvântării în dreapta şi în stânga peste mulţimea cuprinsă de frenezie.

— *Oremus pro Pontifice nostro!*[6]

Din marea de oameni, nişte călugări, aflaţi mai într-o parte, îşi ridicară glasurile în cor. Noroiul de pe straiele lor simple dovedea că bătuseră cale lungă pentru a ajunge aici la sărbătoarea Învierii.

— *Dominus conserveto eum*.[7]

Papa se uită la călugări cu mulţumire şi îi binecuvântă făcând semnul crucii. Văzând acest lucru, mulţimea începu să se frământe. Cei care încercau să se apropie cât mai mult de palanchin ca să primească şi ei binecuvântarea Papei împingeau cu forţa rândurile din faţă. Însă

palanchinul Papei părăsi marea de oameni care-l urmăreau, plutind către bazilică întocmai ca o barcă pe mare. În timp ce palanchinul urca încet treptele de piatră, străjerii cu coifuri de argint şi uniforme roşii se înşiruiră într-un zid ca să oprească pelerinii ce dădeau năvală. Palanchinul dispăru apoi pe intrarea principală a bazilicii.

În clipa în care palanchinul intră înăuntru, vocea corului, aflat până atunci în aşteptare, începu să răsune ca o avalanşă umplând întreaga bazilică. Cântau *Aleluia*. Viguroase, glasurile bărbăteşti se izbeau de tavanul înalt al domului şi de pereţii largi şi pătraţi.

Aleluia, Aleluia
Confitemini Domino.[8]

Când palanchinul trecu printre ei, nobilii, feţele bisericeşti şi pelerinii îngenuncheaţi de-o parte şi de alta îşi ridicară capetele ca spicele de grâu să vadă cum se ridică pentru binecuvântare mâna ce se ivea din hainele de un alb imaculat. Apoi îşi plecară cu toţii capetele. În naos stăteau în picioare în întâmpinarea palanchinului doisprezece cardinali simbolizându-i pe apostoli, în cele câteva zeci de sfeşnice de argint dimprejurul altarului pâlpâiau flăcările lumânărilor şi toată suflarea aştepta ca Papa Paul al V-lea să înceapă slujba de Înviere.

Deodată, din mijlocul mulţimii de pe partea stângă, câţiva oameni se ridicară în picioare. Săriră lângă palanchinul aflat în trecere şi unul dintre ei strigă primele cuvinte pe care le auzea mulţimea ce înţesa bazilica.

În acel moment, Papa, care îşi ridicase mâna dreaptă lângă obraz, tocmai se pregătea să facă în linişte semnul crucii. Dar întâlnind privirile stăruitoare ale celor trei bărbaţi aliniaţi sub ochii săi, îşi întrerupse gestul. Papa băgă de seamă că erau măslinii la chip precum arabii, dar aveau nasurile mici şi părul bine strâns la spate.

Erau orientali. Dar nu putea spune din ce ţară veneau. Purtau cu toţii nişte haine lungi care le cădeau până la picioare şi erau încălţaţi cu un fel de şosete scurte şi albe şi cu nişte sandale neobişnuite. Papa îşi dădea seama că unul dintre ei se plângea de ceva anume, dar nu înţelegea limba în care-i vorbea.

— Suntem japonezi! strigă Tanaka plin de înflăcărare. Suntem soli veniţi din Japonia.

Trei călugări încercară să-i îndepărteze pe japonezi de palanchin, trăgându-i cu putere. Dar japonezii îşi înfipseră picioarele în pământ şi nu se clintiră cu nici un preţ.

— Vă rugăm! Cei trei rămaseră fără cuvinte. Zicând acestea, nu-şi mai putură stăvili simţămintele care le inundau sufletul şi se uitară la Paul al V-lea. Pe buzele celor trei stăteau cuvintele „rugăminte nemijlocită“, dar nu le puteau da glas. Lacrimi mari izvorau din ochii solilor şi se prelingeau încet pe obrajii lor arşi de soare.

— Vă rugăm…

Văzând cum cei trei orientali pe care-i ţineau de umeri îşi plecară capetele adânc, cu umilinţă, călugării îşi slăbiră strânsoarea. Înţeleseseră că nu erau nici nebuni, nici răuvoitori.

Căutând ajutor, Papa îşi îndreptă privirea către cei îngenuncheaţi în spatele orientalilor. Simţea că aceştia cereau ceva cu disperare şi voia să ştie ce anume doreau.

Deşi privirea Papei căzu asupra lui, Velasco nu se mişcă din mulţimea de oameni. Nici nu rosti vreun cuvânt. Dintre toţi cei care umpleau bazilica, el era singurul care ştia japoneză. Şi tot el era singurul care ştia ce încercau cei trei oameni să ceară în gura mare. Cu toate acestea, Velasco nu se clinti nici un pic, de parcă ar fi fost stăvilit de cine ştie ce forţă. Doar se uita ţintă la Papa cel rotofei care stătea liniştit în palanchinul său. Era un bătrân înveşmântat în haine albe, abia ridicându-şi degetul împodobit cu un inel cu piatră preţioasă. O voce şoptea în sinea

lui Velasco: „Voi nu înţelegeţi durerea acestor japonezi. Voi nu înţelegeţi durerea mea, care m-am războit cu Japonia atâta amar de vreme“. Un sentiment de răzbunare îi pecetluia buzele închise.

Când îşi dădu seama că nimeni nu avea să-i spună ce anume cereau oamenii aceştia, peste privirea Papei se aşternu o umbră de tristeţe. Dar nu putea să întârzie din cauza acestor orientali slujba de Înviere pe care o aşteptau credincioşii din întreaga lume. N-avea cum să lase de izbelişte întreaga turmă de oi din cauza unui singur miel. În şoaptă le porunci acelora care-i purtau palanchinul să înainteze.

— Vă rugăm…

Tanaka, samuraiul şi Nishi îl implorară pentru ultima oară. Fără să-i bage în seamă, palanchinul se puse iarăşi în mişcare. Papa zâmbi din nou şi îi binecuvântă pe nobilii şi pe oamenii bisericii din dreapta şi din stânga făcând semnul crucii. Mulţimea îşi ridica şi îşi pleca fruntea în acelaşi timp. În faţa altarului, cardinalul Borghese întâmpină palanchinul plecându-şi adânc capul…

Într-o cămăruţă întunecoasă din bazilica San Pietro, Velasco îl aştepta pe cardinal. Nu el ceruse întâlnirea, ci fusese chemat de cardinal.

La fel ca toate celelalte încăperi din bazilică, şi această cămăruţă era friguroasă, tăcută şi solitară. Podeaua era acoperită cu marmură, iar tavanul era împodobit cu o frescă înfăţişându-l pe Arhanghelul Mihail cu aripile desfăcute larg şi cu suliţa în mână, dar pictura era crăpată şi nici nu avea forţa unei fresce de Michelangelo.

Velasco ştia de ce îl chemase cardinalul. Vestea despre purtarea necuviincioasă a solilor japonezi faţă de Papă se răspândise deja în toată Roma şi era firesc ca el să fie tras la răspundere pentru că, în calitatea sa de om al Bisericii, nu-i împiedicase de la o asemenea faptă.

„Atunci, de ce să-i fi oprit…?“

Velasco cunoştea mai bine decât oricine toate suferinţele prin care trecuseră japonezii până atunci. De aceea, n-a avut inima să-i împiedice în clipa în care au ţâşnit din mulţime şi au strigat cu glasuri pline de durere. Ar fi vrut şi el să se plângă în faţa Papei odată cu japonezii. Ar fi vrut să dea afară toată amărăciunea care îi umplea sufletul şi îi bântuia gândurile. Chiar dacă n-avea cum să-şi ceară iertare şi chiar dacă avea să primească mustrările cardinalului, în adâncul inimii tot nu-i părea rău.

Se auziră paşi îndepărtaţi. Însoţit de un preot tânăr şi devotat, cardinalul intră în cămăruţă cu chipul istovit şi se aşeză pe scaun. Purta mitră roşie şi era îmbrăcat cu manta largă, la fel ca şi data trecută.

— Ştiu de ce mi-aţi poruncit să vin astăzi aici.

Velasco se aplecă înspre mâna groasă pe care i-o întinse cardinalul şi îşi ceru singur iertare.

— Îmi dau seama că şi eu sunt vinovat pentru greşeala japonezilor. Dar ştiind câte suferinţe au îndurat până astăzi…

— Nu te-am chemat ca să te învinovăţesc, îl întrerupse cardinalul. Sfinţia Sa Papa a ascultat de la mine cum stau lucrurile şi a arătat o compătimire adâncă pentru japonezi.

Velasco stătea cu ochii în pământ fără să zică nimic. Mila sau compătimirea nu îi aduceau nici o răsplată. Nici el şi nici solii nu traversaseră mări şi ţări venind până aici tocmai de la capătul celălalt al pământului ca să fie compătimiţi şi ca să primească mila altora.

— Te-am chemat, zise cardinalul privindu-l pe Velasco plin de tristeţe, pentru că vreau să laşi deoparte şi acele firave speranţe care ţi-au mai rămas.

— Deja m-am lepădat de orice speranţă… când am vorbit întâia oară.

Velasco simţi o undă de împotrivire în glasul său.

— Nu, tu încă nu te-ai lăsat păgubaş, murmură cardinalul încruntat. Pentru că nu ştii nimic.

Auzind aceste cuvinte, preotul care era diacul cardinalului, scoase o foaie din mapa de documente pe care o ţinea în mână.

— Iată o scrisoare sosită la Vatican acum două zile de la guvernatorul Filipinelor. Citeşte-o!

Velasco luă scrisoarea îngălbenită de soare şi îşi aruncă ochii pe literele săltăreţe. Între timp cardinalul îşi freca mâinile în tăcere.

— Trebuie să te laşi păgubaş. După cum spune scrisoarea, regele[9] Japoniei i-a alungat din ţară pe toţi misionarii şi călugării care trăiau acolo. Mai mult, de acum încolo nu mai îngăduie nici unui misionar să mai pună piciorul în Japonia. Şi tu, şi solii japonezi… trebuie să vă lăsaţi păgubaşi.

Scrisoarea era un înscris oficial datat noiembrie 1614. Iscălitura guvernatorului Juan de Silva ţopăia ca un pitic pe ultimul rând. Velasco îşi păstră cumpătul. În momentul acela îi trecea prin faţa ochilor imaginea judecăţii episcopilor din Madrid. Chipul acelui episcop cu înfăţişare de vultur pleşuv care citise în faţa lui scrisoarea sosită de la Macao.

— Vaticanul nu vrea să se supună şi la alte primejdii. Nu putem să încurajăm Spania sau Portugalia să facă negoţ cu Japonia unde creştinismul este proscris şi prigonit pe faţă. Înţelege că aşa stând lucrurile, scrisorile solilor japonezi nu mai au nici un rost!

„Oh, Doamne, facă-se voia Ta!“ Se strădui să-şi amintească rugăciunea. „Dacă aceasta e vrerea Domnului, am să mă supun. Planurile mele nu fac parte din istoria hotărâtă de Dumnezeu. Acum am înţeles limpede acest lucru.“ Se auzi un hohot. Acel hohot ca de femeie se auzi departe, tot mai departe.

— Vor muri.

Cuvintele se prelinseră brusc de pe buzele lui Velasco precum se scurge o băutură de leac din gura unui bolnav slăbit.

— Când vor auzi această veste, repetă Velasco înspre cardinalul care îl privea cu îndoială, nu le va rămâne nimic altceva de făcut.

— Cum aşa? zise cardinalul cu un glas plin mai degrabă de mânie decât de uimire. Cum să facă aşa ceva?

— Sunt samurai japonezi. Iar samuraii japonezi sunt învăţaţi să renunţe la viaţă atunci când onoarea lor are de suferit.

— Dar şi-au făcut datoria. Şi apoi sunt creştini, nu-i aşa? Credinţa creştină nu le îngăduie să-şi ia viaţa!

Velasco nu simţea decât ură faţă de cardinalul care nu înţelegea nimic. Din pricina acestei uri încercă să-l înfrunte:

— În cele din urmă Sfântul Scaun este cel care îi omoară. Sfântul Scaun îi sileşte pe aceşti japonezi creştinaţi să săvârşească păcatul de moarte de a-şi pune capăt zilelor.

— Tu nu poţi să-i opreşti?

— Eu… nu mai ştiu ce să fac, clătină Velasco din cap. Dacă Sfântul Scaun… cel puţin le-ar apăra onoarea…

— Ce anume ne ceri să facem?

— Să ne mijlociţi o întrevedere cu Papa. Să-i trataţi pe japonezi ca pe nişte trimişi străini…

— Chiar dacă Papa încuviinţează o întrevedere cu solii japonezi, tot nu putem răspunde cererilor lor. Deja ne-am hotărât în această privinţă.

— Dar nu vă cer să le îndepliniţi cerinţele. Numai că solii sunt aşa de… vrednici de milă. Cel puţin pentru mândria, pentru onoarea lor, o întrevedere cu Papa…

Un val de lacrimi se prelinse în jos pe straiele sale călugăreşti decolorate de soare.

— Doar atât… vă mai rog.

Sosi şi ziua în care Papa de la Roma avea să-i primească pe solii japonezi. După slujbă şi după masa de dimineaţă, cu ajutorul însoţitorilor se înveşmântară pentru prima oară cu hainele de ceremonie aduse pentru întruniri însemnate.

Trăsura trimisă de către cardinal îi aştepta deja la poarta mănăstirii. Întrucât nu era o întrevedere oficială, nu-i însoţea nici un străjer, doar trei vizitii îmbrăcaţi în uniforme aşteptau lângă trăsura neagră ca abanosul, împodobită cu însemne de aur. Stând în trăsură împreună cu Tanaka, Nishi şi Velasco, samuraiul se uită afară şi, printre călugării şi supuşii ieşiţi să-i petreacă, îl zări pe Yozō uitându-se la ei cu mâinile împreunate ca şi cum s-ar fi rugat către zei.

Yozō părea să-l încurajeze pe samurai să-şi păstreze speranţa până la capăt. Părea să-i spună că orice s-ar întâmpla avea să-l urmeze oriunde. Dar samuraiul nu mai avea ce să spere de la o întrevedere care era doar de faţadă. Nu era nimic mai mult decât o ceremonie care avea să pecetluiască sfârşitul îndelungatei lor călătorii.

Dar gestul lui Yozō îi pătrunsese atât de adânc în suflet încât aproape că îi venea să plângă. Copleşit de deznădejde, părăsit şi trădat de toţi, samuraiul avea sentimentul că acest supus care îi fusese credincios încă din copilărie era singurul om în care se putea încrede. Clipind din ochi, îşi plecă adânc capul către Yozō.

Trăsura se puse în mişcare. Pe caldarâm, copitele cailor răsunau ascuţit şi ritmic. Şi Tanaka, şi samuraiul, şi Nishi stăteau tăcuţi. Cu două luni înainte, o întâlnire cu regele sau o întrevedere cu Papa ar fi însemnat pentru ei o onoare la care nici nu visau. Pentru nişte samurai de ţară ca ei, care nu-l văzuseră niciodată nici măcar pe Stăpân, toate acestea ar fi fost nişte evenimente nemaipomenite şi neînchipuite.

Însă, acum nici o urmă de bucurie nu le lumina chipurile. Nu simţeau nici un avânt, cât de mic. Solii ştiau că această întrevedere avea loc din mila cardinalului care se înduplecase la rugăminţile lui Velasco. Îşi dădeau seama că era o punte de flori[10] clădită pentru a le porunci pentru ultima oară să renunţe. Astfel se sfârşea îndelungata lor călătorie. Nu le mai rămânea decât lungul drum de întoarcere care se întindea în faţa lor deşert şi zadarnic.

Pinii se înşiruiau de o parte şi de alta a drumului. Tropotul cailor se auzea din ce în ce mai tare şi mai ascuţit. În zare, pe fundalul cerului înnorat, se vedea domul bazilicii San Pietro. Trăsura trecu din strada Palleone în strada Borgo şi intră în piaţa din faţa Vaticanului.

— Când o să se arate Sfinţia Sa Papa, le repetă Velasco încă o dată, să atingeţi podeaua cu genunchiul drept de trei ori şi să vă apropiaţi faţa de picioarele sale.

După ce trecură de poarta de fier aflată pe latura din dreapta a bazilicii, primiră onorul din partea străjerilor cu uniformă roşie şi suliţă. Când trăsura se opri, un om cu perucă argintie şi şosete lungi şi albe le deschise porţile cu o mină nepăsătoare şi îi petrecu apoi cu priviri tăioase pe Velasco şi pe solii îmbrăcaţi în hainele lor neobişnuite de ceremonie.

Urcară treptele de piatră şi intrară într-un coridor cu podeaua de marmură strălucind ca o întindere de gheaţă. Pe o parte a coridorului se înşiruiau statui negre de bronz.

Doi preoţi care îi aşteptau la capătul holului, îi poftiră pe cei patru, fără nici un cuvânt, într-o cameră de oaspeţi. Pereţii erau pictaţi cu fresce, iar pe podeaua acoperită de covoare groase erau rânduite nişte scaune somptuoase cu rezemătoare aurite. Cei patru aşteptau bătaia clopotului. Acesta era semnalul prin care erau înştiinţaţi să intre în sala de întrevederi.

— Eu o să merg înainte, repetă Velasco atent. Vă rog să mă urmaţi unul după altul în şir indian: senior Tanaka, senior Hasekura şi senior Nishi.

Li se păru că trecuse multă, multă vreme. Tanaka şi samuraiul stăteau pe scaune cu ochii închişi, iar Nishi îşi aşeza mai bine acoperământul de pe cap. După o aşteptare ce parcă nu se mai sfârşea sunetul clopotului se auzi în sfârşit în depărtare, iar uşile se deschiseră.

— Linişteşte-te, Nishi! îi şopti Tanaka. Glasul lui era plin de compătimire, ceea ce nu aducea cu felul obişnuit de a fi al lui Tanaka.

Pe ambele părţi ale sălii de întruniri a cardinalilor unde avea loc întrevederea se înşiruiau feţe bisericeşti de rang înalt. În frunte cu Velasco, cei trei înaintară printre veşmintele şi mitrele roşii ale acestora. Simţeau o mulţime de ochi aţintiţi asupra lor şi din dreapta, şi din stânga. Departe de ceilalţi, Papa stătea aşezat pe un scaun cu spătar înalt. Era singurul care purta mitră albă.

Scund şi rotofei, Papa îi privea cu ochi blânzi şi plini de bunăvoinţă. N-avea nimic din solemnitatea unui Rege al Regilor, ba chiar te aşteptai să se ridice de pe scaun şi să se apropie de tine.

Velasco se opri şi îşi puse pe podea genunchiul drept. Cei trei japonezi erau pe punctul de a face la fel, când Nishi se clătină uşor. Văzându-l, samuraiul îl sprijini repede. Cardinalul Borghese care stătea în picioare lângă Papă se aplecă şi îi spuse ceva.

Tanaka stătea ca o momâie.

— Citiţi… scrisoarea Stăpânului… îl împinse Velasco în grabă.

Tanaka scoase scrisoarea de la Stăpân şi o despături cu amândouă mâinile.

— Cu smerenie ne înfăţişăm Sfinţiei Sale, Papa Paul al V-lea al Romei, stăpânul tuturor creştinilor.

Glasul lui Tanaka era pierit. Chiar şi samuraiul îşi dădea seama că îi tremurau mâinile.

— Venind în ţara noastră călugărul franciscan Velasco şi răspândind el învăţătura creştină, a ajuns şi pe pământurile noastre şi ne-a arătat tainele credinţei creştine. Astfel, am priceput pentru întâia oară înţelesurile învăţăturilor şi ne-am hotărât să ne supunem fără preget acestei credinţe… Însă, acum împrejurările sunt neobişnuite. Şi ne împiedică… să ne îndeplinim această hotărâre…

Glasul lui Tanaka pieri din nou. Ori de câte ori se poticnea Tanaka, sufletul samuraiului era copleşit de sentimentul unei nespuse zădărnicii. Toţi aceşti oameni ai bisericii adunaţi acum în această sală de întruniri n-

aveau cum să înţeleagă nici limba şi nici cuprinsul scrisorii căreia solii japonezi îi dădeau citire.

— Aşa încât, în numele dragostei şi preţuirii noastre pentru călugării creştini, vom ridica biserici şi ne vom da toată osteneala ca să răspândim binele. Vom fi bucuroşi să îndeplinim în ţara noastră tot ce Sfinţia Voastră ar putea socoti trebuincios pentru răspândirea legii lui Dumnezeu. Sfinţia Voastră nu trebuie să-şi facă griji, căci noi vom oferi pe domeniile noastre îndeajuns de mulţi bani şi pământuri pentru Biserică.

Ajunge! Samuraiul îşi înfrână cuvintele care stăteau să-i iasă pe buze. Ajunge! Voia să-l cruţe pe sărmanul Tanaka de această farsă prostească. Cuvintele lipsite de însemnătate ale scrisorii. Omul cu mitră albă ascultând în tăcere. Şi el, şi cardinalul Borghese de lângă el păreau să îndure această farsă prostească fără nici un efort.

— E drept că Nueva España se află tare departe de ţara noastră, dar noi nădăjduim să statornicim legături cu acest ţinut şi de aceea implorăm pe Sfinţia Voastră, care are mare trecere, să ne sprijine ca să ne împlinim această voinţă a noastră.

Cu bâlbâieli şi poticneli, Tanaka isprăvi de citit. Fruntea îi era scăldată de broboane de sudoare. Velasco aşteptă ca Tanaka să înfăţişeze scrisoarea, apoi făcu un pas în faţă ca să tălmăcească scrisoarea şi ca să prezinte cuvintele de salut în locul solilor.

Pe neaşteptate, Papa se ridică. Nu era un gest care să se înscrie în ordinea dinainte hotărâtă a ceremoniei, aşa că printre cei de faţă se iscă o undă de rumoare. Oamenii bisericii îşi întoarseră cu toţii capetele spre tron.

— Eu, Papa Paul al V-lea…

Paul al V-lea se strădui să se aplece înspre soli ca să le vorbească. Glasul său era încărcat de tristeţe.

— Vă făgăduiesc că ne vom ruga cinci zile de azi înainte la fiecare slujbă… pentru Japonia şi pentru voi. Suntem încredinţaţi că Dumnezeu

nu-Şi va întoarce faţa de la Japonia.

După aceea, Papa se aşează pe scaun şi se uită din nou stăruitor la soli. Apoi, urmat de cardinalul Borghese şi de alţi trei cardinali dispăru într-o altă încăpere ridicându-şi mâna deasupra tuturor în semn de binecuvântare.

Sub privirile scrutătoare ale feţelor bisericeşti, solii şi Velasco se retraseră iarăşi în anticameră. După ce uşile masive se închiseră cu zgomot, cei patru se prăbuşiră pe câte un scaun. Căzură fiecare pe gânduri. În tăcerea adâncă, Velasco îşi puse mâinile pe genunchi şi îşi lăsă capul să-i cadă pe piept.

1. Evanghelia după Luca, cap. 9, versetul 58: „Şi i-a zis Iisus: Vulpile au vizuini şi păsările cerului cuiburi; dar Fiul Omului n-are unde-Şi odihni capul“.
2. Evanghelia după Marcu, cap. 15, versetul 34: „Şi la al nouălea ceas a strigat Iisus cu glas mare: Eloi, Eloi, lama sabactani?, care se tălmăceşte: Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce M-ai părăsit?“.
3. Evanghelia după Luca, cap. 23, versetul 46.
4. Evanghelia după Ioan, cap. 11, versetul 50: „Oare nu vă gândiţi că este în folosul nostru să moară un singur om pentru norod, şi să nu piară tot neamul?“
5. *Al nostru papă!* (în limba latină, în original).
6. *Să ne rugăm pentru al nostru papă!* (în limba latină, în original).
7. *Dumnezeu să-l aibă în pază !* (în limba latină, în original).
8. *Aleluia, Aleluia / Te slăvim, Doamne!* (în limba latină, în original)
9. Cuvântul „rege“ este folosit în acest context cu referire la shōgun.
10. Termenul *hanamichi* (literal: „drum de flori“) este folosit în teatrul Nō pentru a desemna ultimul drum al protagoniştilor înainte de moarte. Originea cuvântului se întemeiază pe obiceiul spectatorilor de a

arunca flori pentru actori pe acea porţiune de scenă mai apropiată de public unde se desfăşoară actul tragic al drumului către moarte.

Capitolul IX

N-am mai scris în acest jurnal de multă vreme. Mi-a fost nespus de greu să povestesc cum am plecat cu toate speranţele spulberate în vreme ce Europa dispărea în zare dincolo de oceanul înceţoşat de ploaie.

Doar un singur om ne-a petrecut până pe cheiul golfului Civitavecchia: preotul care era diacul cardinalului Borghese. Ca semn al bunăvoinţei cardinalului, preotul le-a înmânat celor trei soli înscrisuri prin care erau socotiţi cetăţeni ai Romei. Cum solii n-aveau să se mai întoarcă niciodată în Italia, cele trei înscrisuri n-aveau nici un preţ pentru ei. Noi i-am înfăţişat Papei o scrisoare fără însemnătate, iar cardinalul ne-a dat în schimb nişte înscrisuri fără nici o valoare.

Pe lângă asta, şi purtarea cârmuitorilor Spaniei s-a schimbat cât ai bate din palme şi aceştia au început să nu ne mai arate respectul cuvenit. Nici măcar nu ne-au mai dat voie să ne oprim în Madrid, ci ne-au poruncit să mergem direct la Sevilla. Nici în acest oraş nu ne-a întâmpinat nimeni altcineva în afară de familia mea. Rămaşi fără privilegii, japonezii nu mai erau decât nişte sărmani rătăcitori. Ordinul meu şi familia mea ne-au dat trei mii trei sute de ducaţi pentru a ne acoperi cheltuielile de întoarcere, căci nouă nu ne ajungeau banii. În schimb, mi-au cerut să mă retrag într-o mănăstire din Nueva España sau din Manila. Pe scurt, am fost înfrânt pe toate planurile.

Acum nu mai înţeleg deloc care a fost voinţa Domnului. Multă vreme am fost încredinţat că Dumnezeu a voit ca Evanghelia Sa să fie propovăduită în Japonia şi că de aceea mi-a dat viaţă. Tocmai pentru că am fost încredinţat de acest lucru, am fost în stare să îndur orice chin. Însă, acum, nu numai că mi-am pierdut încrederea, dar, spre spaima mea,

am chiar şi clipe când mi se pare că Dumnezeu s-a jucat cu mine. Am crezut întotdeauna că istoria oamenilor era strâns legată de istoria trasată de Dumnezeu. Totuşi, în istoria lui Dumnezeu nu era loc pentru planurile şi ambiţiile mele.

Drumul de la Civitavecchia până la Sevilla a durat o lună. De când am ieşit din Sevilla în largul Oceanului Atlantic au trecut alte două luni şi am înfruntat două furtuni. Mi-am petrecut fiecare zi a acestei călătorii pe mare cufundat în cea mai mare umilinţă. În schimb, japonezii îşi primesc nenorocul şi se resemnează mai repede decât noi, europenii. La început priveau marea duşi pe gânduri, cu ochii lor goi care par să nu exprime niciodată nimic, dar acum se întâmplă chiar să îi aud râzând când se adună pe punte. Pesemne sunt bucuroşi că vor scăpa în sfârşit de o călătorie lungă şi plină de necazuri şi că în curând vor pune din nou piciorul pe pământul lor de baştină şi această bucurie le aduce din când în când lumină şi veselie în suflete.

Nishi Kyūsuke se apropie de marinari şi îi asaltează cu felurite întrebări într-o spaniolă stricată şi cu ajutorul semnelor, la fel ca la dus, când am traversat Oceanul Pacific. Tânărul are o curiozitate nemaipomenită pentru civilizaţia şi meşteşugurile noastre şi îşi scrie pe hârtie sârguincios tot ce învaţă de la marinari.

Tanaka Tarōzaemon nu-l mai mustră pe Nishi pentru purtarea lui. S-a lepădat de încăpăţânarea lui de până acum şi uneori chiar bate din palme când supuşii săi cântă pe punte. După înfăţişarea lui când bate din palme nu-mi pot închipui că ar putea face acel lucru de care se temea Hasekura. Mi se pare că acum în inima lui Tanaka s-a pogorât o resemnare liniştită la gândul că a făcut tot ce i-a stat în putinţă.

Însă, cei mai mulţi dintre japonezi nu mai iau parte la slujba pe care o ţin pe corabie în fiecare zi. Cu toate că îmi dau seama că n-au primit botezul din adâncul sufletului, ci s-au botezat doar de dragul însărcinării lor, totuşi, de câte ori rostesc cuvintele slujbei şi nu văd în sala de mese pe

care o folosim în loc de biserică decât un singur japonez rugându-se, mă simt nespus de umilit.

„Toate sunt din vina Ta. De nu ne-ai fi lovit atât de greu, acum această corabie ar fi fost plină de bucurie şi ar fi răsunat de imnurile de slavă pe care japonezii Ţi le-ar fi închinat, dar Tu n-ai voit toate astea, ci ai ales să-Ţi întorci faţa de la Japonia.“

Un singur japonez vine pe furiş la slujbă. Ca să nu bage de seamă ceilalţi, se arată după începerea slujbei şi fuge înapoi de cum primeşte anafura. Înfăţişarea lui vrednică de milă îmi aduce aminte de creştinul acela ca un cerşetor pe care l-am întâlnit în adăpostul de lemne din Ogatsu.

Acest japonez nu este unul dintre soli. După întrevederea cu Papa de la Roma, nici Tanaka, nici Hasekura şi nici Nishi n-au mai luat parte la slujbă nici măcar o dată. Nu mi-au aruncat în faţă nici o vorbă mânioasă, dar prin lipsa lor de la slujbă mi-au arătat limpede ce e în sufletul lor. Cel care vine pe furiş la slujbă este Yozō, supusul lui Hasekura. Ochii lui trişti şi înspăimântaţi mă duc cu gândul la ochii unui câine. Dar nu se leapădă de seniorul căruia i-a jurat credinţă. Mi-l amintesc mereu alături de Hasekura de-a lungul călătoriei noastre. Poate că nu se va lepăda nici de Domnul…

Iarăşi n-am mai luat de multă vreme pana în mână. După ce am trecut prin două furtuni în Oceanul Atlantic, am pus în sfârşit piciorul în Veracruz. La plecare, pe străzile acestui oraş şuiera vântul, dar de această dată pe străzi nu era aproape nimeni şi oraşul era la fel de pustiu ca inimile noastre deznădăjduite.

Nimic nu se schimbase. Mănăstirea în care am stat atunci era aidoma, iar în mica piaţă din apropierea mănăstirii se auzea acelaşi clopot bătând la fiecare două ceasuri. Când am trecut pe la comandantul fortăreţei San Francisco de Ulúa, acesta avea pe fruntea cheală aceleaşi urme lăsate de

cozorocul de ostaş ca şi data trecută, dar îşi atârnase mândru pe peretele din cabinet sabia japoneză primită în dar.

El ne-a invitat la cină. La ospăţ au fost de faţă şi căpitanii şi soţiile lor. Cu toţii ne-au întâmpinat cu multă căldură. Japonezii s-au arătat mai în largul lor decât data trecută, aşa că au băut vin şi au mâncat din felurile fără gust. După ce s-a încheiat ospăţul, la capătul unui lung şir de întrebări şi flecăreli mărunte, Tanaka a vorbit solemn în numele tuturor japonezilor prezentându-şi recunoştinţa. A mărturisit deschis că, deşi nu-şi îndepliniseră ţelul, n-aveau nici o părere de rău, întrucât câştigaseră bucuria de a vedea multe ţări şi felurite ţinuturi.

La întoarcere, trăsura noastră s-a oprit în piaţa din apropierea mănăstirii. Aici trei oameni îmbrăcaţi în alb şi cu *sombrero* pe cap cântau la nişte instrumente într-o cârciumă. Dintr-odată, Tanaka murmură ca pentru sine că melodia îi aducea aminte de un cântec din satul său.

Ajunşi în mănăstirea întunecoasă, solii se retraseră fiecare în odaia lui. Eu m-am aşezat la masa din chilia mea, am aprins o lumânare şi am scris două scrisori, una către unchiul meu din Sevilla şi alta către stareţul mănăstirii din Mexico. În scrisoarea către stareţ, îl rugam să se îngrijească de un vas către Filipine care să-i ducă pe japonezi înapoi acasă şi îl înştiinţam că urma să merg şi eu împreună cu ei la Manila unde aveam să îmi petrec toată viaţa în mănăstirea de acolo, după cum îmi porunciseră superiorii mei.

După ce am terminat de scris scrisorile, sufletul meu era neobişnuit de împăcat. Mi-am dat seama că flacăra care fusese până atunci ţelul vieţii mele se stinsese şi acest lucru mi-a adus în suflet o pace cum nu mai cunoscusem de la plecarea noastră din Roma. Am pus pana deoparte şi privind flacăra tremurătoare a lumânării mi-am dat seama că astfel lua sfârşit îndelungata mea apropiere de Japonia.

Dacă stau să mă gândesc, prima dată când am auzit numele acestei ţări a fost în anul 1595. Pe atunci eram la Sevilla în mănăstirea San Diego.

Superiorii mei mă sfătuiseră să mă fac misionar în Nueva España, dar, nu ştiu de ce, ideea nu mă atrăgea deloc. Pesemne că era din pricina firii moştenite de la neamul meu. Mi se părea că firea mea nu era înclinată către o muncă de propovăduire într-o ţară deja liniştită cum era Nueva España, cu indieni cuminţi şi blânzi.

Întotdeauna în adâncul inimii mele a vibrat năzuinţa de a merge într-o ţară a asupririi şi a prigoanei şi de a lupta ca un ostaş al Domnului. Superiorii mei îmi atrăgeau mereu atenţia că firea mea se împotrivea unor virtuţi precum smerenia şi cucernicia.

Trei ani mai târziu, în 1598, numele şi existenţa Japoniei îmi deveniseră şi mai cunoscute. Cu un an înainte, sosiseră veşti de la Ordinul Iezuit de acolo că *taikō*, împăratul Japoniei, începuse prigoana împotriva creştinilor. Douăzeci şi şase de misionari şi credincioşi japonezi fuseseră prinşi în capitală, trimişi în insula Kyūshū, la Nagasaki, şi arşi pe rug. Până şi la Sevilla se vorbea despre această întâmplare, dar eu m-am hotărât atunci că tocmai Japonia avea să fie ţara unde voiam să-mi las oasele. În urechi îmi răsuna porunca Domnului către apostolii Săi: „Mergeţi în toată lumea şi propovăduiţi Evanghelia la toată făptura“[1].

În anul 1600, Papa Clement al VIII-lea a dat edictul apostolic *Onerosa Pastoralis*. Pentru mine a fost un semn al binecuvântării nemărginite a lui Dumnezeu. Prin acest edict apostolic, propovăduirea în Japonia, încredinţată până atunci numai Ordinului Sfântul Petru, era îngăduită tuturor celorlalte ordine. Atunci, Ordinul nostru din Filipine i-a chemat din ţara mamă pe toţi cei care doreau să propovăduiască în Japonia şi au început pregătirile pentru lecţiile de japoneză.

Familia n-a fost însă de partea mea în dorinţa de a propovădui în Japonia. Mai cu seamă femeile, mama şi mătuşa mea, voiau să intru într-o mănăstire liniştită din Nueva España şi se tot străduiau să-mi găsească un loc acolo, doar-doar m-ar fi făcut să mă răzgândesc.

În acel an, m-am alăturat unor misionari care mergeau spre Filipine adunaţi de părintele Juan de San Francisco şi în ziua de douăzeci şi doi iunie m-am îmbarcat pe o corabie cu pânze din Sevilla către Filipine. Călătoria de atunci a fost cu mult mai primejdioasă decât cea de data asta alături de japonezi. Am trecut prin încercări grele precum furtuni, boli sau lipsa de apă şi de provizii, astfel încât am ajuns la Manila pe jumătate bolnav. Dar toate aceste suferinţe nu erau nimic pe lângă patimile îndurate de Domnul pe cruce.

Primul oraş oriental pe care-l vedeam era murdar, grosolan şi zgomotos. Manila era un oraş în care se înghesuiau, urlau şi forfoteau pe o arşiţă de cuptor spanioli, negri, chinezi şi băştinaşi filipinezi. Fraţii noştri de aici ajunseseră la capătul răbdării propovăduind printre nenumăraţii chinezi ce trăiau în acest oraş. Pe atunci, erau mulţi credincioşi, căci toţi chinezii care se creştinau erau scutiţi de dări vreme de zece ani. Însă era limpede că nu se creştinau dintr-o pornire adevărată. Chiar şi după ce primeau botezul, tot nu duceau o viaţă creştinească, dimpotrivă, se întorceau la superstiţiile şi ritualurile înfricoşătoare şi dezgustătoare practicate de poporul lor.

Spre deosebire de cei douăzeci de mii de chinezi, numărul japonezilor din Manila era mai mic, a zecea parte din numărul chinezilor, şi mulţi dintre ei se îndeletniceau cu negoţul. Vreo două sute dintre aceştia erau creştini.

De la aceşti credincioşi japonezi am învăţat eu limba japoneză şi ce fel de oameni erau japonezii. Din câte vedeam, japonezii erau mult mai ascuţiţi la minte decât alte popoare şi înzestraţi din belşug cu dorinţa de cunoaştere. Îi întreceau chiar şi pe spanioli în mândria şi buna-cuviinţă lor. Aproape că nu-mi puteam închipui cum de un astfel de popor trăise atâţia ani fără să cunoască binecuvântările Domnului.

În cei doi ani şi jumătate petrecuţi la Manila, imaginea Japoniei pe care cândva aveam s-o văd şi eu se înfiripase în mintea mea ca norii pe

cerul unei zile de vară. Aşa cum Columb străbătuse oceanul cel întins căutând ţara aurului, la fel şi în visele mele Japonia era un ţinut al aurului, era insula pe care trebuia s-o cuceresc pentru Dumnezeu, era câmpul meu de luptă. Cârmuitorul Japoniei murise şi noul shōgun Tokugawa strângea puterea în mâinile sale, dar veştile spuneau că şi acest conducător lua măsuri de asuprire a credinţei creştine. Auzisem de asemenea că misionarii iezuiţi erau alungaţi în Kyūshū unde cu chiu, cu vai îşi duceau mai departe munca de propovăduire. Cu toate acestea, de câte ori soseau la Manila astfel de veşti, în loc să-mi pierd curajul, eram cuprins de o dorinţă şi mai înverşunată de a lupta.

Norocul mi-a surâs în iunie 1603. Guvernatorul Filipinelor s-a hotărât să trimită o solie în Japonia răspunzând astfel la cererea de prietenie venită din partea cârmuitorului japonez. Din acea solie făceam parte şi eu, nu ca misionar, ci ca tălmaci. Vasul nostru s-a îndreptat spre miazănoapte purtat de flux şi după o lună puteam în sfârşit să zăresc în depărtare ţara visurilor mele. Păsările dănţuiau deasupra luciului apei. O mulţime de bărci de pescuit prindeau peşte printre valurile potopite de lumină în soarele de vară. Curând, dincolo de ape se iviră nişte munţi lini şi domoli şi conturul vag al unor insule. Era Japonia. O Japonie care nu semăna mai deloc cu ţinutul prigoanei şi asupririi pe care mi-l închipuisem.

Dar când vasul nostru a intrat în golf, au apărut dintr-odată câteva luntri. Pe corabie s-a urcat un comandant cu chip trufaş urmat de nişte supuşi înarmaţi cu puşti. Ne-au silit să coborâm pe ţărm ca şi cum ar fi împins de la spate nişte captivi şi după ce ne-au lăsat vreme îndelungată să aşteptăm pe plaja încinsă, ne-au recunoscut în sfârşit drept soli veniţi din partea guvernatorului din Filipine. Ajunsesem într-un golf numit Ajiro, aflat chiar în apropiere de Edo unde locuia Împăratul.

Privind acum flacăra lumânării, îmi trec prin faţa ochilor marea şi munţii Japoniei aşa cum le-am văzut pentru prima oară din largul oceanului în toată strălucirea lor. Când am văzut-o atunci scăldată de

razele soarelui, insula Japoniei mi s-a părut la prima vedere întruchiparea păcii. Am avut atunci sentimentul că această ţară este un ţinut vrednic de binecuvântarea Domnului: „Fericiţi cei blânzi“[2].

Dar, de fapt, Japonia nu era un ţinut chiar atât de blând. Parcă văd aievea chipul bătrânului care stătea aşezat pe un scaun de catifea într-una din încăperile castelului Edo unde ne-au dus curând după aceea. Edo – un oraş cu nimic mai prejos decât orice oraş din Europa. Ziduri lungi şi negre împresoară cartierele în care se află casele nobililor *daimyō* sau ale războinicilor şi mai multe rânduri de şanţuri negre înconjoară falnicul castel care te scrutează ameninţător. Spre deosebire de palatul somptuos din Madrid, castelul Edo era pe dinăuntru o înşiruire de înceţoşate *fusuma* aurii şi de înşelătoare coridoare ce străluceau întunecat. După ce am străbătut câteva coridoare întortocheate ca într-un muşuroi de furnici, l-am văzut pentru prima dată pe bătrânul de vreo şaizeci de ani, potrivit de statură, care stătea aşezat într-un scaun de catifea. Bătrânul era în mijlocul unei întrevederi cu seniorul cel mai puternic din Japonia, dar când s-a retras, acesta s-a făcut una cu pământul ca un sclav şi s-a aplecat atât de adânc, de parcă ar fi sărutat podeaua. Bătrânul n-a făcut decât să se uite ţintă la noi şi nu prea a vorbit. Cel care ne punea întrebările era grămăticul aşezat la o depărtare de vreo cincizeci de paşi de cârmuitor. Din gura acelui grămătic am aflat că împăratul voia să facă negoţ nu numai cu Filipine, ci şi cu Nueva España şi că mai dorea ca Spania să trimită mineri în Japonia. Solii noştri i-au făgăduit că vor întreba despre toate acestea la Manila.

Când ceilalţi soli au părăsit Japonia, eu m-am sfătuit cu vreo câţiva preoţi şi călugări franciscani care erau deja în Japonia şi am rămas la Edo. Chipurile, urma să închei nişte treburi lăsate neterminate de către soli şi să le servesc drept tălmaci trimişilor străini care aveau să vină în Japonia de atunci încolo. Întrucât japonezii ştiau că sunt preot creştin îmi tot aminteau necontenit de scrisoarea trimisă de cârmuitorul japonez la

Manila în anul 1602. Această scrisoare era o poruncă prin care străinii primeau îngăduinţa de a locui în Japonia, dar nu li se dădea voie să-şi propovăduiască în această ţară credinţa.

Fireşte că nu mi-am pierdut curajul şi nu m-am supus acelei porunci. Sub cuvânt că aveam să clădesc în Asakusa un umil dispensar pentru leproşii bătuţi de soartă, mi-am început pe ascuns munca de propovăduire în timp ce îngrijeam bolnavi împreună cu alţi doi confraţi. Creştinii japonezi care stăteau ascunşi au început astfel să ia legătura cu mine şi acestea au fost primele mele fapte de propovăduire, dar prin această îndeletnicire neîngăduită şi tainică nu aveam cum să-mi împlinesc visurile. În minte îmi apărea mereu chipul bătrânului aşezat pe un scaun de catifea într-o încăpere din adâncul castelului şi dornic de negoţ cu Nueva España.

Acum n-o să mă mai lupt cu bătrânul japonez. Odinioară ţelul vieţii mele, Japonia s-a retras undeva în depărtare, unde n-o mai pot ajunge. Învins, o să mă duc la Manila şi o să trăiesc de acum încolo într-o mănăstire cu o grădină de flori bine îngrijită şi împrejmuită cu ziduri albe. O să-mi petrec zilele dând călugărilor sfaturi nevinovate, cercetând registrul de socoteli şi scriind dări de seamă. O să duc o viaţă liniştită de stareţ binecuvântând mamele şi mângâind copiii pe creştet. Aceasta… a fost „voia“ Domnului.

M-am lăsat în genunchi pe podea, mi-am legat încheieturile mâinilor cu sfoară şi m-am rugat: „Facă-se voia Ta“. În timp ce mă rugam astfel, mi-am dat seama că palmele, aşa cum izbutisem eu să mi le leg, erau umede. Încercam din răsputeri să-mi înăbuş simţămintele care-mi clocoteau în suflet.

În clipa aceea am băgat de seamă că în prag stătea cineva.

— Ce s-a întâmplat, senior Hasekura?

— Senior Tanaka… răspunse el încet fără să se clintească, şi-a luat viaţa.

Hasekura rostise aceste cuvinte de parcă ar fi dat de ştire ora plecării cine ştie unde. Senior Tanaka… şi-a luat viaţa. Rămas în genunchi mă uitam dus pe gânduri la flacăra sfeşnicului din mâna lui. Flacăra se zbătea în mâna lui Hasekura. „Facă-se voia Ta.“ Însă, acum această voie era de o cruzime mai îngheţată decât gheaţa însăşi.

Fără nici un cuvânt, Hasekura m-a dus în camera de culcare a lui Tanaka. Pe coridor era întuneric beznă şi pe perete se înfiripau două umbre, dar şi eu, şi Hasekura tăceam. Doar în încăperea din fund ardea o lumină. În faţa uşii stăteau câţiva supuşi împreună cu Nishi. Am păşit înăuntru. Pe un cearşaf plin de sânge se vedea trupul lui Tanaka zăcând cu capul într-o parte, iar la căpătâi stăteau rânduite cu grijă teaca şi sabia scurtă pe care o folosise ca să-şi ia viaţa. Cei doi supuşi ai lui Tanaka stăteau lângă sfeşnic aşezaţi cuviincios şi se uitau la chipul neînsufleţit al stăpânului lor ca şi cum ar fi aşteptat poruncile sale.

Când m-au văzut, supuşii mi-au făcut loc în tăcere. Nici ei nu erau răvăşiţi, de parcă ar fi prevăzut cu mult timp înainte că stăpânul lor avea să-şi pună capăt vieţii. Mi se părea că îndeplineau cu toţii un ordin dinainte stabilit. Din toată mănăstirea nimeni în afară de noi nu dădea semne să se fi trezit şi de fapt nimeni nu băgase de seamă ce se întâmplase.

Moartea îi adusese în sfârşit liniştea. Înfăţişarea aceea trufaşă şi neprietenoasă pe care ne-o arătase adesea în timpul călătoriei dispăruse, chipul îi era mai degrabă împăcat, ca şi cum prin moarte s-ar fi eliberat de toate suferinţele. Aproape că mi s-a părut că moartea, mai mult chiar decât Dumnezeu, îi adusese odihna.

Unul dintre supuşii lui Tanaka a dat să-i aşeze la căpătâi o mică statuie a lui Buddha, dar încercarea lui mi-a adus aminte că Tanaka primise botezul şi că de bine, de rău, eu eram preot.

— Nu ne este de trebuinţă statuia lui Buddha. Senior Tanaka era creştin, am spus eu.

Supusul mi-a aruncat o privire mânioasă, dar a luat statuia lui Buddha şi şi-a pus-o pe genunchi.

— *Habeas requiem aeternam*.

Am rostit aceeaşi rugăciune ca şi mai demult când în vizuina de pământ din crângul de bananieri din apropiere de Veracruz l-am ţinut de mână pe indianul acela rănit. Dar spre deosebire de indian, Tanaka îşi pusese capăt zilelor şi astfel săvârşise un păcat de moarte pe care Biserica nu-l îngăduie nici în ruptul capului. Pentru aceia care şi-au luat viaţa Biserica nu îngăduie împlinirea ritualului de înmormântare. Dar în acele clipe nu-mi mai păsa de asemenea precepte bisericeşti. Ştiam cât se chinuise Tanaka în timpul călătoriei. Ştiam şi cu ce fel de gânduri în suflet rătăciseră până acum Tanaka, Hasekura şi Nishi. Ştiam şi de ce fusese nevoit Tanaka să-şi spintece vintrele cu sabia mică. Aşa cum n-am putut să nu mă îngrijesc de moartea acelui tânăr indian, nu puteam să nu mă îngrijesc de moartea lui Tanaka.

— *Requiescat in pace*.

Am închis ochii larg deschişi ai lui Tanaka de parcă aş fi închis cea din urmă poartă a vieţii. În tot acest timp, nici supuşii, nici Hasekura şi Nishi care stăteau în prag n-au încercat să împiedice rugăciunile mele, ci s-au adunat într-un colţ al încăperii unde au rămas fără să se clintească.

Îndată după aceea, supuşii au tăiat din părul şi din unghiile stăpânului lor şi le-au pus în nişte punguţe atârnate la piept. Pe urmă, dând la o parte aşternutul plin de sânge au acoperit trupul cu o ţesătură de mătase neatinsă. După ce a urmărit totul până la capăt, Hasekura m-a rugat:

— Mâine dimineaţă trebuie să ne cerem iertare de la preoţii şi călugării de aici. Ajutaţi-ne, vă rog!

După ritualul budist, japonezii au privegheat mortul până la revărsatul zorilor. Am stat şi eu toată noaptea împreună cu ei alături de trupul

acoperit cu pânză albă.

S-au ivit şi zorii. Cu îngăduinţă de la mănăstire, l-am înmormântat lângă un cimitir indian aflat între sat şi portul San Juan de Ulúa. Nici un preot sau călugăr de la mănăstire n-a luat parte. N-au vrut să fie de faţă la înmormântarea unui om care săvârşise un păcat de moarte luându-şi viaţa. Din două surcele am făcut o cruce şi am înfipt-o în movila de pământ. Lumina dimineţii poleia crângul. Chiar alături, câţiva copii indieni goi puşcă şi cu degetele în gură se uitau la noi uimiţi. Nishi se ghemuise la pământ, iar Hasekura stătea drept şi neclintit cu ochii închişi.

Într-un târziu sosi călare comandantul fortăreţei San Juan de Ulúa însoţit de ajutorul său.

— Şi ei sunt la fel ca indienii, zise el descălecând şi ştergându-şi sudoarea de pe frunte. Cu cât sunt mai primitivi, cu atât sunt îmboldiţi mai tare de dorinţa de a-şi lua viaţa.

— Japonezii socotesc că e o virtute să alegi moartea în loc să înduri ruşinea, i-am răspuns eu cu o privire tăioasă. Acest sol japonez a fost încredinţat că nu-şi poate îndeplini însărcinarea până la capăt decât murind.

— Eu… nu înţeleg prea bine… strânse din umeri comandantul cu uimire. Dar din vorbele dumitale, *padre*, mi se pare că încuviinţezi acest păcat oprit de Biserică.

În ochii lui se ascundeau stânjeneala şi teama de mine. Poate că aflase din scrisori venite din Spania că eram un trădător şi că mă ridicasem împotriva Bisericii.

Într-adevăr, sunt descumpănit, am ajuns în pragul disperării şi nu mai înţeleg care a fost voinţa Domnului. Cu toate acestea, sunt cuprins de o teamă nespusă că încep să mă clatin în credinţa mea.

Am pornit în toată această călătorie din dorinţa arzătoare de a face din Japonia un ţinut al Domnului. Însă, nu cumva această dorinţă a fost pentru

mine un prilej nimerit să-mi îndreptăţească pofta meschină de cucerire ascunsă în suflet? Oare în adâncul inimii mele să nu fi fost nici un pic de ambiţie că voi deveni cândva episcop al Japoniei ca să mişc după bunul meu plac Biserica din această ţară? Iar acum nu cumva Dumnezeu mă pedepsea pentru ce văzuse în sufletul meu?

— Într-adevăr, Biserica socoteşte că este un păcat de moarte să-ţi iei viaţa, am murmurat eu cu ochii în pământ. Dar nu vreau să cred că Domnul s-a lepădat de acest japonez care şi-a luat viaţa… Nu vreau să cred aşa ceva!

Comandantul nu putea să înţeleagă şoaptele mele răguşite. Dacă cineva l-a împins pe Tanaka să săvârşească un păcat de moarte punându-şi capăt zilelor, atunci eu am fost acela. Şiretlicurile mele trufaşe l-au aruncat în braţele morţii. Dacă e să fie pedepsit Tanaka, atunci eu însumi trebuie să fiu pedepsit. „Oh, Doamne, Te rog, nu Te lepăda de sufletul lui! Decât să te lepezi de el, Te rog, mai bine pedepseşte-mă pe mine pentru păcatul lui!“

„Foc am venit să arunc pe pământ şi cât aş vrea să fie acum aprins![3]

Şi cu botez am a Mă boteza, şi câtă nerăbdare am până ce se va îndeplini![4]

Căci Fiul Omului n-a venit ca să I se slujească, ci ca El să slujească şi ca să-Şi dea sufletul răscumpărare pentru mulţi“[5].

Când Domnul a grăit astfel, era pregătit pentru moartea Sa. Pe lumea asta sunt sarcini care se pot îndeplini numai prin moarte.

Drumul de la Veracruz până la Córdoba. Ţinuturile muntoase acoperite de nori de furtună şi fulgerele ce brăzdau cerul când şi când. Câmpurile sălbatice pe care creşteau ca nişte slove ciudate agave şi cactuşi. În timp ce înaintam în tăcere alături de japonezi prin aceste câmpuri sălbatice, mă gândeam la Domnul care străbătuse şi El un deşert ca acesta şi intrase în Ierusalim hotărât să moară. În clipele acelea, Domnul Şi-a vestit moartea zicând: „Şi cu botez am a Mă boteza, şi câtă

nerăbdare am până ce se va îndeplini!“ Pe lumea asta sunt sarcini care se pot duce la bun sfârşit numai prin moarte. Am învăţat acest lucru de la Tanaka Tarōzaemon care şi-a luat viaţa. Însă moartea lui Tanaka şi moartea Domnului se deosebesc într-o privinţă precum cerul de pământ. Japonezul şi-a pus capăt zilelor ca să-şi răscumpere neputinţa de a-şi îndeplini sarcina de trimis. Pe când Domnul a primit să moară „ca să slujească şi ca să-Şi dea sufletul răscumpărare pentru mulţi“.

Fulgeră şi îndată după aceea se auzi în depărtare un tunet. Şi inima mea este brăzdată de fulgere. Şi eu am mulţi oameni pe care trebuie să-i slujesc. Un preot trăieşte pe acest pământ ca să slujească pentru mulţi, iar nu pentru sine. Mi-am amintit de omul acela cu aşchii de lemn înfipte în zdrenţe care a venit şovăitor să-l spovedesc în golful Ogatsu. Pentru el şi pentru japonezii ca el eram eu menit să slujesc. „Căci Fiul Omului n-a venit ca să I se slujească, ci ca El să slujească“, îmi ziceam eu în sinea mea abia târându-mi picioarele de-a lungul drumului, „şi ca să-Şi dea sufletul răscumpărare pentru mulţi“.

Domnul nu face nimic în zadar. Nici moartea lui Tanaka nu era în zadar, căci mă învăţase toate acestea.

— Ce se va întâmpla cu noi după aceea? murmură Nishi Kyūsuke aşezându-se pe patul său din sala de întruniri a oraşului Córdoba şi aţintindu-şi privirile pe fereastră. Primiseră aceeaşi încăpere ca şi la dus, când înnoptaseră în această sală de întruniri, dar pe atunci Tanaka Tarōzaemon încă mai trăia. Nimic altceva nu se schimbase. În perete, omul acela sfrijit cu braţele bătute în cuie era luminat de flacăra pământie a lumânării.

— După aceea… când ? întrebă samuraiul cu glas istovit. Se simţea sleit de puteri nu numai până în măduva oaselor, ci şi până în adâncul inimii. I se părea trist şi chinuitor să se gândească la ce va urma.

— După ce ne vom întoarce în Japonia.

— Nu ştiu nici eu. Dar nu se poate ca Stăpânul şi oamenii săi de seamă să nu înţeleagă suferinţele prin care am trecut.

— Chiar dacă ne întoarcem cu mâinile goale?

Samuraiul îşi aduse aminte de înfăţişarea tinerească şi vioaie pe care o avusese Nishi odinioară. Când râdea dezvelindu-şi dinţii albi pe chipul măsliniu, ochii lui străluceau plini de o curiozitate pe care samuraiul aproape că o invidia uneori. Acum sclipirea din ochii săi se stinsese, vigoarea îi pierise şi chipul său căpătase o paloare de om bolnav.

— Eu voiam să rămân în Spania şi să învăţ tot felul de lucruri, zise Nishi cu glas vlăguit întorcându-se către lumânare. Şi mai credeam că lumea e cu adevărat largă. Nici n-am visat vreodată că mă voi întoarce acasă aşa.

Ascultându-l, samuraiul revăzu deodată limpede clipa plecării din Tsukinoura. Dintr-odată parâmele au început să scârţâie. Valurile se loveau de carenă, iar pescăruşii săgetau bordul ţipând ascuţit. Astfel corabia s-a pus în mişcare îndreptându-se către larg. În clipa aceea, samuraiul s-a gândit că destinul său avea să se schimbe. Pe atunci nici nu-i trecea prin gând că lumea este atât de largă. Însă, acum, după ce văzuse lumea largă la care nici cu gândul nu gândise înainte, simţea doar sfârşeală. Era sfârşit de oboseală până în adâncul inimii.

— Nu credeţi că senior Tanaka se temea şi el de ce ne aşteaptă după aceea?

— Ce vrei să spui? De ce anume se temea?

— Se temea ca nu cumva Stăpânul şi oamenii de seamă din Sfat să ne întoarcă spatele.

După cum îi era obiceiul, samuraiul clipea din ochi. Îi era greu şi îi era frică să se gândească prea mult la moartea lui Tanaka. Acesta murise încercând să-şi apere onoarea în faţa familiei sale. Când se gândea cum îl aştepta nerăbdător lângă vatră unchiul său cu obrajii lui descărnaţi, samuraiul voia şi el să moară. Îl invidia pe Tanaka pentru că-şi luase viaţa.

Dar el nu putea să moară. Trebuia să povestească în Sfatul Bătrânilor de-a fir a păr despre călătoria lor, de dragul lui Nishi, dar şi al supuşilor care îndurase atâtea. De se cuvenea ca unul dintre ei să-şi ia sarcina de povestitor, atunci el era acela.

— N-au cum să ne întoarcă spatele, zise samuraiul cu glas neobişnuit de puternic. Se întâmplă câteodată să n-o poţi scoate la capăt chiar dacă îţi dai toată silinţa. Trebuie să le spunem asta celor din Sfatul Bătrânilor.

Dar, cu toate că-şi spunea acest lucru şi în sinea lui, de fapt n-avea încredere că lucrurile stăteau aşa. Îi era frică să se gândească mai departe în amănunt. La ce bun să-şi închipuie tot felul de lucruri despre ce avea să se întâmple după aceea? Samuraiul îşi înghiţi cu greu amărăciunea şi resemnarea.

Prin fereastra deschisă pătrundea aerul nopţii. Mirosul de pământ îi aduse iarăşi aminte de vale. Chiar dacă n-avea să-şi primească înapoi pământurile de la Kurokawa, samuraiul era mulţumit doar cu valea lui. Spre deosebire de tatăl şi de unchiul său, sufletul lui era legat mai mult de valea aceea decât de Kurokawa.

— Dar oare Sfatul Bătrânilor n-o să ne învinuiască, stărui Nishi, pentru că n-am fost în stare să aducem înapoi nici un răspuns din partea regelui Spaniei?

— Gata, ajunge! Oricât ne-am gândi la asta, tot n-avem ce face. Şi dacă tot n-avem ce face, mai bine să nu ne gândim!

Vrând să pună capăt discuţiei, samuraiul se ridică în picioare. Nishi începuse să-l supere şi pe deasupra voia să iasă în grădină şi să respire aerul mirosind a pământ al nopţii.

În grădină era aşa de frig încât arşiţa din timpul zilei părea de neînchipuit. Trei bărbaţi stăteau de vorbă ghemuiţi pe vine. Erau Yozō şi ceilalţi doi supuşi ai săi. Yozō îi mustra cu asprime pe cei doi.

— Nu vă e somn?

Cei trei supuşi se ridicară în picioare stingheriţi. Se uitară spăsiţi la stăpânul lor temându-se ca nu cumva acesta să fi auzit discuţia dintre ei de adineaori.

— Mireasma nopţii îmi aduce aminte de valea noastră! zâmbi samuraiul dinadins ca să-i liniştească pe cei trei. Nopţile din vale erau şi ele pline de miros de pământ, de copaci. Curând… o să putem respira din nou aerul acela!

După glasurile certăreţe de adineaori ale celor trei, samuraiul îşi dădea prea bine seama că sfârşeala şi nervii îi cuprinseseră nu numai pe Nishi, ci se răspândiseră şi printre supuşi. Îşi zise în sinea lui că el trebuia să-şi învârtoşeze inima.

A doua zi de dimineaţă plecară din Córdoba. Iarăşi aceleaşi câmpuri sălbatice şi dogorite. La marginea lor – livezi de măslini, colibe indiene şi conace de moşieri cu acoperişuri după moda spaniolă. Se repetau aceleaşi privelişti ca la dus. Însă, în ochii japonezilor obişnuiţi acum să călătorească, nu mai licărea nici pic de curiozitate. Se gândeau uneori că fiecare pas pe care îl făceau îi purta mai aproape de Japonia şi totuşi nu erau deloc mişcaţi la gândul acesta.

Călărind alături de Velasco, samuraiul băgă de seamă că zâmbetul său obişnuit dispăruse fără urmă. La drept vorbind, samuraiului nu-i plăcuse niciodată surâsul plin de încredere în sine al străinului. Când încerca să-i supună pe japonezi după bunul său plac, Velasco arbora întotdeauna acel zâmbet. De câte ori îi văzuse surâsul acela de om care pune ceva la cale, samuraiul se îndoise mereu de adevăratul ţel al lui Velasco. Zâmbetul său îl păcălise, ce-i drept, de câteva ori. Dar, de când plecaseră din Roma, zâmbetul trufaş pierise de pe chipul lui Velasco şi în locul lui se ivise o mină îngândurată şi solitară.

„Acum nu mai avem ce face“, dădu samuraiul să-i spună lui Velasco din şa, dar îşi înghiţi cuvintele. Străinul acesta care le adusese nelinişte şi le trezise în suflete ură şi supărare privea acum deznădăjduit spre lanţurile

de munţi acoperite de nori de ploaie. Samuraiului i se făcu milă de el. Îşi dădea bine seama că Velasco nu se va mai putea întoarce în Japonia, fiindcă nu-şi îndeplinise făgăduiala făcută oamenilor de seamă din Sfatul Bătrânilor.

După zece zile, în amurg, trecură dincolo de zidurile cenuşii care împresurau oraşul Puebla. Ca şi atunci, şi acum în piaţa din apropierea cetăţii indienii cu părul împletit întinseseră pe jos vase de lut, ţesături şi fructe şi stăteau cufundaţi în tăcere ca nişte statui de piatră cuprinzându-şi genunchii cu mâinile.

— Senior Hasekura, îl mai ţineţi minte pe japonezul acela?

— Cel care fusese odată călugăr?

Până să-l întrebe Nishi, samuraiul îşi adusese şi el aminte de compatriotul lor care trecuse pe la ei în Mexico. Fostul călugăr ce locuia împreună cu o indiancă într-o colibă cu acoperiş de stuf pe marginea unui lac din Tecali strălucind roşu ca sângele în lumina dimineţii. Zicea că n-aveau să se mai întâlnească a doua oară. Dacă era aşa, atunci unde anume în Nueva España plecase el oare?

— Eu… am de gând să mă mai duc o dată la lacul acela, îi şopti Nishi la ureche samuraiului ca să nu-l audă Velasco.

— Degeaba te duci. Omul acela zicea că indienii nu lucrează de două ori acelaşi ogor.

— Nu-i nimic dacă nu mă întâlnesc cu el.

— Atunci, de ce te mai duci?

— Pentru că… râse Nishi trist, nu ştiu de ce, dar mi se pare că acum înţeleg ce era în sufletul lui de nu mai voia să se întoarcă în Japonia.

— Vrei şi tu să rămâi aici?

— Acum că am văzut lumea largă, Japonia a ajuns să mi se pară strâmtă. Când mă gândesc la japonezii născuţi în familii de ostaşi sau de pedeştri şi care trebuie să rămână aşa toată viaţa lor, mi se strânge inima. Dar… şi eu am pe cineva care mă aşteaptă acasă.

N-aveau voie să facă după cum îi tăia capul. Aveau pe cineva care-i aştepta acasă. Samuraiul era şi el de aceeaşi părere. În vale trăiau unchiul său, familia sa şi ţăranii, iar el le era sprijin şi conducător. O să se întoarcă în vale. Iar acolo o să ducă aceeaşi viaţa ca mai înainte. N-o să se mai despartă niciodată de vale ca să iasă în lumea largă. Tot ce s-a întâmplat n-a fost decât un vis. Mai bine să socotească totul un vis care se va destrăma în curând.

A doua zi de dimineaţă, înainte de revărsatul zorilor, samuraiul şi Nishi ieşiră din mănăstire la fel ca şi data trecută. Acum ştiau drumul. Străbătură oraşul adormit ca un deşert răcoros, căci arşiţa încă nu-l lovise. Când ajunseră în pădure, raze trandafirii sfâşiau cerul. Păsărelele ciripeau gălăgioase. Caii trecură printr-un pârâu limpede împroşcând apă de jur-împrejur. Printre ramurile copacilor, razele dimineţii cădeau pe pământ ca o ploaie de săgeţi. Lacul din Tecali era la fel de liniştit, iar trestiile foşneau uşor. Nishi descălecă, îşi duse mâinile făcute pâlnie la gură şi îl strigă pe fostul călugăr. Din colibe, doi-trei indieni cu părul împletit în cozi şi goi până la brâu scoaseră capul în prag. Îşi aduseră aminte de samurai şi de Nishi şi începură să râdă cu nasul lor turtit fremătând.

Fostul călugăr se ivi clătinându-se pe picioare şi sprijinindu-se pe umerii soţiei sale grase ca o halcă de carne. Bolnav cum era, omul clipi din ochi stânjenit de lumina dimineţii. Apoi îi zări în sfârşit pe samurai şi pe Nishi şi strigă la ei.

— Bine… aţi venit înapoi!

Îşi întinse braţele ca şi cum s-ar fi reîntâlnit cu nişte rude de sânge pe care nu le mai văzuse de o viaţă.

— Am crezut că n-o să vă mai văd niciodată… zise el, dar se opri brusc. Îşi puse mâna pe piept şi se chinui să respire. Nu vă faceţi griji! O să-mi treacă într-o clipă, într-o clipă.

Însă trecu ceva vreme până când îşi reveni. Soarele răsărise pe de-a întregul şi razele sale se răspândeau molcom peste lac. Dogoarea zilei se

statornicise. De la depărtare indienii se uitau curioşi la cei trei oameni, dar se plictisiră repede şi dispărură.

— De îndată ce găsim un vas către Luzon, o să apucăm pe drumul de întoarcere spre casă. Dacă ai ceva să le ducem cunoscuţilor tăi din Japonia…

— Nu am nimic, zâmbi trist fostul călugăr. Dimpotrivă, le-ar aduce numai necazuri dacă s-ar răspândi vestea că sunt prieteni cu un călugăr creştin.

— Şi noi, zise samuraiul ruşinat şi cu privirile în pământ, ne-am creştinat vrând-nevrând. Nu din adâncul sufletului, dar…

— Nici acum nu credeţi?

— Nu credem. Am făcut totul de dragul însărcinării noastre. Dar tu? Crezi cu adevărat în omul acela numit Iisus?

— Cred. V-am spus şi data trecută. Numai că Iisus cel în care cred eu nu este acela despre care predică Biserica şi preoţii. Nu pot să mă alătur preoţilor acestora care în numele lui Dumnezeu au ars din temelii altarele indiene şi care i-au alungat pe indieni din satele lor, chipurile, ca să răspândească învăţăturile Domnului.

— Cum de poţi să slăveşti un asemenea om amărât şi vrednic de milă? Cum poţi să te închini în faţa unui om atât de urât şi sfrijit? Asta nu pot eu să înţeleg nici în ruptul capului…

Atunci samuraiul a întrebat acest lucru pentru prima dată cu adevărat dornic să afle răspunsul. Stând pe vine, Nishi aştepta şi el răspunsul nemişcat şi cu privirea ridicată înspre chipul fostului călugăr. Dinspre lac se auzeau glasurile ciudate ale indiencelor care spălau rufe.

— Odinioară… şi eu am avut aceeaşi îndoială, încuviinţă din cap fostul călugăr. Dar acum pot să cred, pentru că Omul acela a trăit în lumea asta o viaţă mai amărâtă decât oricine. Cred în El tocmai pentru că este un Om urât şi sfrijit. El a cunoscut din plin tristeţea lumii acesteia. N-a putut să închidă ochii la jalea şi la suferinţa oamenilor. Tocmai de aceea a ajuns

El aşa de sfrijit. De-ar fi avut o viaţă măreaţă şi îmbelşugată, la care mie mi-ar fi fost cu neputinţă să ajung, poate că n-aş mai fi avut aceste simţăminte.

Samuraiul nu putea înţelege vorbele fostului călugăr.

— Omul acela înţelege inimile celor amărâţi pentru că El însuşi a dus o viaţă amărâtă. Şi cunoaşte, de asemenea, jalea celor care mor nefericiţi, pentru că şi El a avut o moarte nefericită. Omul acela n-a fost deloc puternic. Nici frumos.

— Dar ia priveşte bisericile, ia priveşte capitala Roma, se împotrivi Nishi. Bisericile pe care le-am văzut noi semănau cu nişte castele de aur cu turnuri de nestemate, iar palatul în care locuieşte Papa era atât de strălucitor, încât oamenii din Mexico nu şi l-ar putea închipui.

— Credeţi că El Şi-a dorit toate astea? clătină din cap supărat fostul călugăr. Credeţi că El se află în biserici împodobite? Nicidecum. El sălăşluieşte… în altfel de aşezări. Eu socotesc că El sălăşluieşte în casele sărmane ale indienilor.

— Cum aşa?

— Aşa… a fost viaţa Lui, răspunse fostul călugăr cu un glas plin de încredere adâncă.

Apoi îşi coborî privirile în pământ şi repetă ca pentru sine:

— Aşa a fost viaţa Lui. El n-a călcat niciodată în vreo casă de om îndestulat şi mulţumit. El i-a căutat pe cei urâţi, pe cei aflaţi în mizerie, pe cei nenorociţi, pe cei îndureraţi. Însă acum episcopii şi preoţii din această ţară sunt cu toţii îndestulaţi şi mulţumiţi de sine. Se îndepărtează de la înfăţişarea omului pe care El l-a căutat.

Fostul călugăr spuse toate acestea dintr-o suflare şi dintr-odată îşi duse mâna la piept. Îl apucă un nou atac. Până când i-a trecut, samuraiul şi Nishi s-au uitat la el în tăcere.

— Indienii s-au oprit aici pentru mine. Altfel, zâmbi el stânjenit, acum aş fi fost şi eu departe de Tecali. Uneori regăsesc în aceşti indieni chipul

lui Iisus.

După faţa lui umflată şi pământie era limpede că nu mai avea multă vreme de trăit. Poate că o să-şi dea sufletul pe marginea acestui lac înăbuşitor. Şi atunci o să fie îngropat la marginea lanului de porumb.

— Şi totuşi, eu nu pot nici în ruptul capului, murmură samuraiul parcă cerându-şi iertare, să mă gândesc la omul acela aşa ca tine.

— Chiar dacă vouă nu vă pasă de El… Lui întotdeauna îi va păsa de voi.

— Pot să-mi văd mai departe de viaţa mea şi fără să mă gândesc la El.

— Oare aşa să fie? Fostul călugăr se uita compătimitor la samurai mărunţind o frunză de porumb. Arşiţa soarelui se înteţise şi mai mult, iar printre trestiile de pe lac gâzele îşi începuseră zumzetul înăbuşitor.

— Dacă oamenii ar putea să trăiască singuri, atunci de ce se aud glasuri de jale pretutindeni în lume? Voi aţi străbătut multe ţări. Aţi trecut peste mări şi oceane şi aţi înconjurat lumea. Sigur aţi văzut în drumul vostru oameni care plângeau şi se jeluiau şi care păreau să caute ceva.

Erau adevărate spusele lui. Samuraiul văzuse în toate casele, din toate satele, din toate ţinuturile pe care le vizitase chipul omului aceluia sfrijit şi urât cu braţele desfăcute şi capul căzut pe piept.

— Cei care plâng caută pe cineva care să plângă împreună cu ei. Cei care se jeluiesc caută pe cineva care să plece urechea la jalea lor. Oricât de mult se va schimba lumea, cei care plâng şi cei care se jeluiesc Îl vor căuta întotdeauna pe Omul acela. De aceea există El.

— Nu înţeleg.

— Cândva o să înţelegeţi. Cândva o să înţelegeţi acest lucru.

Samuraiul şi Nishi strânseră hăţurile şi îşi luară rămas bun de la bolnavul acesta pe care n-aveau să-l mai vadă niciodată.

— Nu ai nimic să le spunem despre tine celor de acasă?

— Nu. În sfârşit am izbutit să-mi făuresc o imagine a Sa care e pe placul sufletului meu.

Lacul sclipea în lumina soarelui. Caii o luară la pas de-a lungul malului. Din şa, cei doi se uitară înapoi. Adunaţi la un loc precum o movilă de pământ, indienii încă îi petreceau din priviri. Printre ei se zărea şi fostul călugăr îmbrăcat în zdrenţe care stătea neclintit sprijinit de soţia lui.

Trei noiembrie, Chalco. Ne îndreptăm spre Mexico prin aceleaşi câmpuri sălbatice ca şi la dus.

Patru noiembrie. Am înnoptat la marginea oraşului Mexico. Am trimis un mesager să ceară încuviinţare ca să intrăm în Mexico.

De la margine am putut vedea în depărtare turlele de biserici ridicându-se drept printre străzile oraşului şi crenelurile albe dimprejurul său. Printre turlele ce străpungeau văzduhul se aflau şi cea a bisericii San Francisco unde primiseră botezul japonezii, precum şi cea a mănăstirii care ne găzduise.

Însă am primit poruncă de la guvernator să ne îndreptăm drept spre golful Acapulco fără să mai trecem prin Mexico. Zicea că nu are dezlegare să-i întâmpine pe japonezi la Mexico, dar, firește, eu ştiam prea bine că asta era doar o scuză pentru a se feri de noi. Fără îndoială că totul se desfăşura după îndrumările primite de la Madrid. Totuşi, stareţul mănăstirii franciscane din Mexico şi-a făcut milă de noi şi ne-a trimis vin şi mâncare la hanul la care stăteam. Cei doi călugări care au venit cu măgarii împovăraţi de aceste merinde mi-au înmânat o scrisoare de la stareţ. Înăuntru am găsit mai multe amănunte decât auzisem eu la Roma despre starea de fapt din Japonia. Erau nişte copii ale unor dări de seamă sosite din partea unei mănăstiri franciscane din Manila.

Am aflat că asuprirea creştinilor pe tot cuprinsul Japoniei a început în luna februarie a anului ce a urmat plecării noastre. Chiar în timpul când noi aşteptam să ridicăm ancora din Havana, în Japonia, bătrânul aşezat în scaun de catifea dădea atunci pe neaşteptate un edict prin care nu numai

misionarii, ci şi credincioşii japonezi erau alungaţi din ţară şi prin care venerarea credinţei creştine era oprită pretutindeni în Japonia.

Eu şi solii nu ştiam nimic. Neştiutori, ne pregăteam să plecăm în Spania urmând din toată inima un vis. Dar n-a fost decât un castel de nisip.

Mai scria că odată edictul proclamat, misionarii din toate colţurile Japoniei au fost mânaţi ca nişte dobitoace la Nagasaki. Fără îndoială că printre ei s-a aflat şi părintele Diego care aştepta să mă întorc înapoi în coliba noastră din Edo. Bunul meu confrate cu ochii săi roşii şi lăcrimoşi. Parcă îl văd părăsind Edo plin de teamă şi neputinţă.

Misionarii şi călugării japonezi au fost adunaţi la Fukuda în apropiere de Nagasaki unde au fost nevoiţi să trăiască preţ de aproape opt luni în nişte colibe de paie ca nişte adăposturi de vite. Nagasaki a fost cuprins de o devălmăşie de neînchipuit. Oamenii s-au împărţit în două tabere: cei care se lepădau de credinţa creştină şi cei care căutau să se ascundă. Ordinul nostru împreună cu ordinul dominican şi cu cel augustinian au ţinut o mare adunare pentru rugăciune şi în ziua de Înviere au mărşăluit prin oraş strigând că vor să se facă martiri.

Şapte noiembrie. Într-o zi ploioasă optzeci şi opt de misionari şi călugări japonezi care fuseseră întemniţaţi au fost înghesuiţi în cinci jonci şi trimişi la Macao. A doua zi, treisprezece preoţi, călugări şi credincioşi au plecat către Manila cu o corabie mică şi prăpădită. Cu toţii erau trimişi în surghiun pentru totdeauna. Pe corabia care se îndrepta către Manila se aflau şi războinici creştini de seamă precum senior Ukon Takayama sau senior Juan Naitō[6].

În timp ce citeam copiile, prin faţa ochilor îmi trecea imaginea bătrânului aşezat în scaunul său de catifea. Acel cârmuitor rotofei cu chip de chinez ne-a înfrânt până la urmă pe noi, creştinii, în lumea politicii, aşa cum Nero i-a înfrânt pe apostoli. Însă, dacă el a dobândit o victorie în lupta politică, atunci creştinii au învins în lupta sufletului. Bătrânul încă

nu ştie că, în ciuda prigoanei sale înverşunate, patruzeci şi doi de misionari s-au ascuns pe insule sub oblăduirea tainică a credincioşilor japonezi. Aceşti misionari ascunşi se recunosc înfrânţi în lumea de pe pământ şi în lumea politicii, dar sunt gata să-şi dea viaţa pentru ţara aceasta cu chip de şopârlă.

Toate seamănă ca două picături de apă cu patimile Domnului. În lumea politicii în care trăia arhiereul Caiafa, Domnul a fost şi El părăsit, aruncat dintr-o parte în alta şi răstignit pe cruce pe dealul Golgotei. Însă Domnul nostru cel înfrânt şi-a dobândit victoria în lumea sufletului omenesc. La fel şi eu am fost înfrânt în călătoria mea. Dar numai în această privinţă am fost zdrobit de ţara cu chip de şopârlă.

Oh, Doamne, arată-mi, rogu-Te, ce doreşti de la mine!

Oh, Doamne, facă-se voia Ta!

Oh, Doamne, arată-mi, rogu-Te, dacă această sămânţă care a prins să încolţească în inima mea este voia Ta!

Acapulco. Galionul care ne va duce la Manila e ancorat în golful ce sclipeşte înceţoşat. Promontoriile de jur-împrejurul golfului, precum şi insuliţele dinăuntru sunt acoperite pe de-a întregul de măslini. Faţă de ţinuturile înalte din Mexico, aici e zăpuşeală.

Japonezii stau în barăcile fortăreţei Acapulco. Toată ziua dorm ca duşii de pe lume. Ca şi cum toată vlăguirea şi istoveala îndurate atâta vreme s-ar fi năpustit asupra lor dintr-odată, nu fac decât să doarmă buştean fără să iasă afară măcar. Împrejurul barăcilor e linişte. Doar ţipetele ascuţite ale pescăruşilor ce se aud din când în când dinspre golf mai sparg liniştea.

Corabia va porni în larg peste o lună. Din nou o să străbatem Oceanul Pacific de-a curmezişul, o să ţinem piept talazurilor, o să trecem prin furtuni şi, cu voia Domnului, o să ajungem la Manila pe la începutul primăverii. După aceea, eu o să rămân la Manila, iar japonezii or să se întoarcă acasă cu acelaşi galion. Eu o să mă despart de ei şi, urmând

porunca unchiului şi a superiorilor mei, o să-mi duc viaţa într-o mănăstire imaculată cu o grădină bine îngrijită.

Sau…

Oh, Doamne, arată-mi, rogu-Te, ce doreşti de la mine!

Oh, Doamne, facă-se voia Ta!

Oh, Doamne, arată-mi, rogu-Te, dacă sămânţa care a prins să încolţească în inima mea este voia Ta…

1. Evanghelia după Marcu, cap. 16, versetul 15.
2. Evanghelia după Matei, cap. 5, versetul 5: „Fericiţi cei blânzi, că aceia vor moşteni pământul“.
3. Evanghelia după Luca, cap. 12, versetul 49.
4. Evanghelia după Luca, cap. 12, versetul 50.
5. Evanghelia după Marcu, cap. 10, versetul 45.
6. Naitō (? - 1626) – lider al creştinilor japonezi exilat la Manila.

Capitolul X

Chiar înainte să se crape de ziuă se trezi brusc, zgâlţâit de cineva. Treptat, în ochii săi împăienjeniţi se înfiripă chipul lui Yozō. Acesta îi zâmbea ca o mamă sculându-şi copilul şi după surâsul lui samuraiul îşi dădu seama ce tot încerca el să-i spună.

— Oh!

Sări ca din puşcă şi îl scutură pe Nishi Kyūsuke, care dormea dus lângă el.

— Rikuzen…!

Samuraiul turnase în acest cuvânt un potop de sentimente.

Japonezii o luară la fugă spre punte ca un tăvălug. Soarele se revărsa peste întinsul mării, colorând oglinda liniştită a apei în portocaliu. În apropiere se vedeau nişte insule cunoscute. Dincolo de insule se zăreau munţii Kinka învăluiţi într-o ceaţă trandafirie.

Multă vreme rămaseră cu toţii tăcuţi privind lung insulele, plaja şi bărcile.

Ciudat, dar bucuria nu le învolbura sufletele. Nici măcar lacrimile nu le curgeau. Cu toate că de atâta amar de vreme se gândeau la această clipă, li se părea că priveliştea de dinaintea lor era încă un vis. De-a lungul călătoriei visaseră această privelişte de nenumărate ori.

De pe catarg, un matelot chinez arătă înspre o insulă şi strigă ceva. Poate le spunea că sosiseră. Poate le arăta Tsukinoura.

Cu toţii erau cufundaţi în tăcere şi nu se clinteau. Priveau duşi pe gânduri priveliştea meleagurilor natale care li se desfăşura agale în faţa ochilor, fiecare cu amintirile şi gândurile sale. Doar valurile se spărgeau de vas cu un clipocit ascuţit pentru ca apoi să se stingă în străluciri ca de

cioburi. Câţiva pescăruşi săgetau creasta valurilor şi se ridicau în zbor plutind ca nişte frunze în bătaia vântului.

Într-o clipă, din noianul de amintiri de călătorie adunate în mintea samuraiului, se ridică la suprafaţă momentul plecării. Pe atunci, parâmele scârţâiau, valurile loveau carena vasului, iar pescăruşii săgetau în zbor bordul corabiei la fel ca şi acum. Pe atunci el îşi aruncase privirea în larg unde tălăzuiau valurile cu crestele lor albe ca nişte colţi şi îşi spusese că un destin neştiut avea să înceapă pentru el.

Acum acel destin neştiut se încheiase, iar el se întorcea acasă. De ce oare în loc de bucurie nu-i mai rămăsese în suflet nimic altceva decât pustiu şi istovire? Să fi fost din pricină că văzuse prea multe şi acest lucru era ca şi cum n-ar fi văzut nimic? Să fi fost din pricină că poate cunoscuse prea multe şi acest lucru era ca şi cum n-ar fi cunoscut nimic?

— Slujbaşi! strigă cineva.

Un vas purtând flamuri cu blazon se apropia de ei din umbra golfului. Dintre flamuri îi privea un slujbaş mic de statură. În urmă veneau două luntri cu vâslaşi. Slujbaşul îşi duse mâna streaşină la ochi şi îi privi unul câte unul pe japonezi. Aceştia se uitau în jos la el. După un scurt schimb de întrebări şi răspunsuri între cele două vase, slujbaşul înţelese în sfârşit cum stăteau lucrurile.

Japonezii trecură în luntre. Golful Tsukinoura se apropia din ce în ce mai mult. Pe promontoriile de pe laturi se înşirau case pipernicite cu acoperişuri de stuf. În spatele acestora se zărea o mică *torii*[1] roşie pe care era ridicat un steag purpuriu. Pe drum alergau copii. Nu mai încăpea nici o îndoială: aceasta era Japonia, era o privelişte japoneză.

„Ne-am întors acasă…“

În clipa aceea, samuraiul simţi pentru prima dată o bucurie năvalnică. Fără să vrea, se uită la Nishi. Se uită la Yozō, la Ichisuke şi la Daisuke.

— Ţărmul… Japoniei… zise Nishi oftând adânc şi rămânând apoi fără grai.

Cum păşiră pe ţărmul presărat cu iarbă de mare neagră, un val limpede le udă blând picioarele. Multă vreme japonezii rămaseră pe loc cu ochii închişi ca pentru a gusta din plin atingerea răcoroasă a apei. Slujbaşii care ieşiseră afară din oficiul de gardă se opriseră în loc şi se uitau la ei bănuitori. Unul dintre ei strigă:

— Oh!

Omul o rupse dintr-odată la fugă înspre ei împrăştiind nisipul de pe plajă.

— V-aţi întors acasă? Le strânse mâinile samuraiului şi lui Nishi şi pentru un timp nu le mai dădu drumul. V-aţi întors acasă?

Slujbaşii nu fuseseră înştiinţaţi de întoarcerea solilor. Pesemne că în Japonia nu ajunsese scrisoarea pe care o trimiseseră prin Macao de la Luzon unde rămăseseră mai bine de un an fiindcă nu găsiseră nici un vas cu care să se întoarcă în Japonia. Slujbaşii erau uimiţi de întoarcerea lor neaşteptată şi nu ştiau ce să facă.

Faţă de ziua plecării lor fastuoase, acum totul era liniştit. Japonezii erau întâmpinaţi doar de slujbaşi, de copiii care se uitau la ei din depărtare şi de clipocitul valurilor ce spălau leneşe plaja. Samuraiul îşi îndreptă privirea înspre mare, unde în ziua aceea plutise ca o fortăreaţă galionul pe care se urcaseră ei. Acum, pe locul acela se întindea doar oglinda lină a mării. Pe plajă fuseseră oprite luntri înţesate cu desagi şi peste tot forfotiseră clăcaşi grăbiţi. Acum nu mai era nimic din toate acestea.

Însoţiţi de slujbaşi, se îndreptară către templul unde înnoptaseră înainte de plecare. Nimic nu se schimbase. Egumenul templului îşi aminti de ei şi îi conduse într-o cameră. Când dădu cu ochii de rogojinile cărămizii, arse de soare, samuraiul se gândi brusc la Tanaka Tarōzaemon. Pe acele rogojini îşi petrecuseră noaptea el şi Nishi împreună cu Tanaka şi Matsuki. Nici Tanaka şi nici Matsuki nu mai erau aici. Mormântul vrednic de milă al lui Tanaka în crângul din Veracruz. Aduseseră cu ei în Japonia câteva rămăşiţe din părul şi din unghiile sale.

Slujbaşii intrau şi ieşeau din camera lor cu rândul. Samuraiul şi Nishi n-aveau răgaz să-şi tragă sufletul. Un mesager plecase deja din Tsukinoura pe un cal iute ca să înştiinţeze Sfatul Bătrânilor de sosirea lor. La porunca venită din partea Sfatului, samuraiul şi Nishi erau gata să plece către castel chiar şi a doua zi.

Le fusese dor de toate. Mirosul camerelor japoneze, lucrurile din încăpere, măsuţa joasă pe care le fusese adusă mâncarea – toate acestea erau obiecte japoneze pe care le visaseră vreme îndelungată. Printre supuşii care stăteau într-o altă cameră, erau chiar şi unii care mângâiau stâlpii de lemn şi plângeau.

Egumenul şi slujbaşii ascultau povestirea lui Nishi despre meleaguri străine cu chipuri neîncrezătoare. Le povesti despre clădiri din piatră cu trei sau patru etaje şi despre biserici care străpungeau văzduhul, dar era greu să-i facă să înţeleagă. Le povesti despre câmpurile sălbatice din Nueva España unde mergeai şi mergeai, dar nu vedeai decât agave şi cactuşi. În zadar.

— Am descoperit că lumea… zâmbi Nishi parcă resemnat, e mult mai largă decât mi-am închipuit eu de aici, din Japonia.

După ce Nishi isprăvi de povestit, veni rândul egumenului şi al slujbaşilor să le povestească despre întâmplările petrecute pe domeniul Stăpânului de la plecarea lor. Cam pe vremea când solii părăseau Roma, în Japonia se ducea ultima mare bătălie. Măria Sa *naifu* a zdrobit clanul Toyotomi. Dar din fericire, Stăpânul a trimis în Capitală numai oşteni care să apere spatele şi n-a luat parte la bătălia de la Ōsaka. Seniorul Ishikawa, unul dintre oamenii de seamă, murise. Tot pe la vremea aceea, negustorii şi mateloţii care-i însoţiseră pe soli s-au întors la Nagasaki prin Luzon. Lăsaseră în Luzon galionul şi se întorseseră în Japonia cu un vas străin.

— Şi senior Matsuki?

Slujbaşul încuviinţă din cap. Le spuse că Matsuki fusese numit ajutor de sfetnic în Sfatul Bătrânilor. Era o mare onoare pentru un ostaş să facă

parte din Sfatul Bătrânilor. Samuraiul ar fi vrut să întrebe ce era cu oprirea credinţei creştine şi dacă senior Shiraishi care îi trimisese pe ei în Nueva España mai avea putere în Sfatul Bătrânilor. Cu toate că aceste întrebări le stăteau pe buze, nici samuraiul şi nici Nishi nu le rostiră. Aveau o presimţire neagră că era mai bine să ocolească subiectul. Nici egumenul şi nici slujbaşii nu le povestiră nimic despre acest lucru.

Se lăsă noaptea. Samuraiul îşi întinse capul pe pernă alături de Nishi, dar nu putu să adoarmă, pesemne din pricină că era tulburat. Se auzea doar tumultul valurilor în depărtare. Era prima noapte petrecută în Japonia după patru ani. La gândul acesta, samuraiul văzu limpede în faţa ochilor cum avea să arate valea sa peste cincişase zile când se va întoarce el. Chipul zbârcit şi poate brăzdat de lacrimi al unchiului, chipul lui Riku sorbindu-l din priviri în tăcere, chipul copiilor sărindu-i în braţe. Îşi aduse aminte de scrisoarea pe care le-o trimisese cu puţin timp în urmă: „Vă scriu pe fugă. Am ajuns la Tsukinoura. Toate sunt bune. De îndată ce ne isprăvim treaba o să mă întorc iute, iute. V-aş scrie mai multe, dar…“

Nishi se răsuci în aşternut, pesemne că nu putea nici el să adoarmă. Când samuraiul tuşi uşor, Nishi zise în şoaptă:

— Încă… nu-mi vine să cred că suntem acasă.

— Nici mie, scăpă samuraiul un oftat.

A doua zi după-amiază mesagerul se întoarse cu porunci de la Sfatul Bătrânilor.

Aşezaţi cum se cuvine, cei doi ascultau poruncile Sfatului. Slujbaşul le zise că li se poruncea să aştepte la Tsukinoura venirea oamenilor de seamă din Sfatul Bătrânilor şi că în tot acest timp nu aveau voie nici să se întâlnească şi nici să ia legătura cu familiile lor.

— Cine a poruncit toate acestea? întrebă samuraiul puţin schimbat la faţă.

— Senior Tsumura Kageyasu.

Senior Tsumura era unul dintre oamenii de seamă din Sfatul Bătrânilor ca şi senior Shiraishi, senior Ayugai sau senior Watari. Dacă senior Tsumura le poruncise, n-aveau încotro şi trebuiau să se supună.

— Nu vă faceţi griji! îi consolă repede slujbaşul pe cei doi. Negustorii şi mateloţii au fost şi ei trecuţi la întoarcere printr-un şir de întrebări la fel ca voi.

Era de neînţeles. Toată lumea ştia că ei călătoriseră în ţări îndepărtate ca soli ai Stăpânului. Firește că şi oamenii de seamă ştiau acest lucru. Îi durea inima să fie trataţi la fel ca negustorii şi mateloţii.

Pe deasupra, ca şi cum s-ar fi răzgândit peste noapte, slujbaşii n-au mai trecut prin camera lor. După purtarea lor era limpede că li se poruncise să nu mai intre în vorbă cu ei.

— Parcă am fi întemniţaţi, nu?, zise Nishi uitându-se afară din cerdac cu o umbră de furie în priviri. Simţea că slujbaşii îi păzeau oarecum.

Stând în camera scăldată de lumina amurgului, samuraiul putea să-şi închipuie vag de ce erau trataţi în asemenea fel. Poate pentru că nu-şi îndepliniseră însărcinarea de soli? Dar ei nu-şi îndepliniseră însărcinarea pentru că le era cu neputinţă să şi-o îndeplinească. Dacă le-ar fi ascultat povestea, fără îndoială că şi Sfatul Bătrânilor le-ar fi dat dreptate.

Astfel îşi petrecură trei zile fără să facă nici măcar un pas în afara templului. În dimineaţa cele de-a treia zile, unul dintre slujbaşii care nu se mai arătaseră deloc la faţă intră în camera lor valvârtej şi le spuse:

— Senior Tsumura ne face onoarea de a trece astăzi pe aici.

În după-amiaza aceea, samuraiul şi Nishi, fiecare cu supuşii lui, se înşiruiră în faţa templului aşteptând alaiul seniorului Tsumura. Curând se auziră nechezaturi de cai şi paşi de oameni urcând povârnişul ce ducea de pe plajă până la templu, iar apoi se zăriră pălăriile de paie ale seniorului Tsumura şi ale celor cinci-şase însoţitori ai săi. Samuraiul şi Nishi îşi plecară capetele, dar oamenii de vază trecură pe lângă ei fără o vorbă şi intrară în templu.

După aceea au fost puşi să aştepte vreme îndelungată. Pesemne că înăuntru senior Tsumura asculta din nou în amănunt cum sosiseră ei înapoi, câţi oameni erau şi cum se numeau. În cele din urmă un slujbaş veni să-i cheme. Cei doi urmau să răspundă la întrebări.

Când intrară în încăperea unde senior Tsumura stătea aşezat pe locul de onoare, înaltul oficial îşi aţinti privirile asupra lor. Călită în numeroase bătălii, strălucirea din ochii lui era tăioasă şi pătrunzătoare. Lângă el stăteau trei însoţitori. Printre aceştia, samuraiul descoperi chipul uscăţiv al lui Matsuki Chūsaku de care se despărţiseră în Mexico. Din cine ştie ce pricină, Matsuki însă ocolea privirea plină de uimire a samuraiului şi stătea cu faţa înspre cerdac.

— Aţi făcut drum lung şi istovitor. Pesemne că abia aşteptaţi să vă întoarceţi la casele voastre, începu senior Tsumura exprimându-şi recunoştinţa faţă de cei doi. Însă, din porunca Măriei Sale, de anul trecut încoace toţi cei veniţi din ţări străine trebuie să răspundă la nişte întrebări. Înţelegeţi că fac acest lucru pentru că aşa îmi cere datoria.

Apoi senior Tsumura îi întrebă mai întâi de ce vasul cu care veniseră sosise de-a dreptul la Tsukinoura fără să treacă nici prin Nagasaki, nici prin Sakai. Samuraiul răspunse că vasul îşi lăsase încărcătura pe o insulă chineză numită Taiwan şi îşi urmase drumul către miazănoapte pentru ca apoi să se întoarcă în Nueva España.

Senior Tsumura întrebă după aceea dacă nu cumva pe vas fusese cineva care să aducă a misionar sau călugăr şi dacă nu existaseră semne ca pe drum să se fi furişat cineva în Japonia.

— Nu, Măria Ta.

Încet-încet, samuraiul simţi din vocea şi din chipurile neînduplecate ale oamenilor de vază cât de aspre erau măsurile împotriva credinţei creştine statornicite pe aceste domenii în timpul îndelungat cât fusese el plecat. Începu să se frământe întrebându-se dacă trebuia sau nu să spună făţiş că el şi Nishi se creştinaseră în Spania.

— Ce s-a întâmplat cu Velasco?

— Ne-am luat rămas bun la Manila.

— Ce făcea Velasco la Manila? stărui senior Tsumura asupra lui Velasco. A zis că se va mai întoarce în Japonia?

Samuraiul clătină din cap cu tărie. Îşi amintea limpede ce-i mărturisise Velasco în Mexico şi în Manila, dar socoti că nu trebuia să vorbească despre acest lucru acum.

— Domeniul nostru nu mai are trebuinţă de Velasco. Edo a oprit venerarea credinţei creştine pe tot cuprinsul Japoniei. Stăpânul nu mai îngăduie nici el celor care răspândesc învăţăturile creştine să intre pe domeniul său. Dintre aceştia face parte şi Velasco.

Samuraiul simţi cum îi apăreau pe frunte broboane de sudoare. Simţi, de asemenea, cum îi tremurau genunchii lui Nishi care stătea aşezat lângă el.

— Printre supuşii voştri e vreunul care s-a creştinat?

— Nu.

Glasul samuraiului era gâtuit.

— Aşa să fie oare?

Cu privirile aţintite în pământ, samuraiul tăcu.

— De ajuns! zise seniorul Tsumura zâmbind pentru prima dată. Negustorii care au călătorit împreună cu voi ne-au spus că s-au creştinat acolo, dar fiindcă s-au folosit de acest lucru doar ca de un mijloc pentru a dobândi câştig din negoţ, i-am iertat după ce au jurat în scris că se dezic. Dar voi sunteţi samurai. De aceea am fost îngrijorat mai cu seamă de acest lucru.

Samuraiul simţi privirea sfredelitoare a lui Matsuki de lângă seniorul Tsumura. Îşi aduse aminte cu durere de cuvintele pe care i le spusese acesta când au plecat din Mexico. Însă, Matsuki se uita în altă parte, la fel ca şi mai înainte.

— Luaţi seama că Stăpânul şi Sfatul Bătrânilor s-au răzgândit. Domeniul nostru nu mai vrea să primească vase străine şi nici să câştige din negoţ cu străinii. Ne-am lepădat de dorinţa de a face negoţ cu Nueva España.

— Atunci… zise samuraiul cu glas sleit, înseamnă că şi împrejurările în care noi am fost trimişi ca soli…

— Vremurile s-au schimbat. Sunt încredinţat că v-a fost greu în lunga voastră călătorie în ţări străine. Cu toate acestea, acum Sfatul Bătrânilor nu mai are trebuinţă de Nueva España. Nici de corăbii mari care să străbată marea.

— Atunci… înseamnă că însărcinarea noastră…

— Nu mai aveţi nici o însărcinare.

Samuraiul se lupta să-şi stăpânească tremurul genunchilor. Îşi înăbuşi strigătul de furie şi geamătul de pe buze. Îşi strânse pumnii şi îndură tristeţea şi părerile de rău care-i clocoteau în suflet. Seniorul Tsumura le spunea nepăsător că toată călătoria lor n-avusese nici o însemnătate şi că nu folosise la nimic. Şi atunci, ei pentru ce străbătuseră acele deşerturi nesfârşite din Nueva España, pentru ce rătăciseră prin Spania şi pentru ce trecuseră oceanul până la Roma? Tanaka Tarōzaemon – îngropat singur şi trist în crângul din Veracruz. Moartea lui Tanaka. Pentru ce oare toate acestea?

— Eu… zise samuraiul cu privirile pironite în pământ, nici eu, nici Nishi Kyūsuke… nu ne-am închipuit aşa ceva.

— N-aveaţi cum să ştiţi. Sfatul Bătrânilor n-a avut cum să vă înştiinţeze.

Dacă n-ar mai fi fost nimeni de faţă, samuraiul ar fi râs în hohote de strădaniile lor zadarnice. În clipa aceea, Nishi care stătea ca şi samuraiul cu pumnii încleştaţi pe genunchi şi cu privirile aţintite în pământ, strigă:

— Am fost nişte proşti!

Chipul său era roşu ca racul.

— Nu e vina voastră, zise împăciuitor seniorul Tsumura. Poruncile Măriei Sale de a opri credinţa creştină au schimbat totul.

— Eu m-am creştinat!

La strigătul lui Nishi, seniorul Tsumura îşi ridică brusc capul. Un fior îngheţat străbătu încăperea cufundată în tăcere. În liniştea aceea, Matsuki îşi îndreptă pentru prima oară privirile către ei.

— Adevărat? glăsui încet seniorul Tsumura într-un târziu. Asta e…

— N-am făcut-o din inimă, zise samuraiul încercând să-l oprească pe Nishi care voia să mai strige ceva, ci pentru că am socotit că acest lucru ne va înlesni îndeplinirea însărcinării.

— Te-ai creştinat şi tu, Hasekura?

— Da. Însă, la fel ca şi negustorii, n-am făcut-o din inimă.

Tăcut, seniorul Tsumura îi iscodi pe amândoi cu priviri tăioase. După un timp, făcu un semn cu mâna către însoţitorii săi şi unul dintre ei se ridică şi se strecură afară din cameră. Apoi se ridică seniorul Tsumura urmat de ceilalţi însoţitori. Hainele lor scoaseră un foşnet uscat. Matsuki ieşi ultimul. Se opri o clipă aruncând o privire fugară către samurai şi apoi se făcu nevăzut.

Rămaşi singuri, samuraiul şi Nishi stăteau, ca şi mai înainte, aşezaţi cuviincios cu mâinile pe genunchi. Înăuntru era linişte, iar din cerdac razele soarelui se prelingeau pe podeaua de lemn.

— Am spus… zise Nishi cu ochii înecaţi în lacrimi, am spus ce nu trebuia să spun.

— Ei, gata! Oricum Sfatul Bătrânilor tot ar fi aflat.

„Înţeleg ce-ai simţit când ai strigat cu glas tare că te-ai creştinat“, dădu să spună samuraiul, dar se opri. Şi el ar fi vrut să-şi arunce obida şi ura în obrazul seniorului Tsumura, al Sfatului Bătrânilor aflat în spatele acestuia şi al oamenilor cu mare trecere aflaţi în spatele Sfatului Bătrânilor.

— Ce-o să se aleagă de noi de-acum încolo?

— Nu ştiu. Seniorul Tsumura o să hotărască.

— Asta… ne e răsplata? zise Nishi zâmbind cu tristeţe.

„Nu, asta ne-a fost soarta“, şopti o voce în inima samuraiului. O soartă ce li s-a hotărât din clipa în care corabia lor a plecat din Tsukinoura. Samuraiul avea chiar impresia că ştia de multă vreme lucrul acesta.

Lăsându-i pe Yozō şi pe ceilalţi supuşi la Tsukinoura, samuraiul şi Nishi plecară împreună cu alaiul seniorului Tsumura să dea seamă despre desfăşurarea călătoriei în faţa Sfatului Bătrânilor şi să jure că se vor lepăda de credinţa creştină în faţa sfetnicului pentru religie. Toate acestea erau poruncite de seniorul Tsumura.

Castelul Stăpânului fusese lărgit în absenţa lor. Turnuri noi, imaculate se înălţau dincolo de şanţul de apărare şi o poartă principală adusă de la castelul Nagoya din Kyūshū bara intrarea cu străşnicie. Trecând pe sub această poartă, câteva rânduri de ziduri de piatră curbate ca tăişul de sabie şi altele cu găuri de ochit de rău augur le apărură în cale. Samuraiul şi Nishi au fost conduşi într-una din clădiri.

Camera cu podea de lemn strălucea întunecat. Cu toate că era ziua în amiaza mare, în încăpere era întuneric şi nu se auzea nici musca. Înăuntru nu se afla decât o treaptă aproape piezişă, în rest, camera era goală.

— Acum mi-e greu să îndur întunericul, zise Nishi în şoaptă.

— Ce vrei să spui?

— Clădirile din Nueva España şi din Spania erau luminoase şi pline de soare şi nu semănau deloc cu castelul ăsta. Şi bărbaţii, şi femeile stăteau de vorbă râzând. Dar aici nu poţi să vorbeşti sau să râzi după bunul plac. Nici nu ştii unde se află Stăpânul.

Nishi scoase un oftat adânc.

— Şi apoi, cât trăim n-avem scăpare din acest întuneric unde omul de seamă din Sfatul Bătrânilor e om de seamă, generalul e general, seniorul e senior, iar ostaşii ca noi îşi trăiesc toată viaţa lor ca ostaşi.

— Poate că am văzut… ce nu trebuia să vedem.

Într-adevăr, aceasta era Japonia. Un zid cu ferestre mici cât găurile de ochit. Ferestrele erau făcute pentru a sta cu ochii pe cei care veneau şi nu pentru a vedea lumea cea largă. Samuraiul ar fi vrut să-l întâlnească pe seniorul Shiraishi. Seniorul Shiraishi sau seniorul Ishida nu i-ar iscodi aşa de aspru din priviri ca seniorul Tsumura. Ei ar înţelege de ce nu şi-au putut îndeplini însărcinarea de soli şi le-ar aduce vorbe calde de mulţumire.

Dar cei care se iviră înăuntru cu zgomot de paşi erau seniorul Ōtsuka, sfetnicul pentru religie, şi un slujbaş. Bătrânul sfetnic, la fel de uscăţiv ca şi unchiul samuraiului, îi întrebă din nou de ce se creştinaseră.

— Pentru că de nu ne-am fi făcut creştini, nu ne-am fi putut duce la capăt însărcinarea nici în Nueva España, nici în Spania.

Samuraiul explică apoi în amănunt cum se petrecuseră lucrurile. După ce isprăvi de povestit despre Velasco şi despre moartea lui Tanaka, zise:

— Tot ce-am făcut a fost de dragul însărcinării noastre. Ne-am creştinat tot de faţadă. La fel au făcut… şi supuşii noştri.

— Iar acum nu credeţi nici un pic?

— Încă de la început n-am crezut nici un pic.

— Aţi face bine să scrieţi asta în jurământul de dezicere. Să scrieţi asta, da?

Seniorul Ōtsuka se uită la cei doi cu milă şi repetă „Să scrieţi asta, da?“. Slujbaşul le aşează în faţă câte o măsuţă, hârtie şi pensulă şi îi puse să scrie jurământul de dezicere.

În timp ce scria, samuraiul îşi aduse aminte de chipul omului sfrijit şi urât cu braţele desfăcute. Omul acela pe care în timpul îndelungatei sale călătorii fusese nevoit să-l vadă zi şi noapte în orice aşezare şi în orice mănăstire unde se ducea. Încă de la început, nu crezuse în omul acela. Nici inima nu-i dăduse ghes vreodată să i se închine. Cu toate acestea, acum trebuia să treacă printr-o astfel de situaţie stânjenitoare din pricina acelui om care încerca să-i schimbe destinul.

După ce au scris jurămintele de dezicere, au ieşit din clădirea aceea şi au fost duşi într-o alta, unde se întrunea Sfatul Bătrânilor. Dar aici n-a fost de faţă nici unul dintre oamenii de seamă din Sfat, doar trei slujbaşi le-au ascultat povestirea despre călătorie după cum le cerea datoria. Aceştia nu le-au arătat nici un pic de compătimire şi nici n-au rostit vreun cuvânt de mulţumire pentru strădaniile lor. Pesemne că aşa primiseră poruncă de la Sfatul Bătrânilor să se poarte cu ei.

— N-a sosit nici o veste de la seniorul Shiraishi sau de la seniorul Ishida? întrebă samuraiul nemaiputând îndura.

Un slujbaş le răspunse cu răceală că nu sosise nici o veste şi că nu era nevoie de o întrevedere cu aceşti seniori. În schimb, zise:

— Credem că e de prisos ca voi doi să vă mai întâlniţi o vreme.

Apoi le zise că aşa poruncise Sfatul Bătrânilor.

— De ce ne poruncesc să nu ne mai vedem? zise Nishi apropiindu-se de slujbaşi cu pumnii încleştaţi.

— S-a hotărât ca toţi aceia care s-au creştinat o dată, oricare ar fi fost pricina pentru care s-au făcut creştini, să nu se mai întâlnească unul cu altul, zise slujbaşul arborând chiar un zâmbet firav. Apoi le spuse că se puteau duce înapoi unde înnoptau şi că se puteau întoarce oricând la casele lor.

Din vorbele şi din purtarea slujbaşilor era limpede că întregul castel socotea stânjenitoare întoarcerea celor doi şi că o trecea cu vederea în tăcere. De asemenea, se simţea vădit că oamenii de seamă din Sfatul Bătrânilor ocoleau o întrevedere cu ei. N-a fost nimeni care să-i conducă până la poarta principală. Aruncaţi ca nişte pietricele, samuraiul şi Nishi părăsiră clădirea. Dintre copacii înşiraţi de o parte şi de alta a potecii pietruite se prelingeau raze de soare, iar gurile de ochit se holbau la ei cu răceală. Unde anume stătea Stăpânul pe întinsul acestui domeniu de la castel, habar n-aveau. Poate că nici nu ştia că ei doi se întorseseră acasă.

În timp ce coborau în tăcere povârnişul pustiu până la poarta principală, deodată samuraiul murmură pentru sine:

— Pământurile de la Kurokawa…

Îşi adusese aminte de cuvintele seniorului Ishida care-i promisese că se va gândi din nou la chestiunea cu pământurile de la Kurokawa dacă avea să-şi ducă la bun sfârşit însărcinarea. Firește că seniorul Shiraishi şi seniorul Ishida aflaseră de venirea lor în ţară. Şi atunci de ce oare nu le acordau o întrevedere?

După ce se întoarseră la hanul de lângă şanţul plin cu apă neagră al castelului, samuraiul şi Nishi nu mai aveau nici măcar puterea să stea de vorbă. Nu înţelegeau o iotă din ce se întâmpla. A doua zi se vor duce la Tsukinoura, îşi vor lua supuşii şi se vor întoarce fiecare pe domeniul său.

— N-o să ne mai putem întâlni o vreme, zise samuraiul clipind din ochi. Dar dacă asta e porunca, trebuie să ne supunem. Fără îndoială că până la urmă or să ne înţeleagă.

— Eu nu pot să pricep. De data asta Sfatul Bătrânilor s-a purtat jalnic cu noi.

Până seara tânărul Nishi bombăni întruna plângându-se în van, căci n-avea ce să mai îndrepte.

Se lăsă noaptea. După cină, Nishi rămase ghemuit pe podea ţinându-se cu mâinile de genunchi. Lângă el, samuraiul scria în jurnalul său de călătorie la lumina sfeşnicului. Cu fiecare semn pe care-l scria îl năpădeau tot felul de amintiri, tot felul de privelişti, cu miresmele şi culorile lor. Fiecare semn şi fiecare rând musteau de simţăminte şi tristeţi pe care nu le putea reda în cuvinte. Flacăra lumânării pâlpâia şi din când în când scotea câte un sfârâit înfundat.

Sosi un musafir. Silueta lui se mişca precum o umbră de pasăre pe peretele pătat de picuri de ploaie. Era Matsuki Chūsaku.

— Am venit să-mi iau rămas bun.

Matsuki se sprijini de perete, ocolind privirile celor doi, aşa cum făcuse şi mai devreme. Nu se putea spune dacă le ocolea privirile din pricină că se simţea vinovat fiindcă nu împărţise aceeaşi soartă cu ei sau din pricină că nu putea îndura să-i vadă în starea în care erau.

Samuraiul şi Nishi rămaseră tăcuţi, aşa că Matsuki zise ca pentru a se dezvinovăţi:

— De acum încolo trebuie să vă purtaţi ca şi cum călătoria n-ar fi avut loc niciodată.

— Nu putem! zise Nishi cu ochi plini de ură. Aud că aţi ajuns ajutor de sfetnic în Sfatul Bătrânilor. Mare pas înainte! Noi nu putem să trecem prin lume la fel de dibaci ca dumneata, senior Matsuki.

— Nishi, măsoară-ţi cuvintele! V-am vorbit despre asta de nu ştiu câte ori pe corabie. V-am spus întruna să luaţi seama că în Sfatul Bătrânilor părerile despre călătoria noastră erau împărţite şi că seniorul Shiraishi şi seniorul Ayugai nu se înţelegeau. Dar voi… nu m-aţi ascultat!

— Ce s-a întâmplat cu seniorul Shiraishi? interveni de alături samuraiul încercând să-i domolească pe cei doi. Este tot diac?

— A părăsit Sfatul Bătrânilor. Pământurile lui sunt acum împărţite între seniorul Ayugai şi oamenii săi.

— De-asta se poartă cu noi aşa? N-am primit nici un cuvânt de mulţumire din partea Sfatului Bătrânilor, atacă Nishi din nou cu chipul schimonosit.

Matsuki îi aruncă o privire rece, dispreţuitoare:

— Asta este cârmuirea.

— Ce înseamnă cârmuirea?

— Noul Sfat al Bătrânilor este nevoit să tăgăduiască toate părerile seniorului Shiraishi. Toate planurile seniorului Shiraishi trebuie şterse. Mi-e milă de voi, dar… cei care au întruchipat aceste planuri trebuie şi ei judecaţi şi daţi la o parte, chiar şi fără să fi fost înştiinţaţi. Asta e lumea cârmuirii.

— Eu sunt doar un ostaş… nu mă pricep la cârmuire. N-am făcut decât să mă supun poruncii de a mă face sol…

Nishi îşi aţinti privirea în pământ şi umerii prinseră a-i tremura. Matsuki îşi întoarse faţa ca să nu-l vadă:

— Ei, Nishi. Şi acum te socoteşti tot sol? Nu ţi-ai dat seama că n-aţi fost decât nişte momeli îmbrăcate în haine de soli? murmură el mai degrabă compătimitor.

— Cum adică momeli? spuse fără să vrea samuraiul uimit peste măsură.

Matsuki zise şovăitor:

— Nici Edo, nici domeniul nostru n-au urmărit vreodată negoţul cu Nueva España mai presus de orice. Mi-am dat seama de asta după ce m-am întors în Japonia…

— Ce vrei să spui?

— Ascultaţi! N-au avut nici cel mai mic gând să primească aici călugări creştini. Edo s-a folosit de domeniul nostru în primul rând ca să înveţe cum se construiesc şi cum se conduc corăbiile cele mari. Şi, ca să afle drumurile pe unde merg aceste corăbii peste mări, au urcat pe vasul nostru o mulţime de mateloţi. Şi noi, şi negustorii am fost doar nişte momeli pentru toate acestea! Nişte momeli ca să nu-i facă bănuitori pe străini. De aceea, nu au ales nişte oameni potriviţi ca soli, ci au ales nişte ostaşi de rang mic care puteau prea bine să moară şi pe care puteau să-i lase să putrezească pentru că oricum n-aveau însemnătate.

— Asta înseamnă cârmuire? zise Nishi lovindu-şi furios genunchii cu pumnii. Asta se numeşte calea cârmuirii?

— Cam asta este calea cârmuirii. Acum îmi dau seama de acest fapt. Un lucru socotit bun acum patru ani trebuie judecat astăzi drept lucru rău dacă nu mai e de folos. Aceasta este calea cârmuirii. Odinioară planurile seniorului Shiraishi de a aduce bogăţie pe pământul său au fost bune pentru domeniul nostru. Dar acum, când Măria Sa nu mai doreşte ca doar

un singur domeniu să înflorească, planurile seniorului Shiraishi au ajuns să fie socotite rele. Seniorul Shiraishi a fost alungat din Sfatul Bătrânilor, iar domeniul său a fost împărţit. E firesc. Cam asta este calea cârmuirii.

La fel ca Nishi, samuraiul îşi încleştă mâinile cu ochii aţintiţi la flacăra lumânării. Îşi încleştă mâinile atât de tare încât unghiile îi pătrunseră în carne. Altfel nu-şi putea stăpâni jalea. Cuvintele blânde ale seniorului Ishida. Chipul blajin al seniorului Ishida.

— Chiar şi ostaşii sunt oameni! gemu pentru prima oară samuraiul ca un animal rănit. Şi ostaşii sunt tot oameni!

— Calea cârmuirii e la fel de aprigă precum o bătălie. Nu poţi să duci o bătălie ţinând seama de durerea ostaşilor.

— La fel socoteşte şi Stăpânul?

Samuraiul nu voia să creadă că şi Stăpânul îmbrăţişa aceeaşi părere, oricare ar fi fost gândurile Sfatului Bătrânilor şi ale oamenilor de seamă. El nu-l văzuse pe Stăpân decât de la depărtare. Stăpânul se afla într-un loc unde nu puteau ajunge nişte ostaşi ca samuraiul. Cu toate acestea, şi tatăl, şi unchiul, şi tot neamul samuraiului se luptaseră cu trup şi suflet pentru Stăpân. Din familia sa făceau parte şi oameni care-şi dăduseră viaţa pentru Stăpân. Stăpânul nu era nici pe departe neputincios precum omul acela sfrijit şi amărât cu braţele răstignite. Stăpânul ar fi trebuit să ştie toate acestea.

— Stăpânul? murmură Matsuki compătimitor. Stăpânul este însăşi cârmuirea!

Cerul era cu totul acoperit de nori. Din când în când, păduricea se înfiora şi de pe frunze cădeau stropi mari de ploaie. În pădurice, un ţăran îmbrăcat cu o pelerină tăia surcele.

Lângă vatră, samuraiul rupea şi el surcele uscate. Alături de el, unchiul se uita ţintă la focul din vatră. Rupte în două, ramurile uscate scoteau un

trosnet ascuţit. Samuraiul le arunca în vatră. Flăcările le înghiţeau ca nişte limbi mici.

„De acum încolo trebuie să vă purtaţi ca şi cum călătoria n-ar fi avut loc niciodată.“

Îşi amintea limpede cuvintele rostite cu milă de Matsuki Chūsaku. Să uite, să creadă că n-a fost nimic. Fără îndoială că nimic altceva nu i-ar putea însenina sufletul disperat. Ei n-au fost soli de nepreţuit, ci doar momeli menite să înşele ţările străine, dar acum nu mai avea nici un rost să se gândească la acest lucru. În Sfatul Bătrânilor fuseseră neînţelegeri între seniorul Shiraishi şi ceilalţi oameni de seamă, iar apoi seniorul Shiraishi îşi pierduse puterea. Acum samuraiul putea înţelege cuvintele lui Matsuki atunci când le spusese că asta însemna cârmuirea. El n-avea ce face.

Totuşi, când se uita la chipul întunecat al unchiului său care-şi pusese toate speranţele în faptele nepotului, toate acestea îl dureau. Soţia lui, Riku, nu făcea decât să zâmbească trist. Nu-l întreba nimic nici despre ce se petrecuse la castel, nici despre ce avea să se petreacă de acum înainte. Îi făcea pe plac purtându-se de parcă nu se întâmplase nimic. Dar câteodată, tocmai pentru că înţelegea blândeţea ei, sufletul îl durea şi mai tare.

— Seniorul Ishida…

Într-o seară, pe când rupea surcele alături de unchiul său, acesta îl întrebă nemaiputând îndura:

— Seniorul Ishida n-a dat încă nici un semn?

— Acum e vremea culesului şi la Nunozawa. Fără îndoială că o să mă cheme când o să isprăvească.

Cu toate că era suzeranul său, seniorul Ishida nu-i trimisese nici o vorbă samuraiului după întoarcerea sa acasă. Parcă ar fi ocolit orice legătură cu familia Hasekura. Samuraiul îl trimisese pe Yozō să-i transmită saluturile cuvenite şi să ceară o întrevedere, dar acesta venise

înapoi doar cu răspunsul că seniorul Ishida îl va înştiinţa la timpul potrivit. Toţi se răciseră faţă de samurai, dar el nu voia să creadă nici în ruptul capului că până şi seniorul Ishida îl ţinea la distanţă.

„Am aflat că lumea e largă. Însă am ajuns să nu mă mai încred în oameni.“ Acestea au fost cuvintele lui Nishi Kyūsuke când şi-au luat rămas bun după întoarcerea de la castel la Tsukinoura. Rostindu-le, Nishi strângea zdravăn hăţurile ca să-şi domolească ura clocotitoare din suflet. Uneori samuraiul auzea picurându-i în urechi cuvintele acestea pline de furie. Într-adevăr, ei doi au fost puşi să străbată lumea largă fără să ştie nimic şi fără să bage de seamă nimic. Edo încercase să se folosească de domeniul lor, domeniul lor încercase să se folosească de Velasco, Velasco încercase şi el să înşele domeniul, în vreme ce iezuiţii duceau cu franciscanii o luptă ruşinoasă. În mijlocul acestor dezamăgiri şi bătălii, ei doi îşi văzuseră mai departe de lunga lor călătorie.

— Oare seniorul Ishida… murmură unchiul cu glas vlăguit, s-a lepădat şi el de familia noastră?

Odinioară unchiul său n-ar fi vorbit cu o voce atât de firavă. Acum se uita întruna în gol înspre flăcările din vatră care pâlpâiau sleite ca nişte gâze în prag de iarnă. Cu vremea, se împuţinase şi la trup. Samuraiul îl alina pe bătrân rostind cuvinte pe care nici el nu le credea. Alături, Riku asculta cu ochii plecaţi discuţia dintre cei doi. Din când în când se ridica de la locul său şi pleca, de parcă n-ar mai fi putut suporta să-şi audă soţul minţind de dragul unchiului, deşi ştia prea bine că tot ce spunea nu era decât o scorneală. Dar samuraiul trebuia să mintă mai departe ca să prelungească fie şi cu o zi viaţa şubredă a unchiului său. Ca o boală fără leac, singura dorinţă a bătrânului era să se întoarcă la Kurokawa şi să moară în pământul primit de la străbuni.

În zilele când nu mai putea îndura să stea faţă în faţă cu unchiul său, samuraiul se amesteca printre ţărani şi îşi punea trupul la muncă de dimineaţă până seara fără să se gândească la nimic. Căra până i se

încovoia spinarea lemnele de foc stivuite de jur împrejurul casei sale ca un zid şi le ducea pe cărări de munte până la coliba unde se ardeau cărbuni, răbdând durerea din umeri. Acum munca era singura lui scăpare. În urma lui, cu un munte de lemne în spinare şi purtând ca şi samuraiul, *momohiki*[2], venea tăcut Yozō. De când se întorseseră acasă, samuraiul nu-l întrebase niciodată ce părere avea despre cele petrecute. Dar când se aşezară să-şi tragă sufletul într-o vale cu iarbă scăldată de un soare auriu şi trist şi plină de castane sălbatice rostogolite ici-colo, samuraiul înţelese totul doar din ochii lui Yozō care privea ţintă în gol, dus pe gânduri şi fără o vorbă.

„Yozō şi ceilalţi supuşi“, îşi zise samuraiul culegând o ciupercă între degete, „sunt şi mai vrednici de milă decât mine“.

Samuraiul nu putea răscumpăra cu nimic încercările prin care trecuseră Yozō, Ichisuke şi Daisuke în timpul călătoriei din pricină că Sfatul Bătrânilor nu oferise familiei Hasekura nici o răsplată. Poate că supuşii lui îl invidiau pe Seihachi care murise. Acesta îşi dobândise libertatea lui. Dar Yozō şi ceilalţi erau nevoiţi să ducă de acum încolo aceeaşi viaţă cu a samuraiului urmându-şi din nou soarta de odinioară.

Zilele toamnei treceau una după alta. Într-un târziu sosi un trimis de la seniorul Ishida cu un mesaj. Samuraiului i se poruncea să vină fără zarvă, căci seniorul avea a-i spune şi a-l întreba fel de fel de lucruri.

Îl luă cu el doar pe Yozō şi plecă la Nunozawa. Pe apa tulbure şi murdară din şanţul care împresura conacul seniorului Ishida pluteau ierburi de apă şi lotuşi putreziţi. Dezamăgirea de a-şi fi pierdut puterea în Sfatul Bătrânilor se simţea limpede din ierburile şi lotuşii atinşi de putreziciune.

— Bun venit!

Tuşind, seniorul Ishida îl ţintui cu privirea pe samurai. Acesta făcu o plecăciune până la pământ. Când îşi ridică faţa, samuraiul îşi dădu seama

că, la fel ca unchiul său, seniorul Ishida îmbătrânise mult şi că trupul său odinioară vânjos se ofilise.

— Ei… zise cu glas răguşit seniorul Ishida după o clipă de tăcere. Ei… pesemne că ţi-e tare greu.

Samuraiul se străduia din răsputeri să-şi stăpânească şuvoiul simţămintelor. Era prima dată când auzea cuvinte blânde şi compătimitoare de când se întorsese acasă. Ar fi vrut să plângă în hohote. „Mi-e tare greu…“ Îşi înfrână această pornire şi îşi înclină capul punându-şi mâinile pe genunchi.

— Dar… n-avem ce face. Cât timp ai fost plecat, s-au schimbat toate hotărârile luate de domeniul nostru, iar Stăpânul s-a lepădat de toate visurile sale. La fel şi tu… trebuie să te laşi păgubaş în privinţa pământurilor de la Kurokawa.

Cu toate că samuraiul se aştepta la aceste cuvinte, când le auzi rostite din gura seniorului Ishida, prin faţa ochilor îi trecu chipul ştirb al unchiului său.

— Nici să nu te gândeşti să te răzvrăteşti! Fă bine şi spune-i asta limpede şi unchiului tău. Trebuie să te socoteşti binecuvântat că familia ta, a unuia care s-a creştinat, a fost lăsată în pace.

— M-am creştinat… de dragul însărcinării.

Eu n-am crezut în credinţa creştină. Nici măcar n-am vrut să cred vreodată. Am făcut totul doar de dragul însărcinării. Astfel i se plângeau seniorului Ishida ochii podidiţi de lacrimi ai samuraiului.

— Însă, ia aminte! Chiar şi familiile seniorilor Senmatsu şi Kawamura şi-au pierdut domeniile din pricină că sunt creştini.

— Familiile seniorilor Senmatsu şi Kawamura?

Era prima oară când auzea acest lucru. Casele Senmatsu şi Kawamura erau de rang mult mai înalt decât familia Hasekura. Mai ales seniorul Kawamura Magobei din clanul Kawamura se dovedise priceput la irigaţii şi la plantarea de păduri pe întinsul domeniului primind în plus ţinuturi de

peste trei mii de *koku* în Sarusawa, Hayamata şi Ōkagi. Samuraiul nu ştia că până şi aceste familii fuseseră zdrobite din pricină că venerau credinţa creştină.

— Ia seama la toate astea! îl sfătui seniorul Ishida. De acum încolo trebuie să-ţi duci viaţa neştiut de nimeni.

— Neştiut de nimeni…?

— Da, nebăgat în seamă. Nimeni nu trebuie să te bănuiască nici măcar o clipă că eşti creştin. Pe deasupra nici eu nu mai pot să-ţi ţin partea. Odinioară Stăpânul s-a folosit de casa Ishida la plănuirea luptelor, dar acum când timpurile s-au schimbat, ne-a aruncat cât colo întocmai ca pe nişte pietricele. Nu e vorba că am un dinte împotriva lui. Stăpânul ştie prea bine ce înseamnă cârmuirea.

Seniorul Ishida râse amar auzindu-şi propriile cuvinte.

— La fel stau lucrurile şi pentru tine, nu-i aşa? Acum câţiva ani ai fost ales să faci parte din solia către ţări străine, cu toate că nu aveai decât rangul de ostaş, iar acum trebuie să-ţi duci viaţa nebăgat în seamă. Aşa de reci, aşa de nemiloase sunt legăturile dintre oameni. Gândeşte-te bine… De asta te-am chemat azi aici… pentru că voiam să-ţi spun acest lucru.

Cu ochii în pământ samuraiul asculta nemişcat glasul mâhnit al seniorului său. Acesta parcă vorbise nu pentru samurai, ci pentru a-şi domoli propria furie şi tristeţe.

Pe înserat plecă din Nunozawa. În urechi îi mai răsuna încă vocea dogită a seniorului Ishida. În spatele calului său, Yozō îl urma tropăind agale. Să trăiască în vale neştiut de nimeni şi nebăgat în seamă – aceasta avea să fie viaţa samuraiului de acum înainte.

În seara aceea, după ce ajunse înapoi în vale nu-i spuse unchiului decât că vorbise cu seniorul Ishida despre meleagurile străine. Unchiul încă nu ştia nimic. De fapt, seniorul Ishida nu-l întrebase nici măcar o dată despre ţările străine sau despre călătorie. Nu numai seniorul Ishida, ci toţi

ceilalţi de pe domeniul lor îşi pierduseră interesul pentru ţările îndepărtate.

— Lăsând la o parte pământurile din Kurokawa, zise unchiul său închizându-şi ochii, poate pentru că se aştepta la acest lucru, n-a spus nimic nici despre vreo răsplată?

— Acum nu poate face nimic. Mi-a spus să aştept un prilej mai bun.

Samuraiul nu putea să-i reteze unchiului nădejdea vieţii sale. Trebuia să-i spună că încă mai exista o umbră de speranţă. Minciuna îl usturase pe limbă, dar rostise acele cuvinte cu un glas nepăsător. În astfel de momente îi prindea bine chipul acela pe care nu se citeau nici bucuria, nici tristeţea.

Când toţi ceilalţi adormiră lângă vatră, samuraiul deschise cutia de scrisori pe care o adusese înapoi din călătorie. Cutia aceea fusese de câteva ori muiată de apa mării şi arsă de soarele dogoritor din Nueva España. Urmând porunca seniorului Ishida, trebuia să ardă tot ce purta mirosul credinţei creştine. În cutia de scrisori se găseau foi pe care preoţii şi călugării din mănăstirile pe unde trecuseră le scriseseră ca amintire numele lor precum şi cuvinte prin care se rugau pentru o călătorie fără necazuri. Se mai găseau şi nişte iconiţe pe care ei le ţineau în cărţile lor de rugăciune. Nu le aruncase, ci le luase cu el gândindu-se că femeile şi copiii vor fi uimiţi şi bucuroşi chiar şi de nişte fleacuri ca acelea.

Samuraiul rupse foile şi iconiţele şi le aruncă în cenuşa din vatră. Sfatul Bătrânilor putea să-l bănuiască până şi pentru acele fleacuri şi să le folosească drept dovadă. Foile şi iconiţele se răsuciră pe margini, se făcură castanii şi în scurt timp dispărură înghiţite de flăcări.

Nopţile din vale erau adânci. Cine nu le cunoştea, nu înţelegea nici întunericul şi nici tăcerea acelui întuneric. Liniştea nu era lipsa oricărui sunet. Liniştea era foşnetul frunzelor în crângul din spate, ţipătul ascuţit al vreunei păsări ce se auzea din când în când şi umbra unui bărbat stând nemişcat cu faţa la flăcările din vatră. „Am aflat că lumea e largă. Însă am ajuns să nu mă mai încred în oameni.“ Cu privirile aţintite în cenuşa din

vatră, samuraiul rumega vorbele lui Nishi. „De acum încolo trebuie să-ţi duci viaţa neştiut de nimeni.“ Se gândea şi la vorbele seniorului Ishida. De asemenea, îşi închipuia cum Nishi şi seniorul Ishida stăteau în seara aceea, în clipa aceea, tăcuţi, cu capul căzut pe piept ca şi el.

Din fundul cutiei de scrisori ieşi la iveală un mic mănunchi de foi îngălbenite. I le dăduse pe furiş japonezul de care se despărţiseră pe marginea lacului Tecali din Nueva España. Oare omul acela cu părul împletit plecase împreună cu indienii ducându-se cine ştie încotro? Sau îşi dăduse sufletul lângă lacul acela înăbuşitor? Lumea era largă, dar, la urma urmei, în lumea largă, ca şi aici în vale, oamenii erau zdrobiţi de tristeţe.

„El este mereu lângă noi.
El ne ascultă tânguielile şi durerile,
El plânge împreună cu noi,
El ne spune:
Fericiţi cei ce plâng pe lumea asta, căci aceia vor râde în Împărăţia Cerurilor“[3].

„El“ era omul acela sfrijit ca un pai, cu braţele sleite de puteri şi bătute în cuie şi cu capul căzut pe piept. Samuraiul închise ochii din nou şi se gândi la omul acela care îl privea în fiecare seară de sus, din peretele încăperilor unde înnoptase în Nueva España şi Spania. Nu ştia de ce, dar acum nu mai simţea dispreţul şi răceala de odinioară. Chiar avea sentimentul că omul acela vrednic de milă semăna cu el însuşi, aşa cum stătea acum lângă vatră, gânditor.

„Cât a trăit pe pământ, El a umblat mult, dar n-a trecut pe la cei trufaşi sau pe la cei puternici, ci doar pe la cei săraci şi bolnavi şi n-a vorbit decât cu ei. În nopţile când moartea se apropia de cei bolnavi, se aşeza lângă ei şi îi ţinea de mână până în zori, plângând împreună cu familia

celui răposat… zicând că El a venit pe lume ca să-i slujească pe oameni…

Şi era o femeie păcătoasă care de ani de zile îşi vindea trupul. Când a auzit că El a trecut marea, a alergat la locul acela şi s-a aşezat lângă El. Fără să zică nimic, a început să verse lacrimi spălând cu lacrimile ei picioarele Lui. Iar El i-a zis: Pentru lacrimile tale, iertate îţi sunt toate păcatele. Tatăl cunoaşte jalea şi durerea ta. Nu-ţi fie teamă“[4].

De undeva se auzi o pasăre ţipând înnebunită o dată, apoi de două ori. Rupse câteva surcele şi le aruncă în vatră unde flăcăruile se întinseră leneşe începând să muşte din frunzele uscate. Samuraiul şi-l închipui pe omul cu părul împletit în cozi scriind aceste cuvinte pe foaie în coliba sa din Tecali. Poate că nopţile în împrejurimile lacului Tecali erau la fel de adânci precum nopţile de aici, din vale. Samuraiul avea senzaţia că acum înţelegea cât de cât de ce omul cu părul împletit în cozi fusese nevoit să scrie aceste cuvinte. Pentru că îşi dorea un Dumnezeu numai al lui. Nu-L voia pe Hristosul despre care predicau episcopii îndestulaţi în bisericile din Nueva España, ci voia un Dumnezeu care să le fie alături lui şi indienilor lăsaţi de izbelişte. „El este mereu lângă noi. El ne ascultă tânguielile şi durerile, El plânge împreună cu noi…“ Samuraiului i se părea că vede aievea chipul omului care scrisese aceste semne stângace.

Se apropia prima iarnă de când se întorsese acasă. În crângul dimprejurul casei sale, frunzele veştede cădeau în fiecare zi ca fulgii de zăpadă. Într-o bună zi băgă de seamă că păduricea era cu totul despuiată, iar ramurile argintii şi golaşe se întreţeseau ca ochiurile unei plase.

Ca de obicei, samuraiul se ducea în munte împreună cu Yozō şi cu ceilalţi supuşi să taie lemne. La ei în vale, copacii doborâţi erau fie tăiaţi ca lemn de foc şi stivuiţi în jurul caselor ca într-o întăritură de pământ, fie erau folosiţi ca să ardă cărbune. Îmbrăcat la fel ca şi ceilalţi în *momohiki*

şi în *hangiri* cu mâneci ca nişte suluri, samuraiul muncea toată ziua tăind ramurile uscate cu toporişca şi doborând trunchiuri de copaci cu ferăstrăul. Era mulţumit că atunci când muncea doar cu trupul, nu se mai gândea la nimic. Pe drumul de întoarcere către casă împreună cu Yozō şi cu supuşii, fiecare cu câte o sarcină de surcele tăiate în spinare, samuraiul murmura cuvintele seniorului Ishida la fiecare pas. „Neştiut de nimeni, nebăgat în seamă! Neştiut de nimeni, nebăgat în seamă!“

În timpul lucrului, ca şi cum şi-ar fi adus aminte de ceva, samuraiul arunca uneori câte o privire înspre Yozō care muncea în tăcere. La fel ca toţi cei din vale, Yozō nu-şi arăta niciodată bucuria sau tristeţea, de aceea chiar şi atunci când ochii săi se întâlneau cu ai stăpânului, nu făcea decât să răspundă cu o privire nepătrunsă. Cu toate acestea, samuraiul ştia că în ochii lui Yozō se ascundea o resemnare adâncă, la fel ca a lui.

De când se întorseseră, samuraiul nu vorbise niciodată cu supusul său devotat despre felul în care fuseseră trataţi sau despre ranchiuna din sufletul său. La rândul lui, nici Yozō nu întrebase nimic. Totuşi samuraiul simţea că el îi cunoştea amărăciunea mai bine decât oricine, mai bine chiar şi decât soţia sa, Riku. Doar pentru simplul fapt că îl avea alături pe Yozō cu care împărtăşise chinurile îndelungatei călătorii, inima lui îşi găsea o alinare, oricât de firavă.

În vale era vremea la care terminaseră şi de strâns meiul, şi de cules ridichile japoneze. Pe ogoarele pustii se ridicau ca nişte paparude clăile de fân ce urmau să fie folosite ca aşternut de paie în grajdurile cailor. Curând aveau să ducă fânul în grajduri şi până la Anul Nou nu mai aveau nici o muncă însemnată de făcut, în afară de arderea cărbunilor.

Într-una din zilele numite capăt de iarnă, când isprăviseră de făcut şi aceste din urmă treburi, samuraiul văzu plutind pe cerul văii nişte umbre albe.

Fiul său cel mic, Gonshirō, strigă de lângă el:

— Lebede albe!

— Aşa e, încuviinţă samuraiul. În timpul călătoriei, văzuse de nenumărate ori în vis păsările acestea albe.

A doua zi, samuraiul îl luă pe Yozō şi împreună urcară pe o potecă până la iazul de la poalele muntelui Shiroyama[5]. Pe dealul acesta unde odinioară se înălţa o mică fortăreaţă de samurai de ţară, se ascundea neştiut un lac năpădit de tufişuri uscate. Cum se apropiară, de pe lac se înălţară în zbor vreo patru-cinci răţuşte.

Întreaga privelişte era întocmai ca în visele sale. Pe suprafaţa apei luminată de un soare firav, se adunaseră o mulţime de răţuşte care ţipau cu glasurile lor ca nişte fluiere, îşi atingeau ciocurile pentru ca apoi să se depărteze unele de altele şi înotau în şir indian până la mal. Puţin mai departe de pâlcul de răţuşte se afla un pâlc de raţe sălbatice cu gâturi de un verde închis. Spre deosebire de răţuşte, raţele sălbatice nu zburau în stol, ci se înălţau una câte una.

Departe de aceste păsări obişnuite, lebedele înotau în tihnă în larg. Din când în când, în timp ce înotau îşi scuturau gâturile lungi şi apoi le cufundau în apă. Iar când îşi scoteau capetele după aceea, în pliscurile lor galbene sclipea câte un peştişor argintiu. Când oboseau să înoate, îşi răsfirau larg aripile şi îşi curăţau penele cu ciocul.

Nu ştia dincotro veniseră aceste păsări şi de ce aleseseră un lac aşa de mic drept sălaş pentru iarna cea lungă, dar fără îndoială că în timpul călătoriei unele dintre ele muriseră sleite de foame şi rămase fără puteri.

— Păsările acestea, murmură samuraiul clipind din ochi, vor fi străbătut şi ele întinsul mărilor şi vor fi văzut multe ţări.

Cu mâinile împreunate pe genunchi, Yozō se uita lung la suprafaţa apei.

— Dacă stau să mă gândesc… a fost o călătorie lungă.

Cu acestea, discuţia se întrerupse. După ce murmurase acele vorbe, samuraiul îşi zise că nu mai trebuia să-i spună nimic lui Yozō. Grea fusese

nu numai călătoria. Trecutul său şi trecutul lui Yozō fuseseră deopotrivă un şir de încercări dureroase. Asta ar fi vrut samuraiul să spună.

Vântul începu să bată, iar pe apa însorită a lacului se iviră valuri mici. Şi raţele, şi lebedele îşi schimbară direcţia îndepărtându-se încet. Stând cu capul plecat, Yozō închise ochii. Samuraiul ştia prea bine că se lupta să-şi stăvilească şuvoiul de amintiri. Deodată, i se păru că acest supus devotat al său semăna dintr-o parte la chip cu omul acela. La fel ca Yozō, şi El răbda de toate cu capul lăsat pe piept. „El este mereu lângă noi. El ne ascultă tânguielile şi durerile…“ Yozō nu-l părăsise niciodată, nici înainte, nici acum. Îl urmase pe samurai ca propria sa umbră. Şi nu-i tulburase amărăciunea cu nici o vorbă.

„Am crezut mereu că m-am creştinat doar de faţadă. La fel cred şi acum. Însă, acum, după ce am aflat câte ceva despre căile cârmuirii, mă gândesc din când în când la omul acela. Chiar mi se pare că am înţeles de ce în toate ţările pe unde am fost se afla în fiecare casă câte o statuie a acelui om vrednic de milă. Undeva în străfundul inimii sale, omul năzuieşte după cineva care să-i fie alături toată viaţa, să nu-l trădeze şi să nu-l părăsească, fie el doar un câine bolnav şi jigărit. Omul acela s-a preschimbat într-un câine amărât de dragul oamenilor.“ Samuraiul repetă în sinea lui parcă pentru a se convinge: „Într-adevăr, omul acela s-a preschimbat de dragul nostru în câinele care ne este mereu alături. În foile scrise de japonezul de lângă lacul Tecali scria că El le spusese apostolilor săi astfel: Eu am venit pe pământ ca să-i slujesc pe oameni“.

În clipa aceea, Yozō îşi ridică pentru prima oară capul până atunci plecat. Apoi, ca pentru a se gândi la cuvintele de adineaori ale stăpânului său, îşi îndreptă privirile înspre lac.

— Crezi în credinţa creştină? îl întrebă samuraiul în şoaptă.

— Da, răspunse Yozō.

— Să nu spui la nimeni!

Yozō încuviinţă din cap.

— La primăvară păsările călătoare or să plece de aici, dar noi n-o să ne mai depărtăm de valea noastră toată viaţa, râse dinadins samuraiul schimbând vorba. Valea este casa noastră!

Trecuseră prin ţări nenumărate. Străbătuseră mări întinse. Totuşi, în cele din urmă se întorseseră aici, unde nu se găseau decât pământuri neroditoare şi sate sărace. Acest adevăr clocotea din ce în ce mai tare în inima samuraiului. Socotea că era mai bine aşa. Lumea largă, ţările nenumărate, mările întinse. Însă, oamenii erau la fel pretutindeni. Peste tot se duceau bătălii şi se foloseau şiretlicuri şi viclenii. La fel stăteau lucrurile şi la castelul Stăpânului, şi în lumea bisericească în care trăia Velasco. Ceea ce văzuse până la urmă samuraiul nu erau doar o mulţime de ţinuturi, o mulţime de ţări, o mulţime de oraşe, ci soarta neajutorată a omului. Iar deasupra sorţii omeneşti atârna cu capul căzut pe piept omul acela sfrijit şi urât, cu mâinile şi picioarele bătute în cuie. „Noi plângem în valea durerii şi ne sprijinim de Tine.“ Aşa scrisese călugărul din Tecali în încheierea însemnărilor sale. Cum se deosebea valea vrednică de milă a samuraiului de lumea cea largă? Valea era lumea întreagă, era ei înşişi. Samuraiul voia să-i vorbească lui Yozō despre toate acestea, dar nu se pricepea să le pună în cuvinte.

„Japonia. Japonie răvăşită de vântul prigoanei şi nutrind faţă de Dumnezeu numai duşmănie. Totuşi, cum de îmi farmeci inima? Cum de caut să mă întorc la tine?“

În a douăsprezecea zi a lunii iunie m-am urcat într-o joncă de chinezi şi am plecat din Luzon unde am trăit un an de zile. Câţiva credincioşi japonezi surghiuniţi la Manila mi-au făcut rost în taină de banii trebuitori. Astfel am putut să cumpăr această joncă mâncată de termite, să tocmesc marinari şi să plec din Luzon.

Nu ştiu ce crede Domnul Iisus despre faptele mele nesăbuite. Acum nici măcar nu pot desluşi dacă voinţa Domnului a fost să rămân legat toată

viaţa de locul meu de stareţ la Manila sau să mă duc iarăşi în Japonia şi să mă lupt. Dar de un lucru sunt încredinţat. În curând Domnul îmi va arăta limpede răspunsul Lui. Iar când Domnul îmi va arăta răspunsul, eu am să mă supun smerit.

Am scris că faptele mele sunt nesăbuite. Mă întorc din nou în Japonia unde creştinii sunt persecutaţi şi asupriţi. Fără îndoială că în ochii altora, această faptă este o neghiobie. Când au auzit prima dată de planul meu, japonezii surghiuniţi la Manila au clătinat din cap şi mi-au zis şi ei că e un plan nesăbuit. Mi-au spus că dacă urma să fiu prins îndată ce aveam să pun piciorul pe mal, planul meu prostesc n-avea să folosească la nimic.

Dar dacă fapta mea este nesăbuită şi prostească, atunci şi drumul până la Ierusalim al Domnului Iisus a fost tot o faptă nesăbuită. Cu toate că ştia că oamenii arhiepiscopului Caiafa aveau să-L omoare, Domnul s-a aşezat în fruntea ucenicilor Săi şi din pustia Iudeii s-a suit la Ierusalim. Pentru că Domnul era încredinţat că sângele vărsat de El avea să le fie de folos oamenilor. „Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să şi-l pună pentru prietenii lui“[6].

Acum mă gândesc la aceste cuvinte ale Domnului. Prietenii pentru care trebuie să-mi pun sufletul nu sunt fraţii călugări care se roagă în linişte în mănăstirea de la Manila. Prietenii mei sunt credincioşii creştini ca omul acela cu aşchii de lemn înfipte în hainele sale zdrenţuite care a venit să-l spovedesc pe plaja de la Ogatsu. „Linişteşte-te! În curând are să vină şi ziua când n-o să mai râdă nimeni de credinţa ta“, i-am zis eu. Oare pe unde mai trăia omul acela acum? L-am minţit. Până la urmă tot n-a venit în Japonia ziua în care creştinii să poată spune cu mândrie că sunt creştini. Însă eu nu l-am uitat pe omul acela. De dragul lui n-am putut să ţin împăcat slujbe şi predici frumoase în mănăstirea de la Manila.

Călătoria noastră continuă fără peripeţii. În fiecare zi mă rog pentru Japonia. Mă rog pentru solii japonezi pe care nu i-am mai văzut de când

ne-am luat rămas bun la Luzon. Mă rog pentru omul cu haine zdrenţuite. Jumătate din viaţa mea de până acum am fost legat de ţara aceasta stearpă. M-am străduit să sădesc aici via Domnului, dar am dat greş. Totuşi acest pământ este pământul meu. Este pământul pe care trebuie să-l cuceresc întru Domnul. Şi tocmai pentru că este un pământ sterp îmi farmecă inima.

La răsărit se zăresc ici-colo insule stâncoase şi colţuroase. Valurile se sparg de stânci în jeturi mari, se prefac într-o burniţă fină şi se risipesc. Am mai trecut prin locul acesta odinioară. Este ţărmul de miazăzi al Taiwanului. Curând o să străbatem de-a curmezişul insulele Ryūkyū, o să trecem de Insulele Shichitō cunoscute ca loc primejdios şi o să ne apropiem pe la sud de Satsuma din Japonia.

Călătoria noastră este la fel de lipsită de peripeţii. De câteva zile mă tot gândesc la ultima călătorie a Sfântului Pavel înscrisă în „Fapte“. Oare în cea din urmă călătorie Pavel şi-a presimţit martiriul din Roma? Oare s-a îndreptat către ţara stăpânită de tiranul Nero pregătit să moară? Din păcate, în „Fapte“ nu scrie acest lucru, dar după înţelesurile ce izvorăsc dintre rânduri, sunt încredinţat că Pavel îşi presimţea suferinţele şi moartea jalnică.

Încă din tinereţe am fost întrucâtva mult mai fermecat de Pavel decât de cei doisprezece apostoli, de pildă decât de Petru cel iubit de Domnul. De ce? Pentru că acest sfânt are ca şi mine o fire înverşunată, o dorinţă înverşunată de cucerire şi o ardoare înverşunată. Şi pentru că neajunsurile sale seamănă leit cu ale mele. Din pricina tăriei şi înverşunării sale, Pavel a rănit mulţi oameni, începând cu Petru. Din pricina gândurilor sale neabătute n-a pregetat să se înfrunte cu cei doisprezece apostoli. Când mă gândesc la viaţa lui, găsesc multe înzestrări şi neajunsuri pe care le am şi eu. Mai mult, în adâncul inimii sale Pavel n-a împărtăşit niciodată înclinaţia de a lăsa lucrurile în voia lor şi blânda nehotărâre a celor

doisprezece apostoli. Întocmai după cum eu nu pot îngădui desăvârşita laşitate a iezuiţilor în legătură cu propovăduirea în Japonia. Confraţii celor doisprezece apostoli l-au împroşcat pe Pavel cu ocări înveninate. Purtarea lor se aseamănă cu cea a iezuiţilor faţă de mine. Cu toate acestea, până la urmă datorită strădaniilor lui Pavel şi a muncii sale de propovăduire printre popoarele înfricoşătoare de păgâni, au putut apostolii să răspândească puterea Bisericii şi în afara Iudeii. La fel, nici despre mine nu se poate spune că n-am fost de folos propovăduirii în Japonia, oricât ar încerca iezuiţii să mă înăbuşe.

Astăzi am rostit de câteva ori în bătaia vântului de pe punte predica lui Pavel înscrisă la sfârşitul „Faptelor“, cu precădere minunatele cuvinte pe care el le ia din „Isaia“:

„Mergi la poporul acesta şi zi:
Cu auzul veţi auzi şi nu veţi înţelege.
Şi uitându-vă veţi privi, dar nu veţi vedea.
Căci cu urechile greu au auzit
Şi ochii lor şi i-au închis.
Ca nu cumva să audă cu urechile
Şi cu inima să înţeleagă
Şi să se întoarcă şi Eu să-i vindec“[7].

Ieri ne-a urmărit o furtună. Valuri înspumate îşi arătau colţii albi, vântul sufla cu putere şi făcea parâmele să scârţâie, iar cerul era acoperit cu totul de nori plumburii. Chinezii făceau zarvă mare zicând că se putea ca furtuna să ne prindă în vârtejul ei în apropiere de insulele Shichitō. Eu m-am pregătit pentru orice împrejurare. Mi-am făcut o bocceluţă cu lucrurile de care aveam neapărată trebuinţă: Sfântul Breviar, aceste însemnări, pâinea şi vinul pentru slujbe. De acestea nu mă puteam despărţi cu nici un chip.

După-amiază marea a început să se zbuciume şi mai tare, astfel încât chinezii s-au hotărât să ne adăpostim pe insula Kuchinoshima din insulele Shichitō şi au îndreptat cursul joncii într-acolo. De pe la ceasurile trei după masă au început să ne lovească ploi şi vânturi cumplite. Catargul ne-a fost suflat de vânt, iar jonca noastră nici nu se lăsa bine ridicată pe creasta câte unui val, că îndată se şi prăvălea în câte o genune adâncă. Noi, ca să nu fim azvârliţi în mare, ne ţineam legaţi unul de altul cu frânghii şi astfel înfruntam valurile care năvăleau pe punte.

La capătul celor patru ceasuri cât s-a jucat cu jonca noastră, furtuna a început în sfârşit să se depărteze înspre Japonia. Cârma nu mai putea fi folosită. Astfel, am plutit neajutoraţi pe marea cuprinsă de întuneric până când s-a crăpat de ziuă. Odată cu revărsatul lin al zorilor atât de deosebit de ziua de dinainte, insula Kuchinoshima se zări în sfârşit dincolo de marea ce sclipea în razele soarelui de dimineaţă. Nişte pescari japonezi ne-au sărit de îndată în ajutor vâslind într-o barcă mică.

Acum mă aflu în coliba acelor pescari. M-au luat drept un negustor în drum spre Bōnotsu şi mi-au dat de mâncare şi de îmbrăcat.

După furtună, cerul albastru e limpede precum cleştarul. Sunt pe o insulă formată de un vulcan stins şi drept în faţa mea se înalţă un munte uriaş cu trei piscuri. Pe mica plajă înfiripată din cenuşa vulcanului se găsesc vreo treizeci de case de pescari, ei fiind singurii locuitori ai acestei insule. Aici nu sunt slujbaşi japonezi. După spusele oamenilor de pe insulă, nişte slujbaşi vin aici o dată pe an de la Satsuma, dar se îndreaptă de îndată către Ryūkyū.

Fără să bănuiască nimic, oamenii locului ne zic că de cum o să ne înzdrăvenim, or să ne ducă ei cu bărcile lor până la Bōnotsu, dar chinezii spun că pot repara cârma joncii.

„*M-am întors. Acum, în cea de-a patra zi de când am plecat din Kuchinoshima, am în faţa ochilor Japonia. Japonia pe care trebuie s-*

o cuceresc întru Domnul…“

Adineaori s-a arătat la răsărit un munte în formă de con. Un mic Fuji. Nu mi-am dat seama ce munte era. Marea străluceşte oglindind razele soarelui dogoritor, iar pe plaja albă nu e nici ţipenie. La capătul ei cresc tufişuri dese ca într-o junglă.

Jonca noastră a înaintat de-a lungul coastei spre apus până când am dat de vreo zece case sărace de pescari japonezi înşirate în umbra promontoriului. La ţărm erau oprite trei bărci. Pe partea dreaptă se găseau un doc pentru bărci şi un drum pietruit cu stânci negre de vulcan puse una peste alta. Nici aici nu se vedea nici picior de om. Era ca şi cum toţi locuitorii fugiseră din pricina vreunei molime sau a altor nenorociri.

Chinezii m-au sfătuit să cobor aici, dar eu şovăiam. Nu ştiu de ce, dar nu mă simţeam în largul meu în satul acesta cufundat în linişte. Aveam sentimentul că în umbra neagră a colibelor de pescari se ascundea cineva care ne iscodea fiecare mişcare. Mi se părea chiar că cei ascunşi plecaseră pe furiş să-i înştiinţeze pe slujbaşi. Doar ştiam bine cât de şireţi şi de vicleni erau japonezii în astfel de împrejurări.

Trecu o bună bucată de vreme. Între timp, nimic nu se clinti, ca şi cum totul împrejur ar fi înlemnit în mijlocul tăcerii şi al arşiţei. Într-un târziu m-am hotărât să cobor la ţărm şi le-am dat de ştire chinezilor despre acest lucru. Jonca noastră începu să se îndrepte încet-încet către doc, iar eu cu bocceluţa mea (unde aveam lucrurile de care în după-amiaza furtunii mi-am zis că nu mă pot despărţi cu nici un chip) am păşit pe marginea joncii. În clipa aceea din umbra promontoriului de la răsărit se ivi pe neaşteptate un vas. Pe flamură avea pictat blazonul seniorului acestor locuri, iar înăuntru se zăreau doi slujbaşi cu privirile aţintite înspre noi.

Cunoşteau dinainte mişcările noastre. Mi-am aruncat repede în apă bocceluţa cu Sfântul Breviar, cu pâinea şi vinul pe care nu trebuiau să le

găsească. Am să le spun că suntem negustori în drum spre Bōnotsu, dar că jonca noastră naufragiase şi plutise până aici.

„*Acum vasul lor se apropie de noi. În curând Domnul are să-mi arate limpede soarta pe care a hotărât-o pentru mine. Facă-se voia Domnului! Cerule, pământule, strigaţi-vă bucuria către Domnul! Lăudaţi numele Domnului, aduceţi slavă lui Dumnezeu!*“

Am înţeles ce voieşte Domnul de la mine şi mă încredinţez în mâinile Sale. Asta nu înseamnă că mă las păgubaş de toate ca un laş, ci fac acest lucru dintr-o credinţă nestrămutată, ca aceea pe care ne-a arătat-o Domnul Iisus pe cruce jertfindu-Şi trupul Său.

Am fost prins. Slujbaşii de la Bōnotsu n-au fost atât de neghiobi încât să se lase păcăliţi. S-au prefăcut că mă cred când le-am spus că sunt negustor, dar m-au întemniţat, chipurile, până când aveau să se lămurească. În temniţă mai erau şi alţi credincioşi creştini, iar slujbaşii ascultau în taină ce vorbeam. Un bătrân bolnav mi-a cerut să-i dau pe ascuns ungerea cea de pe urmă. Acesta a fost prilejul care a scos totul la iveală.

M-au scos din temniţa de la Bōnotsu şi m-au trimis la Kagoshima. Acolo m-au tot descusut până la venirea iernii şi de Anul Nou m-au dus pe un vas până la judecătoria din Nagasaki. Acum mă aflu la Ōmura, în apropiere de Nagasaki. De aici se vede oceanul liniştit.

În afară de mine, aici se mai află un părinte dominican pe nume Vasquez şi un călugăr japonez, Luis Sasada. Temniţa în care suntem închişi este lată de şaisprezece palme şi lungă de douăzeci şi patru şi este clădită din buşteni aşezaţi cam la două degete unul de celălalt. Într-un colţ se află o uşă pe care intră şi ies temnicerii, dar aceasta este, fireşte, încuiată.

Când am ieşit afară ca să răspund la întrebări, am băgat de seamă că temniţa noastră este împrejmuită cu două rânduri de pari ascuţiţi la vârf, iar între pari sunt înfipţi spini, în aşa fel încât nimeni să nu poată intra din afară. Dincolo de acest gard se află coliba temnicerilor acoperită cu paie, casa mai marelui peste temniceri şi o bucătărie.

Cu toate că se găseşte şi o bucătărie, mâncarea noastră de fiecare zi este un singur castron de orez cu legume, ridichi crude sau murate. Uneori ne dau sardine murate. Cum n-avem voie să ne tăiem părul sau să ne radem barba, arătăm întocmai ca nişte pustnici. Nu ni se dă voie nici să ne spălăm rufele afară, aşa că suntem întruchiparea mizeriei, dar cel mai dureros este că trebuie să ne uşurăm tot înăuntru. Din această pricină trăim în fiecare zi într-o duhoare greu de îndurat. Noaptea nu ne dau nici o lumânare.

De la părintele Vasquez şi de la însoţitorul său am aflat cum s-a desfăşurat prigoana împotriva misionarilor de când am fost eu prins. În acelaşi ţinut unde se ascundea părintele Vasquez se mai aflau ascunşi zece misionari. Cu toate că erau puţini, munceau urmând poruncile superiorilor la fel ca înainte de a fi alungaţi. Cea mai mare parte dintre ei se ascundeau în peşteri şi chiar şi în nopţile petrecute în vreo casă de creştin stăteau ascunşi într-un perete din două foi făcut pentru ei.

— Am stat şi eu peste noapte într-un astfel de perete, mi-a mărturisit părintele Vasquez. Dormeam până la lăsarea nopţii, apoi ieşeam şi mă duceam la următoarea casă, dar eram hotărât dinainte să nu petrec mai mult de o singură noapte într-o casă. Când mă duceam la casa unde eram chemat, mai întâi ascultam spovedania celui bolnav, apoi îl îmbărbătam împreună cu ceilalţi creştini adunaţi acolo pe furiş şi îl dezlegam de păcate. Şi tot aşa până când venea vremea să se închidă toate porţile caselor din acel ţinut.

Dar cu toate că se arătau prevăzători, judecătorul din Nagasaki nu stătea nici el cu mâinile în sân. Aşa cum arhiereul Caiafa i-a dat lui Iuda răsplată pentru că L-a vândut pe Domnul, la fel erau răsplătiţi cei care dezvăluiau ascunzătorile tainice ale preoţilor şi ale călugărilor, pe când cei care îi adăposteau în case ori ascunzători sau îi ajutau pe fugari erau, dimpotrivă, supuşi la cele mai aspre pedepse. Cei descoperiţi a fi creştini erau trecuţi prin chinuri cumplite nu numai ca să se lepede de credinţa lor, ci şi ca să mărturisească unde se aflau ascunzătorile misionarilor.

— Cel mai greu a fost, zise părintele Vasquez, că nu mai puteam avea încredere nici măcar în credincioşii japonezi pe care îi păstoream noi înşine. Nu ştiai niciodată când un om în care aveam încredere avea să se lepede de credinţa creştină. De aceea nu le-am dezvăluit nici credincioşilor noştri unde mă ascundeam. Au fost şi preoţi care au fost prinşi de slujbaşii judecătorului chiar a doua zi după ce au spus unde se ascund. A fost un adevărat iad să trăiesc în fiecare zi fără să pot avea încredere în nimeni.

L-am întrebat dacă părintele Diego, confratele meu, mai trăia. Nu uitasem chipul cu ochi mereu roşii şi lăcrimoşi al nătângului Diego care era, cu toate acestea, întruchiparea bunătăţii.

— Părintele Diego a murit bolnav, mi-a spus Luis Sasada. S-a petrecut pe când ne adunaseră pe toţi la Fukuda, în apropiere de Nagasaki, ca să ne alunge din ţară. N-are mormânt. Slujbaşii i-au ars trupul şi l-au aruncat în mare. Slujbaşii japonezi îi fac cenuşă şi îi aruncă în mare pe toţi creştinii ca nu cumva să lase vreo urmă după moartea lor.

— În cele din urmă, şi noi o să fim preschimbaţi în cenuşă şi aruncaţi în mare.

Ca un fruct sorbind lumina blândă de toamnă o să-mi primesc împăcat soarta pe care mi-a dat-o Dumnezeu. Nu mai socotesc drept o înfrângere apropiata mea moarte. M-am luptat cu Japonia şi am fost înfrânt… Îmi vine din nou în minte bătrânul acela rotofei aşezat în scaunul lui de

catifea. Poate bătrânul crede că m-a învins. Dar nu va înţelege în veci că Domnul nostru Iisus, cu toate că a fost înfrânt în lumea ocârmuirii arhiereului Caiafa şi ucis pe cruce, a preschimbat totul în triumf prin moartea Lui. Socoteşte, fără îndoială, că totul se va isprăvi dacă mă nimiceşte, mă preface în cenuşă şi mă aruncă în mare. Dar de aici începe totul. La fel cum toate au pornit şi s-au pus în mişcare odată cu moartea Domnului Iisus pe cruce. Iar eu voi deveni o treaptă în mlaştina numită Japonia. Curând, un alt misionar va păşi pe această treaptă şi va deveni următoarea treaptă.

În întuneric, mă rog pentru Hasekura şi Nishi de care m-am despărţit la Luzon şi pentru răposatul Tanaka. Nu ştiu unde sunt acum şi ce fac Hasekura şi Nishi. Nu ştiu nici dacă au avut vreo fărâmă de credinţă creştină în adâncul inimii lor. Totuşi, cu fiecare zi ce trece, în sufletul meu se înteţeşte din ce în ce mai tare rugămintea ca ei să mă ierte pentru feluritele greşeli pe care le-am săvârşit împotriva lor, chiar dacă le-am făcut cu gânduri bune. Este adevărat că i-am ameninţat, i-am dus cu vorba, le-am adormit neliniştile şi m-am folosit de ei. Poate că i-am creştinat tot ca să mă folosesc de ei. În cele din urmă s-au legat de Domnul. S-au legat de Domnul – acest singur fapt este marea mea alinare acum. Odată cu adânca remuşcare pentru câte le-am greşit, sufletul meu este copleşit şi de bucuria că s-a întâmplat aşa. Pentru că Domnul nu-Şi mai ia mâna de pe cel care s-a legat o dată de El.

„Oh, Doamne, Te rog, nu-Ţi întoarce faţa de la Hasekura, de la Nishi şi de la Tanaka. În schimb, primeşte, rogu-Te, viaţa mea ca răscumpărare pentru păcatul de a mă fi folosit de ei şi întru mântuirea lor cea adevărată. Şi dacă-mi este îngăduit, fă-i să înţeleagă faptul că planurile mele au avut drept ţel să aducă lumină în ţara lor, Japonia.“

Părintele Vasquez a căzut bolnav. Se plângea şi înainte că-i era rău de la mâncarea proastă şi de la duhoarea din temniţă, dar acum trei zile a

început să vomite şi nu s-a mai putut ridica în picioare. Am cerut să ne dea nişte leacuri, dar temnicerul ne-a adus doar un vas de pământ cu rădăcini de copac fierte fără măcar să încerce să cheme un doctor. Neavând încotro, eu şi Luis Sasada i-am pus părintelui Vasquez pe frunte un ştergar muiat în nămol ca să-i mai domolim fierbinţeala.

Dacă ziua osândei noastre va mai întârzia, pesemne că mai devreme sau mai târziu, vom cădea şi noi bolnavi. Cu toate că mă străduiesc să-mi primesc soarta, uneori frica de moarte îmi împunge sufletul ca o sabie ascuţită. Îmi spun din toate puterile că şi Domnul a petrecut clipe asemănătoare îndurând neliniştea morţii. În ultima vreme mă tot gândesc la ce-o fi fost în inima lui Iisus în acele clipe. Mă întreb oare de când Şi-a presimţit Iisus moartea şi cum a îndurat gândul acesta.

Domnul le-a vestit dinainte ucenicilor moartea Sa. „Şi cu botez am a Mă boteza, şi câtă nerăbdare am până ce se va împlini!“

„Şi câtă nerăbdare am până ce se va împlini!“ Aceste cuvinte arată că până şi Domnul a avut aceleaşi simţăminte ca şi mine acum. Acest gând îmi aduce o umbră de alinare.

Dar, trecând prin moarte, Domnul a întemeiat pe pământ o ordine nouă. A clădit o lume veşnică dincolo de lumea omenească. Urmând pilda Domnului, am să-mi dau şi eu viaţa pentru Japonia şi am să-mi vărs sângele pentru ea. Astfel voi deveni şi eu parte din ordinea cea nouă.

„Foc am venit să arunc pe pământ“[8]. Acestea au fost tot cuvintele Domnului.

„Oh, Japonie, şi eu am venit pe pământul tău ca să arunc foc. Japonie, până acum n-ai râvnit decât la câştiguri şi fericiri lumeşti. Nu se află pe lume nici o altă ţară atât de lipsită de aplecare faţă de ceea ce se află dincolo. Japonie, ţi-ai îndreptat toată viclenia şi toată înţelepciunea către câştigurile lumeşti. Japonie, te mişti iute ca o şopârlă urmărindu-şi prada.

Oh, Japonie, eu am venit pe pământul tău ca să arunc foc. Acum, tu nu poţi înţelege de ce am lăsat totul, m-am suit în barcă şi am venit la ţărmul

tău. Acum, tu nu poţi înţelege de ce, odată ce am dat greş în toate, am venit din nou pe pământul tău ca să mor. Acum, tu nu poţi înţelege de ce Iisus, ca să arunce foc, s-a arătat în Ierusalim unde îl aşteptau vrăjmaşii Săi şi a murit pe dealul Golgotei“.

Însă, Domnul nu-Şi mai întoarce niciodată faţa de la cel ce s-a legat odată de El. „Oh, Doamne, Te rog, nu-Ţi întoarce faţa de la Japonia! Mai degrabă, primeşte viaţa mea ca răscumpărare pentru păcatul de a mă fi folosit de această ţară şi întru mântuirea ei adevărată.“

Frica de moarte. Ziua, în timp ce îl îngrijesc pe părintele Vasquez, sunt gata să-mi primesc soarta pe deplin, dar, de fapt, când se lasă noaptea şi temnicerii nu ne aduc nici o lumânare, iar prin întunericul duhnind greu a scârnă se aud gemetele părintelui Vasquez, frica de moarte îmi împunge pieptul cu gheare ascuţite. Sunt scăldat în broboane de sudoare. Sudoare ca nişte broboane de sânge. „Părinte, de voieşti“, zic eu gemând, „depărtează de la Mine acest pahar“[9].

Frica de moarte. În timpul nopţii părintele Vasquez a murit. A avut o moarte jalnică, nedemnă de un preot desăvârşit care a venit în Japonia ca misionar dominican şi care a predicat aici necontenit cuvântul lui Dumnezeu. Eu şi fratele Luis Sasada l-am auzit urlând şi gemând ca un animal. Acestea au fost ultimele sale cuvinte înainte de a se despărţi pentru totdeauna de lumea aceasta. Pe bâjbâite i-am închis ochii (bine că n-am putut să-i văd: am avut sentimentul că erau larg deschişi şi plini de ură) şi am murmurat o rugăciune. Aceeaşi rugăciune pe care am spus-o şi pentru tânărul indian şi pentru Tanaka…

În zori, temnicerii au înfăşurat trupul preotului într-o învelitoare de paie şi l-au cărat afară. Mâinile şi picioarele îi ieşeau din învelitoare. Erau slabe ca nişte beţe, murdare şi pline de noroi. Pe când priveam la toate acestea împreună cu Luis Sasada m-a străfulgerat ceva ca o revelaţie

divină. Aceasta era adevărata lume pământească. Oricât am încerca să o înfrumuseţăm şi să ne amăgim, adevărata lume pământească era jalnică precum trupul neînsufleţit, murdar şi plin de noroi al părintelui Vasquez. Iar Domnul n-a ocolit lumea aceasta jalnică. Pentru că şi El a murit murdar şi plin de sudoare. Şi prin moartea Sa a adus dintr-odată lumină peste lumea pământească.

Dacă stau să mă gândesc acum, mi se pare că Domnul mi-a dat toate aceste încercări ca să mă facă să privesc drept în faţă adevărul lumii pământeşti. Mi se pare chiar că trufia, mândria, semeţia şi dorinţa mea de cucerire au trăit în mine pentru a mă face să văd adevărata faţă a lumii, risipind pe nesimţite poleiala care o înfrumuseţa. Pentru ca în curând moartea mea să pătrundă Japonia, aşa cum moartea Domnului a pătruns cu lumină lumea pământească…

Pesemne că părintele Vasquez a fost ars şi prefăcut în cenuşă, iar cenuşa sa a fost aruncată în mare. Aşa făcuseră japonezii cu mulţi misionari.

Astăzi ne-au luat iarăşi la întrebări. Mai bine zis, un slujbaş de la Cancelaria pentru religie din Nagasaki ne sfătuieşte, după cum cere legea, să ne lepădăm de credinţa creştină (japonezii numesc asta „cădere“). Nici el nu-şi închipuie că o să cedăm, şi nici noi nu facem decât să clătinăm din cap. Însă astăzi a venit să afle altceva. M-a întrebat dacă Hasekura şi Nishi cu care călătorisem împreună se creştinaseră sau nu din inimă. M-am gândit la binele lor şi am zis:

— S-au creştinat pentru a-şi îndeplini însărcinarea.

— Atunci, zise slujbaşul uitându-se drept în ochii mei, nu se pot numi creştini, nu-i aşa?

N-am răspuns nimic. Oricare ar fi împrejurările în care s-a creştinat, asupra celui care a primit botezul lucrează o putere tainică dincolo de voinţa omenească. Văzându-mă că tac, slujbaşul a scris ceva pe o foaie.

— Ascultă… nu ţi se pare o neghiobie? zise slujbaşul în drum spre ieşire iscodindu-mă cu o privire compătimitoare. Dacă ai fi rămas cuminte la Luzon, poate că ai fi fost mai de folos creştinilor sau oamenilor… Dar să vii în Japonia ca să fii prins şi omorât fără rost… Asta e nebunie curată!

— Nu e deloc nebunie, am răspuns eu cu un surâs. Aşa e firea mea şi n-am ce-i face. Asta mi-a fost karma, după cum ar spune un preot budist. Da, karma. Aşa socotesc. Dar acum sunt încredinţat că Dumnezeu s-a folosit de karma mea pentru binele Japoniei.

— Ce vrei să spui? zise slujbaşul şi mai uimit. Cum s-a folosit pentru binele Japoniei?

— Răspunsul se află chiar în întrebarea dumneavoastră, am zis eu cu tărie, nu doar ca să-l lămuresc pe el, ci ca să-mi spun răspicat toate acestea mie însumi. Aţi spus că fapta mea e o neghiobie fără rost. Înţeleg prea bine. Dar oare de ce am făcut o asemenea faptă ştiind că este o neghiobie? Oare de ce am făcut cu bună ştiinţă ceea ce pare o nebunie? Oare de ce am venit în Japonia pregătit să mor? Gândiţi-vă la toate acestea într-o bună zi. Mor lăsându-vă pe dumneavoastră şi întreaga Japonie cu această întrebare. Doar atât dacă las în urma mea şi viaţa mea înseamnă că a avut un rost.

— Nu înţeleg o iotă.

— Am trăit… Am trăit cu adevărat. Nu-mi pare rău de nimic.

Slujbaşul a ieşit fără să mai zică nimic. Înainte de a mă întoarce în temniţă, am cerut să văd marea şi temnicerii mi-au dat voie. Am privit marea în iarnă de lângă parii dimprejurul temniţei.

Marea sclipea în soarele după-amiezii. Câteva insule rotunde erau presărate ici-colo. Nu se vedea nici o barcă şi totul era liniştit. Acesta era mormântul părintelui Vasquez şi al altor nenumăraţi misionari. Iar în curând avea să-mi fie şi mie mormânt…

Când cade prima zăpadă, oamenii din vale obişnuiesc să facă găluşte nesărate, să înfigă în ele câte trei fire de iarba sângelui şi să le aducă drept ofrandă lui Buddha. Găluştele de ofrandă se fierb apoi în oală şi se mănâncă împreună cu familia. Se spune că la masă acela care scoate cel mai repede găluşca din oală va avea noroc. Şi în casa samuraiului, Riku le îndrumă pe femei să aşeze oala cea mare pe vatră. Fiul cel mic, Gonshirō, prinse găluşca şi în jurul vetrei se auziră râsete, aşa cum nu se mai auziseră de mult.

Însă, a doua zi sosi un mesager de la seniorul Ishida care îl înştiinţă pe samurai că urma să vină poruncă de la Sfatul Bătrânilor, aşa că trebuia să rămână pe loc şi să aştepte. Toate poruncile de la castel nu veneau direct la ostaşi, ci erau transmise prin seniorii acestora.

Unchiul, care zăcea bolnav încă de la sfârşitul toamnei, repeta ca de obicei că s-ar putea să fie vorba despre pământurile de la Kurokawa. Sau trimitea întruna supuşi să întrebe dacă nu cumva Stăpânul voia să-i mulţumească samuraiului pentru strădaniile sale din timpul călătoriei. Totuşi, samuraiul presimţea că nu era vorba de o veste bună.

Două zile mai târziu sosiră doi slujbaşi. Intrară în casa măturată lună şi dispărură într-o încăpere separată ca să-şi schimbe hainele. Ajutat de Riku, samuraiul se schimbă şi el în hainele sale cu blazon, apoi se aşeză cuviincios la capătul rogojinii şi aşteptă.

Slujbaşii se aşezară pe locurile de onoare. Unul dintre ei zise încet: „Poruncă de la Sfatul Bătrânilor“ şi începu să citească o scrisoare cu hotărârile Sfatului Bătrânilor.

— Hasekura Rokuemon a trecut pe meleaguri străine la credinţa creştină împotriva legii. S-ar cuveni să fie aspru pedepsit, dar Sfatul Bătrânilor a judecat anume acest fapt. I se porunceşte să rămână închis acasă la el.

Samuraiul primi aceste cuvinte cu amândouă mâinile pe podea şi cu capul plecat în pământ. În tot acest timp avea sentimentul că se prăbuşeşte

în gol. Era atât de istovit încât nici nu-i mai părea rău. Clipind din ochii duşi în fundul capului după cum îi era obiceiul, samuraiul ascultă explicaţiile slujbaşilor. Din milostenia seniorului Ayugai şi a seniorului Tsumura i se poruncea doar să nu iasă afară din valea sa. Slujbaşul mai spuse că trebuia, de asemenea, să înmâneze o dată pe an la Sfatul Bătrânilor un jurământ prin care se lepăda de credinţa creştină.

— Înţeleg ce este în sufletul tău.

După ce-şi îndeplinire însărcinarea, slujbaşii se simţiră datori să îi aducă vorbe de mângâiere. Apoi, înainte de a încăleca, unul dintre ei îi spuse în şoaptă:

— Am un mesaj de taină de la Matsuki Chūsaku. Sfatul Bătrânilor a primit veste din Edo că Velasco a fost prins la Satsuma. Dacă n-ar fi fost această veste, n-ai fi primit o pedeapsă aşa de aspră.

— Senior Velasco…

Chiar şi în aceste momente, samuraiul nu făcea decât să clipească.

— A fost trimis la Cancelaria pentru religie din Nagasaki, iar acum este întemniţat împreună cu alţi preoţi la Ōmura. Am auzit că încă nu s-a lepădat de credinţa creştină.

După ce slujbaşii plecară, samuraiul se aşeză şi rămase mult timp aşa, îmbrăcat în hainele sale cu blazon. Încăperea peste care se lăsa înserarea era rece, căci nu se făcuse focul. Samuraiul îşi aduse aminte de cuvintele slujbaşului şi se gândi că străinul acela trufaş şi mândru din cale afară n-avea să se lepede de credinţa lui, un om ca el n-avea să se lepede de sufletul său, oricâte suferinţe şi chinuri avea să înfrunte.

„Aşadar s-a întors în Japonia…“

Samuraiul ştia că Velasco avea să se întoarcă în Japonia încă de când se despărţiseră de el în Luzon. Străinul acela cu firea lui înverşunată nu era omul care să poată îndura o viaţă liniştită şi împăcată. Firea sa înverşunată îi rănise de mai multe ori în timpul călătoriei pe samurai, pe Tanaka şi pe Nishi. Cât timp au călătorit împreună, samuraiul a simţit

întotdeauna că Velasco era străin, diferit de ei, japonezii, şi multă vreme nu s-a putut apropia de el.

Simţi un foşnet slab. Îşi ridică faţa şi o văzu pe Riku stând pe coridor. Umerii ei tremurau în amurg. Se străduia să-şi stăpânească simţămintele copleşitoare.

— Nu-ţi face griji! zise el blând către soţia sa. Trebuie să ne socotim binecuvântaţi că neamul Hasekura n-a fost zdrobit şi că Yozō şi ceilalţi supuşi n-au fost pedepsiţi.

Din ziua aceea, samuraiul începu din ce în ce mai des să rămână singur după ce toţi ceilalţi adormeau şi să privească flăcările ce înghiţeau surcele. Oare ce mai făcea Nishi? Fără îndoială că primise şi el aceeaşi poruncă, dar nici nu încăpea vorba să ia legătura cu el în vreun fel. Prin spatele pleoapelor închise îi treceau una câte una priveliştile văzute în timp ce străbătuse Nueva España călare alături de Nishi şi de ceilalţi. Soarele ca o minge de foc, câmpurile sălbatice cu agave şi cactuşi, turmele de capre de munte, ogoarele unde munceau indieni cu părul împletit în cozi. Oare văzuse aievea aceste privelişti? Nu cumva visase? Iar acum nu cumva trăia tot într-un vis? Pe pereţii mănăstirilor unde înnoptase atârna întotdeauna omul acela urât şi sfrijit cu braţele întinse şi cu capul căzut în piept.

„Am străbătut două mări întinse şi am mers până în Spania ca să mă întâlnesc cu un rege. Dar în loc să mă întâlnesc cu regele, l-am văzut peste tot numai pe omul acela“, îşi zise samuraiul în timp ce rupea surcele.

Apoi samuraiul îşi aduse dintr-odată aminte că în ţările străine îl numeau „Domnul“ pe omul acela. Totuşi în timpul călătoriei nu înţelesese de ce îi ziceau „Domnul“ sau „Regele“. Ceea ce înţelesese era doar faptul că soarta îl adusese faţă în faţă nu cu un rege adevărat, ci cu un om care semăna cu pribegii ce veneau din când în când să cerşească şi pe la ei prin vale…

Samuraiul n-avea voie să părăsească valea, dar sărbători totuşi prima zi a Anului Nou. În toate casele din vale se înfigeau beţişoare în găluşte de orez, apoi găluştele se aranjau într-un coş şi se aşezau în faţa altarului budist. Pe lângă aceasta, familia samuraiului mai obişnuia din bătrâni să aducă o ofrandă de *mochi* zeului anului şi să împodobească intrarea cu un mănunchi de vreascuri în mijlocul căruia se înfigea o ramură de pin tânăr.

Mai era obiceiul ca în casa lui de reprezentant al ramurii principale a familiei să vină cei din ramurile secundare şi din ramurile îndepărtate ale familiei să-şi prezinte urările, dar anul acesta renunţară la acest obicei date fiind împrejurările. Nici unchiul, care de obicei se arăta negreşit, nu mai trecu pe la ei, căci era bolnav. Doar Kanzaburō îl mai bucură pe samurai când îi prezentă urările de Anul Nou ca un om mare îmbrăcat în hainele de bărbat[10].

Cu toate acestea, Anul Nou era Anul Nou. Apa picura veselă din zăpada de pe acoperiş şi din ţurţurii de pe streaşină, iar din apropierea grajdului de cai se auzea chiuitul lui Gonshirō călărind pe un cal din lemn de bambus.

La răstimpuri valea răsuna de pocnete îndepărtate de puşti. Stăpânirea îngăduia vânătoarea de păsări sălbatice numai de Anul Nou. Pesemne că şi Kanzaburō luase câţiva ţărani cu el şi se dusese pe lac. Ecoul puştilor stăruia îndelung deasupra văii.

Ţăranii se întoarseră cu raţele prinse. Printre cele câteva raţe lăsate în prag se găsea şi o lebădă.

— Doar ţi-am zis să nu împuşti lebede! îl dojeni samuraiul pe Kanzaburō după ce-l chemă la el. Îşi adusese aminte că în timpul călătoriei sale visase cum aceste păsări se făceau una cu el însuşi.

Trupul lebedei era deja înţepenit şi începuse să miroasă urât. Când o ridică, două-trei pene albe de pe pântece plutiră în jos ca nişte fulgi de zăpadă. Gâtul lung, murdar de sânge negru şi de noroi, îi atârna fără vlagă din mâinile samuraiului, precum capul acelui om. Ochii îi erau înceţoşaţi

de un văl cenuşiu. În clipa aceea, samuraiul se gândi iarăşi la soarta sa nefericită.

La sfârşitul lui ianuarie, muri unchiul. Samuraiul alergă la ramura secundară a familiei. Unchiul se împuţinase la trup ca un copil, avea obrajii descărnaţi, dar era împăcat. I se stinsese până şi râvna pentru pământurile de la Kurokawa – aşa i se păru samuraiului.

Înconjurând sicriul, numit în vale „raclă“, alaiul de înmormântare înaintă pe drumul Shirada acoperit încă de zăpadă până la poalele muntelui. Coborâră racla în mormântul unde era îngropat şi tatăl samuraiului, iar apoi o acoperiră cu pământ negru amestecat cu zăpadă şi noroi. Samuraiul trimise un mesager la seniorul său Ishida înştiinţându-l de moartea unchiului.

Noapte după noapte, vântul sufla tânguitor peste zăpada îngheţată din vale. Pe neaşteptate sosi un mesager de la seniorul Ishida. Nici la moartea unchiului său, samuraiul nu primise nici un cuvânt de compătimire din partea seniorului Ishida, poate din pricină că Sfatul Bătrânilor îi poruncise să se înfrâneze. Riku îşi dădu cu părerea că seniorul Ishida îl chema pe nepusă masă poate pentru că i se ridicase porunca de a nu părăsi valea. Samuraiul credea şi el acelaşi lucru. Căci, cu toate că Sfatul Bătrânilor îi poruncise să nu iasă din vale, seniorul Ishida îi cerea anume să vină la Nunozawa însoţit de un supus.

Şi de data aceasta îl luă cu el tot pe Yozō şi plecă la Nunozawa. Pe drum era frig şi cu toate că un soare plăpând străpungea din când în când cerul plumburiu, zăpada spulberată de vânt de prin crânguri le şfichiuia neîncetat feţele. În timp ce-şi mâna calul de-a lungul râului acoperit de o pătură groasă de gheaţă, samuraiul se gândea de câte ori străbătuse el drumul acesta dus şi întors. Când primise poruncă de clacă, când înmânase petiţii prin care cerea să i se înapoieze pământurile de la Kurokawa, când se întorsese cu inima grea după ce i se spusese să se lase

păgubaş. Era un drum încărcat de amintiri. Şi de fiecare dată, îl străbătuse împreună cu Yozō.

Samuraiul se întorcea din când în când în şa şi se uita la Yozō care venea în urma lui în tăcere. Era îmbrăcat cu o pelerină de ploaie numită prin partea locului „velinţă“. Nu se despărţea de samurai după cum nu se despărţise de el nici în lunga lor călătorie.

— Ce frig e, nu-i aşa? zise samuraiul către supusul său cu compătimire în glas.

Când ajunseră la Nunozawa, încă mai bătea vântul, dar cerul era senin. Sub văzduhul limpede, un lanţ de munţi se înşira până în depărtare, iar ogoarele erau acoperite de zăpadă îngheţată cât vedeai cu ochii. Spre deosebire de cele din vale, pământurile roditoare de aici erau mult mai întinse şi puteau fi lesne udate.

Şanţul cu apă de la conacul seniorului Ishida era îngheţat. Acoperişurile de paie erau potopite de zăpadă, iar din streşini atârnau ţurţuri de gheaţă ca nişte dinţi albi. Lăsându-l pe Yozō în grădină, samuraiul aşteptă vreme îndelungată pe podeaua de lemn a anticamerei.

— Roku? îi zise cu glas răguşit seniorul Ishida aşezându-se pe locul de onoare. Ai avut multe de îndurat. La timpul potrivit o să mă duc la mormântul lui. Dar trebuie să te socoteşti fericit că neamul Hasekura n-a fost zdrobit.

„Cu ce-am greşit eu?“ Cuvintele acestea îi ajunseră până în gât, dar samuraiul şi le înghiţi. Chiar dacă le-ar fi rostit, ar fi fost în zadar.

— Nu e vina ta. N-ai avut noroc. Stăpânirea…

Seniorul Ishida se întrerupse.

— Dacă nu s-ar purta aşa cu tine… atunci nu s-ar putea dezvinovăţi.

Seniorul Ishida fornăi.

— Să se dezvinovăţească?

Descumpănit, samuraiul îşi ridică ochii şi îl privi pe seniorul său cu duşmănie.

— Cum adică să se dezvinovăţească?

— Să se dezvinovăţească faţă de Edo. Acum Edo caută orice prilej ca să zdrobească marile domenii unul după altul. Edo îl învinovăţeşte pe Stăpânul nostru pentru că i-a adăpostit atâţia ani pe creştinii fugiţi din Kantō şi pentru că a ascultat dorinţele lui Velasco şi a trimis în Nueva España o scrisoare în care spunea că va primi preoţi creştini. Stăpânul nostru trebuie cât de cât să se dezvinovăţească.

Samuraiul nu scoase nici un cuvânt odihnindu-şi mai departe mâinile pe podeaua rece. O lacrimă grea căzu pe jos.

— Iar tu ai fost prins în vârtejul schimbător al cârmuirii.

Seniorul Ishida scoase un oftat şi un fornăit.

— Fără îndoială că ţi-e greu. Să ştii că bătrânul din faţa ta îţi înţelege necazul mai bine decât oricine!

Samuraiul îşi ridicase capul şi acum se uita ţintă în ochii seniorului Ishida. Simţea că în glasul lui blând şi în chipul său blând se ascundea o minciună. Simţea că şi în înfăţişarea bătrânului, şi în vocea sa fornăită, şi în oftatul lui dinadins se ascundeau minciuni. Omul acesta nu înţelegea nimic din necazul şi din păsul lui. Se prefăcea doar că înţelege.

— Roku, află că n-am să îngădui niciodată ca neamul Hasekura să fie zdrobit! Măcar atât au încuviinţat şi Sfatul Bătrânilor, şi seniorul Ayugai.

Seniorul Ishida repetă cu tărie aceleaşi cuvinte de adineaori.

— Cât despre Kanzaburō… îmi voi da toată silinţa să am grijă de el…

Samuraiul nu pricepu de ce spunea bătrânul din senin asemenea cuvinte.

— Să nu ne duşmăneşti!

— Nu vă… duşmănesc.

— A venit poruncă nouă.

Seniorul Ishida spuse aceste cuvinte dintr-o suflare, ca şi cum s-ar fi scuturat de o povară grea, se ridică în picioare clătinându-se şi dispăru. Se

auziră paşi. Apoi se iviră aceiaşi slujbaşi ai Sfatului care veniseră în vale mai înainte.

— Poruncă de la Sfatul Bătrânilor.

Glasul slujbaşului se auzea peste capul samuraiului care stătea ca şi data trecută cu capul plecat în podele.

— Hasekura Rokuemon a trecut la o credinţă păgână şi din această pricină i se porunceşte să apară degrabă în faţa Sfatului Bătrânilor pentru o nouă judecată.

Samuraiul îşi dădu seama că pe coridorul din spatele uşilor închise stăteau câţiva oameni ţinându-şi suflarea. Aşteptau să-l prindă dacă el ar fi înţeles ce se ascundea în spatele acestei porunci şi ar fi încercat să se împotrivească.

După ce isprăvi de scris scrisoarea pentru soţia sa şi pentru Kanzaburō, îşi tăie o şuviţă de păr şi o puse înăuntrul scrisorii. Apoi îl rugă pe însoţitorul seniorului Ishida care aştepta lângă el:

— Te rog, cheamă-l pe supusul meu, Yozō.

Când însoţitorul părăsi încăperea, samuraiul îşi aşeză mâinile pe genunchi şi închise ochii. Fără îndoială că slujbaşii de la Sfatul Bătrânilor şi seniorul Ishida se aflau într-o cameră mai în spate, dar casa era liniştită.

Din când în când se auzea zăpada grea alunecând de pe acoperişul de paie. După ce zgomotul ei înăbuşit se stingea, liniştea se adâncea şi mai tare.

„Iar tu ai fost prins în vârtejul schimbător al cârmuirii.“ În urechi îi răsuna încă limpede glasul de adineaori al seniorului Ishida. „Fără îndoială că ţi-e greu. Să ştii că bătrânul din faţa ta îţi înţelege necazul mai bine decât oricine!“

Iar la sfârşit slujbaşul spusese ca şi data trecută: „Însărcinarea aceasta este dureroasă şi pentru mine“.

Samuraiul nu se clinti din loc. Casa era ciudat de liniştită, iar sufletul lui îşi pierduse puterea de a mai simţi vreo emoţie. O nouă judecată. Noua judecată nu era decât o scuză. Doar se dezvinovăţise şi îşi ceruse iertare de nenumărate ori şi de la seniorul Tsumura şi de la seniorul Ōtsuka. „Dacă nu s-ar purta aşa cu tine, atunci nu s-ar putea dezvinovăţi“, îi reveneau în urechi cuvintele seniorului Ishida. Totul fusese hotărât încă de la început, iar el era acum împins pe făgaşul hotărât. Era silit să cadă într-un hău întunecat.

Zăpada de pe acoperiş alunecă din nou cu un scârţâit. Acesta îi aduse aminte samuraiului de scârţâitul parâmelor. Parâmele scârţâiră, pescăruşi albi se înălţară în zbor cu ţipăt ascuţit de pisică, valurile se loviră de carena corabiei şi vasul porni către oceanul întins. Din clipa aceea drumul destinului său era deja pecetluit să ajungă aici. Lunga sa călătorie avea să-l poarte până în locul unde trebuia să-l aducă.

Băgă de seamă că în grădina acoperită cu zăpadă Yozō stătea aşezat cuviincios şi cu privirile în pământ. Fără îndoială că însoţitorul îi spusese totul. Clipind din ochi, samuraiul se uită o vreme la supusul lui credincios.

— Pentru toate încercările de până astăzi… zise el, dar cuvintele i se opriră în gât.

Yozō nu putu desluşi dacă stăpânul său îi mulţumise pentru toate încercările de până atunci prin care trecuse alături de el sau dacă îşi arătase duşmănia pentru toate încercările de până atunci prin care trecuse el însuşi. Rămase cu capul plecat, dar simţi că stăpânul său şi însoţitorul se ridicară.

Samuraiul văzu zăpada căzând de pe acoperiş. Fulgii de zăpadă îi aminteau de lebedele albe din vale. Păsări călătoare care veneau în vale de pe meleaguri îndepărtate şi plecau din nou către alte meleaguri îndepărtate. Păsări care văzuseră multe ţări şi multe oraşe. Aşa era şi el. Iar acum se îndrepta din nou către un alt meleag necunoscut…

— De aici încolo… vă va însoţi El.

Se auzi dintr-odată în spate glasul pierit al lui Yozō.

— De aici încolo… vă va sluji El.

Samuraiul se opri în loc, se uită înapoi şi îşi plecă adânc capul. Apoi se îndreptă de-a lungul coridorului îngheţat către sfârşitul călătoriei sale.

Se hotărî ziua execuţiei. Cu o zi înainte, Velasco şi Luis Sasada primiră permisiune specială să se spele şi să se schimbe în haine de temniţă noi sub supravegherea temnicerilor. După cum spuneau temnicerii, şi acest gest era tot un semn de „aleasă milostivire“ din partea judecătoriei. Trupurile lor murdare erau slăbite, iar coastele, ieşite în afară. Din aceeaşi „aleasă milostivire“, la ultima lor cină primiră pe lângă obişnuitul castron de legume şi un peşte stricat. După cum îi lămuri temnicerul, aceasta avea să fie ultima lor masă, căci, după rânduială, în dimineaţa cu pricina, osândiţilor nu li se mai dădea să mănânce. Printre osândiţi erau şi unii care de frică vomitau la locul osândei tot ce mâncaseră.

— Aveţi vreo dorinţă?

Şi Velasco şi Luis Sasada cerură să li se aducă nişte foi de hârtie. Fiecare voia să-şi scrie testamentul. În lumina palidă ce pătrundea printre zăbrele, Velasco scrise către confraţii săi de la mănăstirea din Luzon ultimele sale dorinţe:

„Cu fiecare clipă ce trece simt cum mi se apropie sfârşitul. Binecuvântat fie Domnul pentru că-Şi revarsă ploaia iubirii peste pământul sterp şi stâncos al Japoniei. Aş vrea să-mi iertaţi şi voi păcatele. Am săvârşit multe greşeli de-a lungul vieţii mele. Acum îmi aştept martiriul ca un om nepriceput care încearcă să repare totul dintr-o sforţare. Facă-se voia Domnului precum în cer, aşa şi pe pământul fără drumuri al Japoniei. Iertaţi-mă, rogu-vă, pentru că nu mi-am îndeplinit îndeajuns de bine menirea de preot dată de Dumnezeu. Uitaţi, rogu-vă, şi că v-am rănit de atâtea ori cu trufia şi semeţia mea. Fie ca să aduceţi roade bogate

lucrând ogorul de grâu al Domnului şi fie ca Domnul să ne adune pe toţi sub slava Sa cerească!“

Scriindu-şi testamentul, Velasco se gândea în sinea lui că rănise o mulţime de oameni cu trufia şi semeţia lui şi că era nevoit să îndure suferinţa de a doua zi drept răscumpărare.

Când îi înmână temnicerului testamentul, înserarea şi frigul învăluiseră încet-încet temniţa ca de obicei. La gândul că mâine pe vremea aceasta ei nu vor mai fi înăuntru, dar înserarea va învălui din nou temniţa goală, la fel ca şi azi, Velasco se simţi dintr-odată jignit.

Pe când se ruga împreună cu Luis Sasada, dintr-un colţ al temniţei se auzi pe neaşteptate zgomot de paşi şi uşa zăbrelită se deschise. În lumina lumânării se ivi chipul turtit ca de peşte al temnicerului.

— Intră!

La porunca temnicerului, o umbră mare şi cocoşată se furişă înăuntru stângaci. Apoi murmură către cei doi în latină:

— *Pax Domini*.[11]

Din pricina amurgului, chipul şi înfăţişarea osânditului nu se vedeau, dar dinspre el venea aceeaşi duhoare pe care o răspândiseră şi ei până atunci.

— Sunteţi preot?

Un glas răguşit le răspunse că era preot iezuit şi că se numea Carvalho.

— Am stat în temniţa de la Suzuda. Mâine o să fiu şi eu osândit împreună cu dumneavoastră.

Le povesti că fusese prins la sfârşitul anului trecut în ascunzătoarea sa din apropiere de Nagasaki şi că îl mutaseră din temniţa sa de la Suzuda aflată între Ōmura şi Nagasaki pentru osânda de mâine.

În întuneric Velasco zâmbea. Nu era surâsul său dispreţuitor dintotdeauna. Zâmbi fără să vrea când băgă de seamă că nu simţise nici un pic de duşmănie sau de furie aflând că stă de vorbă cu un preot din

Ordinul Sfântul Petru, ordin care se folosise de orice ocară ca să-l defăimeze şi ca să-i împiedice planurile în timpul călătoriei sale. Cu toate că avea în faţă un preot iezuit, în loc de ură simţea chiar o umbră de regret. Gândul că mâine aveau să împărtăşească aceeaşi moarte pesemne că spălase totul. Firește că furia şi ura erau nişte fleacuri pe lângă moartea cea mare de mâine.

— Eu… sunt preotul Velasco, îşi rosti el numele.

Părintele Carvalho rămase tăcut. Tăcerea lui spunea că auzise de numele şi de faptele lui Velasco.

— Nu-ţi face griji! îl compătimi Velasco blând. Nu vă mai port pică. Mâine vom fi pe aceleaşi meleaguri.

Îl rugă pe părintele Carvalho să-i asculte spovedania. Apoi îngenunche în faţa trupului aceluia care răspândea o duhoare de nesuportat. Ştia că Luis Sasada îl putea auzi clar, dar nu se mai sinchisea de acest lucru.

— Am înşelat şi am rănit mulţi oameni cu semeţia şi trufia mea. Am încercat să-mi împlinesc trufia folosindu-mă de numele Domnului.

— Am socotit voia mea drept voia Domnului.

— Am avut şi clipe când L-am urât pe Dumnezeu. Pentru că voia Domnului nu era după voia mea.

— Am avut chiar şi clipe când L-am tăgăduit pe Dumnezeu. Pentru că Domnul nu ţinea seama de voinţa mea.

— N-am luat seama la dorinţa mea de cucerire şi la trufia mea, ci m-am semeţit zicându-mi că toate erau în folosul Domnului.

Părintele Carvalho rosti cuvintele de iertare cu glas răguşit, iar la sfârşit făcu semnul crucii.

— Fii liniştit. Mergi în pace!

Auzind cuvintele acestea, Velasco îşi aduse aminte de chipul omului căruia îi ascultase spovedania la Ogatsu. Nu ştia nici unde era, nici cum o ducea acum omul acela, dar avea să moară cu minciuna pe care i-o

spusese. Trebuia să moară drept răscumpărare şi pentru minciuna aceea. Cu toate că se spovedise, tot nu avea inima împăcată.

În toiul nopţii, Luis Sasada începu dintr-odată să plângă. Îl cuprinsese din nou teama de moarte. Ca de obicei, Velasco îl strânse pe Sasada de mâna firavă şi se rugă fierbinte la Dumnezeu să treacă toată acea suferinţă pe umerii lui. Părintele Carvalho îngenunche alături de Sasada şi se rugă şi el pentru tânărul care plângea tremurând din tot trupul. Curând celula începu să se lumineze puţin câte puţin. Sosise dimineaţa osândei.

Zori de zi.

Era senin, dar vântul sufla tare. Când fură scoşi din temniţă, în grădină erau deja aliniaţi pedestraşi cu suliţe şi puşti, iar în vânt fâlfâiau flamuri cu blazonul domeniului Ōmura. În faţa steagurilor, stăteau aşezaţi pe scăunele pliante câţiva oficiali printre care se afla şi slujbaşul de la judecătorie care le pusese întrebări.

Unul dintre ei se ridică de pe scăunel şi le strigă numele, apoi se aplecă să-i şoptească ceva la ureche celui care părea să-i fie superior. Acesta era un bărbat rotofei. Desfăcu o hârtie pe care era scrisă pedeapsa şi o citi.

Sufla un vânt îngheţat. În zare marea spumega. Când pedeapsa fu în sfârşit citită, temnicerii îi împresurară pe cei trei şi le legară mâinile. Le puseră frânghii şi de gât, dar acestea nu erau atât de strânse.

Convoiul se puse în mişcare. Coborau pe o potecă ce trecea printr-o livadă de mandarini – slujbaşii, călare, iar osândiţii, temnicerii şi pedestraşii, pe jos. Ţărăncile se opreau din lucru şi se uitau la ei cu uimire.

— *Crucifixus etiam pro nobis*.[12]

În timp ce se clătinau în jos pe povârniş, părintele Carvalho începuse dintr-odată să cânte.

— *Crucem passus*.[13]

Slujbaşii şi temnicerii l-au lăsat să cânte mai departe.

După ce coborâră povârnişul prin livada de mandarini, ajunseră în satul Ōmura. De-o parte şi de alta a drumului se înşirau case cu acoperişuri de stuf. Oameni cu coşuri în spate şi femei cu copii în braţe se uitau la ei năuciţi. Velasco îl încuraja pe Luis Sasada care din când în când se izbea de el clătinându-se pe picioare:

— În curând… în curând totul se va sfârşi. Domnul ne aşteaptă.

Şirul de curioşi se întindea până unde se terminau casele cu acoperişuri de stuf.

— Părinte, iartă-le lor! zise părintele Carvalho şi cu acest verset[14] se opri din cântat. Că nu ştiu ce fac.

La ieşirea din acea aşezare, vântul se înteţi dintr-odată. Valurile clocoteau zbuciumate în golf. Nu se vedea nici o barcă. Nişte pini pricăjiţi plantaţi în pâlc ca să aţină vântul tremurau ca nişte pitici.

În depărtare se vedea un gard din pari de bambus. Alături stăteau şi aici aliniaţi nişte pedestraşi cu puşti. Acest loc se numea Hōkonbaru şi era locul de osândă al domeniului Ōmura.

Cu privirile aţintite asupra mării, Velasco mergea pe plaja înţesată de rămăşiţe de scoici şi alge de mare risipite. Vântul îi biciuia fruntea. În largul portului se zăreau munţii lini de un purpuriu palid ai insulei Hario. Valurile învolburate acopereau stâncile insuliţei cu un văl de stropi ca o burniţă. Largul mării se întindea luminos sub razele soarelui care cădeau doar peste ape. Aceasta era ultima privelişte a Japoniei pe care aveau s-o mai vadă Velasco şi ceilalţi osândiţi.

Gardul din pari de bambus se deschise. Convoiul se opri. În aşteptarea morţii, osândiţii nu mai aveau strop de sânge în obrajii bătuţi de vânt. În mijlocul gardului din pari stăteau proaspăt înfipţi trei stâlpi înconjuraţi de paie şi vreascuri. Se ridicau drepţi întocmai ca nişte călăi înalţi de stat.

Pe când temnicerii legau din nou mâinile celor trei, slujbaşul de la judecătorie se apropie de ei.

— Ia ascultaţi, tot nu vreţi să vă lepădaţi credinţa creştină? E ultima oară când mai puteţi!

Cei doi misionari scuturară din cap cu hotărâre. După câteva clipe de tăcere, Luis Sasada tăgădui şi el.

Slujbaşul încuviinţă din cap şi se depărtă doitrei paşi, dar se întoarse brusc la Velasco, de parcă şi-ar fi adus aminte de ceva:

— Am să-ţi spun o taină. Cei doi care au mers cu tine pe meleaguri străine, Hasekura şi Nishi, au fost pedepsiţi cu moartea din pricină că s-au creştinat, îi zise el privindu-l drept în ochi.

Pe buzele vinete ale lui Velasco înflori un zâmbet. Tăcuse până atunci, dar scăpă un „Ah!“, iar apoi se întoarse către părintele Carvalho şi strigă:

— *Tanto yo como ellos podemos ir allá*.[15]

Recitând cu toţii într-un glas „Tatăl nostru“, cei trei înaintară unul după altul până la stâlpii care îi aşteptau neclintiţi privindu-i ţintă de la depărtare. Temnicerii îi aşezară pe fiecare în parte în faţa stâlpilor şi îi legară strâns de aceştia. Vântul şuiera tare.

— Să renaşteţi în Paradis! strigară temnicerii şi dispărură care încotro.

Între timp, slujbaşii se adăpostiseră de vânt şi urmăreau toate acestea din apropierea gardului de pari.

Un pedestraş cu o torţă în mână aprinse rând pe rând vreascurile şi paiele adunate la picioarele fiecărui stâlp. Înteţite de vânt, flăcările se avântară în sus înverşunate şi fumegânde. Prin valurile de fum, se auzeau tare rugăciunile fiecăruia.

Libera me, Domine,
De morte aeterna.[16]

În clipa în care focul se înteţi şi mai tare, mai întâi glasul lui Luis Sasada, apoi cel al părintelui Carvalho se stinseră brusc. Se mai auzeau

doar şuierul vântului şi trosnetul vreascurilor mistuite. La urmă, din fumul alb ce învăluia stâlpul lui Velasco, răsună un glas:

— Am… trăit…!

Pălălaia se domoli abia după multă vreme. Până atunci temnicerii şi slujbaşii rămaseră departe tremurând de frig. Chiar şi după ce focul se stinse, cei trei stâlpi rămaşi fără osândiţi continuară să fumege încovoiaţi ca nişte arcuri. Temnicerii adunară oasele şi cenuşa într-o desagă, apoi o umplură cu pietre şi plecară să o arunce în mare.

Valurile înspumate care acopereau plaja înghiţiră desaga aruncată de temniceri, se izbiră unele de altele şi se retraseră. Această mişcare se repetă de câteva ori. Razele soarelui de iarnă cădeau peste plaja lungă, iar marea se întindea cât vezi cu ochii sub şuierul vântului ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Înăuntrul gardului din pari de bambus nu mai era nimeni.

1. *Torii* este poarta către un templu *shintō*. De obicei este de culoare roşie şi are o formă simplă (doi stâlpi verticali uniţi deasupra cu două bârne paralele).
2. *Momohiki* sunt un fel de pantaloni strâmţi care acoperă piciorul pe coapsă, în partea cuprinsă între şolduri şi genunchi.
3. Evanghelia după Luca, cap. 6, versetul 21: „Fericiţi cei ce plângeţi acum, că veţi râde“.
4. Pentru pasajul cu femeia păcătoasă, vezi Evanghelia după Luca, cap. 7, versetele 37-50.
5. Muntele-castel (literal, *shiro* înseamnă „castel“ şi *yama*, „munte“).
6. Evanghelia după Ioan, cap. 15, versetul 13.
7. Fapte, cap. 28, versetele 26 şi 27: „Mergi la poporul acesta şi zi: Cu auzul veţi auzi şi nu veţi înţelege şi uitându-vă veţi privi, dar nu veţi vedea. Căci inima acestui popor s-a învârtoşat şi cu urechile greu au auzit şi ochii lor şi i-au închis. Ca nu cumva să vadă cu ochii şi să

audă cu urechile şi cu inima să înţeleagă şi să se întoarcă şi Eu să-i vindec“.

8. Evanghelia după Luca, cap. 12, versetul 49: „Foc am venit să arunc pe pământ şi cât aş vrea să fie acum aprins!“

9. Evanghelia după Luca, cap. 22, versetul 42.

10. *Genpuku* sunt haine care se îmbracă pentru a marca trecerea de la copilărie la maturitate a băieţilor. Vârsta la care are loc această ceremonie variază în funcţie de perioada istorică între 12 şi 16 ani.

11. *Pace Domnului*.

12. *Domnul s-a răstignit întru folosul nostru* (în limba latină, în original).

13. *Şi-a purtat crucea* (în limba latină, în original).

14. Evanghelia după Luca, cap. 23, versetul 34.

15. *Acum pot să merg şi eu unde sunt ei* (în limba spaniolă, în original).

16. *Mântuieşte-mă, Doamne, / De moartea veşnică* (în limba latină, în original).